

Szanowni Państwo, Drodzy Akcjonariusze i Interesariusze,

W imieniu swoim oraz pozostałych członków Zarządu ZE PAK SA składam na Państwa ręce jednostkowy raport roczny ZE PAK SA oraz skonsolidowany raport Grupy Kapitałowej ZE PAK SA za 2017 rok

Przychody ze sprzedaży w minionym roku przekroczyły 2,4 miliarda złotych. Grupa ZE PAK SA wyprodukowała blisko 8,4 TWh energii elektrycznej, natomiast sprzedaż wyniosła blisko 11,8 TWh. Grupa wypracowała 511,9 milionów złotych EBITDA, co przełożyło się na 183,5 miliony złotych zysku netto. Przy czym należy wziąć pod uwagę, że wynik netto w 2017 roku był pod istotnym wpływem zdarzeń o jednorazowym charakterze, których suma obniżyła poziom zysku netto o około 79 milionów złotych. Szczegółowe wyniki osiągnięte w 2017 roku znajdziecie Państwo w sprawozdaniu finansowym, a ich analizę w sprawozdaniu zarządu z działalności. Warto też odnotować, że w minionym roku Spółka wypłaciła dywidendę w łącznej wysokości ponad 65,5 milionów złotych, a na przestrzeni ostatnich 12 miesięcy udało się zredukować zadłużenie netto o 295 milionów złotych.

Wszyscy mamy świadomość wyzwań jakie obecna rzeczywistość stawia przed spółkami z sektora wytwórców energii elektrycznej. Rynek na którym działamy bardzo mocno się zmienia. Otoczenie regulacyjne odgrywa w naszej działalności coraz większą rolę. W tym kontekście wystarczy wspomnieć ustawę o rynku mocy czy zmiany w zasadach działania systemu EU ETS, które ogłoszono w minionym roku. To zmiany o bardzo dużym znaczeniu dla naszej działalności i z pewnością będą w przyszłości kształtowały ramy naszej aktywności.

Wraz z początkiem 2018 roku po ponad 50 latach działalności wyłączona z eksploatacji została elektrownia Adamów. W sposób naturalny spowodowało to, że zmniejszyła się skala działalności Grupy ZE PAK SA. W minionym roku poświęciliśmy sporo czasu i wysiłku by w sposób właściwy przygotować się do tego procesu. Obecnie pracujemy nad tym, by w nowej sytuacji, w stopniu jak najbardziej optymalnym, wykorzystywać posiadane aktywa i zasoby, w tym również zasoby węgla. Z optymizmem patrzymy na obecne zapowiedzi odnoszące się do mających się odbyć w tym roku aukcji, dotyczących odnawialnych źródeł energii oraz pierwszych aukcji dla jednostek chcących uczestniczyć w rynku mocy. Z pewnością rozważymy udział w tych aukcjach, naszym priorytetem jest i zawsze będzie maksymalne wykorzystanie potencjału w celu budowy wartości dla akcjonariuszy.

W minionym roku, pomimo wielu starań z naszej strony oraz otwartości na współpracę z Organami Decyzyjnymi, nie udało się niestety zamknąć sprawy decyzji środowiskowej dla nowej odkrywki w Ościsłowie. Wierzymy, że nasze profesjonalne podejście i współpraca z Organami Decyzyjnymi pozwolą w najkrótszym możliwym czasie na pozytywne rozstrzygnięcie.

Siłą rzeczy w krótkiej formule listu nie jestem w stanie przekazać wszystkich istotnych informacji na temat Grupy ZE PAK SA, szczegółów funkcjonowania w minionym roku, perspektyw oraz otoczenia. Dlatego też, serdecznie zachęcam Państwa do lektury naszego raportu rocznego. W tym roku po raz pierwszy prezentujemy Państwu również oświadczenie na temat informacji niefinansowych, będące częścią sprawozdania zarządu z działalności. Dołożyliśmy starań by stanowiło ono kompleksowe uzupełnienie przekazywanych dotychczas informacji.

Dziękuję Pracownikom całej Grupy Kapitałowej za ich ciężką pracę, Organizacjom Związkowym za konstruktywne podejście do codziennych wyzwań oraz Akcjonariuszom za zaufanie jakim nas obdarzają.

Prezes Zarządu ZE PAK SA

Adam Kłapszta

Building a better
working world

Ernst & Young Audyt Polska
spółka z ograniczoną odpowiedzialnością sp. k.
Rondo ONZ 1
00-124 Warszawa
Tel. +48 22 557 70 00
Faks +48 22 557 70 01
warszawa@pl.ey.com
www.ey.com/pl

SPRAWOZDANIE NIEZALEŻNEGO BIEGŁEGO REWIDENTA Z BADANIA ROCZNEGO SKONSOLIDOWANEGO SPRAWOZDANIA FINANSOWEGO

**Dla Walnego Zgromadzenia oraz dla Rady Nadzorczej Zespołu Elektrowni Pątnów – Adamów –
Konin S.A.**

Sprawozdanie z badania rocznego skonsolidowanego sprawozdania finansowego

Przeprowadziliśmy badanie załączonego rocznego skonsolidowanego sprawozdania finansowego za rok zakończony dnia 31 grudnia 2017 roku Grupy Kapitałowej Zespołu Elektrowni Pątnów – Adamów – Konin S.A. („Grupa Kapitałowa”), w której jednostką dominującą jest Zespół Elektrowni Pątnów – Adamów – Konin S.A. („Spółka”) z siedzibą w Koninie, ul. Kazimierska 45, obejmującego skonsolidowany rachunek zysków i strat, skonsolidowane sprawozdanie z całkowitych dochodów za okres od dnia 1 stycznia 2017 roku do dnia 31 grudnia 2017 roku, skonsolidowane sprawozdanie z sytuacji finansowej sporządzone na dzień 31 grudnia 2017 roku, skonsolidowane sprawozdanie z przepływów pieniężnych, skonsolidowane sprawozdanie ze zmian w kapitale własnym za okres od dnia 1 stycznia 2017 roku do dnia 31 grudnia 2017 roku oraz zasady (polityki) rachunkowości oraz dodatkowe noty objaśniające („załączone skonsolidowane sprawozdanie finansowe”).

Odpowiedzialność Zarządu Spółki oraz członków Rady Nadzorczej za skonsolidowane sprawozdanie finansowe

Zarząd Spółki jest odpowiedzialny za sporządzenie skonsolidowanego sprawozdania finansowego i za jego rzetelną prezentację zgodnie z Międzynarodowymi Standardami Rachunkowości, Międzynarodowymi Standardami Sprawozdawczości Finansowej oraz związanymi z nimi interpretacjami ogłoszonymi w formie rozporządzeń Komisji Europejskiej oraz innymi obowiązującymi przepisami prawa, a także statutem Spółki. Zarząd Spółki jest również odpowiedzialny za kontrolę wewnętrzną, którą uznaje za niezbędną dla sporządzenia skonsolidowanego sprawozdania finansowego niezawierającego istotnego zniekształcenia spowodowanego oszustwem lub błędem.

Zgodnie z przepisami ustawy z dnia 29 września 1994 roku o rachunkowości („ustawa o rachunkowości”), Zarząd Spółki oraz członkowie Rady Nadzorczej Spółki są zobowiązani do zapewnienia, aby skonsolidowane sprawozdanie finansowe spełniało wymagania przewidziane w ustawie o rachunkowości.

Odpowiedzialność biegłego rewidenta

Naszym zadaniem było wyrażenie opinii o tym, czy załączone skonsolidowane sprawozdanie finansowe przedstawia rzetelny i jasny obraz sytuacji majątkowej i finansowej oraz wyniku finansowego Grupy Kapitałowej zgodnie z Międzynarodowymi Standardami Rachunkowości, Międzynarodowymi

Standardami Sprawozdawczości Finansowej oraz związanymi z nimi interpretacjami ogłoszonymi w formie rozporządzeń Komisji Europejskiej i przyjętymi zasadami (polityką) rachunkowości.

Badanie załączonego skonsolidowanego sprawozdania finansowego przeprowadziliśmy stosownie do postanowień:

- Ustawy z dnia 11 maja 2017 roku o biegłych rewidentach, firmach audytorskich oraz nadzorze publicznym („ustawa o biegłych rewidentach”),
- Krajowych Standardów Rewizji Finansowej w brzmieniu Międzynarodowych Standardów Badania przyjętych uchwałą nr 2783/52/2015 Krajowej Rady Biegłych Rewidentów z dnia 10 lutego 2015 roku z późn. zm.,
- Rozporządzenia Parlamentu Europejskiego i Rady (UE) nr 537/2014 z dnia 16 kwietnia 2014 roku w sprawie szczegółowych wymogów dotyczących ustawowych badań sprawozdań finansowych jednostek interesu publicznego, uchylającym decyzję Komisji 2005/909/WE („rozporządzenie 537/2014”).

Regulacje te wymagają przestrzegania wymogów etycznych oraz zaplanowania i przeprowadzenia badania w taki sposób, aby uzyskać racjonalną pewność, że załączone skonsolidowane sprawozdanie finansowe nie zawiera istotnego zniekształcenia.

Celem badania jest uzyskanie racjonalnej pewności co do tego, czy skonsolidowane sprawozdanie finansowe jako całość nie zawiera istotnego zniekształcenia spowodowanego oszustwem lub błędem, a także wydanie sprawozdania niezależnego biegłego rewidenta zawierającego naszą opinię. Racjonalna pewność jest wysokim poziomem pewności, ale nie gwarantuje, że badanie przeprowadzone zgodnie z powyżej wskazanymi standardami zawsze wykryje istniejące istotne zniekształcenie. Zniekształcenia mogą powstawać na skutek oszustwa lub błędu i są uważane za istotne, jeżeli można racjonalnie oczekiwać, że pojedynczo lub łącznie mogłyby wpłynąć na decyzje gospodarcze użytkowników podjęte na podstawie tego skonsolidowanego sprawozdania finansowego. Ryzyko niewykrycia istotnego zniekształcenia, powstałego na skutek oszustwa jest wyższe niż ryzyko niewykrycia istotnego zniekształcenia powstałego na skutek błędu, ponieważ oszustwo może obejmować zmywy, fałszerstwo, celowe pominięcia, wprowadzanie w błąd lub obejście kontroli wewnętrznej i może dotyczyć każdego obszaru prawa i regulacji, nie tylko tego bezpośrednio wpływającego na skonsolidowane sprawozdanie finansowe.

Badanie polega na przeprowadzeniu procedur służących uzyskaniu dowodów badania kwot i ujawnień w skonsolidowanym sprawozdaniu finansowym. Dobór procedur badania zależy od osądu biegłego rewidenta, w tym od oceny ryzyka istotnego zniekształcenia skonsolidowanego sprawozdania finansowego spowodowanego oszustwem lub błędem. Dokonując oceny tego ryzyka biegły rewident bierze pod uwagę działanie kontroli wewnętrznej, w zakresie dotyczącym sporządzania i rzetelnej prezentacji przez Spółkę skonsolidowanego sprawozdania finansowego, w celu zaprojektowania odpowiednich w danych okolicznościach procedur badania, nie zaś wyrażenia opinii na temat skuteczności kontroli wewnętrznej Spółki. Badanie obejmuje także ocenę odpowiedniości przyjętych zasad (polityki) rachunkowości, racjonalności ustalonych przez Zarząd Spółki wartości szacunkowych, jak również ocenę ogólnej prezentacji skonsolidowanego sprawozdania finansowego.

Zakres badania nie obejmuje zapewnienia co do przyszłej rentowności badanej Grupy Kapitałowej ani efektywności lub skuteczności prowadzenia spraw Grupy Kapitałowej przez Zarząd Spółki obecnie lub w przyszłości.

Zgodnie z par. 5 Międzynarodowego Standardu Badania 320 koncepcja istotności stosowana jest przez biegłego rewidenta zarówno przy planowaniu i przeprowadzaniu badania jak i przy ocenie wpływu

rozpoznanych podczas badania zniekształceń oraz nieskorygowanych zniekształceń, jeśli występują, na skonsolidowane sprawozdanie finansowe, a także przy formułowaniu opinii biegłego rewidenta. W związku z powyższym wszystkie stwierdzenia zawarte w sprawozdaniu biegłego rewidenta z badania, w tym stwierdzenia dotyczące innych wymogów prawa i regulacji, wyrażane są z uwzględnieniem jakościowego i wartościowego poziomu istotności ustalonego zgodnie ze standardami badania i osądem biegłego rewidenta.

Wyrażamy przekonanie, że uzyskane przez nas dowody badania stanowią wystarczającą i odpowiednią podstawę do wyrażenia przez nas opinii z badania. Opinia jest spójna z dodatkowym sprawozdaniem dla komitetu audytu wydanym z dniem niniejszego sprawozdania z badania.

Niezależność

W trakcie przeprowadzania badania kluczowy biegły rewident i firma audytorska pozostawali niezależni od jednostek wchodzących w skład Grupy Kapitałowej zgodnie z przepisami ustawy o biegłych rewidentach, Rozporządzenia 537/2014 oraz zasadami etyki zawodowej przyjętymi uchwałami Krajowej Rady Biegłych Rewidentów.

Zgodnie z naszą najlepszą wiedzą i przekonaniem oświadczamy, że nie świadczylśmy usług niebędących badaniem, które są zabronione przepisami art. 136 ustawy o biegłych rewidentach oraz art. 5 ust. 1 Rozporządzenia 537/2014.

Wybór firmy audytorskiej

Zostaliśmy wybrani do badania załączonego skonsolidowanego sprawozdania finansowego Grupy Kapitałowej uchwałą Rady Nadzorczej z dnia 19 maja 2017 roku. Skonsolidowane sprawozdania finansowe Grupy Kapitałowej badamy nieprzerwanie począwszy od roku obrotowego zakończonego dnia 31 grudnia 2002 roku; to jest przez okres 16 kolejnych lat.

Najbardziej znaczące rodzaje ryzyka

W trakcie przeprowadzonego badania zidentyfikowaliśmy poniżej opisane najbardziej znaczące rodzaje ryzyka istotnego zniekształcenia (kluczowe sprawy badania), w tym spowodowanego oszustwem oraz opracowaliśmy stosowne procedury badania dotyczące tych rodzajów ryzyka. W przypadkach, w których uznaliśmy za stosowne dla zrozumienia zidentyfikowanego ryzyka oraz wykonanych przez biegłego rewidenta procedur badania, zamieściliśmy również najważniejsze spostrzeżenia związane z tymi rodzajami ryzyka.

Zagadnienia te zostały uwzględnione w kontekście naszego badania załączonego skonsolidowanego sprawozdania finansowego jako całości oraz przy formułowaniu opinii o tym skonsolidowanym sprawozdaniu finansowym. W związku z powyższym nie wydajemy odrębnej opinii na ich temat.

Opis rodzaju ryzyka istotnego zniekształcenia (kluczowe sprawy badania)	Procedury biegłego rewidenta w odpowiedzi na zidentyfikowane ryzyko
<p>Utrata wartości rzeczowych aktywów trwałych</p> <p><i>Dlaczego zagadnienie jest kluczową sprawą badania</i></p> <p>Wartość netto rzeczowych aktywów trwałych Grupy Kapitałowej Zespołu Elektrowni Pątnów – Adamów – Konin S.A. na dzień 31 grudnia 2017 roku wyniosła 3 281 milionów złotych, przy czym wysokość skumulowanych odpisów aktualizujących wartość rzeczowych aktywów trwałych ośrodka generującego środki pieniężne ZE PAK S.A. rozpoznanych w latach ubiegłych wyniosła na ten dzień 1 880 milionów złotych.</p> <p>Na dzień 31 grudnia 2017 roku Zarząd Spółki zidentyfikował występowanie przesłanek utraty wartości aktywów, w szczególności wartość księgowa aktywów netto Grupy przewyższała jej kapitalizację rynkową. W związku z tym, Zarząd Spółki przeprowadził testy na utratę wartości w odniesieniu do ośrodków generujących środki pieniężne. Testy na utratę wartości zostały sporządzone na podstawie prognozowanych zdyskontowanych przepływów pieniężnych, przygotowanych w oparciu m.in. o długoterminowe założenia ścieżek cenowych energii elektrycznej, uprawnień do emisji gazów cieplarnianych i systemów wsparcia odnawialnych źródeł energii, z uwzględnieniem innych kluczowych założeń dotyczących parametrów operacyjnych, w tym wpływu wprowadzenia rynku mocy w Polsce. Utrata wartości rzeczowych aktywów trwałych została uznana za kluczową sprawę badania z uwagi na skalę oraz obszar istotnych szacunków Zarządu Spółki.</p>	<p><i>Podejście do badania</i></p> <p>W ramach badania przeanalizowaliśmy działanie mechanizmów kontroli wewnętrznych mających na celu identyfikację przesłanek utraty wartości i zrozumienie procesu przeprowadzenia testów na utratę wartości oraz oceniliśmy sposób identyfikacji ośrodków generujących środki pieniężne, jak również dokonaliśmy przeglądu testów. Nasze procedury obejmowały ocenę modelu utraty wartości oraz jego założeń, przy wsparciu specjalistów z zakresu wycen, ze zwróceniem szczególnej uwagi na:</p> <ul style="list-style-type: none"> • ocenę racjonalności przyjętych przez Zarząd Spółki prognoz finansowych, w tym poprzez porównanie aktualnych wyników do wcześniejszych prognoz oraz dostępnych informacji rynkowych, a także prognoz stosowanych dla innych celów; • porównanie kluczowych założeń makroekonomicznych w modelu (obejmujących stopy dyskontowe i prognozowane stopy wzrostu) do danych rynkowych oraz dostępnych zewnętrznych danych; • sprawdzenie poprawności arytmetycznej modelu zdyskontowanych przepływów pieniężnych; • ocenę adekwatności i kompletności ujawnień w zakresie testów na utratę wartości w skonsolidowanym sprawozdaniu finansowym, w tym ocenę przygotowanej przez Zarząd Spółki analizy wrażliwości.

<p><i>Odniesienie do ujawnienia w skonsolidowanym sprawozdaniu finansowym</i></p> <p>Ujawnienia Grupy Kapitałowej dotyczące przeprowadzonych testów na utratę wartości aktywów zostały zamieszczone w nocie 5 „Istotne wartości oparte na profesjonalnym osądzie i szacunkach” oraz nocie 19.1. „Testy na utratę wartości rzeczowych aktywów trwałych” załączonego skonsolidowanego sprawozdania finansowego.</p>	
<p>Rekompensaty z tytułu rozwiązania umów długoterminowych sprzedaży mocy i energii elektrycznej (KDT)</p> <p><i>Dlaczego zagadnienie jest kluczową sprawą badania</i></p> <p>W oparciu o zapisy ustawy z dnia 29 czerwca 2007 roku, jednostka zależna Elektrownia Pątnów II sp. z o.o. („Elektrownia Pątnów II sp. z o.o.”) uczestniczy w systemie pokrywania kosztów osieroconych. Elektrownia Pątnów II sp. z o.o. otrzymuje rekompensaty na pokrycie kosztów osieroconych z tytułu rozwiązania umów długoterminowych sprzedaży mocy i energii elektrycznej (KDT) w formie zaliczek kwartalnych, korygowanych o odpowiednie korekty roczne, natomiast po całym okresie na jaki została zawarta umowa KDT, dokonywana jest korekta końcowa. Przychody ze sprzedaży Grupy za rok zakończony dnia 31 grudnia 2017 roku wyniosły 2 433 milionów złotych, w tym przychody z rekompensat KDT w jednostce zależnej Elektrownia Pątnów II sp. z o.o. wyniosły 181 milionów złotych.</p> <p>Wartość przychodów z tytułu korekt rocznych oraz oczekiwana korekta końcowa ustalana jest na podstawie kompleksowego modelu finansowego przygotowanego przez Zarząd Elektrowni Pątnów II sp. z o.o. w oparciu</p>	<p><i>Podejście do badania</i></p> <p>W ramach badania dokonaliśmy analizy i oceny polityki rachunkowości w zakresie ujmowania przychodów z tytułu rekompensat oraz wdrożonych przez Zarząd Elektrowni Pątnów II sp. z o.o. metod i technik dotyczących rozpoznawania tych przychodów. Ponadto udokumentowaliśmy zrozumienie procesu oraz zidentyfikowaliśmy mechanizmy kontroli wewnętrznej dotyczące ujęcia rekompensat w księgach rachunkowych, w tym rekompensat rocznych, korekty końcowej oraz zwrotu rekompensat dokonanych w latach poprzednich. Nasze procedury obejmowały również m.in.:</p> <ul style="list-style-type: none"> • analizę realizacji wartości szacunkowych rozpoznanych w poprzednich okresach; • ocenę kluczowych założeń przyjętych dla potrzeb przygotowania modelu finansowego wykorzystywanego do kalkulacji korekty końcowej, w tym poprzez porównanie aktualnych wyników do wcześniejszych prognoz oraz analizę dostępnych informacji rynkowych; • ocenę poprawności arytmetycznej wskazanego wyżej modelu; • analizę poprawności kalkulacji korekty rocznej za 2017 rok w oparciu o dane

<p>o szacunki odnośnie wyników działalności operacyjnej Elektrowni Pątnów II sp. z o.o. w okresie uczestnictwa w systemie pokrywania kosztów osieroconych tj. do 2026 roku. Z uwagi na skalę transakcji, a także z uwagi na fakt, że są one obszarem istotnych szacunków, kwestia rekompensat z tytułu rozwiązania umów długoterminowych została uznana za kluczową sprawę badania.</p> <p><i>Odniesienie do ujawnienia w skonsolidowanym sprawozdaniu finansowym</i></p> <p>Ujawnienia dotyczące przychodów z tytułu rekompensat z tytułu KDT zostały zamieszczone w nocie 5 „Istotne wartości oparte na profesjonalnym osądzie i szacunkach”, nocie 9 „Zmiana szacunków”, nocie 10.28.4 „Przychody z tytułu rekompensat na pokrycie kosztów osieroconych”, nocie 13 „Przychody i koszty” oraz nocie 34.1. „Sprawy sądowe” załączonego skonsolidowanego sprawozdania finansowego.</p>	<p>pochodzące z ewidencji księgowej Elektrowni Pątnów II sp. z o.o.;</p> <ul style="list-style-type: none"> ocenę adekwatności i kompletności ujawnień dotyczących przychodów z rekompensat w załączonym skonsolidowanym sprawozdaniu finansowym.
<p>Rezerwy na koszty rekultywacji i inne związane z działalnością górnictwem</p> <p><i>Dlaczego zagadnienie jest kluczową sprawą badania</i></p> <p>W ramach prowadzonej działalności związanej z wydobyciem węgla brunatnego w posiadanych kopalniach odkrywkowych w jednostkach zależnych PAK Kopalnia Węgla Brunatnego „Konin” S.A. oraz PAK Kopalnia Węgla Brunatnego „Adamów” S.A., Grupa Kapitałowa zobowiązana jest do przywrócenia stanu pierwotnego lub odbudowy zniszczeń terenów górniczych spowodowanych ruchem zakładu górniczego. Wartość rezerw na koszty rekultywacji i inne związane z działalnością górnictwem wykazana w skonsolidowanym sprawozdaniu finansowym Grupy Kapitałowej na dzień 31 grudnia 2017 roku wyniosła 362</p>	<p><i>Podejście do badania</i></p> <p>W ramach badania dokonaliśmy analizy i oceny polityki rachunkowości w zakresie rezerw na koszty rekultywacji i innych związanych z działalnością górnictwem oraz wdrożonych przez Zarząd PAK Kopalnia Węgla Brunatnego „Konin” S.A. oraz Zarząd PAK Kopalnia Węgla Brunatnego „Adamów” S.A. metod i technik dotyczących rozpoznania i wyceny tych rezerw. Procedury badania obejmowały procedury takie jak:</p> <ul style="list-style-type: none"> zrozumienie i analizę procesu szacowania rezerw oraz związanych z nimi zaprojektowanych i wdrożonych mechanizmów kontroli wewnętrznej; ocenę arytmetycznej poprawności kalkulacji sporządzonych w celach określenia wysokości rezerw;

milionów złotych. Rezerwy szacowane są na koszty rekultywacji terenu związanego z bieżącym wydobywaniem węgla w posiadanych kopalniach odkrywkowych, jak również na koszty rekultywacji wyrobisk końcowych w odniesieniu do stopnia wydobycia węgla na dany dzień bilansowy.

Kwestia oszacowania rezerwy na koszty rekultywacji i inne związane z działalnością górnictwem została rozpoznana jako kluczowa sprawa badania z uwagi na wartość wskazanych powyżej rezerw, która jest istotna dla skonsolidowanego sprawozdania finansowego oraz fakt, iż szacunki przyszłych kosztów wymagają profesjonalnego osądu oraz istotnych założeń w zakresie przeprowadzania prac rekultywacyjnych, czasu ich realizacji, wysokości przewidywanych do poniesienia kosztów, w tym o charakterze publiczno-prawnym, oraz stóp dyskontowych i wskaźników inflacji. Określając wysokość rezerw, korzystano z usług zewnętrznych specjalistów, w szczególności w zakresie oszacowania kosztów rekultywacji oraz zagospodarowania wyrobisk i terenów poeksploatacyjnych.

Odniesienie do ujawnienia w skonsolidowanym sprawozdaniu finansowym

Ujawnienia dotyczące rezerw na koszty rekultywacji i inne związane z działalnością górnictwem zostały zamieszczone w notce 5 „Istotne wartości oparte na profesjonalnym osądzie i szacunkach”, notce 9 „Zmiana szacunków”, notce 10.26 „Rezerwy” oraz notce 31.3.3 „Rezerwy rekultywacyjne i inne związane z działalnością górnictwem” załączonego skonsolidowanego sprawozdania finansowego.

- analizę przyjętych przez Zarząd PAK Kopalnia Węgla Brunatnego „Konin” S.A. oraz Zarząd PAK Kopalnia Węgla Brunatnego „Adamów” S.A. założeń w zakresie sposobu przeprowadzania rekultywacji, czasu realizacji i szacunku przewidywanych kosztów do poniesienia, w tym analizę raportów zewnętrznych niezależnych ekspertów, których niezależność oraz kwalifikacje oceniliśmy, sporządzonych na zlecenie obu Zarządów;
- ocenę kluczowych założeń przyjętych do oszacowania zdyskontowanej wartości przyszłych kosztów, w tym wskaźnika inflacji oraz stopy dyskontowej, poprzez między innymi porównanie do dostępnych danych rynkowych;
- ocenę adekwatności i kompletności ujawnień dotyczących rezerwy na koszty rekultywacji i inne związane z działalnością górnictwem w skonsolidowanym sprawozdaniu finansowym.

Opinia

Naszym zdaniem, załączone skonsolidowane sprawozdanie finansowe:

- przedstawia rzetelny i jasny obraz sytuacji majątkowej i finansowej Grupy Kapitałowej na dzień 31 grudnia 2017 roku oraz jej wyniku finansowego za rok obrotowy od dnia 1 stycznia 2017 roku do dnia 31 grudnia 2017 roku, zgodnie z Międzynarodowymi Standardami Rachunkowości, Międzynarodowymi Standardami Sprawozdawczości Finansowej oraz związanymi z nimi interpretacjami ogłoszonymi w formie rozporządzeń Komisji Europejskiej i przyjętymi zasadami (polityką) rachunkowości,
- jest zgodne co do formy i treści z obowiązującymi Grupę Kapitałową przepisami prawa i statutem Spółki.

Sprawozdanie na temat innych wymogów prawa i regulacji

Opinia na temat sprawozdania z działalności

Nasza opinia o skonsolidowanym sprawozdaniu finansowym nie obejmuje sprawozdania z działalności Grupy Kapitałowej.

Za sporządzenie sprawozdania z działalności Grupy Kapitałowej zgodnie z przepisami ustawy o rachunkowości oraz innymi obowiązującymi przepisami prawa jest odpowiedzialny Zarząd Spółki. Ponadto Zarząd Spółki oraz członkowie Rady Nadzorczej Spółki są zobowiązani do zapewnienia, aby sprawozdanie z działalności Grupy Kapitałowej spełniało wymagania przewidziane w ustawie o rachunkowości.

Naszym obowiązkiem zgodnie z wymogami ustawy o biegłych rewidentach było wydanie opinii, czy sprawozdanie z działalności Grupy Kapitałowej, za wyjątkiem treści punktu „Oświadczenie Zarządu Spółki na temat informacji finansowej za 2017 rok dla Grupy Kapitałowej”, zostało sporządzone zgodnie z przepisami prawa oraz, że jest ono zgodne z informacjami zawartymi w załączonym skonsolidowanym sprawozdaniu finansowym.

Naszym obowiązkiem było także złożenie oświadczenia, czy w świetle naszej wiedzy o Grupie Kapitałowej i jej otoczeniu uzyskanej podczas badania załączonego skonsolidowanego sprawozdania finansowego stwierdziliśmy w sprawozdaniu z działalności Grupy Kapitałowej istotne zniekształcenia oraz wskazanie, na czym polega każde takie istotne zniekształcenie.

Naszym zdaniem sprawozdanie z działalności Grupy Kapitałowej zostało sporządzone zgodnie z mającymi zastosowanie przepisami i jest zgodne z informacjami zawartymi w załączonym skonsolidowanym sprawozdaniu finansowym. Ponadto, oświadczamy, iż w świetle wiedzy o Grupie Kapitałowej i jej otoczeniu uzyskanej podczas badania załączonego skonsolidowanego sprawozdania finansowego, nie stwierdziliśmy w sprawozdaniu z działalności Grupy Kapitałowej istotnych zniekształceń.

Opinia na temat oświadczenia o stosowaniu ładu korporacyjnego

Zarząd Spółki oraz członkowie Rady Nadzorczej Spółki są odpowiedzialni za sporządzenie oświadczenia o stosowaniu ładu korporacyjnego zgodnie z przepisami prawa.

W związku z przeprowadzonym badaniem załączonego skonsolidowanego sprawozdania finansowego, naszym obowiązkiem zgodnie z wymogami ustawy o biegłych rewidentach było wydanie opinii, czy emitent obowiązany do złożenia oświadczenia o stosowaniu ładu korporacyjnego, stanowiącego wyodrębnioną część sprawozdania z działalności Grupy Kapitałowej, zawarł w tym oświadczeniu informacje wymagane przepisami prawa oraz w odniesieniu do określonych informacji wskazanych w tych przepisach lub regulaminach stwierdzenie, czy są one zgodne z mającymi zastosowanie przepisami oraz informacjami zawartymi w załączonym skonsolidowanym sprawozdaniu finansowym.

Naszym zdaniem w oświadczeniu o stosowaniu ładu korporacyjnego Spółka zawarła informacje określone w paragrafie 91 ust. 5 punkt 4 lit. a, b, g, j, k oraz lit. l Rozporządzenia Ministra Finansów z dnia 19 lutego 2009 roku w sprawie informacji bieżących i okresowych przekazywanych przez emitentów papierów wartościowych oraz warunków uznawania za równoważne informacji wymaganych przepisami prawa państwa niebędącego państwem członkowskim („Rozporządzenie”). Informacje wskazane w paragrafie 91 ust. 5 punkt 4 lit. c-f, h oraz lit. i tego Rozporządzenia zawarte w oświadczeniu o stosowaniu ładu korporacyjnego są zgodne z mającymi zastosowanie przepisami oraz informacjami zawartymi w załączonym skonsolidowanym sprawozdaniu finansowym.

Informacja o sporządzeniu oświadczenia na temat informacji niefinansowych

Zgodnie z wymogami ustawy o biegłych rewidentach informujemy, że Spółka sporządziła oświadczenie na temat informacji niefinansowych, o którym mowa w art. 55 ust. 2b ustawy o rachunkowości jako wyodrębnioną część sprawozdania z działalności Grupy Kapitałowej.

Nie wykonaliśmy żadnych prac atestacyjnych dotyczących oświadczenia na temat informacji niefinansowych i nie wyrażamy jakiegokolwiek zapewnienia na jego temat.

Warszawa, dnia 19 kwietnia 2018 roku

Kluczowy Biegły Rewident

Piotr Chęciek
biegły rewident
nr w rejestrze: 13253

działający w imieniu:
Ernst & Young Audyt Polska
spółka z ograniczoną odpowiedzialnością sp. k.
Rondo ONZ 1
00-124 Warszawa
nr na liście firm audytorskich: 130

Ernst & Young Audyt Polska
spółka z ograniczoną odpowiedzialnością
spółka komandytowa
Rondo ONZ 1, 00-124 Warszawa

19 kwietnia 2018 r.

OŚWIADCZENIA ZARZĄDU

Zarząd ZE PAK SA w składzie:

Adam Kłapszta – Prezes Zarządu

Aneta Lato-Żuchowska – Wiceprezes Zarządu

Elżbieta Niebisz – Wiceprezes Zarządu

Zygmunt Artwik – Wiceprezes Zarządu

Oświadczają, że:

- wedle jego najlepszej wiedzy, Skonsolidowane sprawozdanie finansowe Grupy Kapitałowej ZE PAK SA za rok zakończony dnia 31 grudnia 2017 i dane porównywalne, sporządzone zostały zgodnie z obowiązującymi zasadami rachunkowości oraz, że odzwierciedlają w sposób prawdziwy, rzetelny i jasny sytuację majątkową i finansową oraz wynik finansowy Grupy Kapitałowej ZE PAK SA. Oświadczamy ponadto, iż Sprawozdanie Zarządu z działalności Grupy Kapitałowej ZE PAK SA za rok obrotowy 2017 zawiera prawdziwy obraz rozwoju i osiągnięć oraz sytuacji Grupy Kapitałowej ZE PAK SA, w tym opis podstawowych ryzyk i zagrożeń.
- podmiot uprawniony do badania sprawozdań finansowych, dokonujący badania Skonsolidowanego sprawozdania finansowego Grupy Kapitałowej ZE PAK SA za rok obrotowy zakończony dnia 31 grudnia 2017, został wybrany zgodnie z przepisami prawa. Informuje również, że podmiot ten oraz biegli rewidenci dokonujący badania tego sprawozdania spełniali warunki do wyrażenia bezstronnej i niezależnej opinii o badanym rocznym skonsolidowanym sprawozdaniu finansowym, zgodnie z obowiązującymi przepisami i standardami zawodowymi.

**GRUPA KAPITAŁOWA ZESPOŁU ELEKTROWNI
PAŃNÓW-ADAMÓW-KONIN SA**

**SKONSOLIDOWANE SPRAWOZDANIE FINANSOWE
ZA ROK OBROTOWY ZAKOŃCZONY DNIA 31 GRUDNIA 2017 ROKU
WRAZ ZE SPRAWOZDANIEM Z BADANIA**

SKONSOLIDOWANY RACHUNEK ZYSKÓW I STRAT	6
SKONSOLIDOWANE SPRAWOZDANIE Z CAŁKOWITYCH DOCHODÓW	8
SKONSOLIDOWANE SPRAWOZDANIE Z SYTUACJI FINANSOWEJ	9
SKONSOLIDOWANE SPRAWOZDANIE Z PRZEPIŃWÓW PIENIĘŻNYCH	11
SKONSOLIDOWANE SPRAWOZDANIE ZE ZMIAN W KAPITALE WŁASNYM	13
ZASADY (POLITYKI) RACHUNKOWOŚCI ORAZ DODATKOWE NOTY OBJAŚNIAJĄCE	15
1. Informacje ogólne	15
2. Skład Grupy	16
3. Skład Zarządu jednostki dominującej	17
4. Zatwierdzenie sprawozdania finansowego.....	17
5. Istotne wartości oparte na profesjonalnym osądzie i szacunkach	17
5.1. Profesjonalny osąd.....	17
5.2. Niepewność szacunków	18
6. Podstawa sporządzenia skonsolidowanego sprawozdania finansowego.....	21
6.1. Oświadczenie o zgodności.....	21
6.2. Waluta funkcjonalna i waluta sprawozdań finansowych.....	22
7. Zmiany stosowanych zasad rachunkowości oraz zmiany danych porównawczych.....	22
8. Nowe standardy i interpretacje, które zostały opublikowane, a nie weszły jeszcze w życie	22
8.1. Wdrożenie MSSF 9.....	24
8.2. Wdrożenie MSSF 15.....	25
8.3. Wdrożenie MSSF 16.....	26
9. Zmiana szacunków.....	26
10. Istotne zasady rachunkowości.....	27
10.1. Zasady konsolidacji	27
10.2. Inwestycje w jednostkach stowarzyszonych oraz wspólnych przedsięwzięciach.....	28
10.3. Przeliczanie pozycji wyrażonych w walucie obcej.....	29
10.4. Rzeczowe aktywa trwałe	29
10.4.1. Aktywa trwałe przeznaczone do sprzedaży	30
10.5. Nieruchomości inwestycyjne.....	30
10.6. Aktywa dotyczące zdejmowania nadkładu i inne aktywa górnicze	31
10.7. Nakłady związane z poszukiwaniem i oceną zasobów mineralnych	31
10.8. Aktywa niematerialne	31
10.9. Leasing	32
10.10. Wycena do wartości godziwej	33
10.11. Utrata wartości niefinansowych aktywów trwałych	34
10.12. Koszty finansowania zewnętrznego.....	34
10.13. Aktywa finansowe	35
10.14. Utrata wartości aktywów finansowych.....	36
10.14.1. Aktywa ujmowane według zamortyzowanego kosztu.....	36
10.14.2. Aktywa finansowe wykazywane według kosztu	37
10.14.3. Aktywa finansowe dostępne do sprzedaży.....	37
10.15. Pozostałe aktywa niefinansowe	37
10.16. Wbudowane instrumenty pochodne.....	38
10.17. Pochodne instrumenty finansowe i zabezpieczenia	38
10.17.1. Zabezpieczenie wartości godziwej	39
10.17.2. Zabezpieczenie przepływów pieniężnych	39
10.18. Zapasy.....	40
10.19. Należności z tytułu dostaw i usług oraz pozostałe należności	40

GRUPA KAPITAŁOWA ZESPOŁU ELEKTROWNI PĄTNÓW – ADAMÓW – KONIN SA
Skonsolidowane sprawozdanie finansowe za rok zakończony dnia 31 grudnia 2017 roku
(w tysiącach złotych)

10.20. Środki pieniężne i ekwiwalenty środków pieniężnych	40
10.21. Oprocentowane kredyty bankowe, pożyczki i papiery dłużne	40
10.22. Zobowiązania z tytułu dostaw i usług oraz pozostałe zobowiązania finansowe	41
10.23. Pozostałe zobowiązania niefinansowe	41
10.24. Podział zysku na cele pracownicze oraz fundusze specjalne	41
10.25. Płatności w formie akcji własnych	41
10.26. Rezerwy	42
10.27. Uprawnienia do emisji CO ₂	43
10.28. Przychody	44
10.28.1. Sprzedaż towarów i produktów	44
10.28.2. Świadczenie usług	44
10.28.3. Umowy o usługi budowlane	44
10.28.4. Przychody z tytułu rekompensat na pokrycie kosztów osieroconych	45
10.28.5. Dotacje rządowe	45
10.29. Koszty	45
10.30. Pozostałe przychody i koszty operacyjne	46
10.31. Przychody i koszty finansowe	46
10.32. Podatki	46
10.32.1. Podatek bieżący	46
10.32.2. Podatek odroczony	46
10.32.3. Podatek od towarów i usług i akcyza	47
10.33. Zysk netto na akcję	48
10.34. Przejęcia pod wspólną kontrolą	48
10.35. Zobowiązanie do wykupu udziałów niekontrolujących	48
11. Przejęcia przedsięwzięć	48
12. Segmenty operacyjne	48
13. Przychody i koszty	52
13.1. Przychody ze sprzedaży	52
13.2. Pozostałe przychody operacyjne	52
13.3. Pozostałe koszty operacyjne	53
13.4. Przychody finansowe	53
13.5. Koszty finansowe	53
13.6. Koszty według rodzajów	54
13.7. Koszty amortyzacji i odpisy aktualizujące ujęte w zysku lub stracie	54
13.8. Umowy o usługę budowlaną	55
14. Składniki innych całkowitych dochodów	55
15. Podatek dochodowy	56
15.1. Obciążenie podatkowe	56
15.2. Uzgodnienie efektywnej stawki podatkowej	57
15.3. Odroczony podatek dochodowy	58
16. Majątek socjalny oraz zobowiązania MFSS	61
17. Zysk przypadający na jedną akcję	61
18. Dywidendy wypłacone i zaproponowane do wypłaty	62
19. Rzeczowe aktywa trwałe	63
19.1. Test na utratę wartości aktywów Grupy Kapitałowej ZE PAK SA	65
20. Leasing	68
20.1. Zobowiązania z tytułu umów leasingu finansowego i umów dzierżawy z opcją zakupu	68
21. Aktywa niematerialne	69
22. Aktywa dotyczące zdejmowania nadkładu i inne aktywa górnicze	71

GRUPA KAPITAŁOWA ZESPOŁU ELEKTROWNI PĄTNÓW – ADAMÓW – KONIN SA
Skonsolidowane sprawozdanie finansowe za rok zakończony dnia 31 grudnia 2017 roku
(w tysiącach złotych)

23. Pozostałe aktywa.....	72
23.1. Pozostałe aktywa finansowe	72
23.2. Pozostałe aktywa niefinansowe	72
24. Świadczenia pracownicze	73
24.1. Świadczenia emerytalne oraz inne świadczenia po okresie zatrudnienia	73
25. Zapasy	74
26. Należności z tytułu dostaw i usług oraz pozostałe należności	74
27. Środki pieniężne i ich ekwiwalenty	75
28. Kapitał podstawowy i kapitały zapasowe / rezerwowe.....	77
28.1. Kapitał podstawowy	77
28.1.1. Wartość nominalna akcji.....	77
28.1.2. Prawa akcjonariuszy	78
28.1.3. Akcjonariusze o znaczącym udziale	78
29. Kapitał zapasowy	78
29.1. Pozostałe kapitały rezerwowe.....	79
29.2. Niepodzielony wynik finansowy oraz ograniczenia w wypłacie dywidendy	79
29.3. Udziały niekontrolujące.....	80
30. Oprocentowane kredyty bankowe i pożyczki	81
31. Rezerwy i rozliczenia międzyokresowe.....	82
31.1. Rozliczenia międzyokresowe bierne.....	82
31.2. Zmiany stanu rezerw.....	83
31.3. Opis istotnych tytułów rezerw	84
31.3.1. Rezerwa na zobowiązania z tytułu emisji gazów cieplarnianych (EUA).....	84
31.3.2. Rezerwa na rekultywację składowisk popiołów i koszty likwidacji środków trwałych	84
31.3.3. Rezerwy rekultywacyjne i inne związane z działalnością górnictwem	84
31.3.4. Rezerwa na umorzenie świadectw pochodzenia energii	85
31.3.5. Inne rezerwy	85
32. Prawa do emisji dwutlenku węgla	85
33. Zobowiązania z tytułu dostaw i usług, pozostałe zobowiązania i rozliczenia międzyokresowe.....	87
33.1. Zobowiązania z tytułu dostaw i usług oraz pozostałe zobowiązania finansowe (krótkoterminowe) ...	87
33.2. Zobowiązania z tytułu dostaw i usług oraz pozostałe zobowiązania finansowe (długoterminowe)	88
33.3. Pozostałe zobowiązania niefinansowe	88
33.4. Pochodne instrumenty finansowe	88
33.5. Dotacje i rozliczenia międzyokresowe przychodów (długoterminowe)	89
33.6. Dotacje i rozliczenia międzyokresowe przychodów (krótkoterminowe).....	89
34. Zobowiązania warunkowe oraz opis istotnych spraw sądowych	89
34.1. Sprawy sądowe	89
34.2. Rozliczenia podatkowe	93
35. Zabezpieczenia spłaty zobowiązań	95
36. Otrzymane gwarancje i poręczenia	96
37. Informacje o podmiotach powiązanych	96
37.1. Pożyczka udzielona członkowi Zarządu	97
37.2. Inne transakcje z udziałem członków Zarządu	97
37.3. Wynagrodzenie wyższej kadry kierowniczej Grupy	97
37.3.1. Wynagrodzenie wypłacone lub należne członkom Zarządu oraz członkom Rady Nadzorczej Grupy	97
37.3.2. Wynagrodzenie wypłacone lub należne pozostałym członkom głównej kadry kierowniczej.....	97
38. Informacje o wynagrodzeniu biegłego rewidenta lub podmiotu uprawnionego do badania sprawozdań finansowych.....	98

39. Cele i zasady zarządzania ryzykiem finansowym	98
39.1. Ryzyko stopy procentowej.....	98
39.2. Ryzyko walutowe	100
39.3. Ryzyko cen surowców	103
39.4. Ryzyko kredytowe	103
39.5. Ryzyko związane z płynnością	103
40. Instrumenty finansowe	106
40.1. Wartość bilansowa i wartość godziwa poszczególnych klas instrumentów finansowych	106
40.2. Pozycje przychodów, kosztów, zysków i strat ujęte w rachunku zysków i strat w podziale na kategorie instrumentów finansowych	108
40.3. Ryzyko stopy procentowej.....	110
40.3.1. Zabezpieczenia.....	110
41. Zarządzanie kapitałem	112
42. Struktura zatrudnienia	113
43. Istotne zdarzenia następujące po dniu bilansowym	113

SKONSOLIDOWANY RACHUNEK ZYSKÓW I STRAT

za rok zakończony dnia 31 grudnia 2017 roku

	Nota	Rok zakończony 31 grudnia 2017 roku	Rok zakończony 31 grudnia 2016 roku
Działalność kontynuowana			
Przychody ze sprzedaży	13.1	2 443 075	2 704 711
Koszt własny sprzedaży	13.6	(2 035 396)	(2 241 353)
Zysk/(strata) brutto ze sprzedaży		407 679	463 358
Pozostałe przychody operacyjne	13.2	11 324	26 461
Koszty sprzedaży	13.6	(4 258)	(4 360)
Koszty ogólnego zarządu	13.6	(119 467)	(108 634)
Pozostałe koszty operacyjne	13.3	(5 186)	(5 392)
Zysk/(strata) z działalności operacyjnej		290 092	371 433
Przychody finansowe	13.4	16 193	9 117
Koszty finansowe	13.5	(47 652)	(72 672)
Zysk/(strata) brutto		258 633	307 878
Podatek dochodowy (obciążenie podatkowe)	15.1	(75 089)	(57 592)
Zysk/(strata) netto z działalności kontynuowanej		183 544	250 286
Działalność zaniechana			
Zysk/(strata) za rok obrotowy z działalności zaniechanej		-	-
Zysk/(strata) netto za okres		183 544	250 286
Zysk/(strata) przypadający akcjonariuszom jednostki dominującej		183 243	247 674
Zysk/(strata) przypadający akcjonariuszom niekontrolującym		301	2 612

Adam Kłapszta
/Prezes Zarządu/

Aneta Lato-Żuchowska
/Wiceprezes Zarządu/

Zygmunt Artwik
/Wiceprezes Zarządu/

Elżbieta Niebisz
/Wiceprezes Zarządu/

Aneta Desecka
/Główny Księgowy/

Zasady (polityki) rachunkowości oraz dodatkowe noty objaśniające do skonsolidowanego sprawozdania finansowego stanowią jego integralną część.

GRUPA KAPITAŁOWA ZESPOŁU ELEKTROWNI PĄTNÓW – ADAMÓW – KONIN SA
Skonsolidowane sprawozdanie finansowe za rok zakończony dnia 31 grudnia 2017 roku
(w tysiącach złotych)

		<i>Rok zakończony 31 grudnia 2017 roku</i>	<i>Rok zakończony 31 grudnia 2016 roku</i>
Zysk na jedną akcję (w złotych):	<i>Nota</i>		
Podstawowy za rok obrotowy przypadający akcjonariuszom jednostki dominującej	<i>17</i>	3,61	4,87
Podstawowy z działalności kontynuowanej przypadający akcjonariuszom jednostki dominującej	<i>17</i>	3,61	4,87
Rozwodniony za rok obrotowy przypadający akcjonariuszom jednostki dominującej	<i>17</i>	3,61	4,87
Rozwodniony z działalności kontynuowanej przypadający akcjonariuszom jednostki dominującej	<i>17</i>	3,61	4,87

Adam Kłapszta
/Prezes Zarządu/

Aneta Lato-Żuchowska
/Wiceprezes Zarządu/

Zygmunt Artwik
/Wiceprezes Zarządu/

Elżbieta Niebisz
/Wiceprezes Zarządu/

Aneta Desecka
/Główny Księgowy/

SKONSOLIDOWANE SPRAWOZDANIE Z CAŁKOWITYCH DOCHODÓW

za rok zakończony dnia 31 grudnia 2017 roku

	<i>Nota</i>	<i>Rok zakończony</i> 31 grudnia 2017 roku	<i>Rok zakończony</i> 31 grudnia 2016 roku
Zysk netto za okres		183 544	250 286
Inne całkowite dochody			
<i>Pozycje podlegające przeklasyfikowaniu do zysku/(straty) w kolejnych okresach sprawozdawczych:</i>			
Zabezpieczenia przepływów pieniężnych	14	5 439	5 996
Podatek dochodowy dotyczący innych całkowitych dochodów	15.1, 14	(1 033)	(1 139)
Inne całkowite dochody netto podlegające przeklasyfikowaniu do zysku/(straty) w kolejnych okresach sprawozdawczych		4 406	4 857
<i>Pozycje nie podlegające przeklasyfikowaniu do zysku/(straty) w kolejnych okresach sprawozdawczych:</i>			
Zyski/(straty) aktuarialne dotyczące rezerw na świadczenia pracownicze po okresie zatrudnienia	14	(2 155)	4 613
Podatek dochodowy dotyczący innych całkowitych dochodów	15.1, 14	409	(876)
Inne całkowite dochody netto nie podlegające przeklasyfikowaniu do zysku/(straty) w kolejnych okresach sprawozdawczych		(1 746)	3 737
Inne całkowite dochody netto		2 660	8 594
Całkowity dochód za okres		186 204	258 880
Całkowity dochód przypadający akcjonariuszom jednostki dominującej		185 903	256 268
Całkowity dochód przypadający akcjonariuszom niekontrolującym		301	2 612

Adam Kłapszta
/Prezes Zarządu/

Aneta Lato-Żuchowska
/Wiceprezes Zarządu/

Zygmunt Artwik
/Wiceprezes Zarządu/

Elżbieta Niebisz
/Wiceprezes Zarządu/

Aneta Desecka
/Główny Księgowy/

SKONSOLIDOWANE SPRAWOZDANIE Z SYTUACJI FINANSOWEJ

na dzień 31 grudnia 2017 roku

	Nota	31 grudnia 2017 roku	31 grudnia 2016 roku
AKTYWA			
Aktywa trwałe			
Rzeczowe aktywa trwałe	19	3 280 835	3 391 246
Nieruchomości inwestycyjne		2 365	2 337
Aktywa niematerialne	21	6 679	119 282
Aktywa dotyczące zdejmowania nadkładu i inne aktywa górnicze (długoterminowe)	22	72 536	80 524
Pozostałe aktywa długoterminowe finansowe	23.1	10 311	11 945
Pozostałe aktywa długoterminowe niefinansowe	23.2	2 122	5 726
Aktywa z tytułu podatku odroczonego	15.3	72 928	90 998
Razem aktywa trwałe		3 447 776	3 702 058
Aktywa obrotowe			
Krótkoterminowe aktywa niematerialne	21	261 654	273 036
Zapasy	25	97 758	105 296
Należności z tytułu dostaw i usług oraz pozostałe należności	26	253 261	246 025
Należności z tytułu podatku dochodowego		17 731	10 227
Pochodne instrumenty finansowe krótkoterminowe (aktywa)	33.4	-	296
Pozostałe aktywa krótkoterminowe finansowe	23.1	35 788	77 317
Pozostałe aktywa krótkoterminowe niefinansowe	23.2	11 425	28 776
Kwoty należne od zamawiających z tytułu kontraktów długoterminowych	13.8	7 080	8 168
Środki pieniężne i ich ekwiwalenty	27	322 201	350 101
Razem aktywa obrotowe		1 006 898	1 099 242
Aktywa trwałe zaklasyfikowane jako przeznaczone do sprzedaży		1 038	-
SUMA AKTYWÓW		4 455 712	4 801 300

Adam Kłapsza
/Prezes Zarządu/

Aneta Lato-Żuchowska
/Wiceprezes Zarządu/

Zygmunt Artwik
/Wiceprezes Zarządu/

Elżbieta Niebisz
/Wiceprezes Zarządu/

Aneta Desecka
/Główny Księgowy/

Zasady (polityki) rachunkowości oraz dodatkowe noty objaśniające do skonsolidowanego sprawozdania finansowego stanowią jego integralną część.

GRUPA KAPITAŁOWA ZESPOŁU ELEKTROWNI PAŃNÓW – ADAMÓW – KONIN SA
Skonsolidowane sprawozdanie finansowe za rok zakończony dnia 31 grudnia 2017 roku
(w tysiącach złotych)

	Nota	31 grudnia 2017 roku	31 grudnia 2016 roku
PASYWA			
Kapitał własny			
Kapitał podstawowy	28	101 647	101 647
Kapitał zapasowy	29	1 094 493	1 028 647
Kapitał z wyceny instrumentów zabezpieczających		(2 678)	(7 084)
Pozostałe kapitały rezerwowe	29.1	3 472	3 472
Zyski zatrzymane / Niepokryte straty		884 095	769 302
Zysk (strata) netto		183 243	247 674
Kapitał własny przypadający akcjonariuszom jednostki dominującej		2 264 272	2 143 658
Kapitał akcjonariuszy niekontrolujących		-	-
Kapitał własny ogółem		2 264 272	2 143 658
Zobowiązania długoterminowe			
Oprocentowane kredyty i pożyczki	30	302 465	587 851
Świadczenia pracownicze długoterminowe	24.1	48 166	48 587
Zobowiązania z tytułu dostaw i usług oraz pozostałe zobowiązania finansowe długoterminowe	33.2	5 146	5 069
Pochodne instrumenty finansowe długoterminowe (zobowiązania)	33.4	870	4 294
Dotacje i rozliczenia międzyokresowe przychodów długoterminowe	33.5	44 509	43 302
Inne rezerwy długoterminowe i rozliczenia międzyokresowe	31	357 902	312 253
Rezerwa z tytułu odroczonego podatku dochodowego	15.3	432 900	388 359
Zobowiązania długoterminowe ogółem		1 191 958	1 389 715
Zobowiązania krótkoterminowe			
Zobowiązania z tytułu dostaw i usług oraz pozostałe zobowiązania finansowe krótkoterminowe	33.1	146 416	302 662
Bieżąca część oprocentowanych kredytów i pożyczek	30	349 573	421 958
Pochodne instrumenty finansowe krótkoterminowe (zobowiązania)	33.4	4 139	5 759
Pozostałe zobowiązania niefinansowe	33.3	107 387	116 431
Zobowiązania z tytułu podatku dochodowego		1 092	166
Świadczenia pracownicze krótkoterminowe	24.1	5 457	6 503
Dotacje i rozliczenia międzyokresowe przychodów krótkoterminowe	33.6	1 507	6 670
Kwoty należne zamawiającym z tytułu kontraktów długoterminowych	13.8	5 626	3 990
Inne rezerwy krótkoterminowe i rozliczenia międzyokresowe	31	378 285	403 788
Zobowiązania krótkoterminowe ogółem		999 482	1 267 927
Zobowiązania razem		2 191 440	2 657 642
SUMA PASYWÓW		4 455 712	4 801 300

Adam Kłapszta

/Prezes Zarządu/

Aneta Lato-Żuchowska

/Wiceprezes Zarządu/

Zygmunt Artwik

/Wiceprezes Zarządu/

Elżbieta Niebisz

/Wiceprezes Zarządu/

Aneta Desecka

/Główny Księgowy/

Zasady (polityki) rachunkowości oraz dodatkowe noty objaśniające do skonsolidowanego sprawozdania finansowego stanowią jego integralną część.

SKONSOLIDOWANE SPRAWOZDANIE Z PRZEPIYWÓW PIENIĘŻNYCH

za rok zakończony dnia 31 grudnia 2017 roku

	Nota	Rok zakończony 31 grudnia 2017 roku	Rok zakończony 31 grudnia 2016 roku
Przeplwy środków pieniężnych z działalności operacyjnej			
Zysk/(strata) brutto		258 633	307 878
Korekty o pozycje:			
Amortyzacja	27	195 692	207 829
Odsetki i udziały w zyskach		32 129	44 717
(Zysk)/strata z tytułu różnic kursowych		(13 801)	10 752
(Zysk)/strata na działalności inwestycyjnej		2 516	15 219
(Zwiększenie)/zmniejszenie stanu należności	27	11 701	3 123
(Zwiększenie)/zmniejszenie stanu zapasów	27	7 537	52 219
Zwiększenie/(zmniejszenie) stanu zobowiązań z wyjątkiem kredytów i pożyczek	27	(99 080)	(5 117)
Zmiana stanu rezerw, rozliczeń międzyokresowych oraz świadczeń pracowniczych	27	328 799	239 186
Podatek dochodowy zapłacony		(19 679)	(24 074)
Wydatki na nabycie uprawnień do emisji CO ₂		(249 437)	(315 533)
Odpis aktualizujący wartość rzeczowych aktywów trwałych i aktywów górniczych		22 165	-
Pozostałe		1 623	(148)
Środki pieniężne netto z działalności operacyjnej		478 798	536 051
Przeplwy środków pieniężnych z działalności inwestycyjnej			
Sprzedaż rzeczowych aktywów trwałych i aktywów niematerialnych		3 478	3 723
Nabycie rzeczowych aktywów trwałych i aktywów niematerialnych		(98 272)	(195 352)
Wydatki i wpływy związane z pozostałymi aktywami finansowymi	27	1 451	7 773
Rozwiązanie lokaty na zabezpieczenie zadłużenia	27	35 630	-
Dywidendy otrzymane		208	60
Odsetki otrzymane		5	6
Pozostałe		(124)	82
Środki pieniężne netto z działalności inwestycyjnej		(57 624)	(183 708)

Adam Kłapszta
/Prezes Zarządu/

Aneta Lato-Żuchowska
/Wiceprezes Zarządu/

Zygmunt Artwik
/Wiceprezes Zarządu/

Elżbieta Niebisz
/Wiceprezes Zarządu/

Aneta Desecka
/Główny Księgowy/

GRUPA KAPITAŁOWA ZESPOŁU ELEKTROWNI PĄTNÓW – ADAMÓW – KONIN SA
Skonsolidowane sprawozdanie finansowe za rok zakończony dnia 31 grudnia 2017 roku
(w tysiącach złotych)

Przepływy środków pieniężnych z działalności finansowej

Splata zobowiązań z tytułu leasingu finansowego		(7 012)	(15 038)
Wpływy z tytułu kredytów, pożyczek i dłużnych papierów wartościowych		-	12 295
Splata kredytów, pożyczek i dłużnych papierów wartościowych		(340 837)	(334 211)
Dywidendy wypłacone		(65 562)	-
Odsetki zapłacone		(33 373)	(48 632)
Pozostałe		(466)	(1 428)
Środki pieniężne netto z działalności finansowej		(447 250)	(387 014)
Zwiększenie/(Zmniejszenie) netto stanu środków pieniężnych i ich ekwiwalentów		(26 076)	(34 671)
Środki pieniężne na początek okresu	27	348 646	383 318
Środki pieniężne na koniec okresu		322 570	348 647

Adam Kłapszta
/Prezes Zarządu/

Aneta Lato-Żuchowska
/Wiceprezes Zarządu/

Zygmunt Artwik
/Wiceprezes Zarządu/

Elżbieta Niebisz
/Wiceprezes Zarządu/

Aneta Desecka
/Główny Księgowy/

SKONSOLIDOWANE SPRAWOZDANIE ZE ZMIAN W KAPITALE WŁASNYM

za rok zakończony dnia 31 grudnia 2017 roku

Nota	Kapitał podstawowy	Kapitał zapasowy	Kapitał z wyceny instrumentów zabezpieczających	Pozostałe kapitały rezerwowe	Zyski zatrzymane/ Niepokryte straty	Razem	Kapitały akcjonariuszy niekontrolujących	Razem kapitał własny
Stan na 1 stycznia 2017 roku	101 647	1 028 647	(7 084)	3 472	1 016 976	2 143 658	-	2 143 658
Zysk netto za okres	-	-	-	-	183 243	183 243	301	183 544
Inne całkowite dochody	-	-	4 406	-	(1 746)	2 660	-	2 660
Całkowity dochód za okres	-	-	4 406	-	181 497	185 903	301	186 204
Podział zysków z lat ubiegłych	-	65 846	-	-	(65 846)	-	-	-
Dywidenda za lata poprzednie	-	-	-	-	(65 562)	(65 562)	-	(65 562)
Podział zysków z lat ubiegłych na ZFŚS	-	-	-	-	(28)	(28)	-	(28)
Efekt rozliczenia opcji put na udziałach niekontrolujących	29.3	-	-	-	301	301	(301)	-
Stan na 31 grudnia 2017 roku	101 647	1 094 493	(2 678)	3 472	1 067 338	2 264 272	-	2 264 272

Adam Kłapszta
/Prezes Zarządu/

Aneta Lato-Żuchowska
/Wiceprezes Zarządu/

Zygmunt Artwik
/Wiceprezes Zarządu/

Elżbieta Niebisz
/Wiceprezes Zarządu/

Aneta Desecka
/Główny Księgowy/

Zasady (polityki) rachunkowości oraz dodatkowe noty objaśniające do skonsolidowanego sprawozdania finansowego stanowią jego integralną część.

SKONSOLIDOWANE SPRAWOZDANIE ZE ZMIAN W KAPITALE WŁASNYM

za rok zakończony dnia 31 grudnia 2016 roku

Nota	Kapitał podstawowy	Kapitał zapasowy	Kapitał z wyceny instrumentów zabezpieczających	Pozostałe kapitały rezerwowe	Zyski zatrzymane/ Niepokryte straty	Różnice kursowe z przeliczenia jednostki zagranicznej	Razem	Kapitały akcjonariuszy niekontrolujących	Razem kapitał własny
Stan na 1 stycznia 2016 roku	101 647	2 542 060	(11 941)	5 877	(752 820)	-	1 884 823	-	1 884 823
Zysk netto za okres	-	-	-	-	247 674	-	247 674	2 612	250 286
Inne całkowite dochody	-	-	4 857	-	3 737	-	8 594	-	8 594
Całkowity dochód za okres	-	-	4 857	-	251 411	-	256 268	2 612	258 880
Pokrycie straty z lat ubiegłych	-	(1 513 413)	-	(2 405)	1 515 818	-	-	-	-
Efekt rozliczenia opcji put na udziałach niekontrolujących	29.3	-	-	-	2 612	-	2 612	(2 612)	-
Pozostałe zmiany	-	-	-	-	(45)	-	(45)	-	(45)
Stan na 31 grudnia 2016 roku	101 647	1 028 647	(7 084)	3 472	1 016 976	-	2 143 658	-	2 143 658

Adam Kłapszta
/Prezes Zarządu/

Aneta Lato-Żuchowska
/Wiceprezes Zarządu/

Zygmunt Artwik
/Wiceprezes Zarządu/

Elżbieta Niebisz
/Wiceprezes Zarządu/

Aneta Desecka
/Główny Księgowy/

Zasady (polityki) rachunkowości oraz dodatkowe noty objaśniające do skonsolidowanego sprawozdania finansowego stanowią jego integralną część.

ZASADY (POLITYKI) RACHUNKOWOŚCI ORAZ DODATKOWE NOTY OBJAŚNIAJĄCE

1. Informacje ogólne

Grupa Kapitałowa Zespołu Elektrowni Pątnów – Adamów – Konin SA („Grupa”, „Grupa Kapitałowa”, „Grupa ZE PAK SA”) składa się z Zespołu Elektrowni Pątnów – Adamów – Konin SA („jednostka dominująca”, „Spółka”, „ZE PAK SA”) z siedzibą w Koninie przy ulicy Kazimierskiej 45 i jej spółek zależnych (patrz Nota 2). Skonsolidowane sprawozdanie finansowe Grupy obejmuje rok zakończony dnia 31 grudnia 2017 roku oraz zawiera dane porównawcze za rok zakończony dnia 31 grudnia 2016 roku. Jednostka dominująca jest wpisana do rejestru przedsiębiorców Krajowego Rejestru Sądowego prowadzonego przez Sąd Rejonowy Poznań – Nowe Miasto i Wilda w Poznaniu, IX Wydział Gospodarczy Krajowego Rejestru Sądowego, pod numerem KRS 0000021374.

Jednostce dominującej nadano numer statystyczny REGON 310186795.

Czas trwania jednostki dominującej oraz jednostek wchodzących w skład Grupy Kapitałowej jest nieoznaczony.

Podstawowym przedmiotem działania Grupy jest:

- 1) wytwarzanie i sprzedaż energii elektrycznej,
- 2) produkcja i sprzedaż ciepła (pary wodnej i gorącej wody),
- 3) wydobywanie węgla brunatnego.

2. Skład Grupy

W skład Grupy wchodzi Zespół Elektrowni Pątnów – Adamów – Konin SA oraz następujące spółki zależne:

Jednostka	Siedziba	Zakres działalności	Procentowy udział Grupy w kapitale	
			Na dzień 31 grudnia 2017 roku	Na dzień 31 grudnia 2016 roku
Przedsiębiorstwo Remontowe „PAK SERWIS” sp. z o.o.	62-510 Konin ul. Przemysłowa 158	Usługi remontowo-budowlane	100,00%	100,00%
„Elektrownia Pątnów II” sp. z o.o.	62-510 Konin ul. Kazimierska 45	Wytwarzanie i dystrybucja energii elektrycznej z bloku 464 MW	100,00%*	100,00%*
„PAK – Holdco” sp. z o.o.	62-510 Konin ul. Kazimierska 45	Działalność holdingowa	100,00%	100,00%
„PAK Infrastruktura” sp. z o.o.	62-510 Konin ul. Kazimierska 45	Wykonywanie robót ogólnobudowlanych w zakresie obiektów inżynierskich gdzie indziej niesklasyfikowanych	100,00%	100,00%
„PAK Górnictwo” sp. z o.o.	62-510 Konin ul. Przemysłowa 158	Naprawa i konserwacja maszyn	100,00%	100,00%
„Energoinvest Serwis” sp. z o.o. w likwidacji	62-510 Konin ul. Przemysłowa 75	Spółka w likwidacji	100,00%*	100,00%*
„PAK Kopalnia Węgla Brunatnego Konin” SA	62-540 Kleczew ul. 600-lecia 9	Wydobycie węgla brunatnego	97,58%*	96,23%
„PAK Kopalnia Węgla Brunatnego Adamów” SA	62-700 Turek Warenka 23	Wydobycie węgla brunatnego	99,26%	98,41%
„Aquakon” sp. z o.o. w likwidacji	62-610 Sompolno Police	Spółka w likwidacji	96,20%*	92,57%*
„Eko-Surowce” sp. z o.o. w likwidacji	62-540 Kleczew ul. 600-lecia 9	Spółka w likwidacji	100,00%*	96,23%*
„PAK-Volt” SA	00-834 Warszawa ul. Pańska 77/79	Sprzedaż energii elektrycznej	100,00%	100,00%
„EL PAK Serwis” sp. z o.o. w likwidacji	62-510 Konin ul. Przemysłowa 158	Spółka w likwidacji	100,00%*	100,00%*
„PAK Adamów” sp. z o.o.	62-510 Konin ul. Kazimierska 45	Kupno i sprzedaż nieruchomości	100,00%	-

* *Podmioty w których ZE PAK SA posiada pośredni udział w kapitale*

Na dzień 31 grudnia 2017 roku udział w ogólnej liczbie głosów posiadany przez Grupę w podmiotach zależnych jest równy udziałowi Grupy w kapitałach tych jednostek.

W wyniku realizacji procesu odkupowania części akcji od uprawnionych pracowników oraz po przeniesieniu odkupionych od Skarbu Państwa akcji, nastąpił wzrost udziału spółek z Grupy Kapitałowej ZE PAK SA w akcjonariacie PAK Kopalnia Węgla Brunatnego Konin SA do poziomu 97,58% a w PAK Kopalnia węgla Brunatnego Adamów SA do poziomu 99,26%.

W dniu 9 maja 2017 roku PAK Górnictwo sp. z o.o. zawarła umowy z PAK KWB Konin SA, PAK Serwis sp. z o.o. i El PAK sp. z o.o. w wyniku których PAK Górnictwo sp. z o.o. nabyła udziały w następujących spółkach: EL PAK Serwis sp. z o.o., Aquakon sp. z o.o., Eko-Surowce sp. z o.o., Energoinvest Serwis sp. z o.o. W dniu 1 sierpnia 2017 roku Nadzwyczajne Zgromadzenia Wspólników czterech nabytych przez PAK Górnictwo sp. z o.o. spółek podjęły uchwały o rozwiązaniu spółek i otwarciu ich likwidacji z dniem 1 sierpnia 2017 roku. Zainicjowane procesy likwidacyjne są następstwem restrukturyzacji działalności pomocniczej wobec głównych segmentów Grupy Kapitałowej. Działalność prowadzona dotychczas przez wyżej wskazane spółki będzie realizowana przez PAK Górnictwo sp. z o.o., która wstępuje w prawa i obowiązki likwidowanych spółek.

W dniu 30 czerwca 2017 roku nastąpiło połączenie spółek EL PAK sp. z o.o. (spółka przejmowana) i PAK Serwis sp. z o.o. (spółka przejmująca) w trybie art. 492 § 1 pkt 1 Ksh poprzez przeniesienie całego majątku EL PAK sp. z o.o. na PAK Serwis sp. z o.o. Byt prawny EL PAK sp. z o.o. ustał od dnia 1 lipca 2017 roku. Również ta zmiana w strukturze Grupy jest następstwem konsolidacji działalności pomocniczej wobec głównych segmentów Grupy. Na dzień 31 grudnia 2016 roku ZE PAK SA posiadał 100% udziałów w EL PAK sp. z o.o. W dniu 16 października 2017 roku powołana została nowa spółka PAK Adamów sp. z o.o., w której ZE PAK SA posiada 100% udziałów. Powołanie spółki związane jest z przygotowaniem do procesów wynikających z zakończenia działalności Elektrowni Adamów.

3. Skład Zarządu jednostki dominującej

W skład Zarządu ZE PAK SA na dzień publikacji sprawozdania wchodzi:

- Adam Kłapszta Prezes Zarządu,
- Aneta Lato-Żuchowska Wiceprezes Zarządu,
- Zygmunt Artwik Wiceprezes Zarządu,
- Elżbieta Niebisz Wiceprezes Zarządu,

W dniu 3 marca 2017 roku uchwałą Rady Nadzorczej Spółki Panu Adamowi Kłapszczie, zajmującemu dotychczas stanowisko Wiceprezesa Zarządu pełniącego obowiązki Prezesa Zarządu, powierzono funkcję Prezesa Zarządu Spółki. Uchwała w sprawie powierzenia funkcji Prezesa Zarządu Spółki weszła w życie z chwilą podjęcia.

Na posiedzeniu Rady Nadzorczej odbytym w dniu 3 marca 2017 roku Pani Katarzyna Sobierajska i Pan Tomasz Zadroga złożyli rezygnacje ze stanowisk Wiceprezesów Zarządu Spółki z dniem 3 marca 2017 roku.

W dniu 3 marca 2017 roku Rada Nadzorcza Spółki powołała Panią Elżbietę Niebisz na stanowisko Wiceprezesa Zarządu. Uchwała o powołaniu weszła w życie z chwilą podjęcia.

4. Zatwierdzenie sprawozdania finansowego

Niniejsze skonsolidowane sprawozdanie finansowe zostało zatwierdzone do publikacji przez Zarząd w dniu 19 kwietnia 2018 roku.

5. Istotne wartości oparte na profesjonalnym osądzie i szacunkach

5.1. Profesjonalny osąd

Sporządzenie skonsolidowanego sprawozdania finansowego Grupy wymaga od Zarządu jednostki dominującej osądów, szacunków oraz założeń, które mają wpływ na prezentowane przychody, koszty, aktywa, zobowiązania i powiązane z nimi noty oraz ujawnienia dotyczące zobowiązań warunkowych. Niepewność co do tych założeń i szacunków może spowodować istotne korekty wartości bilansowych aktywów i zobowiązań w przyszłości.

W procesie stosowania zasad (polityki) rachunkowości Zarząd dokonał następujących osądów, które mają największy wpływ na przedstawiane wartości bilansowe aktywów i zobowiązań.

Kapitalizacja różnic kursowych

W związku z realizowanymi inwestycjami, spółki z Grupy korzystają z zewnętrznych źródeł finansowania.

Koszty finansowania, dające się bezpośrednio przyporządkować realizowanym inwestycjom są kapitalizowane w wartości środków trwałych w budowie do dnia oddania środka trwałego do użytku.

Spółki dokonują kapitalizacji różnic kursowych związanych z otrzymanymi kredytami i pożyczkami w walucie obcej w stopniu, w jakim stanowią one korektę kosztów odsetek. Grupa stosuje podejście kumulatywne w zakresie kapitalizacji kosztów finansowania zewnętrznego. Podejście kumulatywne traktuje inwestycję jako całość dlatego też kwota różnic kursowych możliwa do kapitalizacji jako korekta kosztów finansowania zewnętrznego w okresie sprawozdawczym może podlegać zmianom wraz ze zmianami kursów walut w okresie trwania inwestycji.

Klasyfikacja umów leasingowych

Grupa dokonuje klasyfikacji leasingu jako operacyjnego lub finansowego w oparciu o ocenę, w jakim zakresie ryzyko i korzyści z tytułu posiadania przedmiotu leasingu przypadają w udziale leasingodawcy, a w jakim leasingobiorcy. Ocena ta opiera się na treści ekonomicznej każdej transakcji.

Identyfikacja wbudowanych instrumentów pochodnych

Na każdy dzień bilansowy kierownictwo Grupy dokonuje oceny czy w ramach zawartych umów występują cechy ekonomiczne i ryzyko właściwe dla wbudowanego instrumentu pochodnego w walucie obcej, które nie byłyby ściśle powiązane z cechami ekonomicznymi i ryzykiem właściwym dla umowy zasadniczej.

5.2. Niepewność szacunków

Poniżej omówiono podstawowe założenia dotyczące przyszłości i inne kluczowe źródła niepewności występujące na dzień bilansowy, z którymi związane jest istotne ryzyko znaczącej korekty wartości bilansowych aktywów i zobowiązań w następnym roku finansowym. Grupa przyjęła założenia i szacunki na temat przyszłości na podstawie wiedzy posiadanej podczas sporządzania sprawozdania finansowego. Występujące założenia i szacunki mogą ulec zmianie na skutek wydarzeń w przyszłości wynikających ze zmian rynkowych lub zmian nie będących pod kontrolą Grupy. Takie zmiany są odzwierciedlane w szacunkach lub założeniach w chwili wystąpienia.

Utrata wartości aktywów trwałych

W wyniku przeprowadzonych analiz na dzień 31 grudnia 2017 roku, Grupa zidentyfikowała istnienie przesłanek, które mogłyby wskazywać na ewentualną utratę wartości składników aktywów, w postaci wyższej wartości bilansowej aktywów netto Grupy od wartości jej rynkowej kapitalizacji. W związku z tym Grupa przeprowadziła testy na utratę wartości składników majątku trwałego. W oparciu o przeprowadzone testy stwierdzono, iż nie istnieje konieczność rozpoznania odpisów aktualizujących wartość rzeczowego majątku trwałego. Informacje o przeprowadzonym teście przedstawiono w nocie 19.1.

Wycena rezerw z tytułu świadczeń pracowniczych

Rezerwy z tytułu świadczeń pracowniczych zostały oszacowane za pomocą metod aktuarialnych. Przyjęte w tym celu założenia zostały przedstawione w nocie 24.1.

Szacunek został sporządzony w oparciu o następujące główne założenia:

- stopa dyskontowa 3,3%
- przewidywany wskaźnik inflacji 2,5%
- przewidywane stopy wzrostu wynagrodzeń w zależności od spółki zawiera się w przedziale od 0% do 3%

Zmiany wskaźników finansowych będących podstawą szacunku spowodowałyby zmianę salda rezerwy o kwoty zaprezentowane w poniższej tabeli (w tysiącach złotych).

	(+) wzrost o 1 p.p.	(-) spadek o 1 p.p.
stopa dyskontowa	(2 488)	2 947
stopa wzrostu wynagrodzeń	2 886	(2 127)

Składnik aktywów z tytułu podatku odroczonego

Grupa rozpoznaje składnik aktywów z tytułu podatku odroczonego bazując na założeniu, że w przyszłości zostanie osiągnięty zysk podatkowy pozwalający na jego wykorzystanie. Pogorszenie uzyskiwanych wyników podatkowych w przyszłości mogłoby spowodować, że założenie to stałoby się nieuzasadnione.

Wartość godziwa instrumentów finansowych

Wartość godziwą instrumentów finansowych, dla których nie istnieje aktywny rynek ustala się wykorzystując odpowiednie techniki wyceny. Przy wyborze odpowiednich metod i założeń Grupa kieruje się profesjonalnym osądem. Sposób ustalenia wartości godziwej poszczególnych instrumentów finansowych został przedstawiony w nocie 10.10.

Kapitalizacja kosztów usuwania nadkładu w fazie produkcyjnej

W uzasadnionych przypadkach określonych przez KIMS F 20 Grupa kapitalizuje koszty zdejmowania nadkładu w fazie produkcyjnej odkrywki. Podstawą kapitalizacji kosztów jest spełnienie następujących warunków: prawdopodobne jest uzyskanie przez Grupę przyszłych korzyści ekonomicznych związanych z usuwaniem nadkładu, Grupa jest w stanie zidentyfikować tę część złoża węgla, do której dostęp został ułatwiony oraz koszty związane z usuwaniem nadkładu dotyczące tej części złoża mogą zostać wiarygodnie wycenione. Grupa okresowo weryfikuje szacunki dotyczące powyższych kryteriów w celu zapewnienia prawidłowej kapitalizacji kosztów.

Okres rozliczania dla aktywów z tytułu zdejmowania nadkładu i innych aktywów górniczych

Grupa okresowo weryfikuje ustalone okresy rozliczania aktywów dotyczących zdejmowania nadkładu i innych aktywów górniczych, na podstawie aktualnych prognoz co do okresu eksploatacji odkrywek.

Płatności w akcjach

Dla celów rozliczenia akcji pracowniczych przyjęto, iż datą rozpoczęcia nabywania uprawnień do akcji jest data komercjalizacji Spółki, a datą przyznania uprawnień do akcji jest data ostatecznego wywieszenia list z liczbą akcji przyznanych pracownikom PAK Kopalnia Węgla Brunatnego Konin SA i PAK Kopalnia Węgla Brunatnego Adamów SA. Wartość godziwa programu na dzień objęcia kontroli została określona w oparciu o wartość godziwą spółek PAK Kopalnia Węgla Brunatnego Konin SA i PAK Kopalnia Węgla Brunatnego Adamów SA. Proces udostępniania akcji uprawnionym pracownikom rozpoczął się w lutym 2013 roku i trwał do 20 października 2014 roku. Cena wykupu akcji została określona w umowach sprzedaży akcji PAK KWB Konin SA oraz PAK KWB Adamów SA z dnia 28 maja 2012 roku i została ustalona na poziomie ceny zakupu wcześniej nabytych akcji kopalń indeksowanej o wskaźnik cen towarów i usług konsumpcyjnych.

Rekompensaty z tytułu rozwiązania kontraktów długoterminowych sprzedaży mocy i energii elektrycznej

W nocy 34 przedstawiono opis istotnych zobowiązań warunkowych i opis istotnych spraw sądowych, w tym dotyczących rekompensat z tytułu rozwiązania kontraktów długoterminowych sprzedaży mocy i energii elektrycznej.

Ujmowanie przychodów

Grupa stosuje metodę procentowego zaawansowania prac przy rozliczaniu kontraktów długoterminowych. Stosowanie tej metody wymaga od Grupy szacowania proporcji dotychczas wykonanych prac do całości usług do wykonania.

Na każdy dzień bilansowy Grupa dokonuje aktualizacji szacunków budżetowanych całkowitych przychodów oraz kosztów z tytułu realizowanych projektów. Przewidywana całkowita strata na kontrakcie ujmowana jest jako koszty okresu, w którym została rozpoznana, zgodnie z MSR 11.

Stawki amortyzacyjne

Wysokość stawek amortyzacyjnych ustalana jest na podstawie przewidywanego okresu ekonomicznej użyteczności składników rzeczowego majątku trwałego oraz aktywów niematerialnych. Grupa corocznie dokonuje weryfikacji przyjętych okresów ekonomicznej użyteczności na podstawie bieżących szacunków.

Niepewność związana z rozliczeniami podatkowymi

Regulacje dotyczące podatku od towarów i usług, podatku dochodowego od osób prawnych oraz obciążeń związanych z ubezpieczeniami społecznymi podlegają częstym zmianom. Te częste zmiany powodują brak odpowiednich punktów odniesienia, niespójne interpretacje oraz nieliczne ustanowione precedensy, które mogłyby mieć zastosowanie. Obowiązujące przepisy zawierają również niejasności, które powodują różnice w opiniach, co do interpretacji prawnej przepisów podatkowych, zarówno pomiędzy organami państwowymi jak i organami państwowymi i przedsiębiorstwami.

Rozliczenia podatkowe oraz inne obszary działalności (na przykład kwestie celne czy dewizowe) mogą być przedmiotem kontroli organów, które uprawnione są do nakładania wysokich kar i grzywien, a wszelkie dodatkowe zobowiązania podatkowe, wynikające z kontroli, muszą zostać zapłacone wraz z wysokimi odsetkami. Te warunki powodują, że ryzyko podatkowe w Polsce jest większe niż w krajach o bardziej dojrzałym systemie podatkowym.

W konsekwencji, kwoty prezentowane i ujawniane w sprawozdaniach finansowych mogą się zmienić w przyszłości w wyniku ostatecznej decyzji organu kontroli podatkowej.

Z dniem 15 lipca 2016 roku do Ordynacji Podatkowej zostały wprowadzone zmiany w celu uwzględnienia postanowień Ogólnej Klauzuli Zapobiegającej Nadużyciom (GAAR). GAAR ma zapobiegać powstawaniu i wykorzystywaniu

sztucznych struktur prawnych tworzonych w celu uniknięcia zapłaty podatku w Polsce. GAAR definiuje unikanie opodatkowania, jako czynność dokonaną przede wszystkim w celu osiągnięcia korzyści podatkowej, sprzecznej w danych okolicznościach z przedmiotem i celem przepisów ustawy podatkowej. Zgodnie z GAAR taka czynność nie skutkuje osiągnięciem korzyści podatkowej, jeżeli sposób działania był sztuczny. Wszelkie występowanie (i) nieuzasadnionego dzielenia operacji, (ii) angażowania podmiotów pośredniczących mimo braku uzasadnienia ekonomicznego lub gospodarczego, (iii) elementów wzajemnie się znoszących lub kompensujących oraz (iv) inne działania o podobnym działaniu do wcześniej wspomnianych, mogą być potraktowane jako przesłanka istnienia sztucznych czynności podlegających przepisom GAAR. Nowe regulacje będą wymagać znacznie większego osądu przy ocenie skutków podatkowych poszczególnych transakcji.

Klauzulę GAAR należy stosować w odniesieniu do transakcji dokonanych po jej wejściu w życie oraz do transakcji, które zostały przeprowadzone przed wejściem w życie klauzuli GAAR, ale dla których po dacie wejścia klauzuli w życie korzyści były lub są nadal osiągane. Wdrożenie powyższych przepisów umożliwi polskim organom kontroli podatkowej kwestionowanie realizowanych przez podatników prawnych ustaleń i porozumień, takich jak restrukturyzacja i reorganizacja grupy.

Grupa ujmuje i wycenia aktywa lub zobowiązania z tytułu bieżącego i odroczonego podatku dochodowego przy zastosowaniu wymogów MSR 12 *Podatek dochodowy* w oparciu o zysk (stratę podatkową), podstawę opodatkowania, nierozliczone straty podatkowe, niewykorzystane ulgi podatkowe i stawki podatkowe, uwzględniając ocenę niepewności związanych z rozliczeniami podatkowymi.

Gdy istnieje niepewność co do tego, czy i w jakim zakresie organ podatkowy będzie akceptował poszczególne rozliczenia podatkowe transakcji, Grupa ujmuje te rozliczenia uwzględniając ocenę niepewności.

Odpisy aktualizujące wartość należności

Na dzień bilansowy Grupa ocenia czy istnieją obiektywne dowody utraty wartości składnika należności lub grupy należności. Jeżeli wartość możliwa do odzyskania składnika aktywów jest niższa od jego wartości bilansowej dana jednostka dokonuje odpisu aktualizującego do poziomu bieżącej wartości planowanych przepływów pieniężnych.

Rezerwa na likwidację składników rzeczowego majątku trwałego

Grupa tworzy rezerwę na likwidację składników rzeczowego majątku trwałego w przypadku wystąpienia takiego obowiązku lub podjęcia takiego zobowiązania przez kierownictwo Grupy. Rezerwa tworzona jest w wysokości wynikającej z otrzymanych ofert dotyczących likwidacji składników aktywów trwałych. Grupa dokonuje aktualizacji wartości rezerwy na każdy dzień bilansowy. Wartość rezerwy z tytułu likwidacji składników rzeczowego majątku trwałego jest dyskontowana na każdy dzień bilansowy. Rezerwa na demontaż majątku Elektrowni Adamów nie jest tworzona ze względu na brak obowiązku prawnego. Pozwolenie zintegrowane jakie otrzymała Elektrownia Adamów na prowadzenie działalności nie zawiera w swej treści klauzuli o obowiązku likwidacji majątku i w związku z tym nie została utworzona rezerwa. Rezerwa opisana w nocie 31.3.2.

Rezerwa na likwidację składowisk popiołów

Grupa tworzy rezerwę na likwidację składowisk popiołów ze względu na wynikający z pozwoleń zintegrowanych obowiązek prawny. Podstawą szacowania rezerwy są opracowania, analizy techniczno – ekonomiczne sporządzone przez Grupę a także otrzymane oferty zewnętrzne dla planowanych kierunków rekultywacji. Na koniec każdego okresu sprawozdawczego Grupa dokonuje aktualizacji wartości rezerwy. Rezerwa opisana w nocie 31.3.2.

Rezerwy rekultywacyjne i inne związane z działalnością górniczą

Grupa tworzy rezerwę zarówno na koszty rekultywacji terenu związanej z bieżącym wydobywaniem węgla na danej odkrywce jak również na koszty rekultywacji wyrobiska końcowego. Rezerwa tworzona jest w oparciu o aktualne szacunki przyszłych kosztów rekultywacji jak również zakładane terminy rozpoczęcia i zakończenia rekultywacji, w oparciu o raporty niezależnych ekspertów szacujących koszty rekultywacji na zlecenie Zarządu, jak i wewnętrzne szacunki Grupy i dyskontowana na każdy dzień sprawozdawczy. Rezerwy opisane są w nocie 31.3.3.

Wycena certyfikatów energetycznych

Z tytułu produkcji energii w źródłach odnawialnych, gazowych oraz wysokiej kogeneracji Grupa rozpoznaje świadectwa pochodzenia energii (zielone i czerwone certyfikaty) według wartości godziwej na koniec miesiąca, w którym zostały wyprodukowane. Na dzień bilansowy Grupa wycenia świadectwa pochodzenia do wartości netto możliwej do uzyskania – dla zielonych certyfikatów na dzień 31 grudnia 2017 do ceny 45,29 PLN/MWh. Odpis aktualizujący wartość świadectw tworzony jest w przypadku, gdy cena sprzedaży możliwa do uzyskania pomniejszona o koszty zbycia jest niższa od historycznego kosztu wytworzenia.

Rezerwa na zobowiązania z tytułu emisji gazów cieplarnianych oraz rezerwy na umorzenie jednostek poświadczonej redukcji emisji (EUA)

Grupa rozpoznaje rezerwę na umorzenie uprawnień do emisji gazów cieplarnianych oraz jednostek poświadczonej redukcji emisji. W związku z zakończeniem okresu rozliczeniowego przydziału uprawnień do emisji KPRU II, od 1 stycznia 2013 roku obowiązuje kolejny okres rozliczeniowy 2013 – 2020 dotyczący uprawnień do emisji. Założeniem tego okresu jest przyznanie dla Grupy darmowych uprawnień EUA wynikających z produkcji energii cieplnej, aczkolwiek energetyka została dodatkowo objęta możliwością derogacji, wynikającej z Art. 10c Dyrektywy ETS, polegającej na przyznaniu dodatkowych darmowych uprawnień pod warunkiem poniesienia zadeklarowanych nakładów inwestycyjnych na inwestycje zgłoszone w Krajowym Planie Inwestycyjnym (KPI).

Emisja w Grupie ZE PAK SA w 2016 roku wyniosła 11 456 099 ton CO₂.

Grupa na dzień 1 stycznia 2017 roku posiadała fizycznie na swoich kontach w Rejestrze Unii jednostki EUA w ilości 13 820 841 ton. W styczniu 2017 roku na konta Grupy w Rejestrze Unii wpłynęło 1 345 000 jednostek EUA zakupionych w kontraktach terminowych zawartych na przełomie 2015 i 2016 roku. Dodatkowo w lutym 2017 roku Grupa otrzymała darmowe EUA na ciepło za 2017 rok (Art. 10a Dyrektywy ETS) w ilości 83 317 EUA. Następnie w kwietniu 2017 roku Grupa dokonała umorzenia emisji CO₂ za 2016 rok w ilości 11 456 099 ton CO₂. Stan jednostek EUA w Grupie po umorzeniach wyniósł 3 793 059 jednostek EUA.

W kolejnych miesiącach Grupa sukcesywnie dokonywała dalszych zakupów uprawnień do emisji CO₂. Całkowity zakup jednostek EUA w Grupie, które wpłynęły na Konta Grupy w Rejestrze Unii w 2017 roku wyniósł 7 328 000 EUA, a stan jednostek EUA w Grupie po wszystkich wyżej opisanych operacjach na dzień 31 grudnia 2017 roku wyniósł 9 776 059 EUA.

Na dzień 31 grudnia 2017 roku, Grupa utworzyła rezerwę na uprawnienia, w odniesieniu do faktycznej wielkości emisji za okres od dnia 1 stycznia 2017 roku do dnia 31 grudnia 2017 roku.

Szczegóły odnośnie rezerwy na zobowiązania z tytułu umorzenia uprawnień do emisji gazów cieplarnianych oraz jednostek poświadczonej redukcji emisji zostały zaprezentowane w nocie 31.3.1.

Rezerwa restrukturyzacyjna

Grupa nie utworzyła rezerw restrukturyzacyjnych związanych z zakończeniem działalności Elektrowni Adamów, ponieważ zdaniem Zarządu na dzień 31 grudnia 2017 roku nie wystąpiły przesłanki wynikające z MSR 37. W przypadku spełnienia wymogów MSR 37 rezerwy takie zostaną utworzone.

6. Podstawa sporządzenia skonsolidowanego sprawozdania finansowego

Niniejsze skonsolidowane sprawozdanie finansowe zostało sporządzone zgodnie z zasadą kosztu historycznego, za wyjątkiem pochodnych i innych instrumentów finansowych.

Wartość bilansowa ujętych zabezpieczanych aktywów i zobowiązań jest korygowana o zmiany wartości godziwej, które można przypisać ryzyku, przed którym te aktywa i zobowiązania są zabezpieczane.

Niniejsze skonsolidowane sprawozdanie finansowe jest przedstawione w złotych („PLN”), a wszystkie wartości, o ile nie wskazano inaczej, podane są w tysiącach PLN.

Niniejsze skonsolidowane sprawozdanie finansowe zostało sporządzone przy założeniu kontynuacji działalności w okresie co najmniej 12 miesięcy po dniu bilansowym. Na dzień zatwierdzenia niniejszego sprawozdania finansowego nie stwierdza się istnienia okoliczności wskazujących na zagrożenie kontynuacji działalności przez spółki Grupy, przy czym prowadzone są działania dotyczące alokacji określonych rodzajów działalności pomiędzy spółkami Grupy. Wskazane działania nie będą mieć wpływu na ograniczenie zakresu działalności gospodarczej prowadzonej przez Grupę Kapitałową ZE PAK SA.

6.1. Oświadczenie o zgodności

Niniejsze skonsolidowane sprawozdanie finansowe zostało sporządzone zgodnie z Międzynarodowymi Standardami Sprawozdawczości Finansowej („MSSF”) zatwierdzonymi przez UE („MSSF UE”). Na dzień zatwierdzenia niniejszego sprawozdania do publikacji, biorąc pod uwagę toczący się w UE proces wprowadzania MSSF, MSSF mające zastosowanie do tego sprawozdania finansowego nie różnią się od MSSF UE.

MSSF UE obejmują standardy i interpretacje zaakceptowane przez Radę Międzynarodowych Standardów Rachunkowości („RMSR”).

Spółki Grupy prowadzą swoje księgi rachunkowe zgodnie z polityką (zasadami) rachunkowości określonymi przez Ustawę z dnia 29 września 1994 roku o rachunkowości („Ustawa”) z późniejszymi zmianami i wydanymi na jej podstawie przepisami („polskie standardy rachunkowości”). Skonsolidowane sprawozdanie finansowe zawiera korekty nie zawarte w księgach rachunkowych jednostek Grupy wprowadzone w celu doprowadzenia sprawozdań finansowych tych jednostek do zgodności z MSSF.

6.2. Waluta funkcjonalna i waluta sprawozdań finansowych

Walutą funkcjonalną jednostki dominującej i innych spółek uwzględnionych w niniejszym skonsolidowanym sprawozdaniu finansowym oraz walutą sprawozdawczą niniejszego skonsolidowanego sprawozdania finansowego jest złoty polski.

7. Zmiany stosowanych zasad rachunkowości oraz zmiany danych porównawczych

Zasady (polityki) rachunkowości zastosowane do sporządzenia niniejszego skonsolidowanego sprawozdania finansowego są spójne z tymi, które zastosowano przy sporządzaniu skonsolidowanego sprawozdania finansowego Grupy za rok zakończony 31 grudnia 2016 roku, za wyjątkiem przedstawionych poniżej. Poniższe zmiany do MSSF, zostały zastosowane w niniejszym skonsolidowanym sprawozdaniu finansowym zgodnie z ich datą wejścia w życie, jednak nie miały one istotnego wpływu na zaprezentowane i ujawnione informacje finansowe lub nie miały zastosowania do transakcji zawieranych przez Grupę:

- *Zmiany do MSR 12 Ujmowanie aktywów z tytułu odroczonego podatku dochodowego w odniesieniu do niezrealizowanych strat*
Zmiany doprecyzowują kwestie związane z powstawaniem ujemnych różnic przejściowych w przypadku instrumentów dłużnych wycenianych według wartości godziwej, oszacowaniem prawdopodobnego przyszłego dochodu do opodatkowania oraz oceną, czy wypracowany dochód pozwoli na zrealizowanie ujemnych różnic przejściowych. Zmiany mają zastosowanie retrospektywne.
- *Zmiany do MSR 7 Inicjatywa dotycząca ujawniania informacji*
Zmiany zobowiązują jednostkę do ujawnienia informacji, które umożliwiają użytkownikom sprawozdań finansowych ocenę zmian zobowiązań wynikających z działalności finansowej. Nie jest wymagane przedstawienie informacji porównawczych za poprzednie okresy.
- *Zmiany MSSF 12 Ujawnianie informacji na temat udziałów w innych jednostkach* będące częścią *Zmian wynikających z przeglądu MSSF 2014-2016*
Zmiany doprecyzowują, że wymogi określone w standardzie mają zastosowanie także do udziałów jednostki w jednostkach zależnych, wspólnych ustaleniach umownych (tj. wspólnych działaniach lub wspólnych przedsięwzięciach), jednostkach stowarzyszonych lub jednostkach strukturyzowanych niepodlegających konsolidacji, które zostały sklasyfikowane (lub włączone do grupy do zbycia, która została sklasyfikowana) jako przeznaczone do sprzedaży lub jako działalność zaniechana zgodnie z MSSF 5 *Aktywa trwałe przeznaczone do sprzedaży oraz działalność zaniechana*.

Grupa nie zdecydowała się na wcześniejsze zastosowanie żadnego innego standardu, interpretacji lub zmiany, które zostały opublikowane, lecz dotychczas nie weszły w życie w świetle przepisów Unii Europejskiej.

8. Nowe standardy i interpretacje, które zostały opublikowane, a nie weszły jeszcze w życie

- MSSF 9 *Instrumenty Finansowe* (opublikowano dnia 24 lipca 2014 roku) – mający zastosowanie dla okresów rocznych rozpoczynających się dnia 1 stycznia 2018 roku lub później,
- MSSF 14 *Regulacyjne rozliczenia międzyokresowe* (opublikowano dnia 30 stycznia 2014 roku) – zgodnie z decyzją Komisji Europejskiej proces zatwierdzania standardu w wersji wstępnej nie zostanie zainicjowany przed ukazaniem się standardu w wersji ostatecznej - do dnia zatwierdzenia niniejszego sprawozdania finansowego

- niezatwierdzony przez UE – mający zastosowanie dla okresów rocznych rozpoczynających się dnia 1 stycznia 2016 roku lub później,
- MSSF 15 *Przychody z umów z klientami* (opublikowano dnia 28 maja 2014 roku), obejmujący zmiany do MSSF 15 Data wejścia w życie MSSF 15 (opublikowano dnia 11 września 2015 roku) – mający zastosowanie dla okresów rocznych rozpoczynających się dnia 1 stycznia 2018 roku lub później,
 - Zmiany do MSSF 10 i MSR 28 *Transakcje sprzedaży lub wniesienia aktywów pomiędzy inwestorem a jego jednostką stowarzyszoną lub wspólnym przedsięwzięciem* (opublikowano dnia 11 września 2014 roku) – prace prowadzące do zatwierdzenia niniejszych zmian zostały przez UE odłożone bezterminowo - termin wejścia w życie został odroczony przez RMSR na czas nieokreślony,
 - MSSF 16 *Leasing* (opublikowano dnia 13 stycznia 2016 roku) - mający zastosowanie dla okresów rocznych rozpoczynających się dnia 1 stycznia 2019 roku lub później,
 - Zmiany do MSSF 4 *Stosowanie MSSF 9 Instrumenty finansowe łącznie z MSSF 4 Umowy ubezpieczeniowe* (opublikowano 12 września 2016 roku) - mające zastosowanie dla okresów rocznych rozpoczynających się dnia 1 stycznia 2018 roku lub później,
 - Wyjaśnienia do MSSF 15 *Przychody z umów z klientami* (opublikowano dnia 12 kwietnia 2016 roku) – mające zastosowanie dla okresów rocznych rozpoczynających się dnia 1 stycznia 2018 roku lub później,
 - Zmiany do MSSF 2 *Klasyfikacja i wycena transakcji płatności na bazie akcji* (opublikowano dnia 20 czerwca 2016 roku) – mające zastosowanie dla okresów rocznych rozpoczynających się dnia 1 stycznia 2018 roku lub później,
 - Zmiany do MSR 28 *Inwestycje w jednostkach stowarzyszonych i wspólnych przedsięwzięciach będące częścią Zmian wynikających z przeglądu MSSF 2014-2016* (opublikowano dnia 8 grudnia 2016 roku) – mające zastosowanie dla okresów rocznych rozpoczynających się dnia 1 stycznia 2018 roku lub później,
 - Zmiany do MSSF 1 *Zastosowanie Międzynarodowych Standardów Sprawozdawczości Finansowej po raz pierwszy będące częścią Zmian wynikających z przeglądu MSSF 2014-2016* (opublikowano dnia 8 grudnia 2016 roku) – mające zastosowanie dla okresów rocznych rozpoczynających się dnia 1 stycznia 2018 roku lub później,
 - KIMSF 22 *Transakcje w walucie obcej i zaliczki* (opublikowano dnia 8 grudnia 2016 roku) – mająca zastosowanie dla okresów rocznych rozpoczynających się dnia 1 stycznia 2018 roku lub później,
 - Zmiany do MSR 40: *Przeniesienie nieruchomości inwestycyjnej* (opublikowano dnia 8 grudnia 2016 roku) – do dnia zatwierdzenia niniejszego sprawozdania finansowego niezatwierdzone przez UE – mające zastosowanie dla okresów rocznych rozpoczynających się dnia 1 stycznia 2018 roku lub później,
 - MSSF 17 *Umowy ubezpieczeniowe* (opublikowano dnia 18 maja 2017 roku) - do dnia zatwierdzenia niniejszego sprawozdania finansowego niezatwierdzony przez UE - mający zastosowanie dla okresów rocznych rozpoczynających się dnia 1 stycznia 2021 roku lub później,
 - KIMSF 23 *Niepewność związana z ujmowaniem podatku dochodowego* (opublikowano dnia 7 czerwca 2017 roku) - do dnia zatwierdzenia niniejszego sprawozdania finansowego niezatwierdzony przez UE - mający zastosowanie dla okresów rocznych rozpoczynających się dnia 1 stycznia 2019 roku lub później,
 - Zmiany do MSSF 9 *Wcześniejsze spłaty z ujemną rekompensatą* (opublikowano dnia 12 października 2017 roku) – mające zastosowanie dla okresów rocznych rozpoczynających się dnia 1 stycznia 2019 roku lub później,
 - Zmiany do MSR 28 *Udziały długoterminowe w jednostkach stowarzyszonych i wspólnych przedsięwzięciach* (opublikowano dnia 12 października 2017 roku) – do dnia zatwierdzenia niniejszego sprawozdania finansowego niezatwierdzone przez UE – mające zastosowanie dla okresów rocznych rozpoczynających się dnia 1 stycznia 2019 roku lub później,
 - *Zmiany wynikające z przeglądu MSSF 2015-2017* (opublikowano dnia 12 grudnia 2017 roku) – do dnia zatwierdzenia niniejszego sprawozdania finansowego niezatwierdzone przez UE – mające zastosowanie dla okresów rocznych rozpoczynających się dnia 1 stycznia 2019 roku lub później,
 - Zmiany do MSR 19 *Zmiana, ograniczenie lub rozliczenie programu* (opublikowano dnia 7 lutego 2018 roku) – do dnia zatwierdzenia niniejszego sprawozdania finansowego niezatwierdzone przez UE – mające zastosowanie dla okresów rocznych rozpoczynających się dnia 1 stycznia 2019 roku lub później.
 - *Zmiany do Odniesień do Założeń Konceptyjnych zawartych w Międzynarodowych Standardach Sprawozdawczości Finansowej* (opublikowano dnia 29 marca 2018 roku) – do dnia zatwierdzenia niniejszego
-

sprawozdania finansowego niezatwierdzone przez UE – mające zastosowanie dla okresów rocznych rozpoczynających się dnia 1 stycznia 2020 roku lub później.

Daty wejścia w życie są datami wynikającymi z treści standardów ogłoszonych przez Radę ds. Międzynarodowej Sprawozdawczości Finansowej. Daty stosowania standardów w Unii Europejskiej mogą różnić się od dat stosowania wynikających z treści standardów i są ogłaszane w momencie zatwierdzenia do stosowania przez Unię Europejską.

8.1. Wdrożenie MSSF 9

W lipcu 2014 roku Rada Międzynarodowych Standardów Rachunkowości opublikowała Międzynarodowy Standard Sprawozdawczości Finansowej 9 *Instrumenty finansowe* („MSSF 9”). MSSF 9 obejmuje trzy aspekty związane z instrumentami finansowymi: klasyfikację i wycenę, utratę wartości oraz rachunkowość zabezpieczeń. MSSF 9 obowiązuje dla okresów rocznych rozpoczynających się 1 stycznia 2018 roku i później, z możliwością wcześniejszego zastosowania.

Grupa planuje zastosować MSSF 9 od dnia wejścia w życie standardu, bez przekształcania danych porównawczych.

W 2017 roku Grupa przeprowadziła szczegółową ocenę wpływu wprowadzenia MSSF 9 na stosowane przez Grupę zasady (politykę) rachunkowości w odniesieniu do działalności Grupy lub jej wyników finansowych. Niniejsza ocena jest oparta na aktualnie dostępnych informacjach i może podlegać zmianom wynikającym z pozyskania racjonalnych i możliwych do udokumentowania dodatkowych informacji w okresie, kiedy Grupa zastosuje MSSF 9 po raz pierwszy.

Grupa nie spodziewa się istotnego wpływu wprowadzenia MSSF 9 na sprawozdanie z sytuacji finansowej oraz kapitał własny, z wyjątkiem skutków zastosowania MSSF 9 w zakresie utraty wartości. Grupa spodziewa się wzrostu odpisów z tytułu utraty wartości, z negatywnym wpływem na kapitał własny, jak opisano poniżej. Ponadto, w wyniku zastosowania MSSF 9, zmieni się klasyfikacja niektórych instrumentów finansowych.

o Klasyfikacja i wycena

W związku z zastosowaniem MSSF 9 w obszarze klasyfikacji i wyceny, Grupa nie spodziewa się istotnego wpływu na sprawozdanie z sytuacji finansowej oraz kapitały własne, spodziewane zmiany dotyczą prezentacji. Oczekuje się, że wszystkie aktywa finansowe wyceniane dotychczas w wartości godziwej, dalej pozostaną wyceniane w wartości godziwej. Należności handlowe są utrzymywane dla uzyskania przepływów pieniężnych wynikających z umowy. Grupa nie posiada należności handlowych będących przedmiotem faktoringu. Grupa korzysta z praktycznego zwolnienia i dla należności handlowych poniżej 12 miesięcy nie identyfikuje istotnych elementów finansowania.

o Utrata wartości

Zgodnie z MSSF 9 jednostka wycenia odpis na oczekiwane straty kredytowe w kwocie równej 12-miesięcznym oczekiwanym stratom kredytowym bądź oczekiwanym stratom kredytowym w okresie życia instrumentu finansowego. W przypadku należności z tytułu dostaw i usług, Grupa stosuje uproszczone podejście i wyceni odpis na oczekiwane straty kredytowe w kwocie równej oczekiwanym stratom kredytowym w całym okresie ich życia.

Na potrzeby oszacowania oczekiwanych strat kredytowych MSSF 9 wskazuje na zasadność wykorzystania zarówno danych historycznych w zakresie spłacalności, jak też dostępnych na datę bilansową, wiarygodnych danych mogących zwiększyć precyzję oszacowania oczekiwanych strat kredytowych w okresach przyszłych.

Spółka zidentyfikowała poniższe klasy aktywów finansowych, dla których zgodnie z MSSF 9 dokonała oszacowania wpływu oczekiwanych strat kredytowych na sprawozdanie finansowe:

- Należności handlowe z tytułu dostaw i usług,
- Inne należności, w tym z tytułu rozrachunków KDT
- Kaucje, depozyty oraz lokaty w bankach,
- Środki pieniężne.

W odniesieniu do należności handlowych przyjmuje się, że dane dotyczące spłacalności mogą być wykorzystane do szacowania ryzyka kredytowego w przyszłości, w związku z czym straty kredytowe zostały oszacowane wykorzystując dane historyczne dotyczące przedziałów wiekowania należności handlowych i ich realizacji. Dla oszacowania oczekiwanej straty dla innych aktywów finansowych, ryzyko niewypłacalności zostało określone w oparciu o inne dane, w szczególności ocenę wiarygodności dokonaną przez agencje ratingowe bądź nadaną kontrahentom w ramach wewnętrznego procesu oceny ryzyka kredytowego, skorygowane dla potrzeb oceny prawdopodobieństwa niewykonania zobowiązania.

Grupa ocenia, że w związku z charakterem należności z tytułu dostaw i usług, odpis z tytułu utraty wartości wzrósłby na dzień 31 grudnia 2017 roku o ok. 637 tysięcy złotych wraz ze związanym z tym wzrostem aktywa z tytułu odroczonego podatku dochodowego o 121 tysięcy złotych.

o **Rachunkowość zabezpieczeń**

Ponieważ MSSF 9 nie zmienia ogólnych zasad funkcjonowania rachunkowości zabezpieczeń Grupy w związku z brakiem decyzji o możliwości wdrożenia zmian przewidzianych tym standardem, zastosowanie MSSF 9 w zakresie rachunkowości zabezpieczeń nie będzie miało istotnego wpływu na sprawozdanie finansowe Grupy.

8.2. Wdrożenie MSSF 15

Międzynarodowy Standard Sprawozdawczości Finansowej 15 *Przychody z umów z klientami* („MSSF 15”), który został wydany w maju 2014 roku, a następnie zmieniony w kwietniu 2016 roku ustanawia tzw. Model Pięciu Kroków rozpoznawania przychodów wynikających z umów z klientami:

- 1) Identyfikacja umów z klientem;
- 2) Identyfikacja zobowiązań do wykonania świadczenia zawartych w umowie;
- 3) Ustalenie ceny transakcji;
- 4) Przypisanie ceny transakcyjnej do zobowiązań do wykonania świadczenia zawartych w umowie;
- 5) Rozpoznanie przychodów w chwili wypełnienia zobowiązań przez jednostkę.

Zgodnie z MSSF 15 przychody ujmuje się w kwocie wynagrodzenia, które – zgodnie z oczekiwaniem jednostki – przysługuje jej w zamian za przekazanie przyrzeczonych dóbr lub usług klientowi.

Nowy standard zastąpi wszystkie dotychczasowe wymogi dotyczące ujmowania przychodów zgodnie z MSSF. Standard ma zastosowanie w odniesieniu do rocznych okresów sprawozdawczych rozpoczynających się dnia 1 stycznia 2018 roku i później. Wcześniejsze stosowanie jest dozwolone.

Grupa ma prawo wyboru pełnego bądź zmodyfikowanego podejścia retrospektywnego, a przepisy przejściowe przewidują pewne praktyczne rozwiązania. Grupa planuje zastosować MSSF 15 od dnia wejścia w życie standardu, bez przekształcania danych porównawczych.

Spółki Grupy prowadzą działalność w obszarze wytwarzania i sprzedaży energii elektrycznej, produkcji i sprzedaży ciepła, wydobywaniu węgla brunatnego oraz usług serwisowych i remontowo-budowlanych. Transakcje sprzedaży i zakupu węgla brunatnego oraz wybrane inne transakcje podlegały wyłączeniu z analizy jako eliminowane w procesie konsolidacji.

Na podstawie dotychczas przeprowadzonych przez Grupę prac związanych z wdrożeniem MSSF 15 zidentyfikowane obszary wpływu MSSF 15, nie będą mieć istotnego wpływu na wyniki zaprezentowane w sprawozdaniu finansowym za wyjątkiem:

- zmiany prezentacji przychodów z tytułu części umów budowlanych realizowanych w konsorcjum wykonawców, które dotychczas były prezentowane w pełnej wysokości przedmiotu umowy a od 1 stycznia 2018 roku będą ujmowane w części realizacji przypadającej na spółki Grupy. Według obecnego stanu analizy przychody ze sprzedaży oraz koszty operacyjne w roku 2017 roku z tego tytułu byłyby mniejsze o ok. 13 milionów złotych.
- rozpoznanie przychodów z tytułu usług bilansowania handlowego dla wybranych klientów, które od 1 stycznia 2018 roku będą wydzielone z wartości towarów. Zmiana ta wpłynie jedynie na przesunięcie pomiędzy pozycjami przychodów w kwocie ok. 1 miliona złotych.

Ujawnienia w sprawozdaniu finansowym

MSSF 15 wprowadza nowe wymogi w zakresie prezentacji i ujawnień. Grupa ocenia, że wpływ niektórych z tych ujawnień może być istotny. W szczególności Grupa oczekuje dodatkowych ujawnień dotyczących znaczących osądów i zmian tych osądów dotyczących obszarów długoterminowych umów budowlanych i handlu energią elektryczną.

Dodatkowo, zgodnie z wymogami MSSF 15, Grupa przedstawi ujęte przychody z tytułu umów z klientami w podziale na kategorie, które odzwierciedlają sposób, w jaki czynniki ekonomiczne wpływają na charakter, kwotę, termin płatności oraz niepewność przychodów i przepływów pieniężnych. Grupa ujawni ponadto informacje, które umożliwią użytkownikom sprawozdań finansowych zrozumienie powiązania między ujawnieniem przychodów w podziale na kategorie a informacjami o przychodach, które Grupa ujawnia dla każdego segmentu sprawozdawczego.

8.3. Wdrożenie MSSF 16

W styczniu 2016 roku Rada Międzynarodowych Standardów Rachunkowości wydała Międzynarodowy Standard Sprawozdawczości Finansowej 16 *Leasing* („MSSF 16”), który zastąpił MSR 17 *Leasing*, KIMSF 4 *Ustalenie, czy umowa zawiera leasing*, SKI 15 *Leasing operacyjny – specjalne oferty promocyjne* oraz SKI 27 *Ocena istoty transakcji wykorzystujących formę leasingu*. MSSF 16 określa zasady ujmowania dotyczące leasingu w zakresie wyceny, prezentacji i ujawniania informacji.

MSSF 16 wprowadza jednolity model rachunkowości leasingobiorcy i wymaga, aby leasingobiorca ujmował aktywa i zobowiązania wynikające z każdego leasingu z okresem przekraczającym 12 miesięcy, chyba że bazowy składnik aktywów ma niską wartość. W dacie rozpoczęcia leasingobiorca ujmuje składnik aktywów z tytułu prawa do użytkowania bazowego składnika aktywów oraz zobowiązanie z tytułu leasingu, które odzwierciedla jego obowiązek dokonywania opłat leasingowych.

Leasingobiorca odrębnie ujmuje amortyzację składnika aktywów z tytułu prawa do użytkowania i odsetki od zobowiązania z tytułu leasingu.

Leasingobiorca aktualizuje wycenę zobowiązania z tytułu leasingu po wystąpieniu określonych zdarzeń (np. zmiany w odniesieniu do okresu leasingu, zmiany w przyszłych opłatach leasingowych wynikającej ze zmiany w indeksie lub stawce stosowanej do ustalenia tych opłat). Co do zasady, leasingobiorca ujmuje aktualizację wyceny zobowiązania z tytułu leasingu jako korektę wartości składnika aktywów z tytułu prawa do użytkowania.

Grupa jest leasingobiorcą w przypadku umów leasingu maszyn i samochodów, wynajmuje powierzchnie biurowe i użytkuje grunty, w tym w ramach użytkowania wieczystego.

Rachunkowość leasingodawcy zgodnie z MSSF 16 pozostaje zasadniczo niezmienną względem obecnej rachunkowości zgodnie z MSR 17. Leasingodawca dalej będzie ujmował wszystkie umowy leasingowe z zastosowaniem tych samych zasad klasyfikacji co w przypadku MSR 17, rozróżniając leasing operacyjny i leasing finansowy.

MSSF 16 wymaga, zarówno od leasingobiorcy jak i od leasingodawcy, dokonywania szerszych ujawnień niż w przypadku MSR 17.

Leasingobiorca ma prawo wyboru pełnego bądź zmodyfikowanego podejścia retrospektywnego, a przepisy przejściowe przewidują pewne praktyczne rozwiązania.

MSSF 16 obowiązuje dla okresów rocznych rozpoczynających się dnia 1 stycznia 2019 roku i później. Wcześniejsze zastosowanie jest dozwolone w przypadku jednostek, które stosują MSSF 15 od daty lub przed datą pierwszego zastosowania MSSF 16. Grupa nie zdecydowała się na wcześniejsze zastosowanie MSSF 16.

Na dzień zatwierdzenia niniejszego skonsolidowanego sprawozdania finansowego do publikacji Zarząd jest w trakcie oceny wpływu wprowadzenia MSSF 16 na stosowane przez Grupę zasady (politykę) rachunkowości w odniesieniu do działalności Grupy lub jej wyników finansowych.

9. Zmiana szacunków

W okresie objętym sprawozdaniem finansowym miały miejsce następujące zmiany szacunków, wpływające na wartości wykazane w tym sprawozdaniu finansowym między innymi:

- szacunki w zakresie założeń dla wyceny rezerw aktuarialnych,
- szacunki w zakresie założeń dla wyceny instrumentów pochodnych,
- szacunki w zakresie założeń odnośnie kalkulacji przychodów z tytułu rekompensat KDT,
- szacunki w zakresie założeń odnośnie okresów ekonomicznej użyteczności środków trwałych,
- szacunki dotyczące realizacji aktywa z tytułu podatku odroczonego,
- szacunki w zakresie założeń dla wyceny rezerwy na rekultywację składowisk popiołów,
- szacunki w zakresie założeń dla wyceny rezerwy na likwidację składników rzeczowego majątku trwałego,
- szacunki w zakresie wyceny kontraktów długoterminowych,

- szacunki w zakresie założeń dla wyceny rezerw rekultywacyjnych związanych z działalnością górniczą
- szacunki w zakresie utraty wartości rzeczowych aktywów trwałych.

Wpływ zmian szacunków na szacunek wartości odzyskiwalnej rzeczowych aktywów trwałych został przedstawiony w nocie 19.1.

Wpływ zmian szacunków na wysokość rezerw aktuarialnych został przedstawiony w nocie 5.2.

W przypadku wyceny instrumentów pochodnych (IRS, opcji) zmiana szacunków wynika ze zmiany rynkowych czynników ryzyka na rynku międzybankowym tj. kursu walutowego oraz rynkowych stóp procentowych. Opis stosowanych zabezpieczeń ujęto w nocie 40.3.1.

W zakresie kalkulacji przychodów z tytułu rekompensat zmiana szacunków dotyczy przede wszystkim zmiany cen sprzedaży i zakupu energii na Towarowej Giełdzie Energii oraz rynku bilansującym, wolumenu produkcji energii i zakupu energii w celu realizacji planów sprzedaży jak również oprocentowaniu 5 – letnich obligacji skarbowych oraz stopy depozytowej NBP, mających wpływ na stopę aktualizacji. Wartość korekty rocznej z tytułu rekompensat za rok 2017 wynosi (+) 58,30 mln złotych. Zasady rozpoznawania przychodów z tytułu rekompensat na pokrycie kosztów osieroconych opisano w nocie 10.28.4.

Okres ekonomicznej użyteczności środków trwałych jest przedmiotem weryfikacji na koniec każdego okresu sprawozdawczego w oparciu o przewidywany okres funkcjonalności, zweryfikowany o plany Zarządu co do modernizacji, sprzedaży i likwidacji głównych składników majątku. Efekt zmian ujmowany jest w roku, w którym została przeprowadzona weryfikacja.

W odniesieniu do aktywa z tytułu podatku odroczonego na każdy dzień bilansowy prowadzona jest analiza i w przypadku konieczności tworzony jest odpis aktualizujący wartość, co opisano szerzej w nocie 15.3.

Opis głównych tytułów rozpoznanych rezerw oraz zmiany pozycji rezerw w bieżącym i poprzednim roku obrotowym opisano w nocie 31.

W nocie 13.8 przedstawiono wartości przychodów z tytułu umów o usługi budowlane, z uwzględnieniem wyceny bilansowej oraz przewidywanych strat z tytułu tych umów.

10. Istotne zasady rachunkowości

10.1. Zasady konsolidacji

Niniejsze skonsolidowane sprawozdanie finansowe obejmuje sprawozdanie finansowe Zespołu Elektrowni Pątnów – Adamów – Konin SA oraz sprawozdania finansowe jej jednostek zależnych sporządzone każdorazowo za rok zakończony dnia 31 grudnia 2017 roku. Sprawozdania finansowe jednostek przez niego kontrolowanych (zależnych), po uwzględnieniu korekt doprowadzających do zgodności z MSSF sporządzane są za ten sam okres sprawozdawczy co sprawozdanie jednostki dominującej, przy wykorzystaniu spójnych zasad rachunkowości, w oparciu o jednolite zasady rachunkowości zastosowane dla transakcji i zdarzeń gospodarczych o podobnym charakterze. W celu eliminacji jakichkolwiek rozbieżności w stosowanych zasadach rachunkowości wprowadza się korekty.

Wszystkie znaczące salda i transakcje pomiędzy jednostkami Grupy, w tym niezrealizowane zyski wynikające z transakcji w ramach Grupy, zostały w całości wyeliminowane. Niezrealizowane straty są eliminowane, chyba że dowodzą wystąpienia utraty wartości.

Jednostki zależne podlegają konsolidacji w okresie od dnia objęcia nad nimi kontroli przez Grupę, a przestają być konsolidowane od dnia ustania kontroli. Sprawowanie kontroli przez jednostkę dominującą ma miejsce, wtedy gdy:

- posiada władzę nad danym podmiotem,
- podlega ekspozycji na zmienne zwroty lub posiada prawa do zmiennych zwrotów z tytułu swojego zaangażowania w danej jednostce,
- ma możliwość wykorzystania władzy w celu kształtowania poziomu generowanych zwrotów.

Spółka weryfikuje fakt sprawowania kontroli nad innymi jednostkami, jeżeli wystąpiła sytuacja wskazująca na zmianę jednego lub kilku z wyżej wymienionych warunków sprawowania kontroli.

W sytuacji, gdy spółka posiada mniej niż większość praw głosów w danej jednostce, ale posiadane prawa głosu są wystarczające do jednostronnego kierowania istotnymi działaniami tej jednostki, oznacza to, że sprawuje nad nią

władzę. W momencie oceny czy prawa głosu w danej jednostce są wystarczające dla zapewnienia władzy, Spółka analizuje wszystkie istotne okoliczności, w tym:

- wielkość posiadanego pakietu praw głosu w porównaniu do rozmiaru udziałów i stopnia rozproszenia praw głosu posiadanych przez innych udziałowców;
- potencjalne prawa głosu posiadane przez Spółkę, innych udziałowców lub inne strony;
- prawa wynikające z innych ustaleń umownych; a także
- dodatkowe okoliczności, które mogą dowodzić, że Spółka posiada lub nie posiada możliwości kierowania istotnymi działaniami w momentach podejmowania decyzji, w tym schematy głosowania zaobserwowane na poprzednich zgromadzeniach udziałowców.

Zmiany w udziale własnościowym jednostki dominującej, które nie skutkują utratą kontroli nad jednostką zależną są ujmowane jako transakcje kapitałowe. W takich przypadkach w celu odzwierciedlenia zmian we względnych udziałach w jednostce zależnej Grupa dokonuje korekty wartości bilansowej udziałów kontrolujących oraz udziałów niekontrolujących. Wszelkie różnice pomiędzy kwotą korekty udziałów niekontrolujących a wartością godziwą kwoty zapłaconej lub otrzymanej odnoszone są na kapitał własny i przypisywane do właścicieli jednostki dominującej.

10.2. Inwestycje w jednostkach stowarzyszonych oraz wspólnych przedsięwzięciach

Jednostki stowarzyszone są to jednostki, na które jednostka dominująca bezpośrednio lub poprzez spółki zależne wywiera znaczący wpływ i które nie są ani jej jednostkami zależnymi, ani wspólnymi przedsięwzięciami

Wspólne przedsięwzięcia to ustalenia umowne, na mocy których dwie lub więcej stron podejmuje działalność gospodarczą podlegającą współkontroli.

Rok obrotowy jednostek stowarzyszonych, wspólnych przedsięwzięć i jednostki dominującej jest jednakowy. Spółki stowarzyszone i wspólne przedsięwzięcia stosują zasady rachunkowości zawarte w Ustawie. Przed obliczeniem udziału w aktywach netto jednostek stowarzyszonych i wspólnych przedsięwzięć dokonuje się odpowiednich korekt w celu doprowadzenia danych finansowych tych jednostek do zgodności z MSSF stosowanymi przez Grupę.

Inwestycje Grupy w jednostkach stowarzyszonych i wspólnych przedsięwzięciach są ujmowane w skonsolidowanym sprawozdaniu finansowym metodą praw własności. Zgodnie z metodą praw własności inwestycję w jednostce stowarzyszonej lub wspólnym przedsięwzięciu ujmuje się początkowo według kosztu, a następnie koryguje w celu uwzględnienia udziału Grupy w wyniku finansowym i innych całkowitych dochodach jednostki stowarzyszonej lub wspólnego przedsięwzięcia. Jeżeli udział Grupy w stratach jednostki stowarzyszonej lub wspólnego przedsięwzięcia przekracza wartość jej udziałów w tym podmiocie, Grupa zaprzestaje ujmowania swojego udziału w dalszych stratach. Dodatkowe straty ujmuje się wyłącznie w zakresie odpowiadającym prawnym lub zwyczajowym zobowiązaniom przyjętym przez Grupę lub płatnościom wykonanym w imieniu jednostki stowarzyszonej lub wspólnego przedsięwzięcia.

Inwestycję w jednostce stowarzyszonej lub wspólnym przedsięwzięciu ujmuje się metodą praw własności od dnia, w którym dany podmiot uzyskał status wspólnego przedsięwzięcia lub jednostki stowarzyszonej. W dniu dokonania inwestycji w jednostkę stowarzyszoną lub we wspólne przedsięwzięcie kwotę, o jaką koszty inwestycji przekraczają wartość udziału Grupy w wartości godziwej netto możliwych do zidentyfikowania aktywów i zobowiązań tego podmiotu, ujmuje się jako wartość firmy i włącza w wartość bilansową tej inwestycji. Kwotę, o jaką udział Grupy w wartości godziwej netto w możliwych do zidentyfikowania aktywach i zobowiązaniach przekracza koszty inwestycji, ujmuje się bezpośrednio w wyniku finansowym w okresie, w którym dokonano tej inwestycji.

Przy ocenie konieczności ujęcia utraty wartości inwestycji Grupy w jednostce stowarzyszonej lub wspólnym przedsięwzięciu stosuje się wymogi MSR 39. W razie potrzeby całość kwoty bilansowej inwestycji testuje się na utratę wartości zgodnie z MSR 36 „Utrata wartości aktywów” jako pojedynczy składnik aktywów, porównując jego wartość odzyskiwalną z wartością bilansową. Ujęta utrata wartości stanowi część wartości bilansowej inwestycji. Odwrócenie tej utraty wartości ujmuje się zgodnie z MSR 36 w stopniu odpowiadającym późniejszemu zwiększeniu wartości odzyskiwalnej inwestycji.

Grupa przestaje stosować metodę praw własności w dniu, kiedy dana inwestycja przestaje być jej jednostką stowarzyszoną lub wspólnym przedsięwzięciem oraz w sytuacji, gdy zostaje sklasyfikowana jako przeznaczona do sprzedaży. Różnicę między wartością bilansową jednostki stowarzyszonej lub wspólnego przedsięwzięcia na dzień zaprzestania stosowania metody praw własności a wartością godziwą zatrzymanych udziałów i wpływów ze zbycia części udziałów w tym podmiocie uwzględnia się przy obliczaniu zysku lub straty ze zbycia danej jednostki stowarzyszonej lub wspólnego przedsięwzięcia.

Grupa kontynuuje stosowanie metody praw własności, jeżeli inwestycja w jednostkę stowarzyszoną staje się inwestycją we wspólne przedsięwzięcie lub odwrotnie: jeżeli inwestycja we wspólne przedsięwzięcie staje się inwestycją w jednostkę stowarzyszoną. W przypadku takich zmian udziałów właścicielskich nie dokonuje się przeszacowania wartości.

Jeżeli Grupa zmniejsza udział w jednostce stowarzyszonej lub we wspólnym przedsięwzięciu, ale nadal rozlicza go metodą praw własności, przenosi na wynik finansowy część zysku lub straty uprzednio ujmowaną w pozostałych całkowitych dochodach, odpowiadającą zmniejszeniu udziału, jeżeli ten zysk lub strata podlega reklasyfikacji na wynik finansowy w chwili zbycia związanych z nim aktywów lub zobowiązań.

10.3. Przeliczanie pozycji wyrażonych w walucie obcej

Transakcje wyrażone w walutach innych niż PLN są przeliczane na złote polskie przy zastosowaniu kursu obowiązującego w dniu zawarcia transakcji.

Na dzień bilansowy aktywa i zobowiązania pieniężne wyrażone w walutach innych niż PLN są przeliczane na złote polskie przy zastosowaniu odpowiednio obowiązującego na koniec okresu sprawozdawczego średniego kursu ustalonego dla danej waluty przez Narodowy Bank Polski. Powstałe z przeliczenia różnice kursowe ujmowane są odpowiednio w pozycji przychodów (kosztów) finansowych lub, w przypadkach określonych zasadami (polityką) rachunkowości, kapitalizowane w wartości aktywów. Aktywa i zobowiązania niepieniężne ujmowane według kosztu historycznego wyrażonego w walucie obcej są wykazywane po kursie historycznym z dnia transakcji. Aktywa i zobowiązania niepieniężne ujmowane według wartości godziwej wyrażonej w walucie obcej są przeliczane po kursie z dnia dokonania wyceny do wartości godziwej. Zyski lub straty wynikające z przeliczenia aktywów i zobowiązań niepieniężnych ujmowanych w wartości godziwej są ujmowane zgodnie z ujęciem zysku lub straty z tytułu zmiany wartości godziwej (czyli odpowiednio w innych całkowitych dochodach lub w zysku lub stracie w zależności od tego gdzie ujmowana jest zmiana wartości godziwej).

Następujące kursy zostały przyjęte dla potrzeb wyceny bilansowej:

	31 grudnia 2017 roku	31 grudnia 2016 roku
EUR	4,1709	4,4240
GBP	4,7001	5,1445
USD	3,4813	4,1793

10.4. Rzeczowe aktywa trwałe

Rzeczowe aktywa trwałe wykazywane są według ceny nabycia / kosztu wytworzenia pomniejszonych o umorzenie oraz odpisy aktualizujące z tytułu utraty wartości. Wartość początkowa środków trwałych obejmuje ich cenę nabycia powiększoną o wszystkie koszty bezpośrednio związane z zakupem i przystosowaniem składnika majątku do stanu zdatnego do używania. W skład kosztu wchodzi również koszt wymiany części składowych maszyn i urządzeń w momencie poniesienia, jeśli spełnione są kryteria rozpoznania. Koszty poniesione po dacie oddania środka trwałego do używania, takie jak koszty konserwacji i napraw, obciążają zysk lub stratę w momencie ich poniesienia.

Środki trwałe w momencie ich nabycia zostają podzielone na części składowe będące pozycjami o istotnej wartości, dla których można przyporządkować odrębny okres ekonomicznej użyteczności. Częścią składową są również koszty generalnych remontów.

Amortyzacja jest naliczana metodą liniową przez szacowany okres użytkowania danego składnika aktywów, wynoszący:

Typ	Okres
Budynki i budowle	2 - 61 lat
Maszyny i urządzenia techniczne	2 - 61 lat
Środki transportu	2 - 39 lat
Inne środki trwałe	2 - 26 lat

Wartość końcową, okres użytkowania oraz metodę amortyzacji składników aktywów weryfikuje się corocznie i w razie konieczności – koryguje z efektem od początku właśnie zakończonego roku obrotowego. Wszelkie zmiany wynikające z przeprowadzonej weryfikacji ujmują się jako zmianę szacunków.

Dana pozycja rzeczowych aktywów trwałych może zostać usunięta z bilansu po dokonaniu jej zbycia lub w przypadku, gdy nie są spodziewane żadne ekonomiczne korzyści wynikające z dalszego użytkowania takiego składnika aktywów. Wszelkie zyski lub straty wynikające z usunięcia danego składnika aktywów z bilansu (obliczone jako różnica pomiędzy ewentualnymi wpływami ze sprzedaży netto a wartością bilansową danej pozycji) są ujmowane w zysku lub stracie okresu, w którym dokonano takiego usunięcia.

Inwestycje rozpoczęte dotyczą środków trwałych będących w toku budowy lub montażu i są wykazywane według cen nabycia lub kosztu wytworzenia, pomniejszonych o ewentualne odpisy z tytułu utraty wartości. Środki trwałe w budowie nie podlegają amortyzacji do czasu zakończenia budowy i przekazania środka trwałego do używania. Elementem wartości środków trwałych w budowie są także koszty finansowania podlegające kapitalizacji. Kwestię ich kapitalizacji opisano szerzej w notcie 10.12.

10.4.1. Aktywa trwałe przeznaczone do sprzedaży

Aktywa trwałe i ich grupy uznaje się za przeznaczone do sprzedaży, w sytuacji gdy ich wartość bilansowa zostanie odzyskana raczej w wyniku transakcji sprzedaży niż w wyniku ich dalszego użytkowania. Ten warunek może być spełniony tylko, kiedy wystąpienie transakcji sprzedaży jest wysoce prawdopodobne, a składnik aktywów jest dostępny do natychmiastowej sprzedaży w swoim obecnym stanie. Klasyfikacja składnika aktywów jako przeznaczonego do sprzedaży zakłada zamiar kierownictwa spółki do dokonania transakcji sprzedaży w ciągu roku od momentu dokonania klasyfikacji. Aktywa trwałe sklasyfikowane jako przeznaczone do sprzedaży wycenia się po niższej spośród dwóch wartości:

wartości bilansowej lub wartości godziwej, pomniejszonej o koszty związane ze sprzedażą.

Jeśli Grupa chce dokonać transakcji zbycia, w wyniku której utraciłaby kontrolę nad swoją jednostką zależną, wszystkie aktywa i zobowiązania tej jednostki zależnej są klasyfikowane jako przeznaczone do sprzedaży niezależnie od tego, czy Grupa zachowa udziały niedające kontroli po tej transakcji.

Jeżeli Grupa jest zobowiązana do realizacji planu sprzedaży, polegającego na sprzedaży inwestycji we wspólne przedsięwzięcie lub jednostkę stowarzyszoną lub części takiej inwestycji, inwestycję lub jej część przeznaczoną do sprzedaży klasyfikuje się jako przeznaczoną do sprzedaży po spełnieniu w/w kryteriów, a Grupa zaprzestaje stosowania metody praw własności do rozliczania części inwestycji sklasyfikowanej jako przeznaczona do sprzedaży. Pozostała część inwestycji w jednostkę stowarzyszoną lub wspólne przedsięwzięcie, niesklasyfikowana jako przeznaczona do sprzedaży, nadal jest rozliczana metodą praw własności. Grupa zaprzestaje stosowania metody praw własności w chwili zbycia, jeżeli transakcja zbycia powoduje utratę znaczącego wpływu na jednostkę stowarzyszoną lub wspólne przedsięwzięcie.

Po dokonaniu transakcji sprzedaży Grupa rozlicza zachowane udziały zgodnie z MSR 39, chyba że udziały te umożliwiają dalszą klasyfikację tego podmiotu jako jednostki stowarzyszonej lub wspólnego przedsięwzięcia; w takim przypadku Grupa nadal stosuje metodę praw własności.

10.5. Nieruchomości inwestycyjne

Początkowe ujęcie nieruchomości inwestycyjnych następuje według ceny nabycia lub kosztu wytworzenia z uwzględnieniem kosztów transakcyjnych. Wartość bilansowa nieruchomości inwestycyjnych obejmuje koszt wymiany części składowej nieruchomości inwestycyjnej w chwili jego poniesienia, o ile spełnione są kryteria ujmowania, i nie

obejmuje kosztów bieżącego utrzymania tych nieruchomości. Po początkowym ujęciu wartość nieruchomości inwestycyjnych pomniejszana jest o umorzenie i odpisy z tytułu utraty wartości.

Nieruchomości inwestycyjne są usuwane z bilansu w przypadku ich zbycia lub w przypadku stałego wycofania danej nieruchomości inwestycyjnej z użytkowania, gdy nie są spodziewane żadne przyszłe korzyści z jej sprzedaży. Wszelkie zyski lub straty wynikające z usunięcia nieruchomości inwestycyjnej z bilansu są ujmowane w rachunku zysków i strat w tym okresie, w którym dokonano takiego usunięcia.

Przeniesienia aktywów do nieruchomości inwestycyjnych dokonuje się tylko wówczas, gdy następuje zmiana sposobu ich użytkowania potwierdzona przez zakończenie użytkowania składnika aktywów przez właściciela lub zawarcie umowy leasingu operacyjnego.

Grupa jako nieruchomości inwestycyjne prezentuje grunty pokopalniane, dla których został zakończony proces rekultywacji. Grunty te zgodnie z planami spółek prowadzących działalność wydobywczą zostaną w przyszłości sprzedane.

10.6. Aktywa dotyczące zdejmowania nadkładu i inne aktywa górnicze

Aktywa dotyczące zdejmowania nadkładu i inne aktywa górnicze obejmują aktywowane koszty poniesione w fazie przedprodukcyjnej kopalni, w szczególności:

- nakłady związane z powstaniem wkopu udostępniającego,
- aktywo związane z utworzeniem rezerwy na rekultywację, w części w jakiej dotyczy ona usuniętego nadkładu w ramach prac związanych z powstaniem wkopu pierwotnego,
- aktywo związane z utworzeniem rezerw na znaczne, jednorazowe koszty związane z terenami na których postępują prace odkrywkowe.

W każdym z przypadków Grupa rozlicza aktywowane koszty liniowo w okresie ekonomicznej użyteczności trwania poszczególnych odkrywek (okres eksploatacji przyjęty dla poszczególnych odkrywek). Przyjęte okresy amortyzacji oraz metody amortyzacji podlegają okresowej weryfikacji, nie rzadziej niż na zakończenie każdego roku obrotowego. Aktywa dotyczące zdejmowania nadkładu i inne aktywa górnicze o okresie ekonomicznej użyteczności poniżej 12 miesięcy są klasyfikowane w ramach aktywów krótkoterminowych.

Odpis amortyzacyjny z tytułu rozliczenia aktywów górniczych ujmowany jest jako koszty operacyjne w ramach kosztów amortyzacji.

10.7. Nakłady związane z poszukiwaniem i oceną zasobów mineralnych

W pozycji aktywów górniczych Grupa prezentuje także nakłady związane z poszukiwaniem i oceną zasobów mineralnych.

Grupa aktywuje nakłady związane z poszukiwaniem i oceną zasobów mineralnych do momentu zakończenia prac poszukiwawczych. Kolejnym etapem jest weryfikacja, czy zidentyfikowane zasoby wykazują techniczną wykonalność i ekonomiczną zasadność wydobywania. W przypadku braku zasadności wydobywania całość poniesionych nakładów odpisywana jest w pozostałe koszty operacyjne.

W ramach nakładów związanych z poszukiwaniem i oceną zasobów mineralnych wyróżnia się m.in.:

- analizy topograficzne, geologiczne, geochemiczne i geofizyczne,
- wiercenia,
- prace odkrywkowe,
- próbkowanie,
- nabycie praw do wydobywania.

10.8. Aktywa niematerialne

Aktywa niematerialne nabyte w oddzielnej transakcji lub wytworzone (jeżeli spełniają kryteria rozpoznania dla kosztów prac rozwojowych) wycenia się przy początkowym ujęciu odpowiednio w cenie nabycia lub koszcie wytworzenia. Cena nabycia aktywów niematerialnych nabytych w transakcji połączenia jednostek jest równa ich wartości godziwej na

dzień połączenia. Po ujęciu początkowym, aktywa niematerialne są wykazywane w cenie nabycia lub koszcie wytworzenia pomniejszonym o umorzenie i odpisy aktualizujące z tytułu utraty wartości. Nakłady poniesione na aktywa niematerialne wytworzone we własnym zakresie, z wyjątkiem aktywowanych nakładów poniesionych na prace rozwojowe, nie są aktywowane i są ujmowane w kosztach okresu, w którym zostały poniesione.

Grupa ustala, czy okres użytkowania aktywów niematerialnych jest określony czy nieokreślony. Aktywa niematerialne o określonym okresie użytkowania są amortyzowane przez okres użytkowania oraz poddawane testom na utratę wartości każdorazowo, gdy istnieją przesłanki wskazujące na utratę ich wartości. Okres i metoda amortyzacji aktywów niematerialnych o określonym okresie użytkowania są weryfikowane przynajmniej na koniec każdego roku obrotowego. Zmiany w oczekiwanym okresie użytkowania lub oczekiwanym sposobie konsumowania korzyści ekonomicznych pochodzących z danego składnika aktywów są ujmowane poprzez zmianę odpowiednio okresu lub metody amortyzacji, i traktowane jak zmiany wartości szacunkowych. Odpis amortyzacyjny składników aktywów niematerialnych o określonym okresie użytkowania ujmuje się w zysku lub stracie w ciężar tej kategorii, która odpowiada funkcji danego składnika aktywów niematerialnych.

Aktywa niematerialne o nieokreślonym okresie użytkowania oraz te, które nie są użytkowane, są corocznie poddawane testowi na utratę wartości, w odniesieniu do poszczególnych aktywów lub na poziomie ośrodka wypracowującego środki pieniężne.

Okresy użytkowania są poddawane corocznej weryfikacji, a w razie potrzeby, korygowane z efektem od początku właśnie zakończonego roku obrotowego. Wszelkie zmiany wynikające z przeprowadzonej weryfikacji ujmuje się jako zmianę szacunków.

Koszty prac badawczych i rozwojowych

Koszty prac badawczych są ujmowane w zysku lub stracie w momencie poniesienia. Nakłady poniesione na prace rozwojowe wykonane w ramach danego przedsięwzięcia są przenoszone na kolejny okres, jeżeli można uznać, że zostaną one w przyszłości odzyskane. Po początkowym ujęciu nakładów na prace rozwojowe, stosuje się model kosztu historycznego wymagający, aby składniki aktywów były ujmowane według cen nabycia / kosztów wytworzenia pomniejszonych o skumulowaną amortyzację i skumulowane odpisy aktualizujące z tytułu utraty wartości. Skapitalizowane nakłady są amortyzowane przez przewidywany okres uzyskiwania przychodów ze sprzedaży z danego przedsięwzięcia.

Podsumowanie zasad stosowanych w odniesieniu do aktywów niematerialnych Grupy przedstawia się następująco:

	<i>Koncesje, patenty i licencje</i>	<i>Oprogramowanie komputerowe</i>	<i>Inne</i>
Okresy użytkowania	5 lat	2 lata	5 lat
Wykorzystana metoda amortyzacji	Metoda liniowa	Metoda liniowa	Metoda liniowa
Wewnętrznie wytworzone lub nabyte	Nabyte	Nabyte	Nabyte
Test na utratę wartości	Coroczna ocena czy wystąpiły przesłanki świadczące o wystąpieniu utraty wartości.	Coroczna ocena czy wystąpiły przesłanki świadczące o wystąpieniu utraty wartości.	Coroczna ocena czy wystąpiły przesłanki świadczące o wystąpieniu utraty wartości.

Zyski lub straty wynikające z usunięcia aktywów niematerialnych z bilansu są wyceniane według różnicy pomiędzy wpływami ze sprzedaży netto a wartością bilansową danego składnika aktywów i są ujmowane w zysku lub stracie w momencie ich usunięcia z bilansu.

Spółka prezentuje także jako aktywa niematerialne otrzymane lub nabyte na własne potrzeby uprawnienia do emisji CO₂.

Szczegółowy opis polityki rachunkowości odnośnie uprawnień do emisji CO₂ został zawarty w nocie 10.27.

10.9. Leasing

Grupa jako leasingobiorca.

Umowy leasingu finansowego, które przenoszą na Grupę zasadniczo całe ryzyko i korzyści wynikające z posiadania przedmiotu leasingu, są ujmowane w sprawozdaniu z sytuacji finansowej na dzień rozpoczęcia leasingu według niższej z następujących dwóch wartości: wartości godziwej środka trwałego stanowiącego przedmiot leasingu lub wartości bieżącej minimalnych opłat leasingowych. Opłaty leasingowe są rozdzielane pomiędzy koszty finansowe i zmniejszenie

saldą zobowiązania z tytułu leasingu, w sposób umożliwiający uzyskanie stałej stopy odsetek od pozostałego do spłaty zobowiązania. Koszty finansowe są ujmowane w zysku lub stracie chyba, że spełnione są wymogi kapitalizacji.

Zasady amortyzacji środków trwałych użytkowanych na mocy leasingu finansowego powinny być spójne z zasadami stosowanymi przy amortyzacji własnych aktywów Grupy podlegających amortyzacji. Przy braku wystarczającej pewności, że leasingobiorca uzyska tytuł własności przed końcem okresu leasingu, środki trwale użytkowane na mocy umów leasingu finansowego są amortyzowane przez krótszy z dwóch okresów: szacowany okres użytkowania środka trwałego lub okres leasingu. Umowy leasingowe, zgodnie, z którymi leasingodawca zachowuje zasadniczo całe ryzyko i wszystkie korzyści wynikające z posiadania przedmiotu leasingu, zaliczane są do umów leasingu operacyjnego. Opłaty leasingowe z tytułu leasingu operacyjnego oraz późniejsze raty leasingowe ujmowane są jako koszty operacyjne w zysku lub stracie metodą liniową przez okres trwania leasingu.

Warunkowe opłaty leasingowe są ujmowane jako koszt w okresie, w którym stają się należne.

10.10. Wycena do wartości godziwej

Grupa wycenia instrumenty finansowe takie jak instrumenty dostępne do sprzedaży, instrumenty pochodne w wartości godziwej na każdy dzień bilansowy. Ponadto, wartość godziwa instrumentów finansowych wycenianych według zamortyzowanego kosztu została ujawniona w notcie 40.

Wartość godziwa jest rozumiana jako cena, która byłaby otrzymana ze sprzedaży składnika aktywów, bądź zapłacona w celu przeniesienia zobowiązania w transakcji przeprowadzonej na zwykłych warunkach zbycia składnika aktywów między uczestnikami rynku na dzień wyceny w aktualnych warunkach rynkowych. Wycena wartości godziwej opiera się na założeniu, że transakcja sprzedaży składnika aktywów lub przeniesienia zobowiązania odbywa się albo:

- na głównym rynku dla danego składnika aktywów bądź zobowiązania,
- w przypadku braku głównego rynku, na najkorzystniejszym rynku dla danego składnika aktywów lub zobowiązania.

Zarówno główny jak i najbardziej korzystny rynek muszą być dostępne dla Grupy.

Wartość godziwa składnika aktywów lub zobowiązania jest mierzona przy założeniu, że uczestnicy rynku przy ustalaniu ceny składnika aktywów lub zobowiązania działają w swoim najlepszym interesie gospodarczym.

Wycena wartości godziwej składnika aktywów niefinansowych uwzględnia zdolność uczestnika rynku do wytworzenia korzyści ekonomicznych poprzez jak największe i najlepsze wykorzystanie składnika aktywów lub jego zbycie innemu uczestnikowi rynku, który zapewniłby jak największe i jak najlepsze wykorzystanie tego składnika aktywów.

Grupa stosuje techniki wyceny, które są odpowiednie do okoliczności i w przypadku których są dostępne dostateczne dane do wyceny wartości godziwej, przy maksymalnym wykorzystaniu odpowiednich obserwowalnych danych wejściowych i minimalnym wykorzystaniu nieobserwowalnych danych wejściowych.

Wszystkie aktywa oraz zobowiązania, które są wyceniane do wartości godziwej lub ich wartość godziwa jest ujawniana w sprawozdaniu finansowym są klasyfikowane w hierarchii wartości godziwej w sposób opisany poniżej na podstawie najniższego poziomu danych wejściowych który jest istotny dla wyceny do wartości godziwej traktowanej jako całość:

- Poziom 1 – Notowane (nieskorygowane) ceny rynkowe na aktywnym rynku dla identycznych aktywów lub zobowiązań,
- Poziom 2 – Techniki wyceny dla których najniższy poziom danych wejściowych, który jest istotny dla wyceny do wartości godziwej jako całości jest bezpośrednio bądź pośrednio obserwowalny,
- Poziom 3 – Techniki wyceny dla których najniższy poziom danych wejściowych, który jest istotny dla wyceny do wartości godziwej jako całości jest nieobserwowalny.

Na każdą datę bilansową, w przypadku aktywów i zobowiązań występujących na poszczególne daty bilansowe w sprawozdaniu finansowym Grupa ocenia, czy miały miejsce transfery między poziomami hierarchii poprzez ponowną ocenę klasyfikacji do poszczególnych poziomów, kierując się istotnością danych wejściowych z najniższego poziomu, który jest istotny dla wyceny do wartości godziwej traktowanej jako całość.

Podsumowanie istotnych procedur postępowania dotyczących wyceny do wartości godziwej

Zarząd Grupy określa zasady i procedury dotyczące zarówno systematycznego wyceniania do wartości godziwej nienotowanych aktywów finansowych jak i wycen jednorazowych np. w przypadku aktywów przeznaczonych do sprzedaży w działalności zaniechanej.

W celu ustalenia wartości godziwej, niezależni rzeczoznawcy są angażowani do przeprowadzenia wyceny znaczących aktywów takich jak aktywa dostępne do sprzedaży oraz zobowiązań finansowych wycenianych w wartości godziwej. Wykorzystywane są także wewnętrzne modele wyceny.

Do wykonywania powyższych wycen są angażowani niezależni rzeczoznawcy, niepowiązani z Grupą i posiadający kwalifikacje odpowiednie do przeprowadzenia takich wycen, a także posiadający aktualne doświadczenie w takich wycenach dokonywanych w lokalizacjach, w których znajdują się aktywa Grupy.

Na potrzeby ujawnienia wyników wyceny do wartości godziwej Grupa ustaliła klasy aktywów i zobowiązań na podstawie rodzaju, cech i ryzyka związanego z poszczególnymi składnikami aktywów i zobowiązań oraz poziom w hierarchii wartości godziwej, jak opisano powyżej.

10.11. Utrata wartości niefinansowych aktywów trwałych

Na każdy dzień bilansowy Grupa ocenia, czy istnieją jakiegokolwiek przesłanki wskazujące na to, że mogła nastąpić utrata wartości któregoś ze składników niefinansowych aktywów trwałych. W razie stwierdzenia, że przesłanki takie zachodzą, lub w razie konieczności przeprowadzenia corocznego testu sprawdzającego, czy nastąpiła utrata wartości, Grupa dokonuje oszacowania wartości odzyskiwalnej danego składnika aktywów lub ośrodka wypracowującego środki pieniężne, do którego dany składnik aktywów należy.

Wartość odzyskiwalna składnika aktywów lub ośrodka wypracowującego środki pieniężne odpowiada wartości godziwej pomniejszonej o koszty doprowadzenia do sprzedaży tego składnika aktywów lub odpowiednio ośrodka wypracowującego środki pieniężne, lub jego wartości użytkowej, zależnie od tego, która z nich jest wyższa. Wartość odzyskiwalną ustala się dla poszczególnych aktywów, chyba że dany składnik aktywów nie generuje samodzielnie wpływów pieniężnych, które są w większości niezależne od generowanych przez inne aktywa lub grupy aktywów. Jeśli wartość bilansowa składnika aktywów jest wyższa niż jego wartość odzyskiwalna, ma miejsce utrata wartości i dokonuje się wówczas odpisu do ustalonej wartości odzyskiwalnej.

Przy szacowaniu wartości użytkowej prognozowane przepływy pieniężne są dyskontowane do ich wartości bieżącej przy zastosowaniu stopy dyskontowej przed uwzględnieniem skutków opodatkowania odzwierciedlającej bieżące rynkowe oszacowanie wartości pieniądza w czasie oraz ryzyko typowe dla danego składnika aktywów. Odpisy aktualizujące z tytułu utraty wartości składników majątkowych używanych w działalności kontynuowanej ujmują się w tych kategoriach kosztów, które odpowiadają funkcji składnika aktywów, w przypadku którego stwierdzono utratę wartości.

Na każdy dzień bilansowy Grupa ocenia, czy występują przesłanki wskazujące na to, że odpis aktualizujący z tytułu utraty wartości, który był ujęty w okresach poprzednich w odniesieniu do danego składnika aktywów jest zbędny, lub czy powinien zostać zmniejszony. Jeżeli takie przesłanki występują, Grupa szacuje wartość odzyskiwalną tego składnika aktywów. Poprzednio ujęty odpis aktualizujący z tytułu utraty wartości ulega odwróceniu wtedy i tylko wtedy, gdy od momentu ujęcia ostatniego odpisu aktualizującego nastąpiła zmiana wartości szacunkowych stosowanych do ustalenia wartości odzyskiwalnej danego składnika aktywów. W takim przypadku, podwyższa się wartość bilansową składnika aktywów do wysokości jego wartości odzyskiwalnej. Podwyższona kwota nie może przekroczyć wartości bilansowej składnika aktywów, jaka zostałaby ustalona (po uwzględnieniu umorzenia), gdyby w ubiegłych latach nie ujęto odpisu aktualizującego z tytułu utraty wartości w odniesieniu do tego składnika aktywów. Odwrócenie odpisu aktualizującego z tytułu utraty wartości składnika aktywów ujmują się niezwłocznie jako przychód. Po odwróceniu odpisu aktualizującego, w kolejnych okresach odpis amortyzacyjny dotyczący danego składnika jest korygowany w sposób, który pozwala w ciągu pozostałego okresu użytkowania tego składnika aktywów dokonywać systematycznego odpisania jego zweryfikowanej wartości bilansowej pomniejszonej o wartość końcową.

10.12. Koszty finansowania zewnętrznego

Koszty finansowania zewnętrznego są kapitalizowane jako część kosztu wytworzenia środków trwałych. Na koszty finansowania zewnętrznego składają się odsetki wyliczone przy zastosowaniu metody efektywnej stopy procentowej, obciążenia finansowe z tytułu umów leasingu finansowego oraz różnice kursowe powstałe w związku z finansowaniem zewnętrznym do wysokości odpowiadającej korekcie kosztu odsetek. W zakresie różnic kursowych Grupa stosuje podejście kumulatywne.

10.13. Aktywa finansowe

Aktywa finansowe dzielone są na następujące kategorie:

- aktywa finansowe utrzymywane do terminu wymagalności,
- aktywa finansowe wyceniane w wartości godziwej przez wynik finansowy,
- pożyczki i należności,
- aktywa finansowe dostępne do sprzedaży.

Aktywa utrzymywane do terminu wymagalności

Aktywa finansowe utrzymywane do terminu wymagalności są to notowane na aktywnym rynku aktywa finansowe niebędące instrumentami pochodnymi, o określonych lub możliwych do określenia płatnościach oraz ustalonym terminie wymagalności, które Grupa zamierza i ma możliwość utrzymać w posiadaniu do tego czasu, inne niż:

- wyznaczone przy początkowym ujęciu jako wyceniane w wartości godziwej przez wynik finansowy,
- wyznaczone jako dostępne do sprzedaży,
- spełniające definicję pożyczek i należności.

Aktywa finansowe utrzymywane do terminu wymagalności wyceniane są według zamortyzowanego kosztu przy użyciu metody efektywnej stopy procentowej. Aktywa finansowe utrzymywane do terminu wymagalności kwalifikowane są jako aktywa długoterminowe, jeżeli ich zapadalność przekracza 12 miesięcy od dnia bilansowego.

Aktywa finansowe wyceniane w wartości godziwej przez wynik finansowy

Składnikiem aktywów finansowych wycenianych w wartości godziwej przez wynik finansowy jest składnik spełniający jeden z poniższych warunków:

- a) jest klasyfikowany jako przeznaczony do obrotu. Składniki aktywów finansowych kwalifikuje się jako przeznaczone do obrotu, jeśli są:
 - nabyte głównie w celu sprzedaży w krótkim terminie,
 - częścią portfela określonych instrumentów finansowych zarządzanych łącznie i co do których istnieje prawdopodobieństwo uzyskania zysku w krótkim terminie,
 - instrumentami pochodnymi, z wyłączeniem instrumentów pochodnych będących elementem rachunkowości zabezpieczeń oraz umów gwarancji finansowych,
- b) został zgodnie z MSR 39 zakwalifikowany do tej kategorii w momencie początkowego ujęcia.

Aktywa finansowe wyceniane w wartości godziwej przez wynik finansowy są wyceniane w wartości godziwej uwzględniając ich wartość rynkową na dzień bilansowy bez uwzględnienia kosztów transakcji sprzedaży. Zmiany wartości tych instrumentów finansowych ujmowane są w rachunku zysków i strat jako przychody lub koszty finansowe. Jeżeli kontrakt zawiera jeden lub więcej wbudowanych instrumentów pochodnych, cały kontrakt może zostać zakwalifikowany do kategorii aktywów finansowych wycenianych w wartości godziwej przez wynik finansowy. Nie dotyczy to przypadków, gdy wbudowany instrument pochodny nie wpływa istotnie na przepływy pieniężne z kontraktu lub jest rzeczą oczywistą bez przeprowadzania lub po pobieżnej analizie, że gdyby podobny hybrydowy instrument był najpierw rozważany, to oddzielenie wbudowanego instrumentu pochodnego byłoby zabronione. Aktywa finansowe mogą być przy pierwotnym ujęciu zakwalifikowane do kategorii wycenianych w wartości godziwej przez wynik finansowy, jeżeli poniższe kryteria są spełnione: (i) taka kwalifikacja eliminuje lub znacząco obniża niespójność w zakresie ujmowania lub wyceny (niedopasowanie księgowo); lub (ii) aktywa są częścią grupy aktywów finansowych, które są zarządzane i oceniane w oparciu o wartość godziwą, zgodnie z udokumentowaną strategią zarządzania ryzykiem; lub (iii) aktywa finansowe zawierają wbudowane instrumenty pochodne, które powinny być oddzielnie ujmowane.

Pożyczki i należności

Pożyczki i należności to niezaliczane do instrumentów pochodnych aktywa finansowe o ustalonych lub możliwych do ustalenia płatnościach, nienotowane na aktywnym rynku. Zalicza się je do aktywów obrotowych, o ile termin ich wymagalności nie przekracza 12 miesięcy od dnia bilansowego. Pożyczki udzielone i należności o terminie wymagalności przekraczającym 12 miesięcy od dnia bilansowego zalicza się do aktywów trwałych.

Aktywa dostępne do sprzedaży

Aktywa finansowe dostępne do sprzedaży są to aktywa finansowe niebędące instrumentami pochodnymi, które zostały zaklasyfikowane jako dostępne do sprzedaży lub nienależące do żadnej z wcześniej wymienionych trzech kategorii aktywów. Aktywa finansowe dostępne do sprzedaży są ujmowane według wartości godziwej, powiększonej o koszty transakcji, które mogą być bezpośrednio przypisane do nabycia lub emisji składnika aktywów finansowych. W przypadku braku notowań giełdowych na aktywnym rynku i braku możliwości wiarygodnego określenia ich wartości godziwej metodami alternatywnymi, aktywa finansowe dostępne do sprzedaży wyceniane są w cenie nabycia skorygowanej o odpis z tytułu utraty wartości. Dodatnią i ujemną różnicę pomiędzy wartością godziwą aktywów dostępnych do sprzedaży (jeśli istnieje) cena rynkowa ustalona na aktywnym rynku albo których wartość godziwa może być ustalona w inny wiarygodny sposób), a ich ceną nabycia, po pomniejszeniu o podatek odroczonego, ujmuje się w innych całkowitych dochodach. Spadek wartości aktywów dostępnych do sprzedaży spowodowany utratą wartości ujmuje się jako koszt finansowy.

Nabycie i sprzedaż aktywów finansowych rozpoznawane są na dzień dokonania transakcji. W momencie początkowego ujęcia składnik aktywów finansowych wycenia się w wartości godziwej, powiększonej, w przypadku składnika aktywów niekwalifikowanego jako wyceniany w wartości godziwej przez wynik finansowy, o koszty transakcji, które mogą być bezpośrednio przypisane do nabycia.

Składnik aktywów finansowych zostaje usunięty z bilansu, gdy Grupa traci kontrolę nad prawami umownymi składającymi się na dany instrument finansowy; zazwyczaj ma to miejsce w przypadku sprzedaży instrumentu lub gdy wszystkie przepływy środków pieniężnych przypisane danemu instrumentowi przechodzą na niezależną stronę trzecią.

W sytuacji, gdy Grupa:

- posiada ważny tytuł prawny do dokonania kompensaty ujętych kwot oraz
- zamierza rozliczyć się w kwocie netto albo jednocześnie zrealizować składnik aktywów i wykonać zobowiązanie

składnik aktywów finansowych i zobowiązanie finansowe kompensuje się i wykazuje w sprawozdaniu z sytuacji finansowej w kwocie netto.

Porozumienie ramowe opisane w MSR 32.50 nie stanowi podstawy do kompensaty, jeżeli nie zostaną spełnione obydwa kryteria opisane powyżej.

10.14. Utrata wartości aktywów finansowych

Na każdy dzień bilansowy Grupa ocenia, czy istnieją obiektywne przesłanki utraty wartości składnika aktywów finansowych lub grupy aktywów finansowych.

10.14.1. Aktywa ujmowane według zamortyzowanego kosztu

Jeżeli istnieją obiektywne przesłanki na to, że została poniesiona strata z tytułu utraty wartości pożyczek udzielonych i należności wycenianych według zamortyzowanego kosztu, to kwota odpisu aktualizującego z tytułu utraty wartości równa się różnicy pomiędzy wartością bilansową składnika aktywów finansowych a wartością bieżącą oszacowanych przyszłych przepływów pieniężnych (z wyłączeniem przyszłych strat z tytułu nieściągnięcia należności, które nie zostały jeszcze poniesione), zdyskontowanych z zastosowaniem pierwotnej (tj. ustalonej przy początkowym ujęciu) efektywnej stopy procentowej. Wartość bilansową składnika aktywów obniża się poprzez zastosowanie konta odpisów aktualizujących. Kwotę straty ujmuje się w zysku lub stracie.

Grupa ocenia najpierw, czy istnieją obiektywne przesłanki utraty wartości poszczególnych aktywów finansowych, które indywidualnie są znaczące, a także przesłanki utraty wartości aktywów finansowych, które indywidualnie nie są znaczące. Jeżeli z przeprowadzonej analizy wynika, że nie istnieją obiektywne przesłanki utraty wartości indywidualnie ocenianego składnika aktywów finansowych, niezależnie od tego, czy jest on znaczący, czy też nie, to Grupa włącza ten składnik do grupy aktywów finansowych o podobnej charakterystyce ryzyka kredytowego i łącznie ocenia pod kątem utraty wartości. Aktywa, które indywidualnie są oceniane pod kątem utraty wartości i dla których ujęto odpis aktualizujący z tytułu utraty wartości lub uznano, że dotychczasowy odpis nie ulegnie zmianie, nie są brane pod uwagę przy łącznej ocenie grupy aktywów pod kątem utraty wartości.

Jeżeli w następnym okresie odpis z tytułu utraty wartości zmniejszył się, a zmniejszenie to można w obiektywny sposób powiązać ze zdarzeniem następującym po ujęciu odpisu, to uprzednio ujęty odpis odwraca się. Późniejsze odwrócenie

odpisu aktualizującego z tytułu utraty wartości ujmuje się w zysku lub stracie w zakresie, w jakim na dzień odwrócenia wartość bilansowa składnika aktywów nie przewyższa jego zamortyzowanego kosztu.

10.14.2. Aktywa finansowe wykazywane według kosztu

Jeżeli występują obiektywne przesłanki, że nastąpiła utrata wartości nienotowanego instrumentu kapitałowego, który nie jest wykazywany według wartości godziwej, gdyż jego wartości godziwej nie można wiarygodnie ustalić, albo instrumentu pochodnego, który jest powiązany i musi zostać rozliczony poprzez dostawę takiego nienotowanego instrumentu kapitałowego, to kwotę odpisu z tytułu utraty wartości ustala się jako różnicę pomiędzy wartością bilansową składnika aktywów finansowych oraz wartością bieżącą oszacowanych przyszłych przepływów pieniężnych zdyskontowanych przy zastosowaniu bieżącej rynkowej stopy zwrotu dla podobnych aktywów finansowych.

10.14.3. Aktywa finansowe dostępne do sprzedaży

Jeżeli występują obiektywne przesłanki, że nastąpiła utrata wartości składnika aktywów finansowych dostępnego do sprzedaży, to kwota stanowiąca różnicę pomiędzy ceną nabycia tego składnika aktywów (pomniejszona o wszelkie spłaty kapitału i amortyzację) i jego bieżącą wartością godziwą, pomniejszoną o wszelkie odpisy z tytułu utraty wartości tego składnika uprzednio ujęte w zysku lub stracie, zostaje wyksięgowana z kapitału własnego i przekwalifikowana do zysku lub straty. Nie można ujmować w zysku lub stracie odwrócenia odpisu z tytułu utraty wartości instrumentów kapitałowych kwalifikowanych jako dostępne do sprzedaży. Jeżeli w następnym okresie wartość godziwa instrumentu dłużnego dostępnego do sprzedaży wzrośnie, a wzrost ten może być obiektywnie łączony ze zdarzeniem następującym po ujęciu odpisu z tytułu utraty wartości w zysku lub stracie, to kwotę odwracanego odpisu ujmuje się w zysku lub stracie.

10.15. Pozostałe aktywa niefinansowe

Grupa ujmuje jako pozostałe aktywa niefinansowe rozliczenia międzyokresowe, jeżeli spełnione są następujące warunki:

- wynikają one z przeszłych zdarzeń – poniesienie wydatku na cel operacyjny jednostek,
- ich wysokość można wiarygodnie określić,
- spowodują w przyszłości wpływ do jednostek korzyści ekonomicznych,
- dotyczą przyszłych okresów sprawozdawczych.

Odpisy czynnych rozliczeń międzyokresowych kosztów mogą następować stosownie do upływu czasu lub wielkości świadczeń. Czas i sposób rozliczenia uzasadniony jest charakterem rozliczanych kosztów, z zachowaniem zasady ostrożności.

Grupa na koniec okresu sprawozdawczego dokonuje weryfikacji czynnych rozliczeń międzyokresowych kosztów w celu sprawdzenia, czy stopień pewności co do osiągnięcia korzyści ekonomicznych przez jednostkę po upływie bieżącego okresu obrotowego jest wystarczający, aby można było daną pozycję wykazać jako składnik aktywów.

W ciągu okresu sprawozdawczego przedmiotem rozliczeń międzyokresowych są między innymi:

- koszty ubezpieczeń majątkowych,
- koszty opłat bieżących za wieczyste użytkowanie gruntów,
- odpisy na fundusz świadczeń socjalnych,
- prenumeraty,
- inne koszty dotyczące następných okresów sprawozdawczych.

Do pozostałych aktywów niefinansowych zaliczane są w szczególności należności z tytułu rozliczeń publiczno-prawnych (za wyjątkiem rozliczeń z tytułu CIT, które są prezentowane w oddzielnej pozycji sprawozdania z sytuacji finansowej), oraz zaliczki przekazane z tytułu przyszłych zakupów rzeczowych aktywów trwałych, aktywów niematerialnych oraz zapasów. Zaliczki są prezentowane zgodnie z charakterem aktywów, do jakich się odnoszą – odpowiednio jako aktywa trwałe lub obrotowe. Jako aktywa niepieniężne zaliczki nie podlegają dyskontowaniu.

10.16. Wbudowane instrumenty pochodne

Wbudowane instrumenty pochodne są oddzielane od umów i traktowane jak instrumenty pochodne, jeżeli spełnione są następujące warunki:

- charakter ekonomiczny i ryzyko wbudowanego instrumentu nie są ściśle związane z ekonomicznym charakterem i ryzykiem umowy, w którą dany instrument jest wbudowany;
- samodzielny instrument z identycznymi warunkami realizacji jak instrument wbudowany spełniałby definicję instrumentu pochodnego;
- instrument hybrydowy (złożony) nie jest wykazywany w wartości godziwej, a zmiany jego wartości godziwej nie są ujmowane w zysku lub stracie.

Wbudowane instrumenty pochodne są wykazywane w podobny sposób jak samodzielne instrumenty pochodne, które nie są uznane za instrumenty zabezpieczające.

Zakres, w którym zgodnie z MSR 39 cechy ekonomiczne i ryzyko właściwe dla wbudowanego instrumentu pochodnego w walucie obcej są ściśle powiązane z cechami ekonomicznymi i ryzykiem właściwym dla umowy zasadniczej (głównego kontraktu) obejmuje również sytuacje, gdy waluta umowy zasadniczej jest walutą zwyczajową dla kontraktów zakupu lub sprzedaży pozycji niefinansowych na rynku dla danej transakcji.

Oceny, czy dany wbudowany instrument pochodny podlega wydzieleniu Grupa dokonuje na moment jego początkowego ujęcia.

10.17. Pochodne instrumenty finansowe i zabezpieczenia

Instrumenty pochodne, z których korzysta Grupa w celu zabezpieczenia się przed ryzykiem związanym ze zmianami stóp procentowych i kursów wymiany walut, to przede wszystkim kontrakty walutowe typu forward oraz kontrakty na zamianę stóp procentowych (swapy procentowe). Tego rodzaju pochodne instrumenty finansowe są wyceniane do wartości godziwej. Instrumenty pochodne wykazuje się jako aktywa, gdy ich wartość jest dodatnia, i jako zobowiązania – gdy ich wartość jest ujemna.

Zyski i straty z tytułu zmian wartości godziwej instrumentów pochodnych, które nie spełniają zasad rachunkowości zabezpieczeń są bezpośrednio odnoszone w wynik finansowy netto roku obrotowego.

Wartość godziwa walutowych kontraktów forward jest ustalana poprzez odniesienie do bieżących kursów terminowych (forward) występujących przy kontraktach o podobnym terminie zapadalności. Wartość godziwa kontraktów na zamianę stóp procentowych jest ustalana poprzez odniesienie do wartości rynkowej podobnych instrumentów.

W rachunkowości zabezpieczeń, zabezpieczenia klasyfikowane są jako:

- zabezpieczenie wartości godziwej, zabezpieczające przed ryzykiem zmian wartości godziwej ujętego składnika aktywów lub zobowiązania, lub
- zabezpieczenie przepływów środków pieniężnych, zabezpieczające przed zmianami przepływów środków pieniężnych, które przypisać można konkretnemu rodzajowi ryzyka związanego z ujętym składnikiem aktywów, zobowiązaniem lub prognozowaną transakcją, lub
- zabezpieczenie udziałów w aktywach netto w podmiocie zagranicznym.

Zabezpieczenie ryzyka walutowego uprawdopodobnionego przyszłego zobowiązania jest rozliczane jako zabezpieczenie przepływów pieniężnych.

W momencie ustanowienia zabezpieczenia, Grupa formalnie wyznacza i dokumentuje powiązanie zabezpieczające, jak również cel zarządzania ryzykiem oraz strategię ustanowienia zabezpieczenia. Dokumentacja zawiera identyfikację instrumentu zabezpieczającego, zabezpieczanej pozycji lub transakcji, charakter zabezpieczanego ryzyka, a także sposób oceny efektywności instrumentu zabezpieczającego w kompensowaniu zagrożenia zmianami wartości godziwej zabezpieczanej pozycji lub przepływów pieniężnych związanych z zabezpieczanym ryzykiem.

Oczekuje się, że zabezpieczenie będzie wysoce skuteczne w kompensowaniu zmian wartości godziwej lub przepływów pieniężnych wynikających z zabezpieczanego ryzyka. Efektywność zabezpieczenia jest oceniana na bieżąco w celu sprawdzenia, czy jest wysoce efektywne we wszystkich okresach sprawozdawczych, na które zostało ustanowione.

Ponadto, Grupa zabezpiecza przepływy pieniężne związane z zakupem uprawnień do emisji CO₂, w ramach kontraktów terminowych forward.

Z uwagi na fakt, iż kontrakty na zakup aktywów niefinansowych zawierane są w celu zabezpieczenia własnych potrzeb, są one wyłączone za zakresu MSR 39.

10.17.1. Zabezpieczenie wartości godziwej

Zabezpieczenie wartości godziwej to zabezpieczenie przed zmianami wartości godziwej ujętego składnika aktywów lub zobowiązania lub nie ujętego uprawdopodobnionego przyszłego zobowiązania, albo wyodrębnionej części takiego składnika aktywów, zobowiązania lub uprawdopodobnionego przyszłego zobowiązania, które przypisać można konkretnemu rodzajowi ryzyka i które mogłyby wpływać na zysk lub stratę. W przypadku zabezpieczenia wartości godziwej, wartość bilansowa zabezpieczanej pozycji jest korygowana o zyski i/lub straty z tytułu zmian wartości godziwej wynikających z zabezpieczanego ryzyka, instrument zabezpieczający jest wyceniany do wartości godziwej, a zyski i straty z tytułu instrumentu zabezpieczającego i pozycji zabezpieczanej ujmowane są w zysku lub stracie.

Jeśli nieujęte uprawdopodobnione przyszłe zobowiązanie jest wyznaczone jako pozycja zabezpieczana, późniejsze łączne zmiany wartości godziwej uprawdopodobnionego przyszłego zobowiązania wynikające z zabezpieczanego ryzyka ujmuje się jako składnik aktywów lub zobowiązanie, a powstające zyski lub straty ujmuje się w zysku lub stracie. Zmiany wartości godziwej instrumentu zabezpieczającego również ujmuje się w zysku lub stracie.

Grupa zaprzestaje stosowania zasad rachunkowości zabezpieczeń, jeżeli instrument zabezpieczający wygasa, zostaje sprzedany, rozwiązany lub wykonany, jeżeli zabezpieczenie przestaje spełniać kryteria rachunkowości zabezpieczeń lub gdy Grupa unieważnia powiązanie zabezpieczające. Każdą korektę wartości bilansowej zabezpieczanego instrumentu finansowego, do którego stosuje się metodę zamortyzowanego kosztu, poddaje się amortyzacji, a dokonane odpisy ujmuje się w zysku lub stracie. Amortyzacja może rozpocząć się od momentu dokonania korekty, jednakże nie później niż w momencie zaprzestania korygowania pozycji zabezpieczanej o zmiany wartości godziwej wynikające z zabezpieczanego ryzyka.

10.17.2. Zabezpieczenie przepływów pieniężnych

Zabezpieczenie przepływów pieniężnych to zabezpieczenie przed zagrożeniem zmiennością przepływów pieniężnych, które przypisać można konkretnemu rodzajowi ryzyka związanemu z ujętym składnikiem aktywów lub zobowiązaniem lub z wysoce prawdopodobną planowaną transakcją, i które mogłyby wpływać na zysk lub stratę. Część zysków lub strat związanych z instrumentem zabezpieczającym, która stanowi efektywne zabezpieczenie ujmuje się w innych całkowitych dochodach, a nieefektywną część ujmuje się w zysku lub stracie.

Jeśli zabezpieczana planowana transakcja skutkuje następnie ujęciem składnika aktywów finansowych lub zobowiązania finansowego, związane z nią zyski lub straty, które były ujęte w innych całkowitych dochodach i zakumulowane w kapitale własnym przenosi się do rachunku zysków i strat w tym samym okresie, albo w okresach, w których nabyty składnik aktywów lub przyjęte zobowiązanie mają wpływ na zysk lub stratę.

Jeśli zabezpieczenie planowanej transakcji skutkuje następnie ujęciem składnika aktywów niefinansowych lub zobowiązania niefinansowego, albo planowana transakcja związana ze składnikiem aktywów niefinansowych lub zobowiązaniem niefinansowym staje się uprawdopodobnionym przyszłym zobowiązaniem, do którego będzie się stosować zabezpieczenie wartości godziwej, wtedy zyski lub straty, które były ujęte w innych całkowitych dochodach są wyłączone z kapitału własnego i włącza się je do kosztu nabycia lub do innej wartości bilansowej składnika aktywów lub zobowiązania.

Zyski lub straty powstałe w wyniku zmian wartości godziwej instrumentów pochodnych, które nie spełniają warunków umożliwiających stosowanie zasad rachunkowości zabezpieczeń, są ujmowane bezpośrednio w wyniku finansowym netto za bieżący okres.

Grupa zaprzestaje stosowania zasad rachunkowości zabezpieczeń, gdy instrument zabezpieczający wygasł lub został sprzedany, jego wykorzystanie dobiegło końca lub nastąpiła jego realizacja, bądź gdy zabezpieczenie przestało spełniać warunki umożliwiające stosowanie wobec niego zasad rachunkowości zabezpieczeń. W takim przypadku, łączny zysk lub strata na instrumencie zabezpieczającym, które były ujęte w innych całkowitych dochodach i zakumulowane w kapitale własnym, są nadal wykazywane w kapitale własnym aż do momentu wystąpienia prognozowanej transakcji.

Jeżeli Grupa przestała spodziewać się, że prognozowana transakcja nastąpi, wówczas zakumulowany w kapitale własnym łączny zysk lub strata netto są odnoszone na wynik finansowy netto za bieżący okres.

10.18. Zapasy

Zapasy są wyceniane według niższej z dwóch wartości: ceny nabycia / kosztu wytworzenia i możliwej do uzyskania ceny sprzedaży netto.

Koszty poniesione na doprowadzenie każdego składnika zapasów do jego aktualnego miejsca i stanu – zarówno w odniesieniu do bieżącego, jak i poprzedniego roku – są ujmowane w następujący sposób:

- Paliwo produkcyjne - metodą średniej ważonej
- Części zamienne i pozostałe materiały - metodą średniej ważonej

Ceną sprzedaży netto możliwą do uzyskania jest szacowana cena sprzedaży dokonywanej w toku zwykłej działalności gospodarczej, pomniejszona o koszty wykończenia i szacowane koszty niezbędne do doprowadzenia sprzedaży do skutku.

Świadectwa pochodzenia energii

Świadectwa pochodzenia energii otrzymane nieodpłatnie z tytułu produkcji w źródłach odnawialnych, gazowych i kogeneracji wykazywane są według wartości godziwej na koniec miesiąca, w którym zostały wyprodukowane. Rozchód świadectw pochodzenia energii wyceniany jest według metody FIFO.

10.19. Należności z tytułu dostaw i usług oraz pozostałe należności

Należności z tytułu dostaw i usług są ujmowane i wykazywane według kwot pierwotnie zafakturowanych, z uwzględnieniem odpisu na wątpliwe należności. Odpis na należności oszacowywany jest wtedy, gdy ściągnięcie pełnej kwoty należności przestało być prawdopodobne.

W przypadku, gdy wpływ wartości pieniądza w czasie jest istotny, wartość należności jest ustalana poprzez zdyskontowanie prognozowanych przyszłych przepływów pieniężnych do wartości bieżącej, przy zastosowaniu stopy dyskontowej odzwierciedlającej aktualne oceny rynkowe wartości pieniądza w czasie. Jeżeli zastosowana została metoda polegająca na dyskontowaniu, zwiększenie należności w związku z upływem czasu jest ujmowane jako przychody finansowe.

Pozostałe należności obejmują w szczególności należności z tytułu rozrachunków z pracownikami.

Zaliczki przekazane z tytułu przyszłych zakupów rzeczowych aktywów trwałych, aktywów niematerialnych oraz zapasów są ujmowane w pozycji pozostałych aktywów niefinansowych. Zaliczki są prezentowane zgodnie z charakterem aktywów, do jakich się odnoszą – odpowiednio jako aktywa trwałe lub obrotowe. Jako aktywa niepieniężne zaliczki nie podlegają dyskontowaniu.

Należności budżetowe prezentowane są w ramach pozostałych aktywów niefinansowych, z wyjątkiem należności z tytułu podatku dochodowego od osób prawnych, które stanowią w sprawozdaniu z sytuacji finansowej odrębną pozycję.

10.20. Środki pieniężne i ekwiwalenty środków pieniężnych

Środki pieniężne i lokaty krótkoterminowe wykazane w bilansie obejmują środki pieniężne w banku i w kasie oraz lokaty krótkoterminowe o pierwotnym okresie zapadalności nieprzekraczającym trzech miesięcy.

Saldo środków pieniężnych i ich ekwiwalentów wykazane w skonsolidowanym sprawozdaniu z przepływów pieniężnych składa się z określonych powyżej środków pieniężnych i ich ekwiwalentów.

10.21. Oprocentowane kredyty bankowe, pożyczki i papiery dłużne

W momencie początkowego ujęcia, wszystkie kredyty bankowe, pożyczki i papiery dłużne są ujmowane według wartości godziwej, pomniejszonej o koszty związane z uzyskaniem kredytu lub pożyczki.

Po początkowym ujęciu oprocentowane kredyty, pożyczki i papiery dłużne są wyceniane według zamortyzowanego kosztu.

Przy ustalaniu zamortyzowanego kosztu uwzględnia się koszty związane z uzyskaniem kredytu lub pożyczki oraz dyskonta lub premie uzyskane w związku ze zobowiązaniem.

Przychody i koszty są ujmowane w zysku lub stracie z chwilą usunięcia zobowiązania z bilansu, a także w wyniku rozliczenia metodą efektywnej stopy procentowej.

10.22. Zobowiązania z tytułu dostaw i usług oraz pozostałe zobowiązania finansowe

Zobowiązania krótkoterminowe z tytułu dostaw i usług wykazywane są w kwocie wymagającej zapłaty.

Zobowiązania finansowe wyceniane w wartości godziwej przez wynik finansowy obejmują zobowiązania finansowe przeznaczone do obrotu oraz zobowiązania finansowe pierwotnie zakwalifikowane do kategorii wycenianych do wartości godziwej przez wynik finansowy. Zobowiązania finansowe są klasyfikowane jako przeznaczone do obrotu, jeżeli zostały nabyte dla celów sprzedaży w niedalekiej przyszłości. Instrumenty pochodne, włączając wydzielone instrumenty wbudowane, są również klasyfikowane jako przeznaczone do obrotu, chyba że są uznane za efektywne instrumenty zabezpieczające. Zobowiązania finansowe mogą być przy pierwotnym ujęciu zakwalifikowane do kategorii wycenianych w wartości godziwej przez wynik finansowy, jeżeli poniższe kryteria są spełnione: (i) taka kwalifikacja eliminuje lub znacząco obniża niespójność traktowania, gdy zarówno wycena jak i zasady rozpoznawania strat lub zysków podlegają innym regulacjom; lub (ii) zobowiązania są częścią grupy zobowiązań finansowych, które są zarządzane i oceniane w oparciu o wartość godziwą, zgodnie z udokumentowaną strategią zarządzania ryzykiem; lub (iii) zobowiązania finansowe zawierają wbudowane instrumenty pochodne, które powinny być oddzielnie ujmowane.

Zobowiązania finansowe wyceniane w wartości godziwej przez wynik finansowy są wyceniane w wartości godziwej, uwzględniając ich wartość rynkową na dzień bilansowy bez uwzględnienia kosztów transakcji sprzedaży. Zmiany w wartości godziwej tych instrumentów są ujmowane w zysku lub stracie jako koszty lub przychody finansowe.

Inne zobowiązania finansowe, niebędące instrumentami finansowymi wycenianymi w wartości godziwej przez wynik finansowy, są wyceniane według zamortyzowanego kosztu przy użyciu metody efektywnej stopy procentowej.

Grupa wyłącza ze swojego bilansu zobowiązanie finansowe, gdy zobowiązanie wygasło – to znaczy, kiedy obowiązek określony w umowie został wypełniony, umorzony lub wygasł. Zastąpienie dotychczasowego instrumentu dłużnego przez instrument o zasadniczo różnych warunkach dokonywane pomiędzy tymi samymi podmiotami Grupa ujmuje jako wygaśnięcie pierwotnego zobowiązania finansowego i ujęcie nowego zobowiązania finansowego. Podobnie znaczące modyfikacje warunków umowy dotyczącej istniejącego zobowiązania finansowego Grupa ujmuje jako wygaśnięcie pierwotnego i ujęcie nowego zobowiązania finansowego. Powstającą z tytułu zamiany różnicę odnośnych wartości bilansowych wykazuje się w zysku lub stracie.

10.23. Pozostałe zobowiązania niefinansowe

Pozostałe zobowiązania niefinansowe obejmują w szczególności zobowiązania z tytułu podatku od towarów i usług, inne zobowiązania o charakterze publiczno - prawnym (za wyjątkiem zobowiązań z tytułu podatku dochodowego od osób prawnych ujmowanego w odrębnej pozycji sprawozdania z sytuacji finansowej), oraz zobowiązania z tytułu otrzymanych zaliczek, które będą rozliczone poprzez dostawę towarów, usług lub środków trwałych. Pozostałe zobowiązania niefinansowe ujmowane są w kwocie wymagającej zapłaty.

10.24. Podział zysku na cele pracownicze oraz fundusze specjalne

Zgodnie z polską praktyką gospodarczą akcjonariusze / udziałowcy jednostek mogą dokonać podziału zysku na cele pracownicze w formie zasilenia funduszu socjalnego oraz na inne fundusze specjalne. W sprawozdaniu finansowym zgodnym z MSSF ta część podziału zysku jest zaliczana do kosztów działalności okresu, w którym podział zysku został zatwierdzony przez Zgromadzenie Akcjonariuszy / Wspólników, z uwagi na fakt iż na Spółkach Grupy nie ciąży ani prawny ani zwyczajowy obowiązek takiego podziału zysku.

10.25. Płatności w formie akcji własnych

Płatności w formie akcji to transfer instrumentów kapitałowych jednostki lub ich ekwiwalentów dokonany przez nią lub jej akcjonariuszy na rzecz stron trzecich (również pracowników), które dostarczyły do danej spółki towary lub usługi, chyba że transfer ten jest dokonany w innym celu niż zapłata za towary i usługi dostarczone do jednostki.

Grupa ujmuje dobra lub usługi otrzymane bądź nabyte w ramach transakcji płatności w formie akcji rozliczanych w instrumentach kapitałowych oraz odpowiadający im wzrost w kapitale własnym w momencie, gdy otrzymuje te dobra lub usługi. Jeżeli dobra lub usługi otrzymane lub nabyte w ramach transakcji płatności w formie akcji nie kwalifikują się do ujęcia jako aktywa, jednostka ujmuje je jako koszt.

Grupa wycenia otrzymane dobra lub usługi i odpowiadający im wzrost w kapitale własnym w wartości godziwej otrzymanych dóbr lub usług, chyba że niemożliwe jest wiarygodne oszacowanie ich wartości godziwej. Jeżeli Grupa nie może wiarygodnie oszacować wartości godziwej otrzymanych dóbr lub usług, określa ich wartość oraz odpowiadający

im wzrost w kapitale własnym w sposób pośredni poprzez odniesienie do wartości godziwej przyznanych instrumentów kapitałowych.

Płatności w formie akcji własnych wynikające z uprawnienia pracowników PAK Kopalnia Węgla Brunatnego Konin SA oraz PAK Kopalnia Węgla Brunatnego Adamów SA do nieodpłatnego nabycia akcji spółek na podstawie ustawy z dnia 30 sierpnia 1996 roku o komercjalizacji i prywatyzacji ujmowane są zgodnie z powyższymi zasadami. Grupa rozpoznaje koszty świadczeń pracowniczych z tego tytułu od daty objęcia kontroli nad PAK Kopalnia Węgla Brunatnego Konin SA oraz PAK Kopalnia Węgla Brunatnego Adamów SA. Drugostronnie, Grupa ujmuje programy płatności w formie akcji w pozycji zysków zatrzymanych alokując też część do kapitału akcjonariuszy niekontrolujących.

10.26. Rezerwy

Rezerwy tworzone są wówczas, gdy na Grupie ciąży istniejący obowiązek (prawny lub zwyczajowo oczekiwany) wynikający ze zdarzeń przeszłych, i gdy prawdopodobne jest, że wypełnienie tego obowiązku spowoduje konieczność wypływu korzyści ekonomicznych oraz można dokonać wiarygodnego oszacowania kwoty tego zobowiązania. Jeżeli Grupa spodziewa się, że koszty objęte rezerwą zostaną zwrócone, na przykład na mocy umowy ubezpieczenia, wówczas zwrot ten jest ujmowany jako odrębny składnik aktywów, ale tylko wtedy, gdy jest rzeczą praktycznie pewną, że zwrot ten rzeczywiście nastąpi. Koszty dotyczące danej rezerwy są wykazane w rachunku zysków i strat po pomniejszeniu o wszelkie zwroty.

W przypadku, gdy wpływ wartości pieniądza w czasie jest istotny, wielkość rezerwy jest ustalana poprzez zdyskontowanie prognozowanych przyszłych przepływów pieniężnych do wartości bieżącej, przy zastosowaniu stopy dyskontowej odzwierciedlającej aktualne oceny rynkowe wartości pieniądza w czasie oraz ewentualnego ryzyka związanego z danym zobowiązaniem. Jeżeli zastosowana została metoda polegająca na dyskontowaniu, zwiększenie rezerwy w związku z upływem czasu jest ujmowane jako koszty finansowe.

W szczególności Grupa tworzy następujące rezerwy:

- o **rezerwy na świadczenia pracownicze po okresie zatrudnienia oraz nagrody jubileuszowe**

Zgodnie z zakładowymi systemami wynagradzania pracownicy Grupy mają prawo do następujących świadczeń:

- odpraw emerytalno – rentowych, wypłacanych w momencie przejścia na emeryturę,
- świadczeń pośmiertnych przysługujących rodzinie zmarłych pracowników,
- deputatów węglowych dla pracowników PAK KWB Konin SA oraz PAK KWB Adamów SA

Wysokość świadczeń uzależniona jest od stażu pracy oraz średniego wynagrodzenia pracownika. Grupa tworzy rezerwy na powyższe przyszłe zobowiązania w celu przyporządkowania kosztów do okresów, których dotyczą. Wartość bieżąca tych zobowiązań na każdy dzień bilansowy jest obliczona przez niezależnego aktuarium. Naliczone zobowiązania są równe zdyskontowanym płatnościom, które w przyszłości zostaną dokonane, z uwzględnieniem rotacji zatrudnienia i dotyczą okresu do dnia bilansowego. Informacje demograficzne oraz informacje o rotacji zatrudnienia oparte są o dane historyczne. Zyski i straty z obliczeń aktuarialnych są rozpoznawane w zysku lub stracie oraz innych całkowitych dochodach.

- o **rezerwa na likwidację składników majątku trwałego**

Rezerwa na likwidację majątku trwałego tworzona jest w przypadku wystąpienia obowiązku prawnego lub w momencie podjęcia zobowiązania przez kierownictwo Grupy. Rezerwa tworzona jest w oparciu o szacunki przyszłych kosztów likwidacji na podstawie dostępnych ofert dotyczących usług likwidacji majątku trwałego z uwzględnieniem zasad określonych w KIMSF 1. Efekt dyskonta rozpoznawany jest w rachunku wyników.

- o **rezerwy na rekultywację składowisk popiołów**

Grupa tworzy rezerwę na likwidację składowisk popiołów ze względu na wynikający z pozwoleń zintegrowanych obowiązek prawny. Rezerwa ta tworzona jest w oparciu o szacunki przyszłych kosztów rekultywacji składowisk, wynikające z opracowań, analiz techniczno – ekonomicznych, przygotowanych przez kierownictwo Grupy a także z otrzymanych ofert zewnętrznych, dla planowanych kierunków rekultywacji.

- o **rezerwa z tytułu przedstawienia do umorzenia świadectw pochodzenia energii**

Rezerwę z tytułu obowiązku przedstawienia do umorzenia świadectw pochodzenia energii elektrycznej wytworzonej w odnawialnych źródłach energii lub w wysokosprawnej kogeneracji ujmuje się:

- w części pokrytej posiadanymi na dzień bilansowy świadectwami pochodzenia – w wartości posiadanych świadectw,
- w części niepokrytej na dzień bilansowy świadectwami pochodzenia – w wartości niższej z wartości rynkowej świadectw niezbędnych do spełnienia obowiązku na dzień bilansowy i ewentualnej kary.
- **rezerwy na zobowiązania z tytułu emisji gazów cieplarnianych oraz rezerwy na umorzenie jednostek poświadczonych redukcji emisji (EUA)**

Rezerwa na zobowiązania z tytułu emisji gazów objętych systemem uprawnień do emisji jest tworzona tylko wówczas, gdy rzeczywista emisja produkcji pokazuje niedobór uprawnień do emisji w odniesieniu do uprawnień przyznanych na cały okres rozliczeniowy.

Rezerwa tworzona jest metodą zobowiązań netto w wysokości:

- w części pokrytej posiadanymi na dzień bilansowy uprawnieniami – w wartości posiadanych uprawnień, tzn. zakupionych po wartości bilansowej, otrzymanych w wartości zerowej.
- w części niepokrytej na dzień bilansowy uprawnieniami – w wartości niższej z wartości rynkowej uprawnień niezbędnych do spełnienia obowiązku i ewentualnej kary.
- **rezerwy rekultywacyjne i inne związane z działalnością górniczą**
 - rezerwa na likwidację obiektów i terenów górniczych

Na podstawie ustawy prawo górnicze i geologiczne spółki prowadzące działalność wydobywczą są zobowiązane do dokonania rekultywacji terenów, na których prowadzone były prace wydobywcze. W związku z tym Grupa tworzy rezerwę zarówno na koszty rekultywacji terenu związanej z bieżącym wydobywaniem węgla na danej odkrywce jak również na koszty rekultywacji wyrobiska końcowego w stopniu zaawansowania wydobywania węgla w poszczególnych odkrywkach na dany dzień sprawozdawczy.

Rezerwa na rekultywację wyrobiska końcowego jest tworzona w korespondencji ze składnikiem aktywów (w części w jakiej dotyczy wkopu pierwotnego, na podstawie stosunku objętości wkopu pierwotnego do objętości wyrobiska końcowego) oraz w korespondencji z rachunkiem zysków i strat (w pozostałej części, uwzględniając stopień zaawansowania wydobywania węgla w poszczególnych odkrywkach na dany dzień sprawozdawczy). W korespondencji ze składnikiem aktywów Grupa tworzy również rezerwę na rekultywację zwałowiska zewnętrznego. Rezerwa na koszty rekultywacji związane z bieżącym wydobywaniem węgla jest tworzona w korespondencji z rachunkiem zysków i strat.

Rezerwa tworzona jest w oparciu o szacunki przyszłych kosztów rekultywacji w oparciu o raporty niezależnych ekspertów szacujących koszty rekultywacji na zlecenie zarządów spółek prowadzących działalność wydobywczą. Szacunki dotyczące przewidywanych kosztów rekultywacyjnych aktualizuje się okresowo, z tym że na każdą datę sprawozdawczą weryfikowana jest wielkość rezerwy zgodnie z aktualnymi założeniami w zakresie stopy dyskontowej, inflacji oraz wielkości wydobywania. Odpis rezerwy dotyczący wydobywania danego roku obciąża koszty operacyjne (pozostałe koszty rodzajowe) natomiast różnica wynikająca z dyskonta rezerwy z lat ubiegłych wpływa na koszty finansowe. Wykorzystanie rezerwy jest rozliczane na koniec każdego okresu sprawozdawczego w korespondencji z kosztami operacyjnymi. Wykorzystanie rezerwy w części dotyczącej podatków i opłat jest rozliczane jako zmniejszenie poniesionych w ciągu okresu sprawozdawczego kosztów podatków i opłat natomiast wykorzystanie rezerwy w części dotyczącej pozostałych kosztów likwidacji i rekultywacji jest rozliczane jako zmniejszenie pozostałych kosztów rodzajowych.

- rezerwa na koszty z tytułu przygotowania terenów eksploatacyjnych

Grupa w ramach prowadzonej działalności zobowiązana jest do przywrócenia stanu pierwotnego lub odbudowy zniszczeń spowodowanych ruchem zakładu górniczego. W związku z tym Grupa tworzy rezerwę na przewidywane koszty, do których poniesienia jest zobligowana na podstawie zawartych porozumień. Szacunki dotyczące przewidywanych kosztów związanych z ruchem zakładu górniczego aktualizowane są na każdą datę sprawozdawczą. Utworzenie rezerwy ujmowane jest drugostronnie w ramach aktywów górniczych.

10.27. Uprawnienia do emisji CO₂

Otrzymane nieodpłatnie prawa do emisji CO₂ są ujęte w sprawozdaniu finansowym jako prawa przeznaczone na własne potrzeby w wartości zerowej w pozycji aktywa niematerialne. Prawa do emisji oraz ich ekwiwalenty kupowane przez Grupę na potrzeby własne wykazuje się jako aktywa niematerialne. Prawa te wyceniane są w wartości ceny nabycia. Rezerwa na zobowiązania z tytułu emisji gazów objętych systemem uprawnień do emisji jest tworzona tylko wówczas,

gdy rzeczywista emisja produkcji pokazuje niedobór uprawnień do emisji w odniesieniu do uprawnień przyznanych na okres rozliczeniowy. Rezerwa ta tworzona jest zgodnie z zasadą FIFO.

Koszt utworzonej rezerwy prezentowany jest w rachunku wyników w koszcie własnym sprzedaży.

10.28. Przychody

Przychody są ujmowane w takiej wysokości, w jakiej jest prawdopodobne, że Grupa uzyska korzyści ekonomiczne związane z daną transakcją oraz gdy kwotę przychodów można wycenić w wiarygodny sposób. Przychody są rozpoznawane w wartości godziwej zapłaty otrzymanej lub należnej, po pomniejszeniu o podatek od towarów i usług (VAT) i podatek akcyzowy oraz rabaty. Przy ujmowaniu przychodów obowiązują również kryteria przedstawione poniżej.

10.28.1. Sprzedaż towarów i produktów

Przychody są ujmowane, jeżeli znaczące ryzyko i korzyści wynikające z prawa własności do towarów i produktów zostały przekazane nabywcy oraz gdy kwotę przychodów można wycenić w wiarygodny sposób.

Przychody ze sprzedaży produktów obejmują również przychody ze sprzedaży zielonych i czerwonych certyfikatów. W momencie wyprodukowania, świadectwa pochodzenia przeznaczone do sprzedaży ujmowane są w przychodach ze sprzedaży, w związku z czym w celu zapobieżenia zawyżaniu przychodów w momencie ich sprzedaży, koszty sprzedaży certyfikatów ujmowane są jako korekta przychodów ze sprzedaży.

10.28.2. Świadczenie usług

Przychody z tytułu świadczenia usług są ujmowane na podstawie stopnia zaawansowania ich realizacji.

Procentowy stan zaawansowania realizacji usługi ustalany jest jako stosunek kosztów poniesionych do szacowanych kosztów niezbędnych do zrealizowania zlecenia.

Jeżeli wyniku kontraktu nie można wiarygodnie oszacować, wówczas przychody uzyskiwane z tytułu tego kontraktu są ujmowane tylko do wysokości poniesionych kosztów, które Grupa spodziewa się odzyskać.

10.28.3. Umowy o usługi budowlane

Umowa o usługę budowlaną jest to umowa, której przedmiotem jest budowa składnika aktywów lub zespołu aktywów, które są ze sobą ściśle powiązane lub wzajemnie zależne pod względem projektowym, technologicznym lub ze względu na ich funkcję użytkową czy ostateczne przeznaczenie lub sposób użytkowania.

Jeżeli można wiarygodnie oszacować wynik umowy o usługę budowlaną, przychody i koszty związane z umową o usługę budowlaną ujmowane są jako przychody i koszty odpowiednio do stanu zaawansowania realizacji umowy na koniec okresu sprawozdawczego.

Stopień zaawansowania realizacji umowy określany jest poprzez ustalenie udziału kosztów umowy, poniesionych z tytułu wykonanych do dnia wyceny prac, w szacowanych łącznych kosztach umowy.

Jeżeli nie można w wiarygodny sposób oszacować wyniku umowy, to:

- a) przychody ujmuje się wyłącznie do wysokości poniesionych kosztów umowy, dla których istnieje prawdopodobieństwo ich odzyskania; oraz
- b) koszty umowy ujmuje się jako koszt tego okresu, w którym zostały poniesione.

W przypadku, kiedy istnieje prawdopodobieństwo, iż łączne koszty umowy przekroczą łączne przychody z tytułu umowy, przewidywaną stratę ujmuje się bezzwłocznie jako koszt.

Kwota brutto należna od zamawiających z tytułu prac wynikających z umowy ujmowana jest w sprawozdaniu z sytuacji finansowej jako aktywa a kwota brutto należna zamawiającym z tytułu prac wynikających z umowy – jako zobowiązania.

10.28.4. Przychody z tytułu rekompensat na pokrycie kosztów osieroconych

Grupa otrzymuje rekompensaty na pokrycie kosztów osieroconych zgodnie z Ustawą z dnia 29 czerwca 2007 roku o zasadach pokrywania kosztów powstałych u wytwórców w związku z przedterminowym rozwiązaniem umów długoterminowych sprzedaży mocy i energii elektrycznej. Przychód z tytułu rekompensat ujmowany jest sukcesywnie do wypracowanych praw do rekompensat na koniec każdego roku obrotowego, do końca okresu ich obowiązywania.

Na każdy moment ujmowania przychodu Grupa określa wskaźnik szacowanych kosztów osieroconych do łącznej sumy otrzymanych, zwróconych i oczekiwanych zdyskontowanych zaliczek rocznych (w tym dotychczas otrzymanych zaliczek rocznych). Kwota przychodu za dany rok obrotowy stanowi iloczyn wskaźnika i kwoty otrzymanych dotychczas zaliczek skorygowanych o korekty roczne, pomniejszonych o ujęte w poprzednich latach przychody z tytułu rekompensat.

Różnicę pomiędzy łączną kwotą ujętego przychodu a łączną kwotą otrzymanych zaliczek do wysokości całkowitej kwoty kosztów osieroconych Grupa ujmuje jako:

- należności, w przypadku wystąpienia ujemnej różnicy pomiędzy łączną kwotą otrzymanych zaliczek a ujętych przychodów z tytułu rekompensat,
- zobowiązania, w przypadku wystąpienia dodatniej różnicy pomiędzy łączną kwotą otrzymanych zaliczek a ujętych przychodów z tytułu rekompensat.

10.28.5. Dotacje rządowe

Jeżeli istnieje uzasadniona pewność, że dotacja zostanie uzyskana oraz spełnione zostaną wszystkie związane z nią warunki, wówczas dotacje rządowe są ujmowane według ich wartości godziwej.

Jeżeli dotacja dotyczy danej pozycji kosztowej, wówczas jest ona ujmowana jako przychód w sposób współmierny do kosztów, które dotacja ta ma w zamierzeniu kompensować. Jeżeli dotacja dotyczy składnika aktywów, wówczas jej wartość godziwa jest ujmowana na koncie przychodów przyszłych okresów, a następnie stopniowo, drogą równych odpisów rocznych, ujmowana w zysku lub stracie przez szacowany okres użytkowania związanego z nią składnika aktywów.

Jeżeli Grupa otrzymuje dotację niepieniężną, zarówno składnik aktywów jak i dotacja ujmowane są w wartości nominalnej i stopniowo, drogą równych odpisów rocznych, ujmowane są w zysku lub stracie przez szacowany okres użytkowania otrzymanego składnika aktywów.

10.29. Koszty

Koszt własny sprzedaży

Do kosztu własnego sprzedaży zalicza się:

- koszt wytworzenia produktów poniesiony w danym okresie sprawozdawczym, skorygowany o zmianę stanu produktów (wyrobów gotowych, półproduktów oraz produkcji w toku) oraz skorygowany o koszt wytworzenia produktów na własne potrzeby,
- wartość sprzedanych towarów i materiałów wg cen nabycia,
- utworzenie odpisów aktualizujących wartość rzeczowych aktywów trwałych, aktywów niematerialnych oraz zapasów,

Koszty wytworzenia, które można bezpośrednio przyporządkować przychodom osiągniętym przez jednostki, wpływają na wynik finansowy jednostek za ten okres sprawozdawczy, w którym przychody te wystąpiły.

Koszty wytworzenia, które można jedynie w sposób pośredni przyporządkować przychodom lub innym korzyściom osiąganym przez jednostki, wpływają na wynik finansowy jednostek w części, w której dotyczą danego okresu sprawozdawczego, zapewniając ich współmierność do przychodów lub innych korzyści ekonomicznych z uwzględnieniem zasad wyceny środków trwałych oraz zapasów.

10.30. Pozostałe przychody i koszty operacyjne

Do pozostałych przychodów i kosztów operacyjnych zaliczane są w szczególności pozycje związane:

- ze zbyciem rzeczowych aktywów trwałych, aktywów niematerialnych,
- z utworzeniem i rozwiązaniem rezerw, z wyjątkiem rezerw związanych z operacjami finansowymi lub odnoszonymi w koszty operacyjne,
- z przekazaniem lub otrzymaniem nieodpłatnie, w tym w drodze darowizny aktywów, w tym także środków pieniężnych,
- z odszkodowaniami, karami i grzywnami oraz innymi kosztami nie związanymi ze zwykłą działalnością.

10.31. Przychody i koszty finansowe

Przychody i koszty finansowe obejmują w szczególności przychody i koszty dotyczące:

- zbycia aktywów finansowych,
- aktualizacji wartości instrumentów finansowych, z wyłączeniem aktywów finansowych dostępnych do sprzedaży, których skutki przeszacowania odnoszone są na kapitał z aktualizacji wyceny,
- przychodów z tytułu udziału w zyskach innych jednostek,
- odsetek (w tym efekt wyceny zamortyzowanym kosztem),
- zmian w wysokości rezerwy wynikających z faktu przybliżania się terminu poniesienia kosztu (efekt odwracania dyskonta),
- różnic kursowych będących wynikiem operacji wykonywanych w ciągu okresu sprawozdawczego oraz wycen bilansowych aktywów i zobowiązań na koniec okresu sprawozdawczego, za wyjątkiem różnic kursowych ujętych w wartości początkowej środka trwałego, w stopniu w jakim są uznawane za korektę kosztów odsetek oraz różnic kursowych,
- pozostałych pozycji związanych z działalnością finansową.

Przychody i koszty z tytułu różnic kursowych prezentowane są po kompensacie.

Przychody i koszty z tytułu odsetek są ujmowane sukcesywnie w miarę ich narastania z uwzględnieniem metody efektywnej stopy procentowej w stosunku do wartości bilansowej netto danego instrumentu finansowego przy uwzględnieniu zasady istotności.

Dywidendy są ujmowane w momencie ustalenia praw akcjonariuszy lub udziałowców do ich otrzymania.

10.32. Podatki

10.32.1. Podatek bieżący

Zobowiązania i należności z tytułu bieżącego podatku za okres bieżący i okresy poprzednie wycenia się w wysokości kwot przewidywanej zapłaty na rzecz organów podatkowych (podlegających zwrotowi od organów podatkowych) z zastosowaniem stawek podatkowych i przepisów podatkowych, które prawnie lub faktycznie już obowiązywały na dzień bilansowy.

10.32.2. Podatek odroczony

Na potrzeby sprawozdawczości finansowej, podatek odroczony jest obliczany metodą zobowiązań bilansowych w stosunku do różnic przejściowych występujących na dzień bilansowy między wartością podatkową aktywów i zobowiązań a ich wartością bilansową wykazaną w sprawozdaniu finansowym.

Rezerwa na podatek odroczony ujmowana jest w odniesieniu do wszystkich dodatnich różnic przejściowych:

- z wyjątkiem sytuacji, gdy rezerwa na podatek odroczony powstaje w wyniku początkowego ujęcia wartości firmy lub początkowego ujęcia składnika aktywów bądź zobowiązania przy transakcji nie stanowiącej

połączenia jednostek i w chwili jej zawierania nie mającej wpływu ani na wynik finansowy brutto, ani na dochód do opodatkowania czy stratę podatkową oraz

- w przypadku dodatnich różnic przejściowych wynikających z inwestycji w jednostkach zależnych lub stowarzyszonych i udziałów we wspólnych przedsięwzięciach – z wyjątkiem sytuacji, gdy terminy odwracania się różnic przejściowych podlegają kontroli inwestora i gdy prawdopodobne jest, iż w dającej się przewidzieć przyszłości różnice przejściowe nie ulegną odwróceniu.

Aktywa z tytułu podatku odroczonego ujmowane są w odniesieniu do wszystkich ujemnych różnic przejściowych, jak również niewykorzystanych ulg podatkowych i niewykorzystanych strat podatkowych przeniesionych na następne lata, w takiej wysokości, w jakiej jest prawdopodobne, że zostanie osiągnięty dochód do opodatkowania, który pozwoli wykorzystać ww. różnice, aktywa i straty:

- z wyjątkiem sytuacji, gdy aktywa z tytułu odroczonego podatku dotyczące ujemnych różnic przejściowych powstają w wyniku początkowego ujęcia składnika aktywów bądź zobowiązania przy transakcji nie stanowiącej połączenia jednostek i w chwili jej zawierania nie mają wpływu ani na wynik finansowy brutto, ani na dochód do opodatkowania czy stratę podatkową oraz
- w przypadku ujemnych różnic przejściowych z tytułu inwestycji w jednostkach zależnych lub stowarzyszonych oraz udziałów we wspólnych przedsięwzięciach, składnik aktywów z tytułu odroczonego podatku jest ujmowany w bilansie jedynie w takiej wysokości, w jakiej jest prawdopodobne, iż w dającej się przewidzieć przyszłości ww. różnice przejściowe ulegną odwróceniu i osiągnięty zostanie dochód do opodatkowania, który pozwoli na potrącenie ujemnych różnic przejściowych.

Wartość bilansowa składnika aktywów z tytułu odroczonego podatku jest weryfikowana na każdy dzień bilansowy i ulega stosownemu obniżeniu o tyle, o ile przestało być prawdopodobne osiągnięcie dochodu do opodatkowania wystarczającego do częściowego lub całkowitego zrealizowania składnika aktywów z tytułu odroczonego podatku dochodowego.

Nieujęty składnik aktywów z tytułu odroczonego podatku dochodowego podlega ponownej ocenie na każdy dzień bilansowy i jest ujmowany do wysokości odzwierciedlającej prawdopodobieństwo osiągnięcia w przyszłości dochodów do opodatkowania, które pozwolą na odzyskanie tego składnika aktywów.

Aktywa z tytułu odroczonego podatku dochodowego oraz rezerwy na podatek odroczone wyceniane są z zastosowaniem stawek podatkowych, które według przewidywań będą obowiązywać w okresie, gdy składnik aktywów zostanie zrealizowany lub rezerwa rozwiązana, przyjmując za podstawę stawki podatkowe (i przepisy podatkowe) obowiązujące na dzień bilansowy lub takie, których obowiązywanie w przyszłości jest pewne na dzień bilansowy.

Podatek dochodowy dotyczący pozycji ujmowanych poza zyskiem lub stratą jest ujmowany poza zyskiem lub stratą: w innych całkowitych dochodach dotyczący pozycji ujętych w innych całkowitych dochodach lub bezpośrednio w kapitale własnym dotyczący pozycji ujętych bezpośrednio w kapitale własnym.

Spółki Grupy kompensują ze sobą aktywa z tytułu odroczonego podatku dochodowego z rezerwami z tytułu odroczonego podatku dochodowego wtedy i tylko wtedy, gdy posiada możliwość wyegzekwowania tytułu prawnego do przeprowadzenia kompensat należności ze zobowiązaniami z tytułu bieżącego podatku i odroczonego podatku dochodowego ma związek z tym samym podatnikiem i tym samym organem podatkowym.

10.32.3. Podatek od towarów i usług i akcyza

Przychody, koszty, aktywa i zobowiązania są ujmowane po pomniejszeniu o wartość podatku od towarów i usług, z wyjątkiem:

- gdy podatek od towarów i usług zapłacony przy zakupie aktywów lub usług nie jest możliwy do odzyskania od organów podatkowych; wtedy jest on ujmowany odpowiednio jako część ceny nabycia składnika aktywów lub jako część pozycji kosztowej oraz
- należności i zobowiązań, które są wykazywane z uwzględnieniem kwoty podatku od towarów i usług.

Kwota netto podatku od towarów i usług możliwa do odzyskania lub należna do zapłaty na rzecz organów podatkowych jest ujęta w sprawozdaniu z sytuacji finansowej jako część należności lub zobowiązań.

Kwota netto podatku od towarów i usług oraz podatku akcyzowego możliwa do odzyskania lub należna do zapłaty na rzecz organów podatkowych jest ujęta w bilansie jako część należności lub zobowiązań.

10.33. Zysk netto na akcję

Zysk netto na akcję dla każdego okresu jest obliczony poprzez podzielenie zysku netto za dany okres przez średnią ważoną liczbę akcji w danym okresie sprawozdawczym.

10.34. Przejęcia pod wspólną kontrolą

Sytuacja, w której dana transakcja lub zjawisko gospodarcze wymagające ujęcia w sprawozdaniu przygotowanym zgodnie z MSSF nie są uregulowane zapisami poszczególnych standardów, została uregulowana zapisami MSR 8 punkt 10–12. Zapisy te nakładają na jednostkę sporządzającą sprawozdanie zgodnie z MSSF obowiązek stworzenia własnego zestawu zasad rachunkowości, wskazując na cechy takich zasad rachunkowości: wierna prezentacja pozycji finansowej, wyników działalności oraz przepływów pieniężnych, odzwierciedlenie treści ekonomicznej transakcji, neutralność, ostrożność oraz kompletność we wszystkich aspektach.

Z przeprowadzonych przez Spółkę analiz wynika, iż powszechnie stosowaną metodą do rozliczenia tego typu transakcji jest metoda łączenia udziałów i taką też metodę zastosowała Spółka. U podstaw tej metody leży założenie, że podmioty łączące się były zarówno przed, jak i po transakcji kontrolowane przez tego samego akcjonariusza i w związku z tym skonsolidowane sprawozdanie finansowe odzwierciedla fakt ciągłości wspólnej kontroli oraz nie odzwierciedla zmian wartości aktywów netto do wartości godziwych (lub też rozpoznania nowych aktywów) lub wyceny wartości firmy, ponieważ żaden z łączących się podmiotów nie jest w istocie nabywany. Rozliczenie następuje na dzień połączenia i dane wcześniejsze nie są korygowane.

10.35. Zobowiązanie do wykupu udziałów niekontrolujących

Zobowiązanie Spółki do wykupu akcji pracowniczych jest ujmowane na dzień objęcia kontroli i dotyczy sytuacji, w których pracownicy posiadają opcję sprzedaży akcji. Zgodnie z wybraną polityką udziały niekontrolujące otrzymują alokację wyniku oraz pozostałych całkowitych dochodów w kolejnych okresach sprawozdawczych. Na koniec każdego okresu sprawozdawczego następuje korekta wartości udziałów niekontrolujących, tak jakby następowało ich nabycie przy jednoczesnym rozpoznaniu zobowiązania z tytułu opcji wykupu akcji. Różnica między wartością udziałów niekontrolujących wyksięgowanych na dzień sprawozdawczy a rozpoznanym zobowiązaniem finansowym jest odnoszona do pozycji zysków zatrzymanych.

11. Przejęcia przedsięwzięć

W okresie od 1 stycznia 2017 roku do 31 grudnia 2017 roku nie miały miejsca żadne nowe przejęcia przedsięwzięć.

12. Segmenty operacyjne

Dla celów zarządczych Grupa została podzielona na części w oparciu o wytwarzane produkty i świadczone usługi.

Wyodrębniono zatem następujące segmenty operacyjne:

- Segment Wytwarzanie obejmujący wytwarzanie energii elektrycznej zarówno w źródłach konwencjonalnych (w tym również w kogeneracji) jak również wytwarzanie energii elektrycznej przy spalaniu i współspalaniu biomasy. Podstawowe paliwa wykorzystywane przez Segment Wytwarzanie to węgiel brunatny oraz biomasa. Segment Wytwarzanie obejmuje następujące jednostki:
 - Zespół Elektrowni „Pątnów – Adamów – Konin” SA
 - „Elektrownia Pątnów II” sp. z o.o.
 - „PAK – Holdco” sp. z o.o.
 - „PAK Infrastruktura” sp. z o.o.
- Segment Wydobywanie, który obejmuje wydobywanie węgla brunatnego. W Segmencie Wydobywanie w ramach Grupy Kapitałowej ZE PAK SA działają:
 - „PAK Kopalnia Węgla Brunatnego Konin” SA
 - „PAK Kopalnia Węgla Brunatnego Adamów” SA

- Segment Remontowy świadczący usługi w obszarze usług budowlanych i remontowych. Segment obejmuje działalność spółek:
 - Przedsiębiorstwo Remontowe „PAK SERWIS” sp. z o.o.
 - „Energoinwest Serwis” sp. z o.o. w likwidacji
 - „EL PAK Serwis” sp. z o.o. w likwidacji
- Segment Sprzedaż świadczący usługi sprzedaży energii elektrycznej. Do segmentu Sprzedaż należy spółka „PAK-Volt” SA

Grupa ZE PAK SA prowadzi również inne rodzaje działalności, które zostały ujęte w kolumnie „Pozostałe”. W 2017 roku zawiera się tam działalność spółek Eko – Surowce sp. z o.o. w likwidacji oraz Aquakon sp. z o.o. w likwidacji, PAK Adamów sp. z o.o. oraz PAK Górnictwo sp. z o.o. W związku z przejęciem przez PAK Górnictwo sp. z o.o. innych rodzajów działalności, które stały się podstawowym zakresem działalności tej spółki w 2017 roku dane tej spółki są prezentowane w segmencie „Pozostałe”. W dniu 30 czerwca 2017 roku nastąpiło połączenie spółek EL PAK sp. z o.o. (spółka przejmowana) i PAK Serwis sp. z o.o. (spółka przejmująca). Działalność obu spółek zawiera się w segmencie „Remonty”.

Ceny transakcyjne stosowane w transakcjach pomiędzy segmentami operacyjnymi są ustalane na zasadach rynkowych podobnie jak w transakcjach ze stronami niepowiązanymi. Żaden z segmentów operacyjnych Grupy nie został połączony z innym segmentem w celu stworzenia powyższych sprawozdawczych segmentów operacyjnych.

Przychody z tytułu transakcji pomiędzy segmentami są eliminowane w procesie konsolidacji.

Zarząd monitoruje oddzielnie wyniki operacyjne segmentów w celu podejmowania decyzji dotyczących alokacji zasobów, oceny skutków tej alokacji oraz wyników działalności. Podstawą oceny wyników działalności jest zysk lub strata na działalności operacyjnej oraz EBITDA (zysk z działalności operacyjnej bez uwzględnienia przychodów i kosztów z tytułu operacji finansowych powiększony o koszt amortyzacji i odpisy aktualizujące).

Poniżej przedstawiono wyniki segmentów dla lat zakończonych dnia 31 grudnia 2017 roku i 31 grudnia 2016 roku.

GRUPA KAPITAŁOWA ZESPOŁU ELEKTROWNI PAŃNÓW – ADAMÓW – KONIN SA
Skonsolidowane sprawozdanie finansowe za rok zakończony dnia 31 grudnia 2017 roku
Zasady (polityki) rachunkowości oraz dodatkowe noty objaśniające
(w tysiącach złotych)

Rok zakończony dnia 31 grudnia 2017 roku

	Wytwarzanie	Wydobycie	Remont	Sprzedaż	Pozostale	Korekty konsolidacyjne	Suma
Przychody ze sprzedaży do klientów zewnętrznych	1 757 534	6 481	95 886	575 826	7 348	-	2 443 075
Przychody ze sprzedaży między segmentami	338 848	808 025	180 441	5	161 371	(1 488 690)	-
Przychody ze sprzedaży	2 096 382	814 506	276 327	575 831	168 719	(1 488 690)	2 443 075
Koszt własny sprzedaży	(1 795 567)	(760 653)	(244 485)	(566 903)	(159 569)	1 491 781	(2 035 396)
Zysk/(strata) brutto ze sprzedaży	300 815	53 853	31 842	8 928	9 150	3 091	407 679
Pozostałe przychody operacyjne	4 481	5 878	714	501	239	(489)	11 324
Koszty sprzedaży	(2 568)	(4)	-	(534)	(1 152)	-	(4 258)
Koszty ogólnego zarządu	(42 709)	(48 336)	(17 328)	(4 431)	(6 663)	-	(119 467)
Pozostałe koszty operacyjne	(2 322)	(1 667)	(836)	(343)	(273)	255	(5 186)
Przychody finansowe	18 611	1 542	468	127	28	(4 583)	16 193
Koszty finansowe	(34 473)	(15 279)	(920)	(94)	(67)	3 181	(47 652)
Zysk/(strata) brutto	241 835	(4 013)	13 940	4 154	1 262	1 455	258 633
Podatek dochodowy (obciążenie podatkowe)	(46 265)	(23 479)	(3 898)	(869)	178	(756)	(75 089)
Zysk/(strata) netto z działalności kontynuowanej	195 570	(27 492)	10 042	3 285	1 440	699	183 544
Zysk/(strata) z działalności operacyjnej, bez operacji finansowych i podatku dochodowego	257 697	9 724	14 392	4 121	1 301	2 857	290 092
Amortyzacja	123 081	69 529	6 339	73	1 900	(1 274)	199 648
Odpis aktualizujący	-	22 165	-	-	-	-	22 165
EBITDA	380 778	101 418	20 731	4 194	3 201	1 583	511 905

GRUPA KAPITAŁOWA ZESPOŁU ELEKTROWNI PAŃNÓW – ADAMÓW – KONIN SA
Skonsolidowane sprawozdanie finansowe za rok zakończony dnia 31 grudnia 2017 roku
Zasady (polityki) rachunkowości oraz dodatkowe noty objaśniające
(w tysiącach złotych)

Rok zakończony dnia 31 grudnia 2016 roku

	Wytwarzanie	Wydobycie	Remonty	Sprzedaż	Pozostałe	Korekty konsolidacyjne	Suma
Przychody ze sprzedaży do klientów zewnętrznych	1 742 513	8 103	67 815	878 419	7 861	-	2 704 711
Przychody ze sprzedaży między segmentami	434 773	823 774	243 879	5	94 635	(1 597 066)	-
Przychody ze sprzedaży	2 177 286	831 877	311 694	878 424	102 496	(1 597 066)	2 704 711
Koszt własny sprzedaży	(1 875 674)	(695 462)	(297 418)	(869 559)	(103 973)	1 600 733	(2 241 353)
Zysk/(strata) brutto ze sprzedaży	301 612	136 415	14 276	8 865	(1 477)	3 667	463 358
Pozostałe przychody operacyjne	6 787	18 835	1 237	1	303	(702)	26 461
Koszty sprzedaży	(2 726)	-	-	(470)	(1 164)	-	(4 360)
Koszty ogólnego zarządu	(37 625)	(41 576)	(20 875)	(4 589)	(3 971)	2	(108 634)
Pozostałe koszty operacyjne	(1 959)	(2 684)	(769)	(42)	(75)	137	(5 392)
Przychody finansowe	5 628	3 389	221	277	6	(404)	9 117
Koszty finansowe	(56 484)	(16 368)	(160)	(2)	(62)	404	(72 672)
Zysk/(strata) brutto	215 233	98 011	(6 070)	4 040	(6 440)	3 104	307 878
Podatek dochodowy (obciążenie podatkowe)	(35 607)	(19 333)	(824)	(731)	(507)	(590)	(57 592)
Zysk/(strata) netto z działalności kontynuowanej	179 626	78 678	(6 894)	3 309	(6 947)	2 514	250 286
Zysk/(strata) z działalności operacyjnej, bez operacji finansowych i podatku dochodowego	266 089	110 990	(6 131)	3 765	(6 384)	3 104	371 433
Amortyzacja	112 206	105 323	6 796	71	1 974	(4 671)	221 699
Odpis aktualizujący	-	455	-	-	-	-	455
EBITDA	378 295	216 768	665	3 836	(4 410)	(1 567)	593 587

13. Przychody i koszty

13.1. Przychody ze sprzedaży

	<i>Rok zakończony</i> <i>31 grudnia 2017 roku</i>	<i>Rok zakończony</i> <i>31 grudnia 2016 roku</i>
Struktura rzeczowa		
Przychody ze sprzedaży energii elektrycznej	1 513 909	1 611 297
Przychody ze sprzedaży energii elektrycznej z obrotu	579 571	737 746
Prawa majątkowe ze świadectw pochodzenia energii	700	812
Przychody z umów o usługi budowlane	82 906	59 506
Rekompensaty z tytułu rozwiązania KDT	181 335	207 158
Przychody ze sprzedaży energii cieplnej	57 175	60 541
Pozostałe przychody ze sprzedaży	30 579	29 186
Akcyza	(3 100)	(1 535)
Przychody ze sprzedaży ogółem	<u>2 443 075</u>	<u>2 704 711</u>

	<i>Rok zakończony</i> <i>31 grudnia 2017 roku</i>	<i>Rok zakończony</i> <i>31 grudnia 2016 roku</i>
Struktura terytorialna		
Polska	2 434 894	2 685 820
Kraje UE	7 951	17 121
Poza UE	230	1 770
Przychody ze sprzedaży ogółem	<u>2 443 075</u>	<u>2 704 711</u>

13.2. Pozostałe przychody operacyjne

	<i>Rok zakończony</i> <i>31 grudnia 2017 roku</i>	<i>Rok zakończony</i> <i>31 grudnia 2016 roku</i>
Przychody z tytułu odszkodowań	2 258	3 650
Amortyzacja środków trwałych zakupionych z FLZG*	523	348
Rozwiązanie odpisu aktualizującego należności	257	-
Rozliczenie dotacji	1 549	12 940
Zysk ze zbycia niefinansowych aktywów trwałych	3 644	-
Rozwiązanie rezerwy na koszty i straty oraz umorzenie zobowiązań	1 558	7 323
Inne	1 535	2 200
Pozostałe przychody operacyjne ogółem	<u>11 324</u>	<u>26 461</u>

*FLZG – fundusz likwidacji zakładu górniczego

Największymi składnikami pozycji „Inne” w 2017 roku są przychody z tytułu aktualizacji wartości materiałów w kwocie 104 tysiące złotych, zwrot podatku od nieruchomości w kwocie 244 tysiące złotych, przychody ze sprzedaży złomu w kwocie 112 tysięcy złotych.

13.3. Pozostałe koszty operacyjne

	<i>Rok zakończony</i> <i>31 grudnia 2017 roku</i>	<i>Rok zakończony</i> <i>31 grudnia 2016 roku</i>
Strata na sprzedaży rzeczowych aktywów trwałych	225	1 384
Utworzenie rezerw	1 493	527
Odpis aktualizujący należności	207	438
Odszkodowania	72	371
Koszty postępowań sądowych i egzekucyjnych	288	565
Szkody energetyczne	211	160
Przekazane darowizny	375	229
Podatek od nieruchomości za lata poprzednie	532	268
Renty wyrównawcze	236	261
Inne	1 547	1 189
Pozostałe koszty operacyjne ogółem	<u>5 186</u>	<u>5 392</u>

Głównymi składnikami pozycji „Inne” w 2017 roku są koszty utylizacji w kwocie 197 tysięcy złotych, rozliczenie rezerw na świadectwa pochodzenia energii w kwocie 343 tysiące złotych, koszty usunięcia szkody w kwocie 322 tysiące złotych.

13.4. Przychody finansowe

	<i>Rok zakończony</i> <i>31 grudnia 2017 roku</i>	<i>Rok zakończony</i> <i>31 grudnia 2016 roku</i>
Przychody z tytułu odsetek	3 527	4 919
Dywidendy	208	60
Dodatnie różnice kursowe	12 378	-
Wycena instrumentów zabezp. Zm. stóp procentowych (SWAP)	-	296
Inne	80	3 842
Przychody finansowe ogółem	<u>16 193</u>	<u>9 117</u>

13.5. Koszty finansowe

	<i>Rok zakończony</i> <i>31 grudnia 2017 roku</i>	<i>Rok zakończony</i> <i>31 grudnia 2016 roku</i>
Odsetki	27 228	37 667
Wycena i realizacja pochodnych instrumentów finansowych	7 036	7 379
Ujemne różnice kursowe	-	12 782
Dyskonto rezerwy na likwidację bloków energetycznych	746	429
Dyskonto rezerw aktuarialnych	1 530	1 093
Dyskonto rezerwy na rekultywację	9 855	7 682
Inne	1 257	5 640
Koszty finansowe ogółem	<u>47 652</u>	<u>72 672</u>

GRUPA KAPITAŁOWA ZESPOŁU ELEKTROWNI PAŃNÓW – ADAMÓW – KONIN SA
Skonsolidowane sprawozdanie finansowe za rok zakończony dnia 31 grudnia 2017 roku
Zasady (polityki) rachunkowości oraz dodatkowe noty objaśniające
(w tysiącach złotych)

W pozycji „Inne” w 2017 roku prezentowane są głównie prowizje dotyczące kredytów, pożyczek i gwarancji bankowych w kwocie 560 tysięcy złotych, odwrócenie dyskonta rezerwy na szkody górnicze w kwocie 127 tysięcy złotych oraz aktualizacja wartości inwestycji w kwocie 418 tysięcy złotych.

13.6. Koszty według rodzajów

	<i>Rok zakończony</i> <i>31 grudnia 2017 roku</i>	<i>Rok zakończony</i> <i>31 grudnia 2016 roku</i>
Amortyzacja	199 648	221 699
Odpisy aktualizujące wartość środków trwałych	22 165	455
Odpisy aktualizujące wartość zapasów	(852)	10 188
Zużycie materiałów	252 602	336 435
Usługi obce	112 451	66 041
Podatki i opłaty z wyłączeniem podatku akcyzowego	201 592	204 688
Koszty emisji CO ₂	289 942	311 328
Koszty świadczeń pracowniczych	461 291	488 005
Pozostałe koszty rodzajowe	39 350	48 354
Wartość sprzedanych towarów i materiałów oraz sprzedanej energii zakupionej z obrotu	555 156	747 216
Koszty według rodzaju ogółem	2 133 345	2 434 409
Pozycje ujęte w koszcie własnym sprzedaży	2 035 396	2 241 353
Pozycje ujęte w kosztach sprzedaży	4 258	4 360
Pozycje ujęte w kosztach ogólnego zarządu	119 467	108 634
Zmiana stanu produktów	(28 710)	77 800
Koszt wytworzenia świadczeń na własne potrzeby	2 934	2 262

13.7. Koszty amortyzacji i odpisy aktualizujące ujęte w zysku lub stracie

	<i>Rok zakończony</i> <i>31 grudnia 2017 roku</i>	<i>Rok zakończony</i> <i>31 grudnia 2016 roku</i>
<i>Pozycje ujęte w koszcie wytw. sprzedanych produktów:</i>		
Amortyzacja środków trwałych	176 897	182 044
Amortyzacja aktywa górniczego	8 812	14 384
Amortyzacja aktywów niematerialnych	714	875
Utrata wartości zapasów	-	11 859
Utrata wartości rzeczowych aktywów trwałych	22 165	(1 338)
Utrata wartości aktywów niematerialnych	-	1 338
	208 588	209 162
 <i>Pozycje ujęte w kosztach sprzedaży:</i>		
Amortyzacja środków trwałych	15	85
	15	85

GRUPA KAPITAŁOWA ZESPOŁU ELEKTROWNI PĄTNÓW – ADAMÓW – KONIN SA
Skonsolidowane sprawozdanie finansowe za rok zakończony dnia 31 grudnia 2017 roku
Zasady (polityki) rachunkowości oraz dodatkowe noty objaśniające
(w tysiącach złotych)

Pozycje ujęte w kosztach ogólnego zarządu:

Amortyzacja środków trwałych	12 744	23 878
Amortyzacja aktywów niematerialnych	466	433
Utrata wartości rzeczowych aktywów trwałych	-	455
	13 210	24 766
	13 210	24 766

13.8. Umowy o usługę budowlaną

	<i>Rok zakończony</i> <i>31 grudnia 2017 roku</i>	<i>Rok zakończony</i> <i>31 grudnia 2016 roku</i>
Przychody z umów o usługi budowlane rozpoznane w okresie:	82 906	59 506
Przychody zafakturowane w okresie:	85 630	48 597
Wycena bilansowa	(2 724)	10 909
Koszty poniesione w okresie:	82 364	51 153
Przewidywane straty z tytułu umów rozpoznane w okresie:	357	(78)
Wynik z tytułu realizacji umów ujęty w okresie:	185	8 431

	<i>Rok zakończony</i> <i>31 grudnia 2017 roku</i>	<i>Rok zakończony</i> <i>31 grudnia 2016 roku</i>
Kwota brutto należna od zamawiających z tytułu prac wynikających z umowy:	7 080	8 168
Kwota brutto należna zamawiającym z tytułu prac wynikających z umowy:	5 626	3 990

14. Składniki innych całkowitych dochodów

Składniki innych całkowitych dochodów przedstawiają się następująco:

	<i>Rok zakończony</i> <i>31 grudnia 2017 roku</i>	<i>Rok zakończony</i> <i>31 grudnia 2016 roku</i>
Zabezpieczenia przepływów pieniężnych		
Zyski(straty) za okres	5 072	7 379
Korekty wynikające z przeklasyfikowania zysków (strat) ujętych w zysku lub stracie	367	(1 383)
Zabezpieczenia przepływów pieniężnych brutto za okres	5 439	5 996
Podatek dochodowy dotyczący zabezpieczeń przepływów pieniężnych	(1 033)	(1 139)
Zabezpieczenia przepływów pieniężnych netto za okres	4 406	4 857

GRUPA KAPITAŁOWA ZESPOŁU ELEKTROWNI PĄTNÓW – ADAMÓW – KONIN SA
Skonsolidowane sprawozdanie finansowe za rok zakończony dnia 31 grudnia 2017 roku
Zasady (polityki) rachunkowości oraz dodatkowe noty objaśniające
(w tysiącach złotych)

Zyski (straty) aktuarialne dotyczące rezerw na świadczenia pracownicze po okresie zatrudnienia brutto	(2 155)	4 613
Podatek dochodowy dotyczący zysków (strat) aktuarialnych	409	(876)
Zyski (straty) aktuarialne dotyczące rezerw na świadczenia pracownicze po okresie zatrudnienia netto	(1 746)	3 737
Inne całkowite dochody brutto	3 284	10 609
Podatek dochodowy dotyczący innych całkowitych dochodów	(624)	(2 015)
Inne całkowite dochody netto	2 660	8 594

15. Podatek dochodowy

15.1. Obciążenie podatkowe

Główne składniki obciążenia podatkowego za rok zakończony 31 grudnia 2017 roku oraz 31 grudnia 2016 roku przedstawiają się następująco:

	<i>Rok zakończony</i> <i>31 grudnia 2017 roku</i>	<i>Rok zakończony</i> <i>31 grudnia 2016 roku</i>
<i>Ujęte w zysku lub stracie</i>		
Bieżący podatek dochodowy		
Bieżące obciążenie z tytułu podatku dochodowego	13 077	11 491
<i>Odroczony podatek dochodowy</i>		
Związany z powstaniem i odwróceniem się różnic przejściowych	61 990	45 541
Inne zmiany	22	560
Obciążenie podatkowe w skonsolidowanym zysku lub stracie	75 089	57 592
<i>Ujęte w skonsolidowanym sprawozdaniu z całkowitych dochodów</i>		
Podatek od zysku/(straty) netto z tytułu aktualizacji wyceny zabezpieczeń przepływów pieniężnych	(1 033)	(1 139)
Podatek dotyczący zysków/strat aktuarialnych	409	(876)
Korzyść podatkowa/(obciążenie podatkowe) ujęta/e w innych całkowitych dochodach	(624)	(2 015)

15.2. Uzgodnienie efektywnej stawki podatkowej

Uzgodnienie podatku dochodowego od wyniku finansowego brutto przed opodatkowaniem według ustawowej stawki podatkowej, z podatkiem dochodowym liczonym według efektywnej stawki podatkowej Grupy za rok zakończony dnia 31 grudnia 2017 roku oraz dnia 31 grudnia 2016 roku przedstawia się następująco:

	<i>Rok zakończony</i> 31 grudnia 2017 roku	<i>Rok zakończony</i> 31 grudnia 2016 roku
Zysk brutto przed opodatkowaniem z działalności kontynuowanej	258 633	307 878
Podatek według ustawowej stawki podatkowej obowiązującej w Polsce, wynoszącej 19%	49 141	58 497
Korekty dotyczące bieżącego podatku dochodowego z lat ubiegłych	(273)	1
Nieujęte straty podatkowe	(82)	(4 639)
Wykorzystanie wcześniej nierozpoznanych strat podatkowych	(786)	(22)
Koszty trwale niestanowiące kosztów uzyskania przychodów	1 332	4 387
Przychody trwale niebędące podstawą do opodatkowania	301	(170)
Zmiana związana z odmienną stawką podatkową w Niemczech (30%)	-	168
Pozostałe	25 456	(630)
Podatek według efektywnej stawki podatkowej wynoszącej 29,03% (w roku 2016 18,71%)	75 089	57 592
Podatek dochodowy w rachunku zysków i strat	75 089	57 592

Wyjaśnienie głównych składników pozycji „Pozostałe”

W związku z aktualizacją projekcji finansowych dla PAK KWB Adamów SA nie zostanie wykorzystane aktywo z tytułu odroczonego podatku dochodowego w kwocie 19 658 tysięcy złotych. Brak jest także aktywa na odpisie aktualizującym koparki, które traktujemy jako różnicę trwałą w kwocie 4 211 tysięcy złotych.

15.3. Odroczonego podatek dochodowy

Odroczony podatek dochodowy wynika z następujących pozycji:

Skonsolidowany rachunek zysków i strat za rok zakończony

	<i>31 grudnia 2017 roku</i>	<i>31 grudnia 2016 roku</i>	<i>31 grudnia 2017 roku</i>	<i>31 grudnia 2016 roku</i>
Aktywo z tytułu podatku odroczonego				
Rezerwy bilansowe	112 777	127 581	(15 213)	(13 890)
Aktywa dotyczące zdejmowania nadkładu i inne aktywa górnicze	7 946	7 571	375	442
Odsetki i różnice kursowe	4 832	11 377	(6 545)	539
Instrumenty zabezpieczające	781	1 910	(95)	(46)
Wycena niezakończonych umów o usługi budowlane	1 610	1 726	(116)	(2 270)
Strata podatkowa z lat ubiegłych	30 361	35 964	(5 603)	23 622
Odpis aktualizujący wartość zapasów	1 475	1 936	(461)	155
Odpis aktualizujący wartość należności	636	714	(78)	(751)
Odpis aktualizujący wartość majątku trwałego	1 777	-	1 777	(81)
Różnica pomiędzy bilansową a podatkową wartością środków trwałych	7	3 537	(3 530)	3 536
Rozrachunki z pracownikami	3 813	5 139	(1 326)	(852)
Inne	25 179	39 487	(14 310)	(3 648)
Razem	191 194	236 942	(45 125)	6 756

GRUPA KAPITAŁOWA ZESPOŁU ELEKTROWNI PĄTNÓW – ADAMÓW – KONIN SA
Skonsolidowane sprawozdanie finansowe za rok zakończony dnia 31 grudnia 2017 roku
Zasady (polityki) rachunkowości oraz dodatkowe noty objaśniające
(w tysiącach złotych)

Rezerwa z tytułu podatku odroczonego				
Różnica pomiędzy bilansową a podatkową wartością środków trwałych	487 308	436 426	50 882	52 629
Należności z tytułu KDT	11 078	16 787	(5 709)	5 899
Certyfikaty energetyczne	352	2 615	(2 263)	(9 700)
Odsetki i różnice kursowe	456	2 531	(2 075)	993
Wycena niezakończonych umów o usługi budowlane	1 851	2 247	(396)	38
Zarachowane należności z tytułu kar umownych	-	-	-	(824)
Aktywo górnicze	-	-	-	(251)
Nabyte uprawnienia do emisji CO ₂	50 145	73 632	(23 487)	(4 008)
Inne	(24)	65	(89)	(61)
Razem	551 166	534 303	16 863	52 853

Po skompensowaniu sald na poziomie spółek z Grupy Kapitałowej podatek odroczonego prezentowany jest jako:

Aktywo:	72 928	90 998		
Rezerwa:	432 900	388 359		
Obciążenie z tytułu odroczonego podatku dochodowego:				
- w korespondencji z całkowitymi dochodami			624	(2 015)
- w korespondencji z wynikiem finansowym			61 990	(48 114)

W pozycji inne aktywo z tytułu podatku odroczonego na główne pozycje na dzień 31 grudnia 2017 roku składa się wycena preferencyjnych pożyczek w Elektrowni Pątnów II sp. z o.o. w kwocie 8 076 tysięcy złotych (na 31 grudnia 2016 roku kwota 8 352 tysięcy złotych), 12 948 tysięcy złotych to rezerwa na umorzenie praw do emisji CO₂ w Elektrowni Pątnów II sp. z o.o. (na 31 grudnia 2016 roku kwota 11 954 tysięcy złotych).

Poniżej przedstawiono stan rozliczeń podatkowych spółek Grupy z tytułu strat podatkowych na dzień 31 grudnia 2017 roku, z uwzględnieniem podatku odroczonego.

Na dzień 31 grudnia 2017 roku Elektrownia Pątnów II sp. z o.o. wykazała stratę podatkową w wysokości 78 639 tysięcy złotych. Skumulowana wartość strat podatkowych na 31 grudnia 2017 roku wyniosła 87 548 tysięcy złotych. Spółka utworzyła aktywo podatkowe na wartość skumulowanych strat podatkowych, przewidując, iż straty te zostaną w całości rozliczone z dochodami podatkowymi przyszłych okresów. Wartość utworzonego aktywa podatkowego na 31 grudnia 2017 roku wynosi 16 634 tysiące złotych.

Na dzień 31 grudnia 2016 roku Elektrownia Pątnów II sp. z o.o. wykazała stratę podatkową w wysokości 9 312 tysięcy złotych. Od straty podatkowej za 2016 rok, spółka utworzyła aktywo na podatek odroczone. W następstwie ustaleń kontroli podatkowej za 2016 rok w zakresie podatku dochodowego od osób prawnych, Spółka skorygowała wysokość straty podatkowej za 2016 rok do poziomu 8 910 tysięcy złotych.

Straty podatkowe, zgodnie z obowiązującymi w Polsce przepisami podatkowymi, mogą być odliczone od przyszłych dochodów do opodatkowania wypracowanych przez spółkę w kolejno po sobie następujących pięciu latach podatkowych, z tym że wysokość obniżenia w którymkolwiek z tych lat nie może przekroczyć 50% kwoty straty. Na dzień 31 grudnia 2016 roku, przedawnieniu uległa prawna możliwość odliczenia 50% nierozliczonej straty podatkowej za 2011 rok, w kwocie 88 517 tysięcy złotych. Spółka uwzględniła księgowe skutki przedawnienia całej straty podatkowej za 2011 rok, dokonując odpisów aktualizujących wartość aktywa podatkowego, w wynikach finansowych za lata 2013 i 2015. W zawiązku z powyższym, ostateczne przedawnienie straty podatkowej za 2011 rok, pozostało bez wpływu na wynik finansowy roku 2016.

W dniu 24 kwietnia 2017 roku, spółka otrzymała indywidualną interpretację przepisów prawa podatkowego w przedmiocie rozpoznania w czasie jako kosztu uzyskania przychodu, wydatków z tytułu zwrotu Zarządcy Rozliczeń środków na pokrycie kosztów osieroconych. Interpretacja ta uznaje, iż stanowisko spółki w przedmiocie rozliczenia w/w kosztów jest nieprawidłowe. W dotychczasowych rozliczeniach podatkowych za lata 2014 – 2017, spółka przyjęła, iż spłaty kosztów osieroconych od spółki na rzecz Zarządcy Rozliczeń SA, których zasadność wynika z ustawy KDT, stanowią koszty uzyskania przychodu w czasie dokonania tych wypłat. Organy podatkowe uznają natomiast, iż koszty te spółka ma prawo rozpoznać jako koszty uzyskania przychodów w dniu ich poniesienia, tj. zaksięgowania w księgach rachunkowych. W świetle otrzymania indywidualnej interpretacji podatkowej, uwzględniając nierozliczone straty podatkowe, Zarząd Spółki ocenił, że nie występuje ryzyko wystąpienia zaległości podatkowych z tego tytułu. Spółka wystąpiła z odwołaniem od otrzymanej interpretacji indywidualnej. W dniu 7 lipca 2017 r. Elektrownia Pątnów II Sp. z o.o. złożyła do Wojewódzkiego Sądu Administracyjnego w Poznaniu (za pośrednictwem Dyrektora Krajowej Informacji Skarbowej) skargę na w/w indywidualną interpretację przepisów prawa podatkowego. W dniu 18 stycznia 2018 roku Wojewódzki Sąd Administracyjny w Poznaniu w odpowiedzi na skargę Elektrowni Pątnów II, wydał wyrok uchylający zaskarżoną Interpretację Dyrektora Krajowej Informacji Skarbowej z dnia 20 kwietnia 2017 roku. Opis sprawy sądowych znajduje się w nocie 34.1

Na dzień 31 grudnia 2017 roku PAK KWB Konin SA rozliczyła wszystkie straty podatkowe za lata 2012 - 2015 w kwocie 22 327 tysięcy złotych. Na dzień 31 grudnia 2017 roku aktywo z tytułu odroczonego podatku dochodowego wynosi 54 806 tysięcy złotych, nie obejmuje ono strat podatkowych.

Na dzień 31 grudnia 2017 roku PAK KWB Adamów SA wykazuje dochód podatkowy w kwocie 782 tysiące złotych. Aktywo z tytułu odroczonego podatku dochodowego wynosi 8 346 tysięcy złotych. W 2017 roku nastąpiło zmniejszenie aktywa z tytułu podatku odroczonego wynikające z oceny możliwości jego rozliczenia wynikającego z aktualizacji projekcji finansowych. Powyższe obciążało wynik finansowy netto, pomniejszając go o kwotę 19 385 tysięcy złotych.

Na dzień 31 grudnia 2016 roku ZE PAK SA wykazała aktywo z tytułu nierozliczonych strat podatkowych za lata 2013-2014 w wysokości 4 638 tysięcy złotych oraz aktywo z tytułu straty podatkowej za rok 2016 w wysokości 25 346 tysięcy złotych. Na dzień 31 grudnia 2017 roku Spółka osiągnęła zysk podatkowy, dzięki któremu mogła rozliczyć i zaprezentowała w sprawozdaniu finansowym wykorzystanie w całości aktywa za lata 2013-2014 oraz 50% aktywa z roku 2016 w wysokości 12 673 tysiące złotych.

16. Majątek socjalny oraz zobowiązania MFŚS

Ustawa z dnia 4 marca 1994 roku o zakładowym funduszu świadczeń socjalnych z późniejszymi zmianami stanowi, że Fundusz Świadczeń Socjalnych tworzą pracodawcy zatrudniający powyżej 50 pracowników na pełne etaty. Grupa tworzy taki fundusz i dokonuje okresowych odpisów w oparciu o kwoty uzgodnione ze związkami zawodowymi. Dodatkowo Spółki Grupy wnoszą niektóre socjalne aktywa do Funduszu. Celem Funduszu jest finansowanie działalności socjalnej, pożyczek udzielonych jej pracownikom oraz pozostałych kosztów socjalnych.

Spółki zależne PAK KWB Konin SA, PAK KWB Adamów SA, El PAK Serwis sp. z o.o. w likwidacji, EKO-Surowce sp. z o.o. w likwidacji, Energoinwest-Serwis sp. z o.o. w likwidacji, Aquakon sp. z o.o. w likwidacji, PAK-Volt SA nie należą do Międz Zakładowego Funduszu Świadczeń Socjalnych.

Grupa skompensowała aktywa Funduszu ze swoimi zobowiązaniami wobec Funduszu, ponieważ aktywa te nie stanowią oddzielnych aktywów Grupy. W związku z powyższym, saldo netto na dzień 31 grudnia 2017 roku wynosi 5 617 tysięcy złotych (na dzień 31 grudnia 2016 roku - odpowiednio 6 983 tysiące złotych).

Tabele poniżej przedstawiają analitykę aktywów, zobowiązań oraz kosztów Funduszu.

	<i>31 grudnia 2017 roku</i>	<i>31 grudnia 2016 roku</i>									
Pożyczki udzielone pracownikom	4 921	4 221									
Środki pieniężne	7 355	10 612									
Zobowiązania z tytułu Funduszu	(6 659)	(7 850)									
Saldo po skompensowaniu	5 617	6 983									
<table style="width: 100%; border-collapse: collapse;"> <thead> <tr> <th style="width: 60%;"></th> <th style="text-align: right; width: 20%;"><i>Rok zakończony</i></th> <th style="text-align: right; width: 20%;"><i>Rok zakończony</i></th> </tr> <tr> <th></th> <th style="text-align: right;"><i>31 grudnia 2017 roku</i></th> <th style="text-align: right;"><i>31 grudnia 2016 roku</i></th> </tr> </thead> <tbody> <tr> <td>Odpisy na Fundusz w okresie obrotowym</td> <td style="text-align: right; border-top: 1px solid black;">6 167</td> <td style="text-align: right; border-top: 1px solid black;">9 530</td> </tr> </tbody> </table>				<i>Rok zakończony</i>	<i>Rok zakończony</i>		<i>31 grudnia 2017 roku</i>	<i>31 grudnia 2016 roku</i>	Odpisy na Fundusz w okresie obrotowym	6 167	9 530
	<i>Rok zakończony</i>	<i>Rok zakończony</i>									
	<i>31 grudnia 2017 roku</i>	<i>31 grudnia 2016 roku</i>									
Odpisy na Fundusz w okresie obrotowym	6 167	9 530									

17. Zysk przypadający na jedną akcję

Zysk podstawowy przypadający na jedną akcję oblicza się poprzez podzielenie zysku netto za okres przypadającego na zwykłych akcjonariuszy jednostki dominującej przez średnią ważoną liczbę wyemitowanych akcji zwykłych występujących w ciągu okresu.

Zysk rozwodniony przypadający na jedną akcję oblicza się poprzez podzielenie zysku netto za okres przypadającego na zwykłych akcjonariuszy przez średnią ważoną liczbę wyemitowanych akcji zwykłych występujących w ciągu okresu skorygowaną o średnią ważoną akcji zwykłych, które zostałyby wyemitowane na konwersji wszystkich rozwadniających potencjalnych instrumentów kapitałowych w akcje zwykłe.

Poniżej przedstawione zostały dane dotyczące zysku oraz akcji, które posłużyły do wyliczenia podstawowego i rozwodnionego zysku na jedną akcję:

	<i>31 grudnia 2017 roku</i>	<i>31 grudnia 2016 roku</i>
Zysk netto z działalności kontynuowanej przypadający na akcjonariuszy jednostki dominującej	183 243	247 674
Zysk na działalności zaniechanej przypadający na akcjonariuszy jednostki dominującej	-	-

GRUPA KAPITAŁOWA ZESPOŁU ELEKTROWNI PĄTNÓW – ADAMÓW – KONIN SA
Skonsolidowane sprawozdanie finansowe za rok zakończony dnia 31 grudnia 2017 roku
Zasady (polityki) rachunkowości oraz dodatkowe noty objaśniające
(w tysiącach złotych)

Zysk netto przypadający na zwykłych akcjonariuszy, zastosowany do obliczenia rozwodnionego zysku na jedną akcję	183 243	247 674
Średnia ważona liczba wyemitowanych akcji zwykłych, zastosowana do obliczenia podstawowego i rozwodnionego zysku na jedną akcję	50 823 547	50 823 547

Tabela poniżej przedstawia zysk na jedną akcję w złotych polskich za rok zakończony dnia 31 grudnia 2017 roku i 31 grudnia 2016 roku zaprezentowane w rachunku zysków i strat.

	<i>Rok zakończony</i> <u>31 grudnia 2017 roku</u>	<i>Rok zakończony</i> <u>31 grudnia 2016 roku</u>
Podstawowy i rozwodniony z zysku za rok obrotowy, przypadającego akcjonariuszom jednostki dominującej	3,61	4,87
Podstawowy i rozwodniony z zysku z działalności kontynuowanej, przypadającego akcjonariuszom jednostki dominującej	3,61	4,87

W okresie między dniem bilansowym a dniem sporządzenia niniejszego sprawozdania finansowego nie wystąpiły żadne inne transakcje dotyczące akcji zwykłych lub potencjalnych akcji zwykłych.

18. Dywidendy wypłacone i zaproponowane do wypłaty

Dywidenda z akcji zwykłych za 2016 rok, wypłacona dnia 16 sierpnia 2017 roku, wyniosła 65 562 tysiące złotych.

Wartość dywidendy na jedną akcję wypłaconej za rok 2016 wyniosła 1,29 złotych.

Z uwagi na poniesioną stratę w 2015 roku, w 2016 roku nie była wypłacona dywidenda za 2015 rok.

Do dnia publikacji niniejszego skonsolidowanego sprawozdania finansowego Zarząd nie przedstawił propozycji podziału wyniku finansowego za 2017 rok.

GRUPA KAPITAŁOWA ZESPOŁU ELEKTROWNI PAŃNÓW – ADAMÓW – KONIN SA
Skonsolidowane sprawozdanie finansowe za rok zakończony dnia 31 grudnia 2017 roku
Zasady (polityki) rachunkowości oraz dodatkowe noty objaśniające
(w tysiącach złotych)

19. Rzeczowe aktywa trwałe

Rok zakończony dnia 31 grudnia 2017 roku

	<i>Grunty, w tym prawo wieczystego użytkowania gruntów*</i>	<i>Budynki i budowle</i>	<i>Urządzenia techniczne</i>	<i>Środki transportu</i>	<i>Inne środki trwałe</i>	<i>Środki trwałe w budowie</i>	<i>Razem</i>
Wartość brutto na dzień 1 stycznia 2017 roku	235 209	2 014 362	4 862 243	69 615	29 082	243 951	7 454 462
Zakup bezpośredni	2 720	2 348	5 926	700	1 158	89 720	102 572
Remonty	-	-	68 504	20	(56)	(63 973)	4 495
Transfer ze środków trwałych w budowie	26 749	6 646	12 373	738	527	(47 033)	-
Sprzedaż i likwidacja	(608)	(7 310)	(7 088)	(1 633)	(970)	(11)	(17 620)
Wartość brutto na dzień 31 grudnia 2017 roku	<u>264 070</u>	<u>2 016 046</u>	<u>4 941 958</u>	<u>69 440</u>	<u>29 741</u>	<u>222 654</u>	<u>7 543 909</u>
Umorzenie i odpisy aktualizujące na dzień 1 stycznia 2017 roku	7 932	1 128 103	2 763 323	38 921	20 766	104 171	4 063 216
Odpis amortyzacyjny za okres	3 133	45 343	132 975	6 478	1 727	-	189 656
Odpis aktualizujący (zmiana stanu)	-	1 441	106	17	(124)	20 725	22 165
Sprzedaż i likwidacja	-	(5 538)	(4 085)	(1 375)	(965)	-	(11 963)
Umorzenie i odpisy aktualizujące na dzień 31 grudnia 2017 roku	<u>11 065</u>	<u>1 169 349</u>	<u>2 892 319</u>	<u>44 041</u>	<u>21 404</u>	<u>124 896</u>	<u>4 263 074</u>
Wartość netto na dzień 1 stycznia 2017 roku	<u>227 277</u>	<u>886 259</u>	<u>2 098 920</u>	<u>30 694</u>	<u>8 316</u>	<u>139 780</u>	<u>3 391 246</u>
Wartość netto na dzień 31 grudnia 2017 roku	<u>253 005</u>	<u>846 697</u>	<u>2 049 639</u>	<u>25 399</u>	<u>8 337</u>	<u>97 758</u>	<u>3 280 835</u>

*w tej pozycji ujęte są także grunty eksploatowane pod wydobycie kopalni metodą odkrywkową

GRUPA KAPITAŁOWA ZESPOŁU ELEKTROWNI PĄTNÓW – ADAMÓW – KONIN SA
Skonsolidowane sprawozdanie finansowe za rok zakończony dnia 31 grudnia 2017 roku
Zasady (polityki) rachunkowości oraz dodatkowe noty objaśniające
(w tysiącach złotych)

Rok zakończony dnia 31 grudnia 2016 roku

	<i>Grunty, w tym prawo wieczystego użytkowania gruntów*</i>	<i>Budynki i budowle</i>	<i>Urządzenia techniczne</i>	<i>Środki transportu</i>	<i>Inne środki trwałe</i>	<i>Środki trwałe w budowie</i>	<i>Razem</i>
Wartość brutto na dzień 1 stycznia 2016 roku	224 845	1 927 606	3 968 357	70 298	28 563	1 119 880	7 339 549
Zakup bezpośredni	47	25	1 532	332	703	60 920	63 559
Remonty	-	-	3 155	-	-	58 213	61 368
Transfer ze środków trwałych w budowie	11 750	88 537	894 553	-	205	(995 045)	-
Sprzedaż i likwidacja	(1 433)	(1 806)	(5 354)	(1 015)	(389)	(17)	(10 014)
Wartość brutto na dzień 31 grudnia 2016 roku	235 209	2 014 362	4 862 243	69 615	29 082	243 951	7 454 462
Umorzenie i odpisy aktualizujące na dzień 1 stycznia 2016 roku	5 431	1 024 186	1 994 014	30 556	19 012	791 121	3 864 320
Odpis amortyzacyjny za okres	2 508	53 378	138 718	9 269	2 134	-	206 007
Odpis aktualizujący (zmiana stanu)	-	51 530	634 082	-	-	(686 950)	(1 338)
Sprzedaż i likwidacja	(7)	(991)	(3 491)	(904)	(380)	-	(5 773)
Umorzenie i odpisy aktualizujące na dzień 31 grudnia 2016 roku	7 932	1 128 103	2 763 323	38 921	20 766	104 171	4 063 216
Wartość netto na dzień 1 stycznia 2016 roku	219 414	903 420	1 974 343	39 742	9 551	328 759	3 475 229
Wartość netto na dzień 31 grudnia 2016 roku	227 277	886 259	2 098 920	30 694	8 316	139 780	3 391 246

*w tej pozycji ujęte są także grunty eksploatowane pod wydobycie kopalin metodą odkrywkową

Wartość bilansowa środków trwałych użytkowanych na dzień 31 grudnia 2017 roku na mocy umów leasingu finansowego wynosi 4 195 tysięcy złotych (na dzień 31 grudnia 2016 roku 61 365 tysięcy złotych).

Grunty i budynki o wartości bilansowej 354 237 tysięcy złotych (na dzień 31 grudnia 2016 roku 368 122 tysięcy złotych) objęte są hipoteką ustanowioną w celu zabezpieczenia kredytów bankowych Grupy (nota 36).

Wartość skapitalizowanych kosztów finansowania zewnętrznego w roku zakończonym dnia 31 grudnia 2017 roku wyniosła 2 961 tysięcy złotych (w roku zakończonym dnia 31 grudnia 2016 roku wyniosła 3 211 tysięcy złotych).

19.1. Test na utratę wartości aktywów Grupy Kapitałowej ZE PAK SA

Zgodnie z MSR 36 na koniec każdego okresu sprawozdawczego Zarząd Grupy ocenia, czy istnieją jakiegokolwiek przesłanki wskazujące na to, że mogła nastąpić utrata wartości składników aktywów trwałych. W razie stwierdzenia, że przesłanki takie zachodzą, Grupa szacuje wartość odzyskiwalną składników aktywów. W związku z powyższym Grupa każdorazowo dokonuje analizy: przesłanek mogących mieć wpływ na utratę wartości któregokolwiek ze składników aktywów oraz ustalenia jednostek generujących niezależne przepływy pieniężne (CGU) w ramach spółek Grupy.

Jak wspomniano w nocie 5.2. główną przesłanką do przeprowadzenia analizy utraty wartości składników zidentyfikowaną przez Zarząd, jest utrzymująca się niższa wartość rynkowa aktywów netto Grupy od ich wartości bilansowej. Dodatkowymi czynnikami, które Zarząd wziął pod uwagę przy ocenie konieczności przeprowadzenia testu były czynniki wynikające z uwarunkowań rynkowych w otoczeniu, w którym spółki wchodzące w skład Grupy prowadzą działalność, spośród których najważniejsze to:

- Regulacje wprowadzone ustawą o rynku mocy z dnia 8 grudnia 2017 roku, która weszła w życie 18 stycznia 2018 roku.
- Utrzymujące się na relatywnie niskim poziomie ceny świadectw pochodzenia energii wytworzonej w odnawialnych źródłach („zielone certyfikaty”) spowodowane nadpodażą praw majątkowych energii odnawialnej;
- wahania ceny uprawnień do emisji CO₂ (spowodowane zaostrzającą się polityką klimatyczną Unii Europejskiej).

Wskazane powyżej przesłanki zostały przeanalizowane w odniesieniu do wszystkich ośrodków generujących niezależne przepływy pieniężne:

Zgodnie z MSR 36 „ośrodki wypracowujące środki pieniężne (CGU) to najmniejsze identyfikowalne grupy aktywów generujące wpływy z bieżącego użytkowania, które są niezależne od wpływów z innych aktywów lub grup aktywów. Jeśli istnieją jakiegokolwiek przesłanki świadczące o tym, że dany składnik aktywów mógł utracić część swojej wartości, szacuje się wartość odzyskiwalną tego pojedynczego składnika aktywów. Jeśli oszacowanie wartości odzyskiwalnej pojedynczego składnika aktywów nie jest możliwe, jednostka ustala wartość odzyskiwalną ośrodka wypracowującego środki pieniężne, do którego należy dany składnik aktywów (ośrodek wypracowujący środki pieniężne danego składnika aktywów)”.

Przy wyodrębnianiu CGU w ramach spółek Grupy dokonano analizy niezależności generowania przepływów pieniężnych w aspekcie funkcjonowania poszczególnych spółek.

Jednostka dominująca w Grupie, tj. ZE PAK SA oprócz działalności wytwórczej, w ramach której odpowiada za zapewnienie określonego poziomu sprawności jednostek wytwórczych i realizację grafików produkcyjnych, skupia na sobie również istotne funkcje operacyjne i finansowe na poziomie Grupy.

Elektrownia Pątnów II sp. z o.o. – drugi producent energii elektrycznej w Grupie na mocy ustawy o rozwiązaniu kontraktów długoterminowych uczestniczy w programie pokrywania kosztów osieroconych do końca 2025 roku.

Finalne rozliczenie tego programu planowane jest w 2026 roku.

Kopalnie węgla brunatnego PAK KWB Konin SA i PAK KWB Adamów SA prowadzą działalność gospodarczą na kilku odkrywkach.

W spółkach tych, jako ośrodkach wypracowujących zysk nie zidentyfikowano mniejszych zespołów aktywów generujących niezależne wpływy pieniężne, gdyż z wielu względów generowane przez poszczególne zespoły aktywów wpływy są bardzo ściśle z sobą powiązane. W efekcie bowiem kopalnia ma dostarczyć do elektrowni określoną ilość węgla, bez znaczenia jest fakt, z której odkrywki będzie on pochodził. W rezultacie węgiel jest dostarczany do elektrowni z kilku odkrywek zamiennie. Również struktura organizacyjna i systemy ewidencji są podporządkowane tak postawionemu celowi produkcyjnemu.

Powyższe argumenty przesądziły o wydzieleniu w ramach Grupy Kapitałowej ZE PAK SA następujących jednostek generujących niezależne przepływy pieniężne:

- ZE PAK SA,
- Elektrownia Pątnów II sp. z o.o.,
- PAK KWB Konin SA,
- PAK KWB Adamów SA.

Ponadto, dokonano wydzielenia pozostałych CGU w ramach segmentów: Remonty, Sprzedaż oraz Pozostałe.

Przeprowadzając test na utratę wartości aktywów trwałych Grupa bazowała na modelu finansowym odzwierciedlającym strategiczne założenia spółki dominującej, ZE PAK SA na lata 2018-2047.

W ZE PAK SA ustalono jeden ośrodek wypracowujący korzyści ekonomiczne, w którym funkcjonują następujące aktywa wytwórcze: elektrownia Pątnów I, elektrownia Konin-kolektor, elektrownia Konin blok biomasowy i elektrownia Adamów – która pracowała do 1 stycznia 2018 roku.

Dla każdej z powyższych jednostek możliwe jest określenie wypracowanych korzyści ekonomicznych, jednak wpływy te są w pewnym stopniu zależne od siebie, w związku z tym należało je rozpatrywać łącznie jako jeden ośrodek.

Przyjęto następujące założenia do oszacowania wartości użytkowej rzeczowych aktywów trwałych:

- ceny energii elektrycznej przyjęto na bazie opracowanych prognoz z podziałem na BASE, PEAK i OFFPEAK przygotowanych dla ZE PAK SA przez niezależnego, zewnętrznego doradcę. Dla najbliższego okresu prognozy przyjęto ceny wynikające z zawartych kontraktów,
- założenia produkcyjne wynikają z przyjętego programu inwestycyjnego i remontowego ZE PAK SA,
- Spółka założyła wykorzystanie darmowych uprawnień do emisji CO₂ w wysokości wynikającej z art. 10a dyrektywy 2003/87/WE Parlamentu Europejskiego i Rady z 13 października 2003 roku,
- koszty węgla brunatnego zakupionego do produkcji określono na podstawie harmonogramu dostaw i cen uzgodnionych z odpowiednimi harmonogramami ujętymi w projekcjach finansowych spółek zależnych,
- uwzględniono efekty działań restrukturyzacji kosztów z tytułu wycofania starych mocy w Elektrowni Konin i Elektrowni Adamów,
- uwzględniono efekty optymalizacji kosztów pracy, wynikające ze zrealizowanej polityki etatyzacji,
- przyjęto wpływy z rynku mocy od 2021 roku; zakładane stawki zostały oszacowane przez wewnętrzne służby Grupy w oparciu o dostępne prognozy wielkości wsparcia dla energetyki,
- prognoza marży na bloku biomasowym została oszacowana przy założeniu, że mechanizmem wsparcia będą aukcje,
- przyjęto średnioważony koszt kapitału po opodatkowaniu (WACC) w okresie projekcji na poziomie 8,25%.

Test wykonano na dzień 31 grudnia 2017 roku.

W oparciu o przeprowadzone testy nie stwierdzono konieczności rozpoznania odpisów aktualizujących wartość rzeczowego majątku trwałego.

W przypadku Elektrowni Pątnów II sp. z o.o. ze względu na uczestnictwo tej jednostki w programie pokrywania kosztów osieroconych (KDT) i szacunek wpływów z tego tytułu, nie stwierdzono utraty wartości rzeczowych aktywów trwałych. W oparciu o dostępne i perspektywiczne zasoby węgla, w szczególności złóż Ościsłowo i Dęby Szlacheckie, planowany czas pracy elektrowni obejmuje okres do 2047 roku.

Podobnie w odniesieniu do pozostałych CGU, funkcjonujących w ramach segmentów: Remonty, Sprzedaż oraz Pozostałe, również nie zidentyfikowano przesłanek świadczących o możliwej utracie wartości aktywów.

Podstawą testów dla obu kopalń węgla brunatnego są długoterminowe projekcje finansowe obejmujące okresy funkcjonowania (życia) obu kopalń i ich poszczególnych odkrywek, które zostały uzgodnione z założeniami przyjętymi do modelu ZE PAK SA. Dostosowanie projekcji finansowych kopalń do okresów funkcjonowania jednostek wytwórczych wynika z przyjęcia założenia iż jedynym odbiorcą produktów są spółki Grupy kapitałowej.

Projekcje finansowe dla PAK KWB Konin SA oraz PAK KWB Adamów SA, zostały zbudowane z uwzględnieniem następujących parametrów:

GRUPA KAPITAŁOWA ZESPOŁU ELEKTROWNI PĄTNÓW – ADAMÓW – KONIN SA
Skonsolidowane sprawozdanie finansowe za rok zakończony dnia 31 grudnia 2017 roku
Zasady (polityki) rachunkowości oraz dodatkowe noty objaśniające
(w tysiącach złotych)

- wolumen produkcji (wydobycia węgla) i przychodów ustalono w oparciu o prognozy głównego odbiorcy węgla, tj. ZE PAK SA i Elektrowni Pątnów II sp. z o.o. i jego przewidywanej ścieżki cenowej dla węgla w oparciu o porozumienie w zakresie finansowania odkrywek,
- zdejmowanie nakładu i wydobycie węgla opracowano wg harmonogramu eksploatacji obecnych i prognozowanych odkrywek, w tym odkrywki Ościsłowo do 2036 roku,
- przyjęto poziom nakładów inwestycyjnych umożliwiających budowę nowej odkrywki zapewniającej zaopatrzenie elektrowni i utrzymywanie określonych zdolności produkcyjnych w trakcie ich funkcjonowania,
- uwzględniono efekty procesów restrukturyzacyjnych zatrudnienia,
- uwzględniono koszty takich zdarzeń, jak:
 - koszty rekultywacji odkrywek
 - rezerwy emerytalne
 - koszty odpraw z tytułu zwolnień grupowych
 - przychody ze sprzedaży majątku po zakończeniu eksploatacji odkrywki.
- przyjęto średnioważony koszt kapitału po opodatkowaniu (WACC) w okresie projekcji dla PAK KWB Adamów SA na poziomie 8,03% a dla PAK KWB Konin SA na poziomie 8,25%, wyższa stopa dyskontowa odzwierciedla wyższe ryzyko związane z funkcjonowaniem PAK KWB Konin SA w dłuższym okresie (dłuższy horyzont prognozy), w szczególności w odniesieniu do działań inwestycyjnych związanych z zagospodarowaniem nowych złóż węgla brunatnego.

W oparciu o przeprowadzone testy stwierdzono, iż nie ma konieczności rozpoznawania odpisów aktualizujących wartość rzeczowego majątku trwałego dla CGU PAK KWB Adamów SA oraz dla CGU PAK KWB Konin SA.

W oparciu o wyniki testów, nie stwierdzono także konieczności objęcia dodatkowymi odpisami aktualizującymi aktywów CGU ZE PAK SA. Na podstawie przeprowadzonej analizy i wyników testów nie stwierdzono ponadto zwiększenia szacunkowego potencjału użytkowego majątku trwałego dla CGU ZE PAK SA, zatem nie dokonano również odwrócenia uprzednio rozpoznanych odpisów aktualizujących w kwocie 1 880 000 tysięcy złotych.

Analiza wrażliwości

Zmiany parametrów finansowych będących podstawą szacowania wartości odzyskiwalnej spowodowałyby zmianę wartości bieżącej zdyskontowanych przepływów pieniężnych o kwoty zaprezentowane poniżej.

Wyniki analizy wrażliwości wykazały, że istotny wpływ na wartość użytkową testowanych aktywów ma kwestia uwzględnienia rynku mocy. W scenariuszu pesymistycznym, w przypadku uwzględnienia stawki rynku mocy za MW na poziomie 50% założonej do testów, przy niezmienności pozostałych założeń, kwota dodatkowego odpisu netto wyniosłaby 129,5 mln zł.

Zespół Elektrowni Pątnów-Adamów-Konin SA	(+) wzrost o 1,0 p.p.	(-) spadek o 1,0 p.p.
średnioważony koszt kapitału	(43 mln zł)	46 mln zł
	(+) wzrost o 1%	(-) spadek o 1%.
zmiana przychodów ze sprzedaży (cena energii elektrycznej)	54 mln zł	(54 mln zł)
	(+) wzrost o 5%	(-) spadek o 5%.
zmiana kosztu własnego sprzedaży (cena 1 EUA)	(57 mln zł)	57 mln zł
	(+) wzrost o 10%	(-) spadek o 10%
zmiana stawki rynku mocy za 1MW	68 mln zł	(68 mln zł)
 PAK KWB Konin SA	 (+) wzrost o 1,0 p.p.	 (-) spadek o 1,0 p.p.
średnioważony koszt kapitału	(76 mln)	88 mln

GRUPA KAPITAŁOWA ZESPOŁU ELEKTROWNI PĄTNÓW – ADAMÓW – KONIN SA
Skonsolidowane sprawozdanie finansowe za rok zakończony dnia 31 grudnia 2017 roku
Zasady (polityki) rachunkowości oraz dodatkowe noty objaśniające
(w tysiącach złotych)

	(+)	(-)
	wzrost o 1%	spadek o 1%
zmiana przychodów ze sprzedaży	44,5 mln	(-44,5 mln)

W przypadku spadku przychodów ze sprzedaży o 1,43% w horyzoncie prognozy przy niezmiennych pozostałych parametrach modelu określenia wartości odzyskiwalnej, a także w przypadku wzrostu średnioważonego kosztu kapitału o 0,82 p.p. przy pozostałych parametrach modelu niezmiennych, wartość odzyskiwalna CGU byłaby równa wartości bilansowej.

PAK KWB Adamów SA		
	(+)	(-)
	wzrost o 1,0 p.p.	spadek o 1,0 p.p.
średnioważony koszt kapitału	3 mln	(3 mln)
	(+)	(-)
	wzrost o 1%	spadek o 1%
zmiana przychodów ze sprzedaży	2 mln	(2 mln)

W przypadku spadku przychodów ze sprzedaży o 8,7% w horyzoncie prognozy przy niezmiennych pozostałych parametrach modelu określenia wartości odzyskiwalnej, a także w przypadku spadku średnioważonego kosztu kapitału o 5,0 p.p. przy pozostałych parametrach modelu niezmiennych, wartość odzyskiwalna CGU byłaby równa wartości bilansowej.

20. Leasing

20.1. Zobowiązania z tytułu umów leasingu finansowego i umów dzierżawy z opcją zakupu

Środki trwałe użytkowane na podstawie umów leasingu finansowego obejmują głównie samochody, spycharki oraz ładowarki gąsienicowe, ciągniki oraz naczepy.

Na dzień 31 grudnia 2017 roku oraz na dzień 31 grudnia 2016 roku przyszłe minimalne opłaty leasingowe z tytułu umów leasingu finansowego i umów dzierżawy z opcją zakupu oraz wartość bieżąca minimalnych opłat leasingowych netto przedstawiają się następująco:

	<i>Stan na 31 grudnia 2017 roku</i>		<i>Stan na 31 grudnia 2016 roku</i>	
	<i>opłaty minimalne</i>	<i>wartość bieżąca opłat</i>	<i>opłaty minimalne</i>	<i>wartość bieżąca opłat</i>
W okresie 1 roku	1 768	1 636	7 572	7 189
W okresie od 1 do 5 lat	2 962	2 606	4 249	3 962
Powyżej 5 lat	-	-	-	-
Minimalne opłaty leasingowe ogółem	4 730	4 242	11 821	11 151
Minus koszty finansowe	(488)	-	(670)	-
Wartość bieżąca minimalnych opłat leasingowych, w tym:	4 242	4 242	11 151	11 151
krótkoterminowe	1 636	1 636	7 171	7 189
długoterminowe	2 606	2 606	3 980	3 962

21. Aktywa niematerialne

Aktywa niematerialne długoterminowe – rok zakończony dnia 31 grudnia 2017 roku

	<i>Jednostki uprawniające do emisji CO₂ (EUA)</i>	<i>Patenty i licencje</i>	<i>Oprogramowanie komputerowe</i>	<i>Inne aktywa niematerialne</i>	<i>Razem</i>
Wartość brutto na dzień 1 stycznia 2017 roku	114 503	21 540	1 998	431	138 472
Transfer EUA	(114 503)				(114 503)
Zmniejszenia	-	(440)	(42)	(4)	(486)
Zwiększenia	2 266	786	25	1	3 078
Wartość brutto na dzień 31 grudnia 2017 roku	<u>2 266</u>	<u>21 886</u>	<u>1 981</u>	<u>428</u>	<u>26 561</u>
Umorzenie i odpisy aktualizujące na dzień 1 stycznia 2017 roku	-	16 943	1 903	344	19 190
Odpis amortyzacyjny za okres	-	1 058	99	23	1 180
Odpis aktualizujący	-	-	-	-	-
Zmniejszenia	-	(440)	(44)	(4)	(488)
Umorzenie i odpisy aktualizujące na dzień 31 grudnia 2017 roku	<u>-</u>	<u>17 561</u>	<u>1 958</u>	<u>363</u>	<u>19 882</u>
Wartość netto na dzień 1 stycznia 2017 roku	<u>114 503</u>	<u>4 597</u>	<u>95</u>	<u>87</u>	<u>119 282</u>
Wartość netto na dzień 31 grudnia 2017 roku	<u>2 266</u>	<u>4 325</u>	<u>23</u>	<u>65</u>	<u>6 679</u>

W pozycji Transfer EUA Grupa prezentuje Transfer uprawnień do emisji CO₂ pomiędzy aktywami niematerialnymi długoterminowymi i krótkoterminowymi.

GRUPA KAPITAŁOWA ZESPOŁU ELEKTROWNI PAŃNÓW – ADAMÓW – KONIN SA
Skonsolidowane sprawozdanie finansowe za rok zakończony dnia 31 grudnia 2017 roku
Zasady (polityki) rachunkowości oraz dodatkowe noty objaśniające
(w tysiącach złotych)

Aktywa niematerialne długoterminowe – rok zakończony dnia 31 grudnia 2016 roku

	<i>Jednostki uprawniające do emisji CO₂ (EUA)</i>	<i>Patenty i licencje</i>	<i>Oprogramowanie komputerowe</i>	<i>Inne aktywa niematerialne</i>	<i>Razem</i>
Wartość brutto na dzień 1 stycznia 2016 roku	12 054	19 558	1 949	395	33 956
Transfer EUA	(14 671)	-	-	-	(14 671)
Zmniejszenia	-	-	(26)	-	(26)
Zwiększenia	117 120	1 982	75	36	119 213
Wartość brutto na dzień 31 grudnia 2016 roku	114 503	21 540	1 998	431	138 472
Umorzenie i odpisy aktualizujące na dzień 1 stycznia 2016 roku	-	14 525	1 719	323	16 567
Odpis amortyzacyjny za okres	-	1 080	207	21	1 308
Odpis aktualizujący	-	1 338	-	-	1 338
Zmniejszenia	-	-	(23)	-	(23)
Umorzenie i odpisy aktualizujące na dzień 31 grudnia 2016 roku	-	16 943	1 903	344	19 190
Wartość netto na dzień 1 stycznia 2016 roku	12 054	5 033	230	72	17 389
Wartość netto na dzień 31 grudnia 2016 roku	114 503	4 597	95	87	119 282

W pozycji Transfer EUA Grupa prezentuje Transfer uprawnień do emisji CO₂ pomiędzy aktywami niematerialnymi długoterminowymi i krótkoterminowymi.

Krótkoterminowe aktywa niematerialne

	<i>31 grudnia 2017 roku</i>	<i>31 grudnia 2016 roku</i>
	<i>Jednostki poświadczonej redukcji emisji (EUA)</i>	<i>Jednostki poświadczonej redukcji emisji (EUA)</i>
Wartość brutto na dzień 1 stycznia	273 036	354 389
Zakup	187 220	258 365
Umorzenie EUA	(313 105)	(354 389)
Transfer EUA	114 503	14 671
Wartość brutto na dzień 31 grudnia	<u>261 654</u>	<u>273 036</u>
Umorzenie i odpisy aktualizujące na dzień 1 stycznia	-	-
Odpis aktualizujący	-	-
Umorzenie i odpisy aktualizujące na dzień 31 grudnia	-	-
Wartość netto na dzień 1 stycznia	<u>273 036</u>	<u>354 389</u>
Wartość netto na dzień 31 grudnia	<u>261 654</u>	<u>273 036</u>

22. Aktywa dotyczące zdejmowania nadkładu i inne aktywa górnicze

Na dzień 31 grudnia 2017 roku pozycja aktywów dotyczących zdejmowania nadkładu i innych aktywów górniczych obejmuje aktywa dotyczące zdejmowania nadkładu oraz inne aktywa górnicze w PAK KWB Konin SA w kwocie 72 536 tysięcy złotych.

	<i>31 grudnia 2017 roku</i>	<i>31 grudnia 2016 roku</i>
Stan na 1 stycznia	80 524	94 057
Zwiększenie	824	1 306
Zmniejszenie	-	(455)
Amortyzacja za okres	(8 812)	(14 384)
Stan na 31 grudnia	<u>72 536</u>	<u>80 524</u>
długoterminowe	72 536	80 524
krótkoterminowe	-	-

23. Pozostałe aktywa

23.1. Pozostałe aktywa finansowe

	<i>31 grudnia 2017 roku</i>	<i>31 grudnia 2016 roku</i>
Środki na obsługę kosztów zadłużenia	35 616	76 484
Lokaty i depozyty	14	2 540
Lokaty i depozyty FLZG*	8 365	7 810
Udziały	313	167
Inne	1 791	2 261
Pozostałe aktywa finansowe ogółem	<u>46 099</u>	<u>89 262</u>
krótkoterminowe	35 788	77 317
długoterminowe	<u>10 311</u>	<u>11 945</u>

*FLZG – fundusz likwidacji zakładu górniczego

Głównymi składnikami pozycji „Inne” są kaucje gwarancyjne w kwocie 640 tysięcy złotych oraz pożyczki udzielone pracownikom w kwocie 277 tysięcy złotych.

23.2. Pozostałe aktywa niefinansowe

	<i>31 grudnia 2017 roku</i>	<i>31 grudnia 2016 roku</i>
Należności z tytułu VAT	6 402	22 184
Ubezpieczenia	1 527	1 561
Inne aktywa niefinansowe	-	98
Pozostałe rozliczenia międzyokresowe	2 756	3 359
Zaliczki na dostawy	115	905
Zaliczki na aktywa niematerialne	-	187
Zaliczki na środki trwałe w budowie	2 451	5 880
Inne	296	328
Pozostałe aktywa niefinansowe ogółem	<u>13 547</u>	<u>34 502</u>
krótkoterminowe	11 425	28 776
długoterminowe	<u>2 122</u>	<u>5 726</u>

Największymi składnikami pozycji pozostałe rozliczenia międzyokresowe w 2017 roku są rozliczenia dotyczące opłat licencyjnych w kwocie 748 tysięcy złotych.

24. Świadczenia pracownicze

24.1. Świadczenia emerytalne oraz inne świadczenia po okresie zatrudnienia

Jednostki Grupy wypłacają pracownikom przechodzącym na emerytury kwoty odpraw emerytalnych i innych świadczeń po okresie zatrudnienia w wysokości określonej przez Ponadzakładowy Układ Zbiorowy Pracy. W związku z tym Grupa na podstawie wyceny dokonanej przez profesjonalną firmę aktuarialną tworzy rezerwę na wartość bieżącą zobowiązania z tytułu odpraw emerytalnych i innych świadczeń.

Kwotę tej rezerwy oraz uzgodnienie przedstawiające zmiany stanu w ciągu okresu obrotowego przedstawiono w poniższej tabeli:

	Rezerwa na świadczenia emerytalno – rentowe i pośmiertne	Nagrody jubileuszowe	Dopłaty do energii elektrycznej / deputaty węglowe	Razem
Stan na 1 stycznia 2017 roku	28 292	3 086	23 712	55 090
Koszty bieżącego zatrudnienia	1 144	265	-	1 409
Koszty odsetek	736	108	830	1 674
Zyski i straty aktuarialne	1 699	(67)	736	2 368
Wypłacone świadczenia	(2 689)	(680)	(2 835)	(6 204)
Koszty przeszłego zatrudnienia	4 326	(177)	-	4 149
Inne	(4 863)	-	-	(4 863)
Stan na 31 grudnia 2017 roku	28 645	2 535	22 443	53 623
Rezerwy długoterminowe	12 886	2 157	19 679	34 722
Rezerwy krótkoterminowe	15 759	378	2 764	18 901

Głównym składnikiem pozycji „Inne” jest rozwiązanie rezerw związane z postawieniem w stan likwidacji spółek Energoinwest sp. z o.o., EL PAK Serwis sp. z o.o., EKO Surowce sp. z o.o. oraz Aquakon sp. z o.o. Nowe rezerwy zostały utworzone w spółce PAK Górnictwo sp. z o.o., która przejęła działalność likwidowanych spółek.

	Rezerwa na świadczenia emerytalno – rentowe i pośmiertne	Nagrody jubileuszowe	Dopłaty do energii elektrycznej / deputaty węglowe	Razem
Stan na 1 stycznia 2016 roku	42 310	16 352	27 794	86 456
Koszty bieżącego zatrudnienia	2 103	1 543	-	3 646
Koszty odsetek	1 020	425	723	2 168
Zyski i straty aktuarialne	(2 535)	(299)	(1 823)	(4 657)
Wypłacone świadczenia	(4 079)	(2 351)	(2 982)	(9 412)
Koszty przeszłego zatrudnienia	(10 527)	(12 584)	-	(23 111)
Inne	-	-	-	-
Stan na 31 grudnia 2016 roku	28 292	3 086	23 712	55 090
Rezerwy długoterminowe	25 159	2 547	20 881	48 587
Rezerwy krótkoterminowe	3 133	539	2 831	6 503

Główne założenia przyjęte przez aktuarusza na dzień bilansowy do wyliczenia kwoty zobowiązania są następujące:

	<i>Rok zakończony</i> <i>31 grudnia 2017 roku</i>	<i>Rok zakończony</i> <i>31 grudnia 2016 roku</i>
stopa dyskontowa	3,3%	3,5%
przewidywany wskaźnik inflacji	2,5%	2,5%
przewidywana stopa wzrostu wynagrodzeń	w zależności od spółki zawiera się w przedziale od 0 % do 3 %	w zależności od spółki zawiera się w przedziale od 0 % do 3%,

25. Zapasy

	<i>31 grudnia 2017 roku</i>	<i>31 grudnia 2016 roku</i>
Paliwo produkcyjne	7 564	9 161
Części zamienne i pozostałe materiały	79 001	74 608
Świadectwa pochodzenia energii	11 119	21 406
Towary	74	121
Zapasy ogółem według niższej z dwóch wartości: ceny nabycia (kosztu wytworzenia) oraz wartości netto możliwej do uzyskania	<u>97 758</u>	<u>105 296</u>

Świadectwa pochodzenia energii z tytułu produkcji energii w źródłach odnawialnych, gazowych oraz wysokosprawnej kogeneracji wykazywane są według wartości godziwej na koniec miesiąca, w którym zostały wyprodukowane.

Na dzień 31 grudnia 2017 roku Grupa posiadała łącznie według ewidencji 36 836,654 MWh praw majątkowych zielonych certyfikatów w tym 4 014,442 MWh wyprodukowanej i jeszcze nie zweryfikowanej przez URE zielonej energii za produkcję w czerwcu 2017 roku.

W IV kwartale 2017 roku Grupa nie otrzymała żadnych certyfikatów. W tym okresie nie sprzedawano praw majątkowych wynikających ze świadectw pochodzenia energii elektrycznej z odnawialnych źródeł energii. W trakcie bieżącego okresu sprawozdawczego Grupa wstrzymała produkcję ze źródeł odnawialnych z uwagi na zbyt niskie ceny praw na rynku.

26. Należności z tytułu dostaw i usług oraz pozostałe należności

	<i>31 grudnia 2017 roku</i>	<i>31 grudnia 2016 roku</i>
Należności z tytułu dostaw i usług	151 814	126 793
Należności z tytułu rekompensaty w związku z rozwiązaniem KDT	58 303	88 350
Należności z tytułu zabezpieczenia zakupów energii na rynku bilansującym	7 695	8 674
Pozostałe należności	35 449	22 208
Należności netto	<u>253 261</u>	<u>246 025</u>
Odpis aktualizujący należności	41 522	41 947
Należności brutto	<u>294 783</u>	<u>287 972</u>

W linii pozostałe należności na dzień 31 grudnia 2017 roku Grupa prezentuje głównie należności z tytułu kaucji w kwocie 25 676 tysięcy złotych.

Warunki transakcji z podmiotami powiązаныmi przedstawione są w notcie 37.

Należności z tytułu dostaw i usług nie są oprocentowane i mają zazwyczaj 14-dniowy termin płatności.

Grupa posiada odpowiednią politykę w zakresie dokonywania sprzedaży tylko zweryfikowanym klientom. Dzięki temu, zdaniem kierownictwa, nie istnieje dodatkowe ryzyko kredytowe, ponad poziom określony odpisem aktualizującym nieściągalne należności właściwym dla należności handlowych Grupy.

Na dzień 31 grudnia 2017 roku należności z tytułu dostaw i usług oraz pozostałe należności w kwocie 41 522 tysiące złotych (na dzień 31 grudnia 2016 roku: 41 947 tysięcy złotych) zostały objęte odpisem. Zmiany odpisu aktualizującego należności były następujące:

	<i>31 grudnia 2017 roku</i>	<i>31 grudnia 2016 roku</i>
Odpis aktualizacyjny na dzień	41 947	41 840
Zwiększenie	56	568
Wykorzystanie	(2)	(315)
Rozwiązanie	(479)	(146)
Odpis aktualizacyjny na dzień	<u>41 522</u>	<u>41 947</u>

Poniżej przedstawiono analizę należności z tytułu dostaw i usług oraz pozostałych należności, które na dzień 31 grudnia 2017 roku, oraz na dzień 31 grudnia 2016 roku były przeterminowane, ale nie uznano ich za nieściągalne i nie objęto odpisem.

	Razem bez odpisu	Nie przeterminowane	Przeterminowane, lecz ściągalne				
			<30 dni	30-60 dni	60-90 dni	90-120 dni	>120 dni
<i>31 grudnia 2017 roku</i>	253 261	248 044	3 521	410	547	28	711
<i>31 grudnia 2016 roku</i>	246 025	217 297	10 135	6 929	5 246	2 507	3 911

27. Środki pieniężne i ich ekwiwalenty

Środki pieniężne w banku są oprocentowane według zmiennych stóp procentowych, których wysokość zależy od stopy oprocentowania jednodniowych lokat bankowych. Lokaty krótkoterminowe są dokonywane na różne okresy, od jednego dnia do trzech miesięcy, w zależności od aktualnego zapotrzebowania Grupy na środki pieniężne i są oprocentowane według ustalonych dla nich stóp procentowych. Wartość godziwa środków pieniężnych i ich ekwiwalentów na dzień 31 grudnia 2017 roku wynosi 322 201 tysięcy złotych (na dzień 31 grudnia 2016 roku: 350 101 tysięcy złotych).

Saldo środków pieniężnych i ich ekwiwalentów wykazane w skonsolidowanym sprawozdaniu z przepływów pieniężnych składało się z następujących pozycji:

GRUPA KAPITAŁOWA ZESPOŁU ELEKTROWNI PĄTNÓW – ADAMÓW – KONIN SA
Skonsolidowane sprawozdanie finansowe za rok zakończony dnia 31 grudnia 2017 roku
Zasady (polityki) rachunkowości oraz dodatkowe noty objaśniające
(w tysiącach złotych)

Struktura środków pieniężnych

	<i>31 grudnia 2017 roku</i>	<i>31 grudnia 2016 roku</i>
Środki pieniężne w banku i kasie	229 387	229 498
Lokaty krótkoterminowe	92 814	120 603
Razem saldo środków pieniężnych i ich ekwiwalentów wykazane w bilanse:	322 201	350 101
Różnice kursowe	369	(1 454)
Razem saldo środków pieniężnych i ich ekwiwalentów wykazanych w sprawozdaniu z przepływów pieniężnych:	322 570	348 647

Wyjaśnienie zmian pozycji bilansowych i zmian pozycji ujętych w rachunku przepływów pieniężnych

	<i>31 grudnia 2017 roku</i>	<i>31 grudnia 2016 roku</i>
<u>Amortyzacja:</u>		
Amortyzacja wykazana w rachunku zysków i strat	199 648	221 699
Rozliczenie dotacji	(1 502)	(2 877)
Rozliczenie leasingu zwrotnego	(2 454)	(10 993)
Amortyzacja wykazana w sprawozdaniu z przepływów pieniężnych	195 692	207 829

Rozliczenie leasingu zwrotnego dotyczy nadwyżki z tytułu sprzedaży składników majątku i wzięcia ich w leasing zwrotny w PAK KWB Konin SA. Kwota 2 454 tysiące złotych koryguje amortyzację (w 2016 roku kwota 10 993 tysiące złotych).

	<i>31 grudnia 2017 roku</i>	<i>31 grudnia 2016 roku</i>
<u>Należności:</u>		
Bilansowa zmiana stanu należności z tytułu dostaw i usług oraz pozostałych należności	(7 236)	22 098
Bilansowa zmiana stanu pozostałych aktywów niefinansowych długo i krótkoterminowych	19 916	(11 978)
Bilansowa zmiana kwot należnych od zamawiających z tytułu kontraktów długoterminowych	1 089	(4 819)
Zmiana stanu zaliczek na środki trwałe w budowie	(3 429)	(1 637)
Pozostałe zmiany	1 361	(541)
Zmiana stanu należności wykazana w sprawozdaniu z przepływów pieniężnych	11 701	3 123

GRUPA KAPITAŁOWA ZESPOŁU ELEKTROWNI PĄTNÓW – ADAMÓW – KONIN SA
Skonsolidowane sprawozdanie finansowe za rok zakończony dnia 31 grudnia 2017 roku
Zasady (polityki) rachunkowości oraz dodatkowe noty objaśniające
(w tysiącach złotych)

	31 grudnia 2017 roku	31 grudnia 2016 roku
<u>Zobowiązania:</u>		
Bilansowa zmiana stanu zobowiązań z tytułu dostaw i usług oraz pozostałych zobowiązań finansowych długo i krótkoterminowych	(156 170)	(10 524)
Bilansowa zmiana pozostałych zobowiązań niefinansowych	(9 044)	(6 123)
Bilansowa zmiana kwot należnych zamawiającym z tytułu kontraktów długoterminowych	1 635	(6 090)
Zmiana zobowiązań z tytułu rozrachunków inwestycyjnych	(2 992)	57 179
Wykup dłużnych papierów wartościowych	-	5 030
Nowe umowy leasingowe i spłaty zobow. leasingowych	6 750	15 192
Zmiana stanu zobowiązań z tytułu zakupu uprawnień do emisji CO ₂	59 951	(59 951)
Pozostałe zmiany	790	170
Zmiana stanu zobowiązań wykazana w sprawozdaniu z przepływów pieniężnych	(99 080)	(5 117)

31 grudnia 2017 roku 31 grudnia 2016 roku

Zmiana stanu rezerw, rozliczeń międzyokresowych oraz świadczeń pracowniczych:

Zmiana stanu rezerw i rozliczeń międzyokresowych	20 137	(87 883)
Zmiana stanu świadczeń pracowniczych długo i krótkoterminowych	(1 459)	(31 367)
Zmiana stanu rezerwy z tytułu umorzenia jednostek CER	313 105	354 389
Zmiana stanu rezerw i innych pozycji ujmowana w pozostałych całkowitych dochodach	(2 155)	4 613
Pozostałe zmiany	(829)	(566)
Zmiana stanu rezerw, rozliczeń międzyokresowych oraz świadczeń pracowniczych	328 799	239 186

W pozycji wydatki i wpływy związane z pozostałymi aktywami finansowymi w skonsolidowanym sprawozdaniu finansowym zaprezentowano wpływy i wydatki związane z środkami pieniężnymi przeznaczonymi na obsługę zadłużenia oraz otrzymanymi gwarancjami.

28. Kapitał podstawowy i kapitały zapasowe / rezerwowe

28.1. Kapitał podstawowy

<i>Kapitał akcyjny</i>	31 grudnia 2017 roku	31 grudnia 2016 roku
50 823 547 akcji o wartości nominalnej 2 złote każda	101 647	101 647

28.1.1. Wartość nominalna akcji

Wszystkie wyemitowane akcje posiadają wartość nominalną wynoszącą 2 złote i zostały w pełni opłacone.

28.1.2. Prawa akcjonariuszy

Akcje wszystkich serii są jednakowo uprzywilejowane co do dywidendy oraz zwrotu z kapitału.

28.1.3. Akcjonariusze o znaczącym udziale

	31 grudnia 2017 roku	31 grudnia 2016 roku
<i>Elektrim SA</i>		
udział w kapitale	0,39%	0,39%
udział w głosach	0,39%	0,39%
<i>Embud II sp. z o.o.*</i>		
udział w kapitale	1,16%	1,16%
udział w głosach	1,16%	1,16%
<i>Trigon XIX Fundusz Inwestycyjny Zamknięty</i>		
udział w kapitale	19,68%	19,68%
udział w głosach	19,68%	19,68%
<i>Argumenol Investment Company Limited</i>		
udział w kapitale	30,32%	30,32%
udział w głosach	30,32%	30,32%
<i>Nationale - Nederlanden OFE</i>		
udział w kapitale	9,97%	9,97%
udział w głosach	9,97%	9,97%
<i>Towarzystwo Funduszy Inwestycyjnych PZU SA</i>		
udział w kapitale	6,06%	6,06%
udział w głosach	6,06%	6,06%
<i>OFE PZU Złota Jesień</i>		
udział w kapitale	5,24%	5,24%
udział w głosach	5,24%	5,24%
<i>Pozostali</i>		
udział w kapitale	27,18%	27,18%
udział w głosach	27,18%	27,18%
	100,00%	100,00%

*- w roku 2016 spółka występowała pod nazwą *Embud sp. z o.o.*

Według wiedzy Spółki na podstawie zawiadomień przekazanych przez akcjonariuszy.

29. Kapitał zapasowy

Na dzień 31 grudnia 2017 roku struktura pochodzenia kapitału zapasowego w wysokości 1 094 493 tysięcy złotych przedstawia się następująco:

• ze sprzedaży akcji powyżej ich wartości nominalnej	380 030
• utworzony zgodnie ze statutem ponad wymaganą ustawowo (minimalną) wartość	587 748
• inny, w tym:	126 715
- przejęcie PAK Odsiarczanie sp. z o.o.	65 922
- likwidacja środków trwałych	60 793

29.1. Pozostałe kapitały rezerwowe

Spółka ZE PAK SA powstała w wyniku komercjalizacji Przedsiębiorstwa Państwowego Zespół Elektrowni PAK dokonanej na podstawie ustawy z dnia 13 lipca 1990 roku o prywatyzacji przedsiębiorstw państwowych. Widniejący w bilansie Spółki w ramach kapitału rezerwowego – tzw. Fundusz Prywatyzacyjny, został utworzony przez Przedsiębiorstwo Państwowe Zespół Elektrowni PAK na podstawie ustawy z dnia 31 stycznia 1989 roku o gospodarce finansowej przedsiębiorstw państwowych.

Na wartość kapitału rezerwowego składa się Fundusz Prywatyzacyjny w kwocie 3 472 tysiące złotych, który został utworzony z zysku 1994 roku w oparciu o uchwałę Nadzwyczajnego Walnego Zgromadzenia nowopowstałej Spółki oraz wartość związana z umorzeniem akcji własnych w kwocie 2 405 tysięcy złotych. W związku z ujemnym wynikiem spółki ZE PAK SA za 2015 rok w kwocie 1 515 851 tysięcy złotych Walne Zgromadzenie Spółki w dniu 28 czerwca 2016 roku podjęło uchwałę nr 5 w sprawie pokrycia straty Spółki za 2015 rok. Zgodnie z uchwałą na pokrycie straty Walne Zgromadzenie przeznaczyło kwotę 2 405 tysięcy złotych z kapitału rezerwowego. Łączna wartość pozostałych kapitałów rezerwowych na dzień 31 grudnia 2017 roku to 3 472 tysiące złotych.

Środki zgromadzone na tym funduszu miały zostać przeznaczone na zakup przez pracowników od Skarbu Państwa akcji po przekształceniu przedsiębiorstwa w spółkę i jej prywatyzacji (zakup do 10% akcji za połowę ceny). Wprowadzona w 1996 roku ustawa z dnia 30 sierpnia 1996 roku o komercjalizacji i prywatyzacji przedsiębiorstw państwowych przyznała pracownikom prawo do nieodpłatnego nabycia 15% należących do Skarbu Państwa akcji spółki, w związku z czym cele jakim miał służyć fundusz prywatyzacyjny przestały istnieć jednak kapitał w pasywach spółki pozostał.

29.2. Niepodzielony wynik finansowy oraz ograniczenia w wypłacie dywidendy

Zysk niepodzielony obejmuje również kwoty, które nie podlegają podziałowi, to znaczy nie mogą zostać wypłacone w formie dywidendy. Są to:

- Zyski/straty zatrzymane spółek zależnych, przynależne akcjonariuszom jednostki dominującej,
- różnice w wartości zysków zatrzymanych pomiędzy sprawozdaniem statutowym a sprawozdaniem MSSF jednostki dominującej,
- równowartość 8% statutowego odpisu z zysku na kapitał oraz pozostałych odpisów dokonywanych na podstawie obowiązujących zapisów w umowach spółek zależnych.

W Grupie na dzień 31 grudnia 2017 roku pełna kwota niepodzielonego wyniku finansowego (w tym równowartość utworzonych w ramach podziału zysków w latach ubiegłych kapitałów zapasowego i rezerwowego) objęta jest ograniczeniem w wypłacie dywidendy. Podstawą przyjęcia takiego założenia są następujące uwarunkowania:

- Statutowe sprawozdania finansowe wszystkich spółek wchodzących w skład Grupy Kapitałowej ZE PAK SA są przygotowywane zgodnie z polskimi standardami rachunkowości. Dywidenda może być wypłacona w oparciu o wynik finansowy ustalony w jednostkowym rocznym sprawozdaniu finansowym przygotowanym dla celów statutowych.
- Zgodnie z wymogami Kodeksu Spółek Handlowych, jednostka dominująca jest zobowiązana utworzyć kapitał zapasowy na pokrycie straty. Do tej kategorii kapitału przelewa się co najmniej 8% zysku za dany rok obrotowy wykazanego w jednostkowym sprawozdaniu spółki, dopóki kapitał ten nie osiągnie co najmniej jednej trzeciej kapitału podstawowego jednostki. O użyciu kapitału zapasowego i rezerwowego rozstrzyga Walne Zgromadzenie; jednakże części kapitału zapasowego w wysokości jednej trzeciej kapitału zakładowego można użyć jedynie na pokrycie straty wykazanej w jednostkowym sprawozdaniu finansowym jednostki dominującej i nie podlega ona podziałowi na inne cele.

Na dzień 31 grudnia 2017 roku nie istnieją inne ograniczenia dotyczące wypłaty dywidendy.

29.3. Udziały niekontrolujące

	<i>Rok zakończony</i> <i>31 grudnia 2017 roku</i>	<i>Rok zakończony</i> <i>31 grudnia 2016 roku</i>
Na początku okresu		
Nabywanie spółki - określenie udziałów niekontrolujących na dzień nabycia	30 971	30 971
Program akcji pracowniczych - korekta pierwotnego rozliczenia	(955)	(955)
Wynik jednostek zależnych w danym roku - przypisanie do udziałów niekontrolujących	589	2 612
Rozliczenie opcji PUT - ujęcie zobowiązania do wykupu akcji pracowniczych	(30 971)	(30 971)
Rozliczenie opcji PUT - ujęcie różnicy pomiędzy wartością udziałów niekontrolujących a zobowiązaniem na koniec okresu	366	(1 657)
Razem	<u><u>-</u></u>	<u><u>-</u></u>

Alokacja wyniku do udziałów niekontrolujących

W skonsolidowanym sprawozdaniu finansowym 15% wyniku PAK KWB Adamów SA oraz 15% wyniku PAK KWB Konin SA za okres od dnia 19 lipca 2012 roku do dnia 31 grudnia 2013 roku oraz za okres od 1 stycznia 2014 do 31 grudnia 2014 zostało zaalokowane jako zysk przypadający akcjonariuszom niekontrolującym. W latach 2015, 2016 i 2017 w związku z trwającym procesem wykupu akcji pracowniczych zysk przypadający akcjonariuszom niekontrolującym alokowany był proporcjonalnie do wielkości udziałów akcjonariuszy niekontrolujących.

Ujęcie zobowiązania ZE PAK SA do zakupu pozostałych akcji PAK KWB Konin SA i PAK KWB Adamów SA

Zgodnie z MSSF ZE PAK SA rozpoznał na dzień objęcia kontroli w PAK KWB Konin SA i w PAK KWB Adamów SA zobowiązanie do nabycia akcji PAK KWB Konin SA i PAK KWB Adamów SA posiadanych przez udziały niekontrolujące.

W umowie sprzedaży akcji KWB Konin SA i KWB Adamów SA zawartej pomiędzy ZE PAK SA a Skarbem Państwa w dniu 28 maja 2012 roku (dalej „Umowa Sprzedaży Akcji”) ZE PAK SA złożył Skarbowi Państwa, na warunkach określonych w tej umowie, nieodwołalną ofertę zakupu od Skarbu Państwa pozostałych akcji obu kopalń, które nie zostaną nabyte od Skarbu Państwa przez uprawnionych pracowników ani przez ich następców prawnych na podstawie ustawy z dnia 30 sierpnia 1996 roku o komercjalizacji i niektórych uprawnieniach pracowników. Zgodnie z przepisami tej ustawy uprawnionym pracownikom KWB Konin SA i KWB Adamów SA przysługiwało prawo do nieodpłatnego nabycia do 15% akcji spółki objętych przez Skarb Państwa w dniu wpisania danej spółki do rejestru. Zgodnie z Umową Sprzedaży Akcji zakup przez ZE PAK SA od Skarbu Państwa pozostałych akcji kopalń, nieobjętych przez uprawnionych pracowników ani przez ich następców prawnych, nastąpi po cenie za jedną akcję równej, odpowiednio, cenie jednej akcji KWB Konin SA i KWB Adamów SA w transakcji sprzedaży przez Skarb Państwa 85% akcji KWB Konin SA i KWB Adamów SA na rzecz ZE PAK SA, indeksowanej o wskaźnik cen towarów i usług konsumpcyjnych ogłaszany przez Prezesa GUS. Zgodnie z Umową Sprzedaży Akcji oferta zakupu pozostałych akcji KWB Konin SA i KWB Adamów SA złożona przez ZE PAK SA Skarbowi Państwa, o której mowa powyżej, była wiążąca do 28 lutego 2017 roku. Pozostałe akcje KWB Konin SA i KWB Adamów SA zostały od Skarbu Państwa zakupione.

Ponadto zgodnie z Umową Sprzedaży Akcji ZE PAK SA zobowiązał się, na przewidzianych w tej umowie warunkach, złożyć uprawnionym pracownikom KWB Konin SA i KWB Adamów SA, którzy nabyli od Skarbu Państwa nieodpłatnie akcje na podstawie ustawy z dnia 30 sierpnia 1996 roku o komercjalizacji i niektórych uprawnieniach pracowników, oferty wykupu tych akcji po cenie za jedną akcję równej, odpowiednio, cenie jednej akcji KWB Konin SA i KWB Adamów SA w transakcji sprzedaży przez Skarb Państwa 85% akcji KWB Konin SA i KWB Adamów SA na rzecz ZE PAK SA. W wykonaniu tego zobowiązania, po upływie terminu obowiązywania zakazu obrotu akcjami pracowniczymi określonego w art. 38 ust. 3 ustawy z dnia 30 sierpnia 1996 roku o komercjalizacji i niektórych uprawnieniach pracowników, ZE PAK SA rozpoczął proces odkupu akcji pracowniczych, w ramach którego osobom, które wyraziły zainteresowanie zbyciem akcji PAK KWB Konin SA i PAK KWB Adamów SA, ZE PAK SA

zaferował dokonanie ich wykup na warunkach ustalonych w Umowie Sprzedaży Akcji. Do końca 2016 roku w wyniku przeprowadzenia wspomnianego procesu wykupu, dokonano nabycia większości akcji pracowniczych PAK KWB Konin SA i PAK KWB Adamów SA. ZE PAK SA nadal planuje zakup akcji pracowniczych PAK KWB Konin SA i PAK KWB Adamów SA i kontynuuje proces wykupu po dotychczas oferowanej cenie.

Na dzień 31 grudnia 2017 roku pozostała kwota dotycząca zakupu akcji PAK KWB Konin SA i PAK KWB Adamów SA wynosiła 3 755 tysięcy złotych.

30. Oprocentowane kredyty bankowe i pożyczki

Krótkoterminowe	<i>Termin Spłaty</i>	<i>31 grudnia 2017 roku</i>	<i>31 grudnia 2016 roku</i>
Kredyt inwestycyjny (konsorcjalny) w kwocie 240 000 tysięcy EUR, oprocentowany według stopy EURIBOR 3M + marża banku	20.07.2019	136 840	142 567
Kredyt w rachunku bieżącym w BZ WBK SA w kwocie 50 000 tysięcy PLN, oprocentowany według stopy WIBOR 1M + marża banku	30.06.2018	23	28 670
Kredyt w rachunku bieżącym w Alior Banku SA w kwocie 67 000 tysięcy PLN, oprocentowany według stopy WIBOR 1M + marża banku	30.05.2018	59 025	63 061
Kredyt obrotowy w Banku Millennium SA w kwocie 76 500 tysięcy PLN, oprocentowany według stopy WIBOR 3M + marża banku	31.12.2017	-	28 765
Kredyt inwestycyjny w kwocie 577 000 tysięcy PLN (Kredyt A), oprocentowany według stopy WIBOR 3M + marża banku	20.03.2020	141 662	146 260
Kredyt inwestycyjny w kwocie 90 000 tysięcy PLN (Kredyt B), oprocentowany według stopy WIBOR 3M + marża banku	20.03.2020	12 023	12 369
Kredyt w rachunku bieżącym w Alior Banku SA w kwocie 1 000 tysięcy PLN, oprocentowany według stopy WIBOR 1M + marża banku	30.05.2017	-	266
RAZEM		349 573	421 958
Długoterminowe	<i>Termin Spłaty</i>	<i>31 grudnia 2017 roku</i>	<i>31 grudnia 2016 roku</i>
Kredyt inwestycyjny (konsorcjalny) w kwocie 240 000 tysięcy EUR, oprocentowany według stopy EURIBOR 3M + marża banku	20.07.2019	101 431	244 556
Kredyt inwestycyjny w kwocie 577 000 tysięcy PLN (Kredyt A), oprocentowany według stopy WIBOR 3M + marża banku	20.03.2020	150 931	283 045
Kredyt inwestycyjny w kwocie 90 000 tysięcy PLN (Kredyt B), oprocentowany według stopy WIBOR 3M + marża banku	20.03.2020	50 103	60 250
RAZEM		302 465	587 851

31. Rezerwy i rozliczenia międzyokresowe

31.1. Rozliczenia międzyokresowe bierne

	31 grudnia 2017 roku	31 grudnia 2016 roku
Rezerwa na premię i urlopy wypoczynkowe	28 770	29 371
Rezerwa na koszty rozwiązania stosunku pracy	2 173	-
Badanie sprawozdania finansowego	563	570
Inne	1 328	1 902
Razem	<u>32 834</u>	<u>31 843</u>
krótkoterminowe	32 834	31 843
długoterminowe	<u>-</u>	<u>-</u>

Głównym składnikiem pozycji „Inne” jest rezerwa na karę za przekroczenie ilości pyłu wprowadzonego do powietrza w 2015 roku w kwocie 1 190 tysięcy złotych. Grupa odwołała się od tej decyzji do Wojewódzkiego Inspektoratu Ochrony Środowiska w Poznaniu. Sprawa trafiła do Głównego Inspektora Ochrony Środowiska.

GRUPA KAPITAŁOWA ZESPOŁU ELEKTROWNI PAŃNÓW – ADAMÓW – KONIN SA
Skonsolidowane sprawozdanie finansowe za rok zakończony dnia 31 grudnia 2017 roku
Zasady (polityki) rachunkowości oraz dodatkowe noty objaśniające
(w tysiącach złotych)

31.2. Zmiany stanu rezerw

	<i>Rezerwa na umorzenie EUA</i>	<i>Rezerwa na koszty likwidacji środków trwałych</i>	<i>Rezerwa na rekultywację składowisk popiołów</i>	<i>Rezerwa na stratę na kontrakcie długoterminowym</i>	<i>Rezerwa na umorzenie świadectw pochodzenia energii</i>	<i>Rezerwy na rekultywację terenów górniczych</i>	<i>Inne</i>	<i>Razem</i>
Stan na 1 stycznia 2017 roku	313 105	16 848	1 005	13	7 838	307 837	37 552	684 198
zwiększenia	289 942	747	1	397	1 616	70 385	1 023	364 111
zmniejszenia	(313 105)	(1 002)	(250)	(40)	(932)	(15 806)	(13 821)	(344 956)
Stan na 31 grudnia 2017 roku	<u>289 942</u>	<u>16 593</u>	<u>756</u>	<u>370</u>	<u>8 522</u>	<u>362 416</u>	<u>24 754</u>	<u>703 353</u>
Długoterminowe	-	16 593	540	-	-	336 292	4 477	357 902
Krótkoterminowe	289 942	-	216	370	8 522	26 124	20 277	345 451
Stan na 1 stycznia 2016 roku	354 389	16 419	1 698	148	9 449	330 561	53 487	766 151
zwiększenia	313 105	429	-	86	7 838	1 676	1 500	324 634
zmniejszenia	(354 389)	-	(693)	(221)	(9 449)	(24 400)	(17 435)	(406 587)
Stan na 31 grudnia 2016 roku	<u>313 105</u>	<u>16 848</u>	<u>1 005</u>	<u>13</u>	<u>7 838</u>	<u>307 837</u>	<u>37 552</u>	<u>684 198</u>
Długoterminowe	-	16 848	755	-	-	287 966	6 684	312 253
Krótkoterminowe	313 105	-	250	13	7 838	19 871	30 868	371 945

31.3. Opis istotnych tytułów rezerw

31.3.1. Rezerwa na zobowiązania z tytułu emisji gazów cieplarnianych (EUA)

Grupa rozpoznaje rezerwę na umorzenie uprawnień do emisji gazów cieplarnianych.

Od 1 stycznia 2013 roku obowiązuje kolejny okres rozliczeniowy 2013 – 2020 dotyczący uprawnień do emisji. Założeniem tego okresu jest przyznanie dla Grupy darmowych uprawnień EUA wynikających z produkcji energii cieplnej, aczkolwiek energetyka została dodatkowo objęta możliwością derogacji. Derogacja wynikająca z art. 10c Dyrektywy ETS polega na przyznaniu dodatkowych darmowych uprawnień pod warunkiem poniesienia zadeklarowanych nakładów inwestycyjnych na inwestycje zgłoszone w Krajowym Planie Inwestycyjnym. Grupa ZE PAK SA składa do Ministerstwa Środowiska roczne sprawozdania rzeczowo-finansowe z poniesionych nakładów inwestycyjnych na zadania zgłoszone do Krajowego Planu Inwestycyjnego wnioskując tym samym o przyznanie darmowych jednostek EUA za kolejne lata sprawozdawcze.

We wrześniu 2017 roku Spółka złożyła sprawozdanie rzeczowo – finansowe do Ministerstwa Środowiska dotyczące darmowych EUA z art. 10c za poniesione nakłady inwestycyjne w okresie od 1 lipca 2016 roku do 30 czerwca 2017 roku jednak ze względu na niepewność w zakresie powstania dwutlenku węgla na rynku energii, w tym rynku mocy, na tamten moment, co będzie miało bezpośredni wpływ na modernizację bloków nr 3 i 4 w Elektrowni Pątnów, Spółka nie wystąpiła o darmowe uprawnienia. W związku z powyższym Grupa nie otrzymała za 2017 rok jednostek EUA z tytułu art. 10c.

Grupa na dzień 1 stycznia 2017 roku posiadała fizycznie na swoich kontach w Rejestrze Unii jednostki EUA w ilości 13 820 841 ton. W lutym 2017 roku Grupa otrzymała darmowe EUA na ciepło za 2017 rok (Art. 10a Dyrektywy ETS) w ilości 83 317 EUA. Ponadto w pierwszym kwartale 2017 roku Grupa zrealizowała zakupy uprawnień do emisji w ramach kontraktów terminowych zawartych na przełomie 2015 i 2016 roku pod potrzeby produkcyjne 2016 roku. Po tych operacjach stan posiadanych jednostek EUA na kontach Grupy w Rejestrze Unii, na dzień 31 marca 2017 roku, wynosił 15 249 158. Po dokonaniu procesu umorzeń w kwietniu 2017 roku na kontach Grupy w Rejestrze Unii pozostały jednostki EUA w ilości 3 793 059, które wykorzystane zostaną pod potrzeby umorzeń za 2017 rok. Od początku roku 2017 Grupa dokonuje, zarówno na rynku SPOT jak i na rynku terminowym, dalszych zakupów jednostek EUA. Na dzień 31 grudnia 2017 roku na kontach Grupy fizycznie widnieje 9 776 059 jednostek EUA. Jednostki zakupione przez Grupę w większości zostaną wykorzystane w celu umorzenia 2017 oraz częściowo stanowią zabezpieczenie pod potrzeby produkcji energii elektrycznej przez elektrownie z Grupy w 2018 roku.

Na uprawnienia CO₂, które Grupa zamierza przedstawić do umorzenia za 2017 rok tworzona jest rezerwa w ciężar podstawowej działalności operacyjnej. Z chwilą faktycznego umorzenia uprawnień nastąpi wykorzystanie utworzonej wcześniej rezerwy.

31.3.2. Rezerwa na rekultywację składowisk popiołów i koszty likwidacji środków trwałych

Grupa tworzy rezerwę na przyszłe koszty rekultywacji terenu w oparciu o prawny obowiązek wynikający z „Pozwoleń zintegrowanych”. Podstawą szacowania wielkości rezerwy są specjalistyczne opracowania oraz ekspertyzy technologiczno – ekonomiczne sporządzone przez służby wewnętrzne lub zewnętrznych ekspertów. Wartość rezerwy jest szacowana i weryfikowana na każdy dzień bilansowy na podstawie bieżących oszacowań kosztowych oraz dyskonta. Na dzień 31 grudnia 2017 roku utworzona rezerwa wynosiła 756 tysięcy złotych.

Ze względu na istnienie prawnego obowiązku likwidacji środków trwałych po ich okresie użytkowania Grupa tworzy rezerwę na przewidywane przyszłe koszty, które będą niezbędne do poniesienia dla wypełnienia tego obowiązku. Na dzień 31 grudnia 2017 roku rezerwa z tego tytułu wynosiła 16 593 tysiące złotych.

31.3.3. Rezerwy rekultywacyjne i inne związane z działalnością górnictwem

PAK KWB Konin SA oraz PAK KWB Adamów SA są zobowiązane na podstawie ustawy prawo górnicze i geologiczne do dokonania rekultywacji terenów, na których prowadzone były prace wydobywcze. W związku z tym Grupa tworzy rezerwę zarówno na koszty rekultywacji terenu związanej z bieżącym wydobywaniem węgla na danej odkrywce jak również na koszty rekultywacji wyrobiska końcowego w stopniu zaawansowania wydobycia węgla w poszczególnych odkrywkach na dany dzień bilansowy.

Rezerwa tworzona jest w oparciu o szacunki przyszłych kosztów rekultywacji w oparciu o raporty niezależnych ekspertów szacujących koszty rekultywacji na zlecenie Zarządu. Szacunki dotyczące przewidywanych kosztów

rekultywacyjnych aktualizuje się okresowo, z tym że na każdą datę sprawozdawczą weryfikowana jest wielkość rezerwy zgodnie z aktualnymi założeniami w zakresie stopy dyskontowej, inflacji oraz wielkości wydobywania.

PAK KWB Konin SA oraz PAK KWB Adamów SA w ramach prowadzonej działalności zobowiązane są do przywrócenia stanu pierwotnego lub odbudowy zniszczeń spowodowanych ruchem zakładu górniczego. W związku z tym Grupa tworzy rezerwę na przewidywane koszty, do których poniesienia jest zobligowana na podstawie zawartych porozumień. Szacunki dotyczące przewidywanych kosztów związanych z ruchem zakładu górniczego aktualizowane są na każdą datę sprawozdawczą.

W 2017 roku PAK KWB Konin SA oraz PAK KWB Adamów SA zleciły firmie zewnętrznej przygotowanie opracowania dotyczącego oszacowania kosztów rekultywacji oraz zagospodarowania wyrobisk i terenów poeksploatacyjnych kopalń. W wyniku aktualizacji zmienił się obszar, czas i kierunki przeprowadzenia rekultywacji co wpłynęło na zwiększenie rezerwy na rekultywację. W PAK KWB Adamów SA wynika to przede wszystkim ze zmiany kierunku rekultywacji tych terenów w stosunku do pierwotnych założeń, przeprowadzenia inwentaryzacji terenów podległych rekultywacji oraz zmian w odniesieniu do planowego wyłączenia tych terenów z działalności wydobywczej. Natomiast w PAK KWB Konin SA zmiana wysokości rezerw rekultywacyjnych wynika przede wszystkim ze zmian w powierzchni jeziora końcowego w odkrywcę Józwin oraz w odkrywcę Drzewce. Rezerwa na likwidację obiektów i rekultywację terenów górniczych oraz z tytułu przygotowania terenów eksploatacyjnych w PAK KWB Konin SA oraz PAK KWB Adamów SA wg stanu na dzień 31 grudnia 2017 roku wyniosła 362 416 tysięcy złotych i zwiększyła się w porównaniu z rokiem zakończonym dnia 31 grudnia 2016 roku o 54 579 tysięcy złotych. Kalkulując rezerwę Grupa przyjęła następujące założenia: stopa dyskonta na poziomie 3,3%, poziom inflacji na poziomie 2,5%.

31.3.4. Rezerwa na umorzenie świadectw pochodzenia energii

W związku ze sprzedażą energii elektrycznej do odbiorców finalnych, Grupa ma obowiązek umorzenia określonej liczby certyfikatów pochodzenia energii elektrycznej ze źródeł odnawialnych, gazowych i kogeneracji. Na dzień 31 grudnia 2017 roku utworzona rezerwa z tego tytułu wyniosła 8 522 tysiące złotych.

31.3.5. Inne rezerwy

Głównymi pozycjami pozostałych rezerw na 31 grudnia 2017 roku są w PAK KWB Konin SA: rezerwy na szkody górnicze w kwocie 3 547 tysięcy złotych, rezerwy na toczące się postępowania sądowe w kwocie 530 tysięcy złotych. W PAK KWB Adamów SA: rezerwy z tytułu trwałego wyłączenia z produkcji pod końcowy zbiornik po odkrywcę Adamów w kwocie 15 828 tysięcy złotych, rezerwa na szkody górnicze w kwocie 3 383 tysiące złotych, rezerwy na sprawy sądowe w kwocie 355 tysiące złotych.

32. Prawa do emisji dwutlenku węgla

Od 1 stycznia 2013 roku obowiązuje kolejny okres rozliczeniowy 2013 – 2020 dotyczący uprawnień do emisji. Założeniem tego okresu jest przyznanie dla Grupy darmowych uprawnień EUA wynikających z produkcji energii cieplnej, aczkolwiek energetyka została dodatkowo objęta możliwością derogacji. Derogacja wynikająca z art. 10c Dyrektywy ETS polega na przyznaniu dodatkowych darmowych uprawnień pod warunkiem poniesienia zadeklarowanych nakładów inwestycyjnych na inwestycje zgłoszone w Krajowym Planie Inwestycyjnym.

Za poniesione nakłady inwestycyjne w okresie od 1 lipca 2016 roku do 30 czerwca 2017 roku Grupa złożyła we wrześniu 2017 roku sprawozdanie rzeczowo finansowe do Ministerstwa Środowiska. Jednak ze względu na niepewność w zakresie powstania dwutowarowego rynku energii w tym rynku mocy co będzie miało bezpośredni wpływ na ewentualną modernizację bloków nr 3 i 4 w Elektrowni Pątnów pomimo wykazania dalszych niewielkich nakładów Grupa nie wystąpiła o darmowe uprawnienia mając na względzie konieczność ewentualnego dokonania zwrotu ich z tytułu nie realizowania dalszej modernizacji tych jednostek. W związku z powyższym Grupa nie otrzymała za 2017 rok jednostek EUA z tytułu art. 10c.

Dla instalacji Elektrownia Pątnów II sp. z o.o. została przydzielona określona pula uprawnień CO₂, jednak dla instalacji tej nie zostały zgłoszone do Krajowego Planu Inwestycyjnego (KPI) żadne zadania inwestycyjne, które pokrywałyby należność za darmowe uprawnienia CO₂, więc przyznanie dla tej instalacji darmowych jednostek EUA uzależnione jest od wydatków na zadania prowadzone dla instalacji należących do ZE PAK SA. W latach 2013-2017 roku ZE PAK SA nie poniosła na tyle znaczących nakładów by część z nich pokryła wymagania dla otrzymania przez Elektrownię Pątnów II darmowych uprawnień EUA. W chwili obecnej Elektrownia Pątnów II sp. z o.o. nie zakłada, że otrzyma jakiegokolwiek darmowe uprawnienia z tytułu nadwyżki poniesionych przez ZE PAK SA nakładów.

W pierwszym półroczu 2017 roku Grupa otrzymała darmowe EUA na ciepło za 2017 rok (Art. 10a Dyrektywy ETS) w ilości 83 317 ton. Ponadto w pierwszym kwartale 2017 roku Grupa zrealizowała zakupy uprawnień do emisji w ramach kontraktów terminowych zawartych na przełomie 2015 i 2016 roku pod potrzeby produkcyjne 2016 roku. W trakcie 2017 roku Grupa dokonywała dalszych zakupów uprawnień do emisji CO₂ zarówno na rynku SPOT jak i w kontraktach terminowych, które w większości zostaną wykorzystane w celu umorzenia 2017 roku a częściowo stanowią zabezpieczenie pod potrzeby produkcji energii elektrycznej w 2018 roku. W kwietniu 2017 roku Grupa dokonała umorzenia emisji CO₂ za 2016 rok w ilości 11 456 099 ton, a po dokonaniu zakupów w kolejnych miesiącach roku, fizyczny stan posiadania jednostek Grupy na kontach w Rejestrze Unii na dzień 31 grudnia 2017 roku wyniósł 9 776 059 ton, z czego 7 051 715 ton ZE PAK SA a 2 724 344 tony Elektrownia Pątnów II sp. z o.o.

Ryzyko zwrotu darmowych uprawnień do emisji CO₂ tyt. zaniechania inwestycji w bloki 3 i 4 oraz blok gazowo-parowy

W związku z zawieszeniem inwestycji w bloki 3 i 4 oraz blok gazowo-parowy Zarząd Spółki oszacował potencjalne ryzyko zwrotu darmowych uprawnień do emisji CO₂ w kwocie ok. 6,5 miliona EUR wraz z odsetkami.

W związku z przedłożeniem do Komisji Europejskiej projektu zmienionego Krajowego Planu Inwestycyjnego na lata 2013-2020 Spółka wystąpiła z zapytaniem do Ministra Środowiska o możliwość zastąpienia zawieszonych zadań inwestycyjnych nowymi zadaniami. W odpowiedzi Minister Środowiska zwrócił się z prośbą o wskazanie listy zadań, których termin zakończenia wskazany w przedmiotowym planie jest zagrożony.

W dniu 28 lutego 2018 roku Spółka złożyła pismo do Ministra Środowiska, w którym wyraziła chęć zbilansowania wartości wydanych uprawnień do emisji CO₂ dla inwestycji związanych z blokami 3 i 4, kosztami planowanych inwestycji, które miały by zostać zamienione. Do dnia sporządzenia niniejszego sprawozdania, Spółka nie otrzymała odpowiedzi od Ministra Środowiska.

Na dzień sporządzenia niniejszego sprawozdania nie stwierdzono ryzyka potencjalnego zwrotu otrzymanych darmowych uprawnień do emisji CO₂ związanych z powyższymi zadaniami inwestycyjnymi oraz nie stwierdzono podstaw do utworzenia z tego tytułu ewentualnych rezerw. W sprawozdaniu ujawniono zobowiązanie warunkowe dotyczące zwrotu uprawnień.

W poniższych tabelach zaprezentowano prawa do emisji dwutlenku węgla przyznane w ramach Krajowego Planu Rozdziału Uprawnień, nabyte na rynku wtórnym wraz z podziałem na część wykorzystaną na własne potrzeby oraz sprzedaną w okresach zakończonych dnia 31 grudnia 2017 roku oraz 31 grudnia 2016 roku.

Prawa do emisji dwutlenku węgla w roku zakończonym dnia 31 grudnia 2017 roku

(w tonach)	<i>Zespół Elektrowni Pątnów- Adamów-Konin SA</i>	<i>„Elektrownia Pątnów II” sp. z o.o.</i>
	Emisja CO ₂	8 260 668
		2 605 436
	Saldo na początek okresu	12 900 660
	Nabyte	3 496 000
	Otrzymane darmowe	83 317
	Umorzenie	(9 428 262)
	Sprzedaż	-
	Wymiana	-
	Saldo na koniec okresu	7 051 715
EUA		920 181
		3 832 000
		-
		(2 027 837)
		-
		-
		2 724 344

**Fizyczne umorzenie uprawnień do emisji za dany rok następuje w pierwszych miesiącach roku następnego.*

Prawa do emisji dwutlenku węgla w roku zakończonym dnia 31 grudnia 2016 roku

(w tonach)	<i>Zespół Elektrowni Pątnów-Adamów-Konin SA</i>		<i>„Elektrownia Pątnów II” sp. z o.o.</i>
	Emisja CO ₂	9 428 262	2 027 836
EUA	Saldo na początek okresu	9 689 990	2 567 596
	Nabyte	12 687 500	703 000
	Otrzymane darmowe	430 676	-
	Umorzenie	(9 907 506)	(2 350 415)
	Sprzedaż	-	-
	Wymiana	-	-
	Saldo na koniec okresu	12 900 660	920 181

*Fizyczne umorzenie uprawnień do emisji za dany rok następuje w pierwszych miesiącach roku następnego.

33. Zobowiązania z tytułu dostaw i usług, pozostałe zobowiązania i rozliczenia międzyokresowe

33.1. Zobowiązania z tytułu dostaw i usług oraz pozostałe zobowiązania finansowe (krótkoterminowe)

	<i>31 grudnia 2017 roku</i>	<i>31 grudnia 2016 roku</i>
Zobowiązania z tytułu dostaw i usług:	100 503	186 493
Zobowiązania z tytułu opcji put	3 755	6 061
Zobowiązania inwestycyjne	15 530	12 814
Zobowiązania wobec pracowników z tytułu wynagrodzeń	14 452	15 325
Inne zobowiązania	12 176	81 969
Razem	<u>146 416</u>	<u>302 662</u>

W linii inne zobowiązania na dzień 31 grudnia 2017 roku Grupa prezentuje głównie zobowiązania z tytułu leasingu finansowego w kwocie 1 636 tysięcy złotych, (7 189 tysięcy złotych w roku 2016). Pozostała kwota w pozycji inne zobowiązania na dzień 31 grudnia 2017 roku dotyczy głównie rozrachunków z pracownikami i potrąceń z listy płac na kwotę 7 104 tysiące złotych (5 315 tysięcy złotych w 2016 roku) oraz rozrachunków z tytułu wadium w kwocie 1 111 tysięcy złotych (1 579 tysięcy złotych w 2016 roku).

Zobowiązania z tytułu opcji put dotyczą zobowiązania ZE PAK SA do wykupu akcji pracowniczych zgodnie z zapisami umowy sprzedaży akcji PAK KWB Konin SA oraz PAK KWB Adamów SA, w przypadku gdy pracownicy zgłoszą chęć odsprzedaży. Warunki umowy określają cenę jak również termin wykupu. Zgodnie z MSSF ZE PAK SA rozpoznał na dzień objęcia kontroli zobowiązanie do wykupu akcji posiadanych przez udziały niekontrolujące. W związku z trwającym procesem wykupu akcji pracowniczych na dzień 31 grudnia 2017 roku pozostała kwota zobowiązania wynosi 3 755 tysięcy złotych.

Zasady i warunki płatności powyższych zobowiązań finansowych:

Warunki transakcji z podmiotami powiązаныmi przedstawione są w nocie 37 dodatkowych informacji i objaśnień. Zobowiązania z tytułu dostaw i usług są nieoprocentowane i zazwyczaj rozliczane w terminach 14 bądź 30-dniowych.

Zobowiązania z tytułu odsetek są zazwyczaj rozliczane w okresach miesięcznych bądź kwartalnych w ciągu całego roku obrotowego.

33.2. Zobowiązania z tytułu dostaw i usług oraz pozostałe zobowiązania finansowe (długoterminowe)

	<i>31 grudnia 2017 roku</i>	<i>31 grudnia 2016 roku</i>
Zobowiązanie z tytułu leasingu finansowego	2 606	3 962
Zobow. krótkot. wobec pozostałych jedn. -powyżej 12 m-cy	415	483
Inne	2 125	624
Razem	<u>5 146</u>	<u>5 069</u>

33.3. Pozostałe zobowiązania niefinansowe

	<i>31 grudnia 2017 roku</i>	<i>31 grudnia 2016 roku</i>
Zobowiązania z tytułu podatku VAT	18 238	13 637
Zobowiązania z tytułu opłat środowiskowych	39 115	48 650
Zobowiązania z tytułu podatku akcyzowego	971	543
Zobowiązania z tytułu ubezpieczeń społecznych	23 203	24 373
Podatek dochodowy od osób fizycznych	6 273	6 200
Pozostałe zobowiązania budżetowe	5 115	7 405
Zaliczki na dostawy	936	4 299
Opłata eksploatacyjna	11 060	10 771
Inne	2 476	553
Razem	<u>107 387</u>	<u>116 431</u>

Zobowiązania z tytułu opłat środowiskowych dotyczą opłat za zanieczyszczanie powietrza, składowanie odpadów oraz pobór wód i odprowadzanie ścieków. Okresem rozliczeniowym jest rok.

Zobowiązania z tytułu opłat eksploatacyjnych dotyczą opłat od wydobytej kopaliny, które wynikają z Prawa geologicznego i górniczego. Okresem rozliczeniowym jest półrocze.

33.4. Pochodne instrumenty finansowe

	<i>31 grudnia 2017 roku</i>	<i>31 grudnia 2016 roku</i>
Instrumenty zabezpieczające zmienność stóp procentowych (SWAP)	4 112	10 053
Pozostałe opcje walutowe	897	-
Razem	<u>5 009</u>	<u>10 053</u>
krótkoterminowe	4 139	5 759
długoterminowe	<u>870</u>	<u>4 294</u>

33.5. Dotacje i rozliczenia międzyokresowe przychodów (długoterminowe)

	31 grudnia 2017 roku	31 grudnia 2016 roku
Dotacje długoterminowe	41 504	43 006
Pozostałe	3 005	296
Razem	<u>44 509</u>	<u>43 302</u>

Głównym składnikiem pozycji „Pozostałe” są otrzymane nieodpłatnie od Starostwa Powiatowego oraz Gminy grunty w kwocie 2 852 tysiące złotych

33.6. Dotacje i rozliczenia międzyokresowe przychodów (krótkoterminowe)

	31 grudnia 2017 roku	31 grudnia 2016 roku
Rozliczenie leasingu zwrotnego krótkoterminowe	-	5 163
Dotacje krótkoterminowe	1 502	1 502
Pozostałe	5	5
Razem	<u>1 507</u>	<u>6 670</u>

34. Zobowiązania warunkowe oraz opis istotnych spraw sądowych

Poza zobowiązaniami opisanymi w notach 34.1, 35 i 36 Grupa na dzień 31 grudnia 2017 roku nie posiadała innych zobowiązań warunkowych, udzielonych gwarancji oraz poręczeń.

34.1. Sprawy sądowe

Rekompensaty z tytułu rozwiązania kontraktów długoterminowych sprzedaży mocy i energii elektrycznej w Elektrowni Pątnów II

Elektrownia Pątnów II sp. z o.o. otrzymuje rekompensaty (zaliczki oraz ich roczne korekty) na pokrycie kosztów osieroconych zgodnie z Ustawą z dnia 29 czerwca 2007 roku o zasadach pokrywania kosztów powstałych u wytwórców w związku z przedterminowym rozwiązaniem umów długoterminowych sprzedaży mocy i energii elektrycznej. Odpowiednio skalkulowane zaliczki i korekty ujmowane są w podstawowych przychodach ze sprzedaży przy czym ujemna korekta równoznaczna jest z pomniejszeniem przychodu. Na podstawie decyzji Prezesa Urzędu Regulacji Energetyki („Prezes URE”) z dnia 31 lipca 2009 roku, spółka została zobowiązana zwrócić administratorowi systemu rekompensat, Zarządcy Rozliczeń SA kwotę 52 493 tysiące złotych, tytułem ujemnej korekty kosztów osieroconych za rok 2008. Zarząd spółki nie godząc się z decyzją Prezesa URE, odwołał się do Sądu Okręgowego w Warszawie – Sądu Ochrony Konkurencji i Konsumentów („SOKiK”).

Finalnie, sprawa ujemnej korekty za rok 2008 znalazła rozstrzygnięcie w wyroku Sądu Apelacyjnego z dnia 4 listopada 2014 roku. Na mocy tego wyroku i uwzględniając wcześniejsze rozliczenia pomiędzy Elektrownią Pątnów II sp. z o.o. a Zarządcą Rozliczeń SA spółka musiała zwrócić Zarządcy Rozliczeń SA kwotę 81,5 miliona złotych. Wyrok Sądu został ujęty w sprawozdaniu spółki za III kwartał 2014 roku (zmniejszenie przychodów o 81,5 miliona złotych).

W dniu 15 kwietnia 2015 roku Elektrownia Pątnów II sp. z o.o. złożyła skargę kasacyjną od tego wyroku. W dniu 24 lutego 2016 roku Sąd Najwyższy odmówił przyjęcia skargi kasacyjnej do rozpoznania. Orzeczenie Sądu Najwyższego zakończyło postępowanie.

Wyrok Sądu Apelacyjnego w Warszawie z dnia 4 listopada 2014 roku jest prawomocny i podlega wykonaniu przez Elektrownię Pątnów II sp. z o.o. Zgodnie z ustaleniami, dokonanymi pomiędzy Elektrownią Pątnów II sp. z o.o. a

Zarządcą Rozliczeń SA kwota będąca przedmiotem sporu była sukcesywnie spłacana Zarządcy Rozliczeń SA zgodnie z przyjętym harmonogramem płatności. Ostatnia rata płatności została zrealizowana 28 lipca 2017 roku.

Tym samym kwestia rozliczeń kosztów osieroconych za 2008 rok pomiędzy Elektrownią Pątnów II sp. z o.o. i Zarządcą Rozliczeń SA została zakończona.

Postępowanie w sprawie ustalenia wysokości korekty rocznej kosztów osieroconych za 2016 rok

Prezes Urzędu Regulacji Energetyki („Prezes URE”) w dniu 27 marca 2017 roku wszczął z urzędu postępowanie administracyjne w sprawie ustalenia dla Elektrowni Pątnów II sp. z o.o. wysokości korekty rocznej kosztów osieroconych za 2016 rok.

W dniu 27 lipca 2017 roku Prezes URE wydał decyzję ustalającą wysokość korekty rocznej kosztów osieroconych dla Elektrowni Pątnów II za rok 2016 w kwocie 88 354 tysiące złotych.

W dniu 29 września 2017 roku Zarządca Rozliczeń SA zapłacił Elektrowni Pątnów II sp. z o.o. kwotę wynikającą z decyzji Prezesa URE.

Sprawa zakończona.

Postępowanie w sprawie nie przestrzegania obowiązków, o których mowa w art. 49a ust. 1 i 2 ustawy - Prawo energetyczne

W dniu 27 września 2016 roku Prezes Urzędu Regulacji Energetyki („Prezes URE”) wszczął z urzędu postępowanie administracyjne przeciwko Elektrowni Pątnów II sp. z o.o. w związku nieprzestrzeganiem przez Elektrownię Pątnów II sp. z o.o. obowiązków, o których mowa w art. 49a ust.1 i 2 ustawy - Prawo energetyczne, tj. obowiązku sprzedaży energii elektrycznej wytworzonej w okresie od 1 stycznia 2012 roku do 31 grudnia 2012 roku w drodze tzw. publicznego obrotu.

W dniach 12 października oraz 21 grudnia 2016 roku Elektrownia Pątnów II sp. z o.o. przesłała do Prezesa URE stosowne wyjaśnienia oraz swoje stanowisko w ww. sprawie.

W dniu 28 kwietnia 2017 roku Prezes URE wydał decyzję o umorzeniu ww. postępowania.

Sprawa zakończona.

Zaskarżenie indywidualnej interpretacji przepisów prawa podatkowego w zakresie zwrotów do Zarządcy Rozliczeń SA ujemnych korekt wynikających z ustawy o KDT

W dniu 7 lipca 2017 roku Elektrownia Pątnów II sp. z o.o. złożyła do Wojewódzkiego Sądu Administracyjnego w Poznaniu (za pośrednictwem Dyrektora Krajowej Informacji Skarbowej) skargę na indywidualną interpretację przepisów prawa podatkowego, wydaną przez Dyrektora Krajowej Informacji Skarbowej z dnia 20 kwietnia 2017 roku w zakresie spłaty na rzecz Zarządcy Rozliczeń SA, na podstawie zawartego przez strony porozumienia, zobowiązań tytułem zwrotu ujemnej korekty kosztów osieroconych za rok 2008 oraz innych przyszłych spłat (ujemnych korekt) od Elektrowni Pątnów II sp. z o.o. na rzecz Zarządcy Rozliczeń SA, których zasadność będzie wynikała z ustawy z dnia 29 czerwca 2007 roku o zasadach pokrywania kosztów powstałych u wytwórców w związku z przedterminowym rozwiązaniem umów długoterminowych sprzedaży mocy i energii elektrycznej (Dz. U. z 2017 r., poz. 569 ze zm.; dalej: „ustawa o KDT”).

Dnia 10 sierpnia 2017 roku Dyrektor Krajowej Informacji Skarbowej przesłał do Wojewódzkiego Sądu Administracyjnego w Poznaniu odpowiedzi na ww. skargę.

W opinii Elektrowni Pątnów II sp. z o.o. wszelkie zwroty/spłaty od Elektrowni Pątnów II sp. z o.o. na rzecz Zarządcy Rozliczeń SA wynikające z ustawy o KDT stanowią koszty uzyskania przychodów w momencie faktycznego dokonania tych spłat. Spółka ma prawo uwzględnić te koszty w rozliczeniu za rok podatkowy, w którym nastąpiła/nastąpi zapłata na rzecz Zarządcy Rozliczeń SA. Przesądza o tym uregulowanie zawarte w art. 42 ust. 4 ustawy o KDT.

Powyższa opinia spółki jest również zgodna z szerokim orzecznictwem w tym zakresie.

Odmiennego zdania jest Dyrektor Krajowej Informacji Skarbowej, który wydając indywidualną interpretację uznał stanowisko spółki za nieprawidłowe i stwierdził, że spłaty na rzecz Zarządcy Rozliczeń SA na podstawie zawartego porozumienia w latach 2014-2017 (w zakresie dokonanych spłat), w roku 2017 (w zakresie przyszłych jeszcze nie dokonanych spłat) oraz inne spłaty od spółki na rzecz Zarządcy Rozliczeń SA, których zasadność będzie wynikała z ustawy o KDT stanowią/stanowiąc będą koszty uzyskania przychodów w dniu ich poniesienia, tj. zaksięgowania w księgach rachunkowych.

W dniu 18 stycznia 2018 roku spółka wygrała przed Sądem Apelacyjnym w Poznaniu spór z Dyrektorem Krajowej Informacji Skarbowej w ww. sprawie. Wyrok sądu oznacza, że spółka w prawidłowy sposób rozpoznawała koszty uzyskania przychodu z ww. tytułu.

W dniu 27 marca 2018 roku Dyrektor Krajowej Informacji Skarbowej odwołał się od wyroku sądu.

Sprawa w toku.

Postępowanie w związku z niezrealizowaniem obowiązku utrzymywania zapasów paliw

W dniach 17 września 2008 roku oraz 29 maja 2009 roku, Prezes Urzędu Regulacji Energetyki (URE) wszczął postępowania w sprawie wymierzenia kary pieniężnej Spółce ZE PAK SA w związku z niespełnieniem obowiązku utrzymywania zapasu paliw zapewniających ciągłość dostaw energii elektrycznej i ciepła do odbiorców na dzień 31 grudnia 2007 roku, 31 marca 2008 roku, 1 lipca 2008 roku, 1 września 2008 roku, 1 października 2008 roku, 1 listopada 2008 roku, 1 grudnia 2008 roku, 1 stycznia 2009 roku, 1 lutego 2009 roku oraz 1 marca 2009 roku.

Decyzją Prezesa URE z dnia 28 grudnia 2010 roku wymierzono ZE PAK SA karę pieniężną za nie przestrzeganie obowiązku utrzymania zapasów paliwa w ilości zapewniającej utrzymanie ciągłości dostaw ciepła do odbiorców w roku 2008 i 2009 w wysokości 1 500 tysięcy złotych. Spółka początkowo utworzyła w 2010 roku rezerwę na koszt kary w pełnej wysokości, którą następnie w 2015 roku rozwiązała, w związku z zapłatą kary.

W dniu 30 stycznia 2014 roku SOKiK wydał wyrok, w którym oddalił odwołanie Spółki od decyzji Prezesa URE. Spółka złożyła w dniu 30 kwietnia 2014 roku apelację do Sądu Apelacyjnego w Warszawie.

W dniu 13 maja 2015 roku Sąd Apelacyjny w Warszawie oddalił apelację Spółki od wyroku SOKiK z 30 stycznia 2014 roku, czego skutkiem było utrzymanie w mocy decyzji Prezesa URE.

W dniu 11 grudnia 2015 roku Spółka wniosła do Sądu Najwyższego skargę kasacyjną od wyroku Sądu Apelacyjnego w Warszawie z dnia 13 maja 2015 roku.

W dniu 22 marca 2017 roku Sąd Najwyższy wydał wyrok, którym uchylił zaskarżony wyrok Sądu Apelacyjnego w Warszawie z dnia 13 maja 2015 roku i przekazał sprawę Sądowi Apelacyjnemu w Warszawie do ponownego rozpoznania i orzeczenia o kosztach postępowania kasacyjnego.

W dniu 11 kwietnia 2018 r. Sąd Apelacyjny w Warszawie wydał wyrok, którym zmienił wyrok SOKiK z dnia 30 stycznia 2014 roku w ten sposób, że uchylił decyzję Prezesa URE z dnia 28 grudnia 2010 roku. Od tego wyroku Prezesowi URE służy prawo do wniesienia skargi kasacyjnej.

Sprawa niezakończona.

Postępowanie w sprawie zwrotu nadpłaty podatku akcyzowego

W świetle przepisów obowiązujących na terenie Unii Europejskiej a w szczególności przepisów art. 21 ust. 5 Dyrektywy energetycznej, w związku z art. 6 ust. 1 Dyrektywy horyzontalnej, po dniu 1 stycznia 2006 roku przedmiotem opodatkowania podatkiem akcyzowym jest sprzedaż energii na ostatnim etapie obrotu tzn. sprzedaż przez dystrybutora ostatecznemu odbiorcy (konsumentowi). Nie podlega opodatkowaniu tym podatkiem wcześniejszy etap obrotu, np. między producentem energii elektrycznej, a jej dystrybutorem. W takim przypadku obowiązek podatkowy powstaje w momencie dostawy energii elektrycznej konsumentowi.

Od dnia 1 marca 2009 roku weszła w życie ustawa z dnia 6 grudnia 2008 roku o podatku akcyzowym, zgodnie z którą sprzedaż energii elektrycznej podmiotowi, który nie jest jej odbiorcą końcowym, nie podlega opodatkowaniu akcyzą.

W związku z powyższym ZE PAK SA na podstawie art. 75 § 1, w związku z art. 75 § 2 Ustawy z dnia 29 sierpnia 1997 roku Ordynacja podatkowa (Dz. U. z 1997 roku Nr 137, poz. 926, z późniejszymi zmianami) złożyła wnioski o stwierdzenie nadpłaty podatku akcyzowego za lata 2006, 2007, 2008 oraz styczeń i luty roku 2009 na łączną kwotę około 626 milionów złotych, uzasadniając to tym, że na podstawie przepisów prawa obowiązującego na terenie Unii Europejskiej oraz orzecznictwa Wojewódzkich Sądów Administracyjnych, wykonywane przez ZE PAK SA czynności nie podlegają opodatkowaniu podatkiem akcyzowym. Poszczególne wnioski były rozpatrywane na szczeblach: Urzędu Celnego w Kaliszu, Izby Celnej w Poznaniu a obecnie Wojewódzkiego Sądu Administracyjnego w Poznaniu oraz Naczelnego Sądu Administracyjnego. Z uwagi na stanowisko judykatury przedstawione w trakcie prowadzonych postępowań sądowych, wysokość nadpłaty, o zwrot której wnosi Spółka, uległa zmniejszeniu do kwoty poniesionego uszczerbku, wynikającego ze sporządzonych analiz ekonomicznych, tj. aktualnie do kwoty około 108 milionów złotych.

Ponadto, w związku z wyrokami Sądów Administracyjnych w sprawach innych spółek energetycznych w przedmiocie nadpłaconego podatku akcyzowego oraz uchwałą I GPS 1/11 Naczelnego Sądu Administracyjnego z dnia 22 czerwca 2011 roku (gdzie NSA uznał, że przeniesienie ciężaru podatku w cenie wyłącza możliwość zwrotu nadpłaty),

niezależnie od toczącego się postępowania administracyjnego, w dniu 10 lutego 2012 roku Spółka zainicjowała postępowanie na drodze cywilnoprawnej, składając do Sądu Rejonowego Warszawa Śródmieście zażalenie Skarbu Państwa do próby ugodowej na kwotę 626 406 tysięcy złotych. Do zawarcia ugody nie doszło, gdyż na rozprawie w dniu 16 kwietnia 2012 roku sygnatura akt VI Co 311/12 przedstawiciele Skarbu Państwa nie zgodzili się na ugodę.

Równolegle, Spółka oczekując na wyniki postępowań podatkowych w sprawie wcześniej złożonych wniosków o nadpłatę złożyła na piśmie w dniu 14 września 2012 roku w Izbie Celnej w Poznaniu dodatkowe wyjaśnienia w postaci wyników szczegółowej analizy ekonomicznej, której celem było wykazanie, czy Spółka poniosła uszczerbek związany z zapłatą podatku akcyzowego, do którego nie była zobowiązana. Spółka stoi na stanowisku, iż złożony dokument dotyczący wniosków nadpłatowych z całego okresu objętego postępowaniami, tj. styczeń 2006 - luty 2009 roku. Ostatecznie wszystkie wnioski trafiły na wokandy sądów WSA lub NSA. Na dzień sporządzenia niniejszego sprawozdania status postępowań jest następujący:

- 22 sprawy za okres styczeń 2006 – listopad 2007 roku (z wyłączeniem listopada 2006 roku) prowadzone były ponownie od początku przez Naczelnika UC, po tym jak sprawy wróciły z NSA. Spółka przedłożyła w nich miesięczne analizy ekonomiczne poniesienia uszczerbku. Po negatywnych decyzjach Naczelnika UC a potem Dyrektora IC zostały złożone do WSA w Poznaniu skargi. Rozprawy przed WSA w Poznaniu odbyły się w dniach 4 i 18 listopada 2015 roku. We wszystkich sprawach zapadły wyroki negatywne dla Spółki. W lutym 2016 roku Spółka złożyła skargi kasacyjne do NSA. NSA oddalił skargi kasacyjne Spółki w ww. 22 sprawach na rozprawach przeprowadzonych w dniach 10 i 11 kwietnia 2018 roku.
- 14 postępowań za okres grudzień 2007 – luty 2009 roku (z wyłączeniem lipca 2008 roku) w dniu 26 stycznia 2017 roku odbyły się rozprawy przed WSA w Poznaniu. We wszystkich sprawach oddalono skargi Spółki na decyzje IC w Poznaniu. Spółka złożyła do WSA wnioski o sporządzenie pisemnego uzasadnienia wyroków, które otrzymała w dniu 7 marca 2017 roku. Spółka po analizie uzasadnień do wyroków w dniu 6 kwietnia 2017 roku złożyła 14 skarg kasacyjnych do NSA. Obecnie Spółka oczekuje na wyznaczenie terminów rozpraw przed NSA,
- postępowanie za listopad 2006 roku zostało zakończone negatywnym wynikiem NSA z dnia 8 grudnia 2011 roku,
- postępowanie za lipiec 2008 roku doczekało się rozpoznania skargi kasacyjnej przez NSA. Na rozprawie w dniu 29 kwietnia 2015 roku NSA oddalił skargę kasacyjną Spółki i wskazał, że w pełni podziela stanowisko zajęte przez WSA w Poznaniu w wyroku, od którego została złożona skarga kasacyjna.

Niezależnie od powyższego postępowania ZE PAK SA złożyła skargę na działanie polskich organów do Komisji Europejskiej (dalej: KE) w trybie art. 258 Traktatu o funkcjonowaniu Unii Europejskiej. W wydanej opinii KE, może zobligować polskie organy podatkowe do wydania korzystnego dla ZE PAK SA rozstrzygnięcia. W dniu 21 marca 2017 roku do ZE PAK SA dotarła „preclosure letter” z KE, w którym to piśmie wstępnie odmówiono słuszności stanowisku ZE PAK SA, dając jednocześnie prawo do ponownego wypowiedzenia się w sprawie, z czego ZE PAK SA skorzystała. W dniu 9 czerwca 2017 roku do KE ponownie zostało wysłane pismo podsumowujące argumentację ZE PAK SA w kwestii zwrotu nadpłaconej akcyzy. Aktualnie ZE PAK SA oczekuje na zajęcie przez KE ostatecznego stanowiska w opisywanej sprawie.

W przypadku Elektrowni Pątnów II sp. z o.o. postępowanie za wszystkie okresy (jedna sprawa) trafiło na wokandy WSA po negatywnej dla spółki Decyzji Dyrektora IC. Wspomniana spółka nie dysponuje analizami porównawczymi poniesienia uszczerbku. Dnia 4 listopada 2015 roku w WSA w Poznaniu odbyła się rozprawa. Dnia 18 listopada 2015 roku został ogłoszony negatywny wyrok, dnia 8 lutego 2016 roku spółka złożyła skargę kasacyjną do NSA. NSA oddalił skargę kasacyjną Spółki na rozprawie przeprowadzonej w dniu 11 kwietnia 2018 roku.

Postępowanie w sprawie decyzji środowiskowej wydanej na rzecz PAK KWB Konin SA dotyczącej złoża węgla brunatnego w Tomisławicach

PAK KWB Konin SA jest stroną postępowań administracyjnych dotyczących decyzji środowiskowej związanej ze złożem węgla brunatnego w Tomisławicach. W dniu 7 sierpnia 2007 roku wójt gminy Wierzbinek wydał decyzję środowiskową dotyczącą odkrywki węgla brunatnego. W dniu 5 grudnia 2008 roku decyzja ta została zaskarżona przez dziewięć osób fizycznych wspieranych przez fundację Greenpeace z powodu rzekomego rażącego naruszenia przepisów prawa. W dniu 25 marca 2009 roku Samorządowe Kolegium Odwoławcze odmówiło uchylenia decyzji środowiskowej. Powodowie złożyli wniosek o ponowne rozpatrzenie sprawy. W dniu 4 maja 2009 roku, po ponownym rozpatrzeniu sprawy, Samorządowe Kolegium Odwoławcze podtrzymało swoje wcześniejsze orzeczenie. Powodowie po raz kolejny złożyli odwołanie od decyzji środowiskowej. W dniu 5 maja 2010 roku Wojewódzki Sąd Administracyjny w Poznaniu orzekł, iż decyzja środowiskowa, na podstawie której została udzielona koncesja na wydobycie węgla brunatnego ze złoża Tomisławice, w rażący sposób narusza przepisy prawa. PAK KWB Konin SA i

Samorządowe Kolegium Odwoławcze złożyło odwołanie od tego wyroku. W dniu 21 marca 2012 roku Naczelny Sąd Administracyjny uchylił zaskarżone orzeczenie Wojewódzkiego Sądu Administracyjnego w Poznaniu i przekazał sprawę do ponownego rozpatrzenia. W dniu 6 listopada 2012 roku Wojewódzki Sąd Administracyjny w Poznaniu ogłosił wyrok uchylający decyzję Samorządowego Kolegium Odwoławczego z dnia 25 marca 2009 roku odmawiającą stwierdzenia nieważności decyzji środowiskowej wydanej w dniu 7 sierpnia 2007 roku przez Wójta Gminy Wierzbiniek związanej z eksploatacją przez PAK KWB Konin SA odkrywki węgla brunatnego Tomisławice. W dniu 7 stycznia 2013 roku PAK KWB Konin SA złożyła skargę kasacyjną od opisywanego wyroku.

Po rozpoznaniu na rozprawie w dniu 7 października 2014 roku Naczelny Sąd Administracyjny oddalił skargę kasacyjną PAK KWB Konin SA od wyroku Wojewódzkiego Sądu Administracyjnego w Poznaniu z dnia 6 listopada 2012 roku uchylającego decyzję Samorządowego Kolegium Odwoławczego w Koninie z dnia 25 marca 2009 roku odmawiającą stwierdzenia nieważności decyzji środowiskowej wydanej w dniu 7 sierpnia 2007 roku przez Wójta Gminy Wierzbiniek związanej z eksploatacją odkrywki węgla brunatnego Tomisławice.

Oddalenie skargi kasacyjnej PAK KWB Konin SA oznacza, że wyrok Wojewódzkiego Sądu Administracyjnego w Poznaniu z dnia 6 listopada 2012 roku stał się prawomocny, a sprawa dotycząca stwierdzenia nieważności decyzji środowiskowej wróciła ponownie do Samorządowego Kolegium Odwoławczego. W dniu 1 października 2015 roku Samorządowe Kolegium Odwoławcze wydało postanowienie o zawieszeniu postępowania w sprawie stwierdzenia nieważności decyzji środowiskowej wydanej przez Wójta Gminy Wierzbiniek w związku z niezakończonym przez Komisję Europejską postępowaniem przeciwko rządowi polskiemu w przedmiocie naruszenia przepisów dotyczących ochrony środowiska w związku ze złożem węgla brunatnego w Tomisławicach. W sprawie postanowienia o zawieszeniu postępowania prowadzone jest obecnie odrębne postępowanie.

Wyrok Naczelnego Sądu Administracyjnego w Warszawie z dnia 7 października 2014 roku nie pozbawia mocy prawnej decyzji środowiskowej wydanej przez wójta gminy Wierzbiniek i nie wstrzymuje prac eksploatacyjnych oraz wydobywczych na odkrywce Tomisławice. Decyzja środowiskowa Wójta Gminy Wierzbiniek z dnia 7 sierpnia 2007 roku w dalszym ciągu pozostaje w obrocie prawnym i do czasu wydania ostatecznego rozstrzygnięcia przez Samorządowe Kolegium Odwoławcze wywołuje ona skutki prawne.

Postępowanie w sprawie wydania decyzji środowiskowej dotyczącej złoża węgla brunatnego Ościsłowo

W dniu 13 marca 2017 roku PAK KWB Konin SA otrzymała decyzję Regionalnego Dyrektora Ochrony Środowiska w Poznaniu („RDOŚ w Poznaniu”) z dnia 10 marca 2017 roku odmawiającą określenia środowiskowych uwarunkowań dla przedsięwzięcia pn.: „Wydobycie węgla brunatnego i kopaliny towarzyszących z Odkrywki Ościsłowo”. Decyzja RDOŚ w Poznaniu nie miała charakteru ostatecznej. PAK KWB Konin SA złożyła od wydanej decyzji stosowne odwołanie do Generalnej Dyrekcji Ochrony Środowiska w Warszawie (GDOŚ w Warszawie). W odwołaniu wniesiono o uchylenie zaskarżonego rozstrzygnięcia w całości i określenie uwarunkowań środowiskowych dla realizacji ww. przedsięwzięcia. 30 listopada 2017 roku GDOŚ w Warszawie podjęła decyzję o uchyleniu w całości zaskarżonej przez PAK KWB Konin SA decyzji RDOŚ w Poznaniu z dnia 10 marca 2017 roku odmawiającej określenia środowiskowych uwarunkowań dla przedsięwzięcia pn.: „Wydobycie węgla brunatnego i kopaliny towarzyszących z Odkrywki Ościsłowo” i przekazaniu sprawy do ponownego rozpatrzenia przez RDOŚ w Poznaniu.

PAK KWB Konin SA pismem z dnia 18 grudnia 2017 roku wniosła sprzeciw od ww. decyzji GDOŚ w Warszawie do Wojewódzkiego Sądu Administracyjnego w Warszawie (WSA). W ocenie PAK KWB Konin SA istniały podstawy do wydania przez GDOŚ w Warszawie orzeczenia reformatoryjnego, czyli zmiany zaskarżonej decyzji RDOŚ w Poznaniu i merytorycznego rozstrzygnięcia w tej sprawie, a nie skierowania sprawy do ponownego rozpatrzenia. Również uczestnik postępowania przeciwny budowie odkrywki Ościsłowo wniósł sprzeciw do WSA od decyzji GDOŚ w Warszawie. Oba sprzeciwy zostały oddalone przez WSA. Wyrok zapadł 1 marca 2018 roku. Dnia 12 kwietnia 2018 roku PAK KWB Konin SA złożyła skargę kasacyjną do Naczelnego Sądu Administracyjnego w Warszawie od wyroku WSA w Warszawie z dnia 1 marca 2018 roku.

Obecnie sprawa jest ponownie rozpatrywana przez RDOŚ w Poznaniu, który poinformował o wyznaczeniu daty 5 czerwca 2018 roku jako nowego terminu załatwienia sprawy.

Postępowanie w sprawie wydania decyzji środowiskowej zostało wszczęte 16 września 2015 roku.

34.2. Rozliczenia podatkowe

Rozliczenia podatkowe oraz inne obszary działalności podlegające regulacjom (na przykład sprawy celne czy dewizowe) mogą być przedmiotem kontroli organów administracyjnych, które uprawnione są do nakładania wysokich kar i sankcji. Brak odniesienia do utrwalonych regulacji prawnych w Polsce powoduje występowanie w obowiązujących przepisach niejasności i niespójności. Często występujące różnice w opiniach, co do interpretacji

prawnej przepisów podatkowych zarówno wewnątrz organów państwowych, jak i pomiędzy organami państwowymi i przedsiębiorstwami, powodują powstawanie obszarów niepewności i konfliktów. Zjawiska te powodują, że ryzyko podatkowe w Polsce jest znacząco wyższe niż istniejące zwykle w krajach o bardziej rozwiniętym systemie podatkowym.

Rozliczenia podatkowe mogą być przedmiotem kontroli przez okres pięciu lat, począwszy od końca roku, w którym nastąpiła zapłata podatku. W wyniku przeprowadzanych kontroli dotychczasowe rozliczenia podatkowe Grupy mogą zostać powiększone o dodatkowe zobowiązania podatkowe. Zdaniem Grupy na dzień 31 grudnia 2017 roku oraz na dzień 31 grudnia 2016 roku utworzono odpowiednie rezerwy na rozpoznane i policzalne ryzyko podatkowe.

W 2017 roku miała miejsce kontrola podatku dochodowego od osób prawnych w spółce Elektrownia Pątnów II sp. z o.o. za 2016 rok. W opinii Elektrowni Pątnów II sp. z o.o. wszelkie zwroty/spłaty od Elektrowni Pątnów II sp. z o.o. na rzecz Zarządcy Rozliczeń SA wynikające z ustawy KDT stanowią koszty uzyskania przychodów w momencie faktycznego dokonania tych spłat. Elektrownia Pątnów II sp. z o.o. ma prawo uwzględniać te koszty w rozliczeniu za rok podatkowy, w którym nastąpiła/nastąpi zapłata na rzecz Zarządcy Rozliczeń. Przesądza o tym uregulowanie zawarte w art. 42 ust.4 ustawy KDT. Powyższa opinia spółki jest również zgodna z szerokim orzecznictwem sądowym w tym zakresie.

Odmiennego zdania był Dyrektor Krajowej Informacji Skarbowej, który wydając indywidualną interpretację uznał stanowisko Elektrowni Pątnów II sp. z o.o. za nieprawidłowe i stwierdził, że spłaty na rzecz Zarządcy Rozliczeń SA na podstawie zawartego porozumienia w latach 2014-2017 (w zakresie dokonanych spłat), w roku 2017 (w zakresie przyszłych jeszcze nie dokonanych spłat) oraz inne spłaty od Elektrowni Pątnów II sp. z o.o. na rzecz Zarządcy Rozliczeń SA, których zasadność będzie wynikała z ustawy o KDT stanowią/stanowiąc będą koszty uzyskania przychodów w dniu ich poniesienia, tj. zaksięgowania w księgach rachunkowych.

W dniu 18 stycznia 2018 roku Wojewódzki Sąd Administracyjny w Poznaniu w odpowiedzi na ww. skargę Elektrowni Pątnów II sp. z o.o., wydał wyrok uchylający zaskarżoną Interpretację Dyrektora Krajowej Informacji Skarbowej z dnia 20 kwietnia 2017 roku. W uzasadnieniu wyroku, WSA podzielił stanowisko Elektrowni Pątnów II sp. z o.o., iż w niniejszej sprawie wbrew stanowisku organu podatkowego nie można stosować ogólnych reguł określających dzień poniesienia kosztów uzyskania przychodu, które zostały określone w Ustawie o Podatku Dochodowym od Osób Prawnych (dalej u.p.d.o.p.), a w szczególności w art. 15. W niniejszej sprawie należy zastosować przepis art. 42 ust.4 ustawy o KDT jako *lex specialis* do przepisów u.p.d.o.p.

Wyrok WSA w Poznaniu potwierdził, iż Elektrownia Pątnów II sp. z o.o. postępowała i postępuje poprawnie, zaliczając wszelkie zwroty/spłaty od Elektrowni Pątnów II sp. z o.o. na rzecz Zarządcy Rozliczeń SA wynikające z ustawy KDT do kosztów uzyskania przychodów w momencie faktycznego dokonania tych spłat.

Dla Elektrowni Pątnów II sp. z o.o. powyższy wyrok oznacza obniżenie ryzyka podatkowego i potwierdzenie poprawnego rozliczenia aktywa podatkowego za lata 2014-2016. Powyższy wyrok WSA, stanowi jednocześnie zabezpieczenie stanowiska Elektrowni Pątnów II sp. z o.o., która nie zgodziła się z wynikiem kontroli podatkowej za 2016 rok, przeprowadzonej w 2017 roku, na gruncie podatku dochodowego od osób prawnych.

W protokole z kontroli z dnia 31 października 2017 roku, Naczelnik Drugiego Wielkopolskiego Urzędu Skarbowego w Kaliszu, podzielił bowiem stanowisko wyrażone przez Dyrektora Krajowej Informacji Skarbowej w interpretacji z dnia 20 kwietnia 2017 roku.

W dniu 14 listopada 2017 roku, Elektrownia Pątnów II sp. z o.o. wniosła zastrzeżenia do w/w protokołu kontroli podatkowej i nie zgodziła się ze stanowiskiem organów podatkowych, w zakresie zwrotu Zarządcy Rozliczeń SA środków na pokrycie kosztów osieroconych. Jednocześnie Elektrownia Pątnów II sp. z o.o. wskazała, iż najzasadniejszym rozwiązaniem, będzie wstrzymanie się z wszelkimi działaniami w tej sprawie, do czasu uzyskania rozstrzygnięcia sądowego w sprawie skargi na indywidualną interpretację przepisów prawa podatkowego, wydaną przez Dyrektora Krajowej Informacji Skarbowej z dnia 20 kwietnia 2017 roku.

W dniu 27 marca 2018 roku Dyrektor Krajowej Informacji Skarbowej złożył skargę kasacyjną od Wyroku WSA w Poznaniu z 18 stycznia 2018 roku.

W nawiązaniu do powyższego w dniu 17 kwietnia 2018 roku Elektrownia Pątnów II sp. z o.o. otrzymała postanowienie Naczelnika Drugiego Wielkopolskiego Urzędu Skarbowego w Kaliszu o wszczęciu postępowania podatkowego w sprawie rozliczenia podatku dochodowego od osób prawnych za 2016 rok.

Na dzień sporządzenia sprawozdania Elektrownia Pątnów II sp. z o.o. oczekuje, iż w kolejnym kroku Naczelnik Drugiego Wielkopolskiego Urzędu Skarbowego w Kaliszu, zawiesi wszczęte w kwietniu 2018 roku, postępowanie podatkowe, do czasu rozstrzygnięcia przez Sąd, zagadnienia dotyczącego, zakwestionowanego przez Urząd Skarbowy,

sposobu ujęcia w 2016 roku, jako kosztów uzyskania przychodu, wydatków z tytułu zwrotu Zarządcy Rozliczeń środków na pokrycie kosztów osieroconych.

35. Zabezpieczenia spłaty zobowiązań

W celu zabezpieczenia spłaty zobowiązań Grupa stosuje wiele form zabezpieczeń. Do najpowszechniejszych należą hipoteki oraz zastawy rejestrowe.

Na dzień 31 grudnia 2017 roku oraz na dzień 31 grudnia 2016 roku Grupa posiadała następujące zobowiązania zabezpieczone na jej majątku oraz pozostałe zabezpieczenia spłaty zobowiązań:

Zobowiązania zabezpieczone na majątku

Umowa	Rodzaj zabezpieczenia	31 grudnia 2017		31 grudnia 2016	
		Kwota zabezpieczenia	waluta	Kwota zabezpieczenia	waluta
Umowa kredytu konsorcjalnego z dnia 13 marca 2014 roku na kwotę 667 mln złotych dla ZE PAK	Zastaw rejestrowy na zbiorze rzeczy				
	Zastaw rejestrowy na rachunkach bankowych	do kwoty 2 040 000	PLN	do kwoty 2 040 000	PLN
	Hipoteka umowna łączna ustanowiona na nieruchomościach				
Umowa kredytu konsorcjalnego z dnia 14 stycznia 2011 roku na kwotę 240 mln euro dla Elektrowni Pątnów II	Zastaw rejestrowy i finansowy na udziałach ZE PAK w PAK Infrastruktura i PAK-HOLDCO				
	Zastaw rejestrowy i finansowy na udziałach PAK-Holdco w Elektrowni Pątnów II	do kwoty 400 000	EUR	do kwoty 400 000	EUR
	Hipoteka umowna łączna ustanowiona na nieruchomościach Elektrowni Pątnów II i PAK Infrastruktura	do kwoty 339 750	PLN	do kwoty 339 750	PLN
	Zastaw rejestrowy na zbiorze rzeczy				
Linia wielocelowa z dnia 20 listopada 2013 roku na kwotę 76,7 mln złotych dla PAK KWB Konin	Zastaw rejestrowy na majątku trwałym	do kwoty 153 400		do kwoty 100 500	
	Hipoteka na prawie wieczystego użytkowania	-	PLN	do kwoty 100 500	PLN
Umowa linii gwarancyjnej z dnia 08 czerwca 2007 roku dla PAK Serwis	Zastaw rejestrowy na majątku trwałym	do kwoty 5 674	PLN	-	PLN

Pozostałe zabezpieczenia spłaty zobowiązań

Udzielone gwarancje

Rodzaj gwarancji	31 grudnia 2017		31 grudnia 2016	
	Kwota zabezpieczenia	waluta	Kwota zabezpieczenia	waluta
Gwarancje dobrego wykonania umowy	14 500	PLN	14 581	PLN
Gwarancje usunięcia wad i usterek	4 135	PLN	4 264	PLN
	419	EUR	279	EUR
Gwarancje płatności	145	PLN	131	PLN
Gwarancje zwrotu zaliczki	1 329	PLN	5 658	PLN

GRUPA KAPITAŁOWA ZESPOŁU ELEKTROWNI PĄTNÓW – ADAMÓW – KONIN SA
Skonsolidowane sprawozdanie finansowe za rok zakończony dnia 31 grudnia 2017 roku
Zasady (polityki) rachunkowości oraz dodatkowe noty objaśniające
(w tysiącach złotych)

Ponadto Grupa stosuje jako zabezpieczenia spłaty zobowiązań cesje z umów sprzedaży, cesje z polis ubezpieczeniowych, pełnomocnictwa do rachunków bankowych oraz oświadczenia o poddaniu się egzekucji.

Ponadto jako zabezpieczenia spłaty zobowiązań stosuje się w Grupie Kapitałowej poręczenia wewnątrzgrupowe.

Poniższa tabela pokazuje sumę udzielonych poręczeń.

	31 grudnia 2017	waluta	31 grudnia 2016	waluta
Poręczenia wewnątrzgrupowe	50 000	PLN	143 500	PLN

36. Otrzymane gwarancje i poręczenia

Rodzaj gwarancji	31 grudnia 2017		31 grudnia 2016	
	Kwota zabezpieczenia	waluta	Kwota zabezpieczenia	waluta
Gwarancje dobrego wykonania umowy	19 752 -	PLN EUR	44 036 34	PLN EUR
Gwarancje usunięcia wad i usterek	2 245 18	PLN EUR	2 889 -	PLN EUR
Gwarancje płatności	32 004 5 149	PLN EUR	47 512 -	PLN EUR
Gwarancje zwrotu zaliczki	2 399	PLN	6 958	PLN

Grupa posiada poręczenia otrzymane, są to tylko poręczenia wewnątrzgrupowe.

Wartość otrzymanych poręczeń jest zgodna z wartością poręczeń udzielonych opisanych w nocie 35.

37. Informacje o podmiotach powiązanych

Następująca tabela przedstawia łączne kwoty transakcji zawartych z podmiotami powiązanymi za bieżący i poprzednie lata obrotowe:

Podmiot powiązany		<i>Sprzedaż na rzecz podmiotów powiązanych</i>	<i>Zakupy od podmiotów powiązanych</i>	<i>Należności od podmiotów powiązanych</i>	<i>Zobowiązania wobec podmiotów powiązanych</i>
Elektrim SA	2017	-	120	-	-
	2016	-	121	-	-
Megadex Serwis Sp. z o.o.	2017	3	-	-	-
	2016	1	47 182	210	5 432
Polkomtel sp. z o.o.	2017	128 970	3 979	16 859	475
	2016	120 642	4 530	15 400	891
Laris Investments sp. z o.o.	2017	463	821	251	-
	2016	501	974	217	22
CPE sp. z o.o.	2017	-	1 089	-	11
	2016	-	-	-	-
Plus Flota sp. z o.o.	2017	-	628	-	357
	2016	-	-	-	-
Razem	2017	129 436	6 637	17 110	843
	2016	121 144	52 807	15 827	6 345

37.1. Pożyczka udzielona członkowi Zarządu

Zarówno w roku obrotowym kończącym się dnia 31 grudnia 2017 roku jak i w roku zakończonym dnia 31 grudnia 2016 roku Jednostka dominująca nie udzieliła osobom wchodzącym w skład organów zarządzających i nadzorujących żadnych pożyczek i świadczeń o podobnym charakterze.

37.2. Inne transakcje z udziałem członków Zarządu

Zarówno w roku obrotowym kończącym się dnia 31 grudnia 2017 roku jak i w roku zakończonym dnia 31 grudnia 2016 roku nie miały miejsca transakcje z udziałem osób wchodzących w skład organów zarządzających i nadzorujących.

37.3. Wynagrodzenie wyższej kadry kierowniczej Grupy

37.3.1. Wynagrodzenie wypłacone lub należne członkom Zarządu oraz członkom Rady Nadzorczej Grupy

	<i>Rok zakończony</i> <i>31 grudnia 2017 roku</i>	<i>Rok zakończony</i> <i>31 grudnia 2016 roku</i>
Zarząd jednostki dominującej		
Krótkoterminowe świadczenia pracownicze	2 400	2 989
Świadczenia z tytułu rozwiązania stosunku pracy	-	28
Rada Nadzorcza jednostki dominującej		
Krótkoterminowe świadczenia pracownicze	993	1 095
Zarządy jednostek zależnych		
Krótkoterminowe świadczenia pracownicze	4 235	5 453
Świadczenia po okresie zatrudnienia	19	-
Świadczenia z tytułu rozwiązania stosunku pracy	105	-
Rada Nadzorcza jednostek zależnych		
Krótkoterminowe świadczenia pracownicze	16	14
Razem	7 768	9 579

37.3.2. Wynagrodzenie wypłacone lub należne pozostałym członkom głównej kadry kierowniczej

	<i>Rok zakończony</i> <i>31 grudnia 2017 roku</i>	<i>Rok zakończony</i> <i>31 grudnia 2016 roku</i>
Krótkoterminowe świadczenia pracownicze	14 701	15 389
Nagrody jubileuszowe	-	96
Świadczenia po okresie zatrudnienia	15	7
Świadczenia z tytułu rozwiązania stosunku pracy	317	247
Łączna kwota wynagrodzenia wypłaconego głównej kadry kierowniczej (za wyjątkiem członków Zarządu i Rady Nadzorczej)	15 033	15 739

38. Informacje o wynagrodzeniu biegłego rewidenta lub podmiotu uprawnionego do badania sprawozdań finansowych

Poniższa tabela przedstawia wynagrodzenie podmiotu uprawnionego do badania sprawozdań finansowych wypłacone lub należne za rok zakończony dnia 31 grudnia 2017 roku, oraz za rok zakończony dnia 31 grudnia 2016 roku w podziale na rodzaje usług:

	<i>Rok zakończony</i> 31 grudnia 2017 roku	<i>Rok zakończony</i> 31 grudnia 2016 roku
Obowiązkowe badanie i przegląd jednostkowego i skonsolidowanego sprawozdania finansowego	194	212
Pozostałe usługi	23	104
Razem	217	316

39. Cele i zasady zarządzania ryzykiem finansowym

Poza instrumentami pochodnymi, do głównych instrumentów finansowych, z których korzysta Grupa, należą kredyty bankowe, pożyczki otrzymane od jednostek powiązanych i innych instytucji, środki pieniężne oraz lokaty krótkoterminowe. Głównym celem tych instrumentów finansowych jest pozyskanie środków finansowych na działalność Grupy. Grupa posiada też inne instrumenty finansowe, takie jak należności i zobowiązania z tytułu dostaw i usług, które powstają bezpośrednio w toku prowadzonej przez nią działalności.

Grupa zawarła również transakcje z udziałem instrumentów pochodnych, przede wszystkim kontrakty na zamianę stóp procentowych (swapy procentowe). Celem tych transakcji jest zarządzanie ryzykiem stopy procentowej powstającym w toku działalności Grupy oraz wynikających z używanych przez nią źródeł finansowania.

Zasadą stosowaną przez Grupę obecnie i przez cały okres objęty sprawozdaniem jest nieprowadzenie obrotu instrumentami finansowymi.

Główne rodzaje ryzyka wynikającego z instrumentów finansowych Grupy obejmują ryzyko stopy procentowej, ryzyko związane z płynnością, ryzyko walutowe oraz ryzyko kredytowe. Zarząd weryfikuje i uzgadnia zasady zarządzania każdym z tych rodzajów ryzyka – zasady te zostały w skrócie omówione poniżej. Grupa monitoruje również ryzyko cen rynkowych dotyczące wszystkich posiadanych przez nią instrumentów finansowych.

39.1. Ryzyko stopy procentowej

Narażenie Grupy na ryzyko wywołane zmianami stóp procentowych dotyczy przede wszystkim długoterminowych zobowiązań finansowych.

Grupa korzysta z zobowiązań finansowych, głównie kredytów i pożyczek o oprocentowaniu zmiennym.

W celu zminimalizowania ryzyka stopy procentowej, Grupa zawarła kontrakty na zamianę stóp procentowych (swapy procentowe), w ramach których zgadza się na wymianę, w określonych odstępach czasu, różnicy między kwotą odsetek naliczonych według stałego i zmiennego oprocentowania od uzgodnionej kwoty głównej. Transakcje te mają na celu zabezpieczenie zaciągniętych zobowiązań finansowych.

Ryzyko stopy procentowej – wrażliwość na zmiany

W analizie wrażliwości na ryzyko stopy procentowej Grupa stosuje równoległe przesunięcie krzywej stóp procentowych o potencjalną możliwą zmianę referencyjnych stóp procentowych w trakcie najbliższego roku. Dla celów analizy wrażliwości na ryzyko zmian stóp procentowych wykorzystano średnie poziomy referencyjnych stóp procentowych w danym roku. Skala potencjalnych zmian stóp procentowych została oszacowana na podstawie zmienności implikowanych ATMF opcji na stopę procentową kwotowanych na rynku międzybankowym dla walut, dla których Grupa posiada ekspozycję na ryzyko stóp procentowych z daty bilansowej.

GRUPA KAPITAŁOWA ZESPOŁU ELEKTROWNI PAŃNÓW – ADAMÓW – KONIN SA
Skonsolidowane sprawozdanie finansowe za rok zakończony dnia 31 grudnia 2017 roku
Zasady (polityki) rachunkowości oraz dodatkowe noty objaśniające
(w tysiącach złotych)

<i>Klasy instrumentów finansowych</i>	<i>31 grudnia 2017 roku</i>		<i>Analiza wrażliwości na ryzyko stopy procentowej na 31 grudnia 2017 roku</i>							
	<i>wartość bilansowa</i>	<i>wartość narażona na ryzyko</i>	<i>WIBOR</i>				<i>EURIBOR</i>			
			<i>WIBOR + 44</i>		<i>WIBOR - 44</i>		<i>EURIBOR + 10,05</i>		<i>EURIBOR - 10,05</i>	
		<i>Wynik finansowy</i>	<i>Inne całkowite dochody</i>	<i>Wynik finansowy</i>	<i>Inne całkowite dochody</i>	<i>Wynik finansowy</i>	<i>Inne całkowite dochody</i>	<i>Wynik finansowy</i>	<i>Inne całkowite dochody</i>	
Pozostałe aktywa finansowe	46 099	43 995	37	-	(37)	-	36	-	(36)	-
Należności z tytułu dostaw i usług oraz pozostałe należności	253 261	-	-	-	-	-	-	-	-	-
Pochodne instrumenty finansowe	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
Środki pieniężne i ich ekwiwalenty	322 201	322 201	1 249	-	(1 249)	-	38	-	(38)	-
Oprocentowane kredyty i pożyczki	(652 038)	(652 038)	(1 820)	-	1 820	-	(239)	-	239	-
Zobowiązania z tytułu dostaw i usług oraz pozostałe zobowiązania finansowe	(151 562)	-	-	-	-	-	-	-	-	-
Pochodne instrumenty finansowe	(5 009)	(5 009)	-	-	-	-	-	125	-	(125)
Razem	(187 048)	(290 851)	(534)	-	534	-	(165)	125	165	(125)

GRUPA KAPITAŁOWA ZESPOŁU ELEKTROWNI PĄTNÓW – ADAMÓW – KONIN SA
Skonsolidowane sprawozdanie finansowe za rok zakończony dnia 31 grudnia 2017 roku
Zasady (polityki) rachunkowości oraz dodatkowe noty objaśniające
(w tysiącach złotych)

<i>Klasy instrumentów finansowych</i>	<i>31 grudnia 2016 roku</i>		<i>Analiza wrażliwości na ryzyko stopy procentowej na 31 grudnia 2016 roku</i>							
	<i>wartość bilansowa</i>	<i>wartość narażona na ryzyko</i>	<i>WIBOR</i>				<i>EURIBOR</i>			
			<i>WIBOR + 62pb</i>		<i>WIBOR – 62pb</i>		<i>EURIBOR + 18,92pb</i>		<i>EURIBOR - 18,92pb</i>	
		<i>Wynik finansowy</i>	<i>Inne całkowite dochody</i>	<i>Wynik finansowy</i>	<i>Inne całkowite dochody</i>	<i>Wynik finansowy</i>	<i>Inne całkowite dochody</i>	<i>Wynik finansowy</i>	<i>Inne całkowite dochody</i>	
Pozostałe aktywa finansowe	89 262	86 834	68	-	(68)	-	143	-	(143)	-
Należności z tytułu dostaw i usług oraz pozostałe należności	246 025	-	-	-	-	-	-	-	-	-
Pochodne instrumenty finansowe	296	-	-	-	-	-	-	-	-	-
Środki pieniężne i ich ekwiwalenty	350 101	350 101	1 399	-	(1 399)	-	235	-	(235)	-
Oprocentowane kredyty i pożyczki	(1 009 809)	(1 009 809)	(3 861)	-	3 861	-	(732)	-	732	-
Zobowiązania z tytułu dostaw i usług oraz pozostałe zobowiązania finansowe	(307 731)	-	-	-	-	-	-	-	-	-
Pochodne instrumenty finansowe	(10 053)	(10 053)	-	-	-	-	-	587	-	(587)
Razem	(641 909)	(582 927)	(2 394)	-	2 394	-	(354)	587	354	(587)

39.2. Ryzyko walutowe

Grupa narażona jest na ryzyko walutowe z tytułu zawieranych transakcji. Ryzyko takie dotyczy zobowiązań z tytułu kredytów i pożyczek. W 2017 roku dwie spółki Grupy stosowały instrumenty służące ograniczaniu ryzyka wynikającego ze zmian kursów walutowych. ZE PAK SA zabezpieczyła kurs euro dla części przepływów związanych z zakupem jednostek uprawniających do emisji CO₂. Do zabezpieczenia kursu zastosowano transakcje typu forward z datą rozliczenia w marcu 2018 roku. Elektrownia Pątnów II zabezpieczyła kurs euro dla części przepływów związanych ze spłatą raty kredytu konsorcjalnego, stosując również transakcję typu forward z datą rozliczenia w kwietniu 2018 roku. Potencjalne możliwe zmiany kursów walutowych zostały obliczone na podstawie rocznych zmienności implikowanych dla opcji walutowych kwotowanych na rynku międzybankowym dla danej pary walut z daty bilansowej.

GRUPA KAPITAŁOWA ZESPOŁU ELEKTROWNI PAŃNÓW – ADAMÓW – KONIN SA
Skonsolidowane sprawozdanie finansowe za rok zakończony dnia 31 grudnia 2017 roku
Zasady (polityki) rachunkowości oraz dodatkowe noty objaśniające
(w tysiącach złotych)

Grupa identyfikuje ekspozycję na ryzyko zmian kursów walutowych EUR/PLN. Poniższa tabela przedstawia wrażliwość wyniku finansowego brutto na racjonalne możliwe do zaistnienia zmiany kursów walutowych, przy założeniu niezmienności innych czynników ryzyka dla tych klas instrumentów finansowych, które są narażone na ryzyko zmiany kursów walutowych.

<i>Klasy instrumentów finansowych</i>	<i>31 grudnia 2017 roku</i>		<i>Analiza wrażliwości na ryzyko walutowe na 31 grudnia 2017 roku</i>			
	<i>wartość bilansowa</i>	<i>wartość narażona na ryzyko</i>	EUR/PLN		<i>Wynik finansowy</i>	<i>Inne całkowite dochody</i>
			<i>kurs EUR/PLN + 6,2%</i>	<i>kurs EUR/PLN - 6,2%</i>		
			4,4295	3,9123		
			<i>Wynik finansowy</i>	<i>Inne całkowite dochody</i>	<i>Wynik finansowy</i>	<i>Inne całkowite dochody</i>
Pozostałe aktywa finansowe	46 099	35 630	2 209	-	(2 209)	-
Należności z tytułu dostaw i usług oraz pozostałe należności	253 261	-	-	-	-	-
Pochodne instrumenty finansowe	-	-	-	-	-	-
Środki pieniężne i ich ekwiwalenty	322 201	38 235	2 371	-	(2 371)	-
Oprocentowane kredyty i pożyczki	(652 038)	(238 271)	(14 773)	-	14 773	-
Zobowiązania z tytułu dostaw i usług oraz pozostałe zobowiązania finansowe	(151 562)	(1 860)	(115)	-	115	-
Pochodne instrumenty finansowe	(5 009)	-	-	-	-	-
Razem	(187 048)	(166 266)	(10 308)	-	10 308	-

GRUPA KAPITAŁOWA ZESPOŁU ELEKTROWNI PĄTNÓW – ADAMÓW – KONIN SA
Skonsolidowane sprawozdanie finansowe za rok zakończony dnia 31 grudnia 2017 roku
Zasady (polityki) rachunkowości oraz dodatkowe noty objaśniające
(w tysiącach złotych)

<i>Klasy instrumentów finansowych</i>	<i>31 grudnia 2016 roku</i>		<i>Analiza wrażliwości na ryzyko walutowe na 31 grudnia 2016 roku</i>			
	<i>wartość bilansowa</i>	<i>wartość narażona na ryzyko</i>	EUR/PLN		<i>Wynik finansowy</i>	<i>Inne całkowite dochody</i>
			kurs EUR/PLN + 7,75% 4,7669	kurs EUR/PLN - 7,75% 4,0811		
Pozostałe aktywa finansowe	89 262	75 813	5 875	-	(5 875)	-
Należności z tytułu dostaw i usług oraz pozostałe należności	246 025	3 754	291	-	(291)	-
Pochodne instrumenty finansowe (aktywa)	296	-	-	-	-	-
Środki pieniężne i ich ekwiwalenty	350 101	124 422	9 643	-	(9 643)	-
Oprocentowane kredyty i pożyczki	(1 009 809)	(387 123)	(30 002)	-	30 002	-
Zobowiązania z tytułu dostaw i usług oraz pozostałe zobowiązania finansowe	(307 731)	(60 927)	(4 722)	-	4 722	-
Pochodne instrumenty finansowe (pasywa)	(10 053)	-	-	-	-	-
Razem	(641 909)	(244 061)	(18 915)	-	18 915	-

39.3. Ryzyko cen surowców

Spółka narażona jest na działanie i niekorzystny wpływ czynników ryzyka związanego ze zmiennością przepływów pieniężnych oraz wyniku finansowego z tytułu zmian cen surowców. Ekspozycję na ryzyko cen surowców odzwierciedla wolumen zakupów podstawowych surowców, do których głównie zalicza się węgiel brunatny i biomasę pochodzenia drzewnego i rolnego.

Wolumen oraz koszty zużycia głównych surowców przedstawia poniższa tabela:

	2017		2016	
	Wolumen (tony)	Koszt zużycia (w tysiącach złotych)	Wolumen (tony)	Koszt zużycia (w tysiącach złotych)
Paliwo:				
Węgiel brunatny	11 666 228	763 820	12 549 649	755 463
Biomasa leśna	3 917	499	367 137	51 962
Biomasa rolna	908	189	94 785	22 876
Olej opałowy	12 203	19 079	13 963	19 473
Sorbent	159 761	13 084	235 717	17 643

39.4. Ryzyko kredytowe

Ryzyko kredytowe jest potencjalnym zdarzeniem kredytowym, które może zmaterializować się w postaci następujących czynników: niewypłacalności kontrahenta, częściowej spłaty należności, istotnego opóźnienia w spłacie należności lub innego nieprzewidzianego odstąpienia od warunków kontraktowych.

Grupa zawiera transakcje wyłącznie z renomowanymi firmami o dobrej zdolności kredytowej. Wszyscy klienci, którzy pragną korzystać z kredytów kupieckich, poddawani są procedurom wstępnej weryfikacji. Ponadto, dzięki bieżącemu monitorowaniu stanów należności, narażenie Grupy na ryzyko nieściągalnych należności jest nieznaczne.

Głównymi odbiorcami energii elektrycznej są spółki o istotnej pozycji w sektorze obrotu energią elektryczną takie jak Energa Obrót, Enea Trading, Tauron Polska Energia, Alpiq Energy, InterEnergia oraz PSE Operator. Transakcje dokonywane na giełdzie rozliczane są w trybie dziennym przez spółkę Towarowa Giełda Energii SA, co minimalizuje ryzyko kredytowe.

W odniesieniu do innych aktywów finansowych Grupy, takich jak środki pieniężne i ich ekwiwalenty, aktywa finansowe dostępne do sprzedaży oraz niektóre instrumenty pochodne, ryzyko kredytowe Grupy powstaje w wyniku niemożności dokonania zapłaty przez drugą stronę umowy, a maksymalna ekspozycja na to ryzyko równa jest wartości bilansowej tych instrumentów.

39.5. Ryzyko związane z płynnością

Grupa monitoruje ryzyko braku funduszy przy pomocy narzędzia okresowego planowania płynności. Narzędzie to uwzględnia terminy wymagalności / zapadalności zarówno inwestycji jak i aktywów finansowych (np. konta należności, pozostałych aktywów finansowych) oraz prognozowane przepływy pieniężne z działalności operacyjnej.

Celem Grupy jest utrzymanie równowagi pomiędzy ciągłością a elastycznością finansowania, poprzez korzystanie z rozmaitych źródeł finansowania, takich jak kredyty w rachunku bieżącym, kredyty bankowe, obligacje, akcje uprzywilejowane, umowy leasingu finansowego oraz umowy dzierżawy z opcją zakupu.

Tabela poniżej przedstawia zobowiązania finansowe Grupy na dzień 31 grudnia 2017 roku oraz 31 grudnia 2016 roku według daty zapadalności na podstawie umownych niezdykontowanych płatności.

GRUPA KAPITAŁOWA ZESPOŁU ELEKTROWNI PĄTNÓW – ADAMÓW – KONIN SA
Skonsolidowane sprawozdanie finansowe za rok zakończony dnia 31 grudnia 2017 roku
Zasady (polityki) rachunkowości oraz dodatkowe noty objaśniające
(w tysiącach złotych)

<i>31 grudnia 2017 roku</i>	<i>Poniżej 3 miesięcy</i>	<i>Od 3 do 12 miesięcy</i>	<i>Od 1 roku do 5 lat</i>	<i>Powyżej 5 lat</i>	<i>Razem</i>
Oprocentowane kredyty i pożyczki	75 064	281 629	321 592	-	678 285
Zobowiązania z tytułu dostaw i usług oraz pozostałe zobowiązania finansowe	64 728	81 688	5 146	-	151 562
Pochodne instrumenty finansowe	39 176	25 618	812	-	65 606
	178 968	388 935	327 550	-	895 453
 <i>31 grudnia 2016 roku</i>	 <i>Poniżej 3 miesięcy</i>	 <i>Od 3 do 12 miesięcy</i>	 <i>Od 1 roku do 5 lat</i>	 <i>Powyżej 5 lat</i>	 <i>Razem</i>
Oprocentowane kredyty i pożyczki	100 041	329 180	634 191	-	1 063 412
Zobowiązania z tytułu dostaw i usług oraz pozostałe zobowiązania finansowe	240 997	61 665	5 069	-	307 731
Pochodne instrumenty finansowe	14 446	3 716	3 973	-	22 135
	355 484	394 561	643 233	-	1 393 278

Wykazane w powyższych tabelach instrumenty pochodne zostały zaprezentowane w wartościach brutto niezdyktowanych płatności. Jednak, kontrakty te mogą być rozliczone w wartościach brutto lub w kwotach netto. Poniższe tabele prezentują uzgodnienie tych wartości do wartości bilansowych instrumentów pochodnych:

GRUPA KAPITAŁOWA ZESPOŁU ELEKTROWNI PAŃNÓW – ADAMÓW – KONIN SA
Skonsolidowane sprawozdanie finansowe za rok zakończony dnia 31 grudnia 2017 roku
Zasady (polityki) rachunkowości oraz dodatkowe noty objaśniające
(w tysiącach złotych)

<i>31 grudnia 2017 roku</i>	<i>Na żądanie</i>	<i>Poniżej 3 miesięcy</i>	<i>Od 3 do 12 miesięcy</i>	<i>Od 1 roku do 5 lat</i>	<i>Powyżej 5 lat</i>	<i>Razem</i>
Wpływy	-	(102)	(203)	(55)	-	(360)
Wyływy	-	950	1 983	812	-	3 745
Kwoty netto	-	(1 052)	(2 186)	(867)	-	(4 105)
Zdyskontowane przy użyciu odpowiednich stóp międzybankowych	-	(1 949)	(2 190)	(870)	-	(5 009)
<i>31 grudnia 2016 roku</i>	<i>Na żądanie</i>	<i>Poniżej 3 miesięcy</i>	<i>Od 3 do 12 miesięcy</i>	<i>Od 1 roku do 5 lat</i>	<i>Powyżej 5 lat</i>	<i>Razem</i>
Wpływy	-	(154)	(365)	(302)	-	(821)
Wyływy	-	1 516	3 716	3 973	-	9 205
Kwoty netto	-	(1 670)	(4 081)	(4 275)	-	(10 026)
Zdyskontowane przy użyciu odpowiednich stóp międzybankowych	-	(1 671)	(4 088)	(4 294)	-	(10 053)

40. Instrumenty finansowe

40.1. Wartość bilansowa i wartość godziwa poszczególnych klas instrumentów finansowych

Poniższa tabela przedstawia wykaz instrumentów finansowych Grupy, w podziale na poszczególne klasy i kategorie aktywów i zobowiązań zgodnie z MSR 39.

		<i>Wartość bilansowa</i>	
<i>Aktywa finansowe</i>	Kategoria zgodnie z MSR 39	<i>31 grudnia 2017 roku</i>	<i>31 grudnia 2016 roku</i>
Pozostałe aktywa finansowe	PiN	46 099	89 262
Należności z tytułu dostaw i usług oraz pozostałe należności	PiN	253 261	246 025
Pochodne instrumenty finansowe	WwWGpWF	-	296
Środki pieniężne i ich ekwiwalenty	UdtW	322 201	350 101
<i>Zobowiązania finansowe</i>			
Oprocentowane kredyty bankowe i pożyczki, w tym:		652 038	1 009 809
długoterminowe	PZFWgZK	302 465	587 851
krótkoterminowe	PZFWgZK	349 573	421 958
Zobowiązania z tytułu dostaw i usług oraz pozostałe zobowiązania finansowe	PZFWgZK	151 562	307 731
Pochodne instrumenty finansowe	WwWGpWF	5 009	10 053
<i>Użyte skróty:</i>			
UdtW	– Aktywa finansowe utrzymywane do terminu wymagalności,		
WwWGpWF	– Aktywa / zobowiązania finansowe wyceniane w wartości godziwej przez wynik finansowy / kapitały		
PiN	– Pożyczki i należności,		
DDS	– Aktywa finansowe dostępne do sprzedaży,		
PZFWgZK	– Pozostałe zobowiązania finansowe wyceniane według zamortyzowanego kosztu.		

GRUPA KAPITAŁOWA ZESPOŁU ELEKTROWNI PAŃNÓW – ADAMÓW – KONIN SA
Skonsolidowane sprawozdanie finansowe za rok zakończony dnia 31 grudnia 2017 roku
Zasady (polityki) rachunkowości oraz dodatkowe noty objaśniające
(w tysiącach złotych)

Na dzień 31 grudnia 2017 roku oraz na dzień 31 grudnia 2016 roku, Grupa posiadała następujące instrumenty finansowe wyceniane w wartości godziwej:

	<i>31 grudnia 2017 roku</i>	<i>Poziom 1</i>	<i>Poziom 2</i>	<i>Poziom 3</i>
Instrumenty pochodne zabezpieczające aktywa	-	-	-	-
Instrumenty pochodne zabezpieczające zobowiązania	-	-	5 009	-

	<i>31 grudnia 2016 roku</i>	<i>Poziom 1</i>	<i>Poziom 2</i>	<i>Poziom 3</i>
Instrumenty pochodne zabezpieczające aktywa	-	-	296	-
Instrumenty pochodne zabezpieczające zobowiązania	-	-	10 053	-

Wartość godziwa instrumentów finansowych innych niż instrumenty pochodne na dzień 31 grudnia 2017 roku oraz 31 grudnia 2016 nie odbiegała istotnie od wartości bilansowych, z uwagi głównie na fakt iż dla instrumentów krótkoterminowych efekt zastosowania dyskonta nie jest istotny oraz fakt, iż dotyczące transakcje są zawierane na warunkach rynkowych; z tego powodu wartość godziwa wspomnianych instrumentów została zaprezentowana w wysokości wartości bilansowej.

Wycena oprocentowanych pożyczek i kredytów po początkowym ujęciu dokonywana jest wg metody zamortyzowanego kosztu, uwzględniając umowne koszty związane z uzyskaniem danego kredytu lub pożyczki oraz dyskonto i uzyskane premie.

Na dzień 31 grudnia 2017 roku instrumenty pochodne: Interest Rate Swap oraz transakcje terminowe kupna waluty, zostały wycenione do wartości godziwej. Metodologia wyceny transakcji Interest Rate Swap została zaprezentowana w nocie 40.3. Dla potrzeb wyceny kontraktów walutowych obliczana jest różnica zdyskontowanych przyszłych przepływów pieniężnych pomiędzy ceną terminową na dzień wyceny a ceną transakcyjną, wg notowań przygotowywanych przez odpowiedni bank, przemnożona przez wartość nominalną kontraktu w walucie obcej. Wycena tych instrumentów została sklasyfikowana do poziomu 2 hierarchii wyceny wartości godziwej.

W roku zakończonym dnia 31 grudnia 2017 roku oraz w roku zakończonym dnia 31 grudnia 2016 roku, nie miały miejsca przesunięcia między poziomem 1 a poziomem 2 hierarchii wartości godziwej, ani też żaden z instrumentów nie został przesunięty do poziomu 3 hierarchii wartości godziwej.

GRUPA KAPITAŁOWA ZESPOŁU ELEKTROWNI PĄTNÓW – ADAMÓW – KONIN SA
Skonsolidowane sprawozdanie finansowe za rok zakończony dnia 31 grudnia 2017 roku
Zasady (polityki) rachunkowości oraz dodatkowe noty objaśniające
(w tysiącach złotych)

40.2. Pozycje przychodów, kosztów, zysków i strat ujęte w rachunku zysków i strat w podziale na kategorie instrumentów finansowych

Rok zakończony dnia 31 grudnia 2017

	<i>Przychody /(koszty) z tytułu odsetek (w tym efekt wyceny zamortyzowanym kosztem)</i>	<i>Zyski /(straty) z tytułu różnic kursowych</i>	<i>Rozwiązanie/ (utworzenie) odpisów aktualizujących</i>	<i>Zyski /(straty) z tytułu instrumentów pochodnych</i>	<i>Inne</i>	<i>Razem</i>
<i>Aktywa finansowe</i>						
Środki pieniężne i ich ekwiwalenty	3 179	(1 956)	-	-	-	1 223
Inne krótkoterminowe aktywa finansowe	1	(10 020)	-	-	(10)	(10 029)
Należności z tytułu dostaw i usług	33	(38)	(16)	-	80	59
Należności inne	315	-	-	-	-	315
Instrumenty pochodne	-	-	-	368	-	368
<i>Zobowiązania finansowe</i>						
Zobowiązania z tytułu kredytów i pożyczek (długo i krótkoterminowe)	(26 065)	24 190	-	-	(527)	(2 402)
Zobowiązania z tytułu dostaw i usług	(143)	202	-	-	-	59
Inne zobowiązania finansowe (bez instrumentów)	(226)	-	-	-	-	(226)
Instrumenty pochodne	-	-	-	(7 404)	-	(7 404)
Inne zobowiązania	(793)	1	(11 166)	-	(1 273)	(13 231)
Razem	(23 699)	12 379	(11 182)	(7 036)	(1 730)	(31 268)

GRUPA KAPITAŁOWA ZESPOŁU ELEKTROWNI PAŃNÓW – ADAMÓW – KONIN SA
Skonsolidowane sprawozdanie finansowe za rok zakończony dnia 31 grudnia 2017 roku
Zasady (polityki) rachunkowości oraz dodatkowe noty objaśniające
(w tysiącach złotych)

Rok zakończony dnia 31 grudnia 2016

	<i>Przychody /(koszty) z tytułu odsetek (w tym efekt wyceny zamortyzowanym kosztem)</i>	<i>Zyski /(straty) z tytułu różnic kursowych</i>	<i>Rozwiązanie/(utworzenie) odpisów aktualizujących</i>	<i>Zyski /(straty) z tytułu instrumentów pochodnych</i>	<i>Inne</i>	<i>Razem</i>
<i>Aktywa finansowe</i>						
Środki pieniężne i ich ekwiwalenty	4 724	1 355	-	-	-	6 079
Inne krótkoterminowe aktywa finansowe	11	2 753	1	-	(33)	2 732
Należności z tytułu dostaw i usług	113	(34)	(113)	-	-	(34)
Należności inne	72	49	-	-	45	166
Instrumenty pochodne	-	-	-	1 306	-	1 306
<i>Zobowiązania finansowe</i>						
Zobowiązania z tytułu kredytów i pożyczek (długo i krótkoterminowe)	(34 703)	(16 607)	-	-	(4 049)	(55 359)
Zobowiązania z tytułu dostaw i usług	(80)	(296)	-	-	-	(376)
Inne zobowiązania finansowe (bez instrumentów)	(632)	-	-	-	-	(632)
Instrumenty pochodne	-	-	-	(7 379)	-	(7 379)
Inne zobowiązania	(2 250)	(3)	(9 650)	-	(1 047)	(12 950)
Razem	(32 745)	(12 783)	(9 762)	(6 073)	(5 084)	(66 447)

40.3. Ryzyko stopy procentowej

Poniższa tabela prezentuje lukę stopy procentowej, stanowiącą ekspozycję Grupy na ryzyko stopy procentowej, oraz koncentrację tego ryzyka w podziale na waluty oraz rodzaj oprocentowania z uwzględnieniem efektu transakcji zabezpieczających Interest Rate Swap zamieniających strumień płatności odsetkowych na bazie zmiennej stopy EURIBOR na stałą stopę w EUR.

	<i>Rodzaj oprocentowania</i>	<i>Wartość bilansowa na dzień 31 grudnia 2017 roku</i>	<i>Wartość bilansowa na dzień 31 grudnia 2016 roku</i>
Aktywa finansowe narażone na ryzyko stopy procentowej -PLN	Stała	-	-
	Zmienna	292 331	236 701
Aktywa finansowe narażone na ryzyko stopy procentowej -Inne waluty	Stała	-	-
	Zmienna	73 866	200 708
Zobowiązania finansowe narażone na ryzyko stopy procentowej- PLN	Stała	-	-
	Zmienna	413 767	622 686
Zobowiązania finansowe narażone na ryzyko stopy procentowej- Inne waluty	Stała	118 839	193 703
	Zmienna	119 432	193 420
Ekspozycja netto -PLN	Stała	-	-
	Zmienna	(121 436)	(385 985)
Ekspozycja netto-Inne waluty	Stała	(118 839)	(193 703)
	Zmienna	(45 566)	6 815

Oprocentowanie instrumentów finansowych o zmiennym oprocentowaniu jest aktualizowane w okresach poniżej jednego roku. Odsetki od instrumentów finansowych o stałym oprocentowaniu są stałe przez cały okres do upływu terminu zapadalności / wymagalności tych instrumentów. Pozostałe instrumenty finansowe Grupy, które nie zostały ujęte w powyższych tabelach, nie są oprocentowane i w związku z tym nie podlegają ryzyku stopy procentowej.

40.3.1. Zabezpieczenia

Grupa zabezpiecza ryzyko stopy procentowej związane z zaciągniętym kredytem konsorcjalnym denominowanym w EUR o zmiennym oprocentowaniu na bazie stopy referencyjnej EURIBOR 3M przy wykorzystaniu transakcji pochodnych. Instrumentem zabezpieczającym ekspozycję na ryzyko stopy procentowej jest transakcja typu Interest Rate Swap, w ramach której Grupa dokonuje zamiany strumienia płatności odsetkowych opartych o zmienną stopę procentową EURIBOR 3M na płatności o stałej stopie procentowej w wysokości 3,1050%. Grupa wyznacza desygnowane instrumenty pochodne jako instrumenty zabezpieczające w modelu zabezpieczenia przepływów pieniężnych i ujmuje je zgodnie z zasadami rachunkowości zabezpieczeń.

W tabelach poniżej przedstawione zostały podstawowe parametry transakcji pochodnych wyznaczonych na instrumenty zabezpieczające, w tym okresy, w których wystąpią przepływy pieniężne z tytułu zabezpieczeń przepływów pieniężnych oraz w których wpłyną one na wynik finansowy, a także ich wartość godziwa w polskich złotych na dzień 31 grudnia 2017 roku oraz na dzień 31 grudnia 2016 roku.

GRUPA KAPITAŁOWA ZESPOŁU ELEKTROWNI PĄTNÓW – ADAMÓW – KONIN SA
Skonsolidowane sprawozdanie finansowe za rok zakończony dnia 31 grudnia 2017 roku
Zasady (polityki) rachunkowości oraz dodatkowe noty objaśniające
(w tysiącach złotych)

<i>Typ instrumentu</i>	<i>Wartość nominalna w walucie transakcji [EUR]*</i> <i>31 grudnia 2017 roku</i>	<i>Wartość godziwa w PLN</i> <i>31 grudnia 2017 roku</i>	<i>Oczekiwany okres realizacji pozycji zabezpieczenia</i> <i>31 grudnia 2017 roku</i>
Transakcja typu IRS	28 492	(4 112)	w okresach kwartalnych, w styczniu, kwietniu, lipcu oraz październiku każdego roku do daty zapadalności transakcji IRS, tzn. lipca 2019 roku

**nominal amortyzowany zgodnie z harmonogramem spłaty kredytu*

<i>Typ instrumentu</i>	<i>Wartość nominalna w walucie transakcji [EUR]*</i> <i>31 grudnia 2016 roku</i>	<i>Wartość godziwa w PLN</i> <i>31 grudnia 2016 roku</i>	<i>Oczekiwany okres realizacji pozycji zabezpieczenia</i> <i>31 grudnia 2016 roku</i>
Transakcja typu IRS	43 785	(10 053)	w okresach kwartalnych, w styczniu, kwietniu, lipcu oraz październiku każdego roku do daty zapadalności transakcji IRS, tzn. lipca 2019 roku

**nominal amortyzowany zgodnie z harmonogramem spłaty kredytu*

Zmiana wartości godziwej zabezpieczeń przepływów pieniężnych odnoszona na kapitał własny została przedstawiona poniżej:

	<i>Rok zakończony</i> <i>31 grudnia 2017 roku</i>	<i>Rok zakończony</i> <i>31 grudnia 2016 roku</i>
Bilans otwarcia	(6 883)	(14 742)
Efektywna część zysków/strat na instrumencie zabezpieczającym	6 352	585
Kwoty odnoszone w rachunek zysków i strat, z tego:	2 776	(7 274)
-korekta kosztów odsetkowych	2 776	(7 274)
-korekta z tytułu nieefektywności zabezpieczenia	-	-
Bilans zamknięcia	(3 307)	(6 883)
Aktywo z tytułu podatku odroczonego - rozpoznany w kapitale z aktualizacji wyceny	628	1 308
Bilans zamknięcia z uwzględnieniem podatku odroczonego	(2 679)	(5 575)

W 2017 roku dwie spółki Grupy stosowały instrumenty służące ograniczaniu ryzyka wynikającego ze zmian kursów walutowych. ZE PAK SA zabezpieczyła kurs euro dla części przepływów związanych z zakupem jednostek uprawniających do emisji CO₂. Do zabezpieczenia kursu zastosowano transakcje typu forward z datą rozliczenia w grudniu 2017 roku i marcu 2018 roku. Elektrownia Pątnów II sp. z o.o. zabezpieczyła kurs euro dla części przepływów związanych ze spłatą raty kredytu konsorcjalnego, stosując również transakcję typu forward z datą rozliczenia w kwietniu 2018 roku.

<i>Rodzaj zawartych transakcji</i>	<i>Para walutowa</i>	<i>Kwota transakcji (wartość nominalna w tys. EUR)</i> <i>31 grudnia 2017 roku</i>	<i>Wartość rynkowa netto (wartość godziwa w tys. PLN)</i> <i>31 grudnia 2017 roku</i>	<i>Termin zapadalności</i>
Transakcje terminowe kupna waluty EUR (forward)	(EUR/PLN)	8 936	(805)	Marzec 2018
Transakcje terminowe kupna waluty EUR (forward)	(EUR/PLN)	5 600	(92)	Kwiecień 2018

Grupa zabezpiecza także ryzyko zmian cen uprawnień do emisji CO₂ wykorzystując transakcje terminowe na zakup uprawnień na własne potrzeby. W poniższych tabelach przedstawiono podsumowanie aktywnych na dzień 31 grudnia 2017 roku oraz 31 grudnia 2016 roku transakcji terminowych.

31 grudnia 2017

<i>Rodzaj zawartych transakcji</i>	<i>Ilość zakupionych uprawnień</i>	<i>Łączny nominalny transakcji w tys. EUR</i>	<i>Waluta transakcji</i>	<i>Termin zapadalności</i>
Transakcje forward	2 622 000	17 224	EUR	Do 1 roku
Transakcje forward	300 000	2 242	EUR	Do 2 lat

31 grudnia 2016

<i>Rodzaj zawartych transakcji</i>	<i>Ilość zakupionych uprawnień</i>	<i>Łączny nominalny transakcji w tys. EUR</i>	<i>Waluta transakcji</i>	<i>Termin zapadalności</i>
Transakcje forward	3 997 000	30 180	EUR	Do 1 roku

41. Zarządzanie kapitałem

Głównym celem zarządzania kapitałem Grupy jest utrzymanie dobrego ratingu kredytowego i bezpiecznych wskaźników kapitałowych, które wspierałyby działalność operacyjną Grupy i zwiększały wartość dla jej akcjonariuszy.

Grupa zarządza strukturą kapitałową i w wyniku zmian warunków ekonomicznych wprowadza do niej zmiany. W roku zakończonym dnia 31 grudnia 2017 roku oraz w roku zakończonym dnia 31 grudnia 2016 roku nie wprowadzono żadnych zmian do celów, zasad i procesów obowiązujących w tym obszarze.

Grupa monitoruje stan kapitałów stosując wskaźnik dźwigni, który jest liczony jako stosunek zadłużenia netto do sumy kapitałów powiększonych o zadłużenie netto. Do zadłużenia netto Grupa wlicza oprocentowane kredyty i pożyczki, zobowiązania z tytułu dostaw i usług i inne zobowiązania, pomniejszone o środki pieniężne i ekwiwalenty środków pieniężnych. Kapitał obejmuje kapitał własny pomniejszony o kapitały rezerwowe z tytułu niezrealizowanych zysków netto.

	<i>31 grudnia 2017 roku</i>	<i>31 grudnia 2016 roku</i>
Oprocentowane kredyty i pożyczki	652 038	1 009 809
Pochodne instrumenty finansowe (zobowiązania)	5 009	10 053
Zobowiązania z tytułu dostaw i usług oraz pozostałe zobowiązania finansowe	151 562	307 731
Minus środki pieniężne i ich ekwiwalenty	322 201	350 101
Zadłużenie netto	<u>486 408</u>	<u>977 492</u>
Kapitał własny	2 264 272	2 143 658
Kapitały z aktualizacji wyceny instrumentów zabezpieczających	(2 678)	(7 084)
Kapitał razem	<u>2 266 950</u>	<u>2 150 742</u>
Kapitał i zadłużenie netto	<u>2 753 358</u>	<u>3 128 234</u>
Wskaźnik dźwigni	17,67%	31,25%

42. Struktura zatrudnienia

Przeciętne zatrudnienie w Grupie w latach zakończonych dnia 31 grudnia 2017 roku oraz dnia 31 grudnia 2016 roku kształtowało się następująco:

	<i>Rok zakończony 31 grudnia 2017 roku</i>	<i>Rok zakończony 31 grudnia 2016 roku</i>
Zarząd jednostki dominującej	4	5
Zarządy jednostek z Grupy	14	23
Administracja	304	377
Dział sprzedaży	108	62
Pion produkcji	5 053	5 278
Pozostali	464	616
Razem	<u>5 946</u>	<u>6 362</u>

43. Istotne zdarzenia następujące po dniu bilansowym

Po dniu bilansowym do dnia sporządzenia niniejszego rocznego sprawozdania finansowego za 2017 rok, nie wystąpiły żadne istotne zdarzenia poza opisanymi w dodatkowych notach objaśniających.

Adam Kłapszta
/Prezes Zarządu/

Aneta Lato-Żuchowska
/Wiceprezes Zarządu/

Zygmunt Artwik
/Wiceprezes Zarządu/

Elżbieta Niebisz
/Wiceprezes Zarządu/

Aneta Desecka
/Główny Księgowy/

**GRUPA KAPITAŁOWA ZESPOŁU ELEKTROWNI
PAŃNÓW – ADAMÓW – KONIN SA**

**SPRAWOZDANIE ZARZĄDU Z DZIAŁALNOŚCI GRUPY KAPITAŁOWEJ
W 2017 ROKU**

SPIS TREŚCI:

1.	WYBRANE SKONSOLIDOWANE DANE FINANSOWE	4
2.	CHARAKTERYSTYKA SPÓŁKI I GRUPY KAPITAŁOWEJ	5
2.1.	Podstawowe informacje o Spółce i Grupie Kapitałowej	5
2.2.	Podstawowe zasady oraz zmiany w podstawowych zasadach zarządzania Spółką i Grupą Kapitałową ZE PAK SA	8
2.3.	Charakterystyka podstawowych produktów, towarów i usług oraz podstawowych rynków zbytu i źródeł zaopatrzenia	9
3.	OPIS DZIAŁALNOŚCI	11
3.1.	Istotne zdarzenia roku obrotowego oraz zdarzenia następujące po dniu bilansowym mające wpływ na działalność bieżącą i przyszłą	11
3.2.	Istotne umowy zawarte w roku obrotowym	13
3.3.	Realizacja programu inwestycyjnego	14
3.4.	Zarządzanie ryzykiem	15
3.5.	Opis wykorzystania wpływów z emisji	16
4.	PODSTAWOWE CZYNNIKI RYZYKA PROWADZONEJ DZIAŁALNOŚCI	16
5.	OPIS SYTUACJI FINANSOWO-MAJĄTKOWEJ	25
5.1.	Zasady sporządzania sprawozdania finansowego	25
5.2.	Charakterystyka podstawowych wielkości ekonomiczno-finansowych	25
5.3.	Charakterystyka czynników mających wpływ na bieżące i przyszłe wyniki finansowe	33
5.4.	Zdarzenia o charakterze nietypowym mające wpływ na osiągnięte rezultaty finansowe	36
6.	ZARZĄDZANIE ZASOBAMI FINANSOWYMI	36
6.1.	Ocena zarządzania zasobami finansowymi	36
6.2.	Ocena realizacji zamierzeń inwestycyjnych	36
7.	ISTOTNE CZYNNIKI I PERSPEKTYWY ROZWOJU	37
8.	CHARAKTERYSTYKA STRUKTURY AKCJONARIATU	38
8.1.	Struktura akcjonariatu	38
8.2.	Nabycie akcji własnych	38
8.3.	Akcje i udziały podmiotów z Grupy Kapitałowej ZE PAK SA w posiadaniu osób nadzorujących i zarządzających	38
8.4.	System kontroli programu akcji pracowniczych	39
9.	OŚWIADCZENIE O STOSOWANIU ZASAD ŁADU KORPORACYJNEGO	39
9.1.	Zestaw stosowanych zasad ładu korporacyjnego	39
9.2.	Zestaw zasad, od których stosowania odstąpiono	39
9.3.	Opis głównych cech stosowanych systemów kontroli wewnętrznej oraz zarządzania ryzykiem w odniesieniu do procesu sporządzania sprawozdań finansowych i skonsolidowanych sprawozdań finansowych	41
9.4.	Akcjonariusze posiadający znaczące pakiety akcji	43
9.5.	Posiadacze papierów wartościowych dających szczególne uprawnienia kontrolne	44
9.6.	Ograniczenia w wykonywaniu prawa głosu	44
9.7.	Ograniczenia dotyczące przenoszenia prawa własności papierów wartościowych	44
9.8.	Zasady dotyczące powoływania i odwoływania osób zarządzających i nadzorujących	44
9.9.	Skład osobowy, jego zmiany oraz opis działania organów zarządzających i nadzorujących	46
9.10.	Sposób działania Walnego Zgromadzenia, jego zasadnicze uprawnienia oraz opis praw akcjonariuszy i sposób ich wykonywania	48
9.11.	Opis zasad zmian Statutu Spółki	49
9.12.	Informacje na temat systemu wynagrodzeń oraz wysokości wynagrodzeń osób zarządzających i nadzorujących	49

10. OŚWIADCZENIE DOTYCZĄCE POLITYKI RÓŻNORODNOŚCI	50
11. OŚWIADCZENIE ZARZĄDU SPÓŁKI NA TEMAT INFORMACJI NIEFINANSOWYCH ZA 2017 ROK DLA GRUPY KAPITAŁOWEJ	51
11.1. Opis modelu biznesowego	51
11.2. Kwestie społeczne	52
11.3. Kwestie pracownicze	56
11.4. Kwestie środowiskowe	63
11.5. Kwestia poszanowania praw człowieka	70
11.6. Kwestie związane z przeciwdziałaniem korupcji	71
12. POZOSTAŁE INFORMACJE.....	73
12.1. Istotne postępowania sądowe	73
12.2. Istotne osiągnięcia w dziedzinie badań i rozwoju.....	76
12.3. Informacje na temat badania sprawozdania finansowego.....	76
12.4. Prognozy finansowe	76

1. WYBRANE SKONSOLIDOWANE DANE FINANSOWE

Wybrane skonsolidowane dane finansowe	<i>tysiące złotych</i>	<i>tysiące złotych</i>	<i>tysiące euro</i>	<i>tysiące euro</i>
	<i>12 miesięcy 2017</i>	<i>12 miesięcy 2016</i>	<i>12 miesięcy 2017</i>	<i>12 miesięcy 2016</i>
	<i>okres</i>	<i>okres</i>	<i>okres</i>	<i>okres</i>
	<i>od 01.01.2017</i>	<i>od 01.01.2016</i>	<i>od 01.01.2017</i>	<i>od 01.01.2016</i>
	<i>do 31.12.2017</i>	<i>do 31.12.2016</i>	<i>do 31.12.2017</i>	<i>do 31.12.2016</i>
Przychody ze sprzedaży	2 443 075	2 704 711	575 559	618 121
Zysk/Strata z działalności operacyjnej	290 092	371 433	68 342	84 885
Zysk/Strata brutto	258 633	307 878	60 931	70 361
Zysk/Strata netto za okres obrotowy	183 544	250 286	43 241	57 199
Zysk netto przypadający akcjonariuszom jednostki dominującej	183 243	247 674	43 170	56 602
Całkowite dochody	186 204	258 880	43 867	59 163
Środki pieniężne netto z działalności operacyjnej	478 798	536 051	112 799	122 506
Środki pieniężne netto z działalności inwestycyjnej	(57 624)	(183 708)	(13 576)	(41 984)
Środki pieniężne netto z działalności finansowej	(447 250)	(387 014)	(105 367)	(88 446)
Zmiana netto stanu środków pieniężnych i ich ekwiwalentów	(26 076)	(34 671)	(6 143)	(7 924)
Zysk netto na akcję (w złotych/euro na akcję)	3,61	4,87	0,85	1,11
Średnioważona liczba akcji	50 823 547	50 823 547	50 823 547	50 823 547
	<i>stan na</i>	<i>stan na</i>	<i>stan na</i>	<i>stan na</i>
	<i>31.12.2017</i>	<i>31.12.2016</i>	<i>31.12.2017</i>	<i>31.12.2016</i>
Aktywa razem	4 455 712	4 801 300	1 068 286	1 085 285
Aktywa trwałe	3 447 776	3 702 058	826 626	836 812
Aktywa obrotowe	1 006 898	1 099 242	241 410	248 472
Kapitał własny ogółem	2 264 272	2 143 658	542 874	484 552
Kapitał podstawowy	101 647	101 647	24 371	22 976
Kapitał własny przypadający akcjonariuszom jednostki dominującej	2 264 272	2 143 658	542 874	484 552
Zobowiązania razem	2 191 440	2 657 642	525 412	600 733
Zobowiązania długoterminowe	1 191 958	1 389 715	285 780	314 131
Zobowiązania krótkoterminowe	999 482	1 267 927	239 632	286 602
Wartość księgowa na akcję (w złotych/euro na akcję)	44,55	42,18	10,68	9,53
Średnioważona liczba akcji	50 823 547	50 823 547	50 823 547	50 823 547

Wybrane skonsolidowane dane finansowe zostały przeliczone z zastosowaniem następujących kursów:

- dane dotyczące sprawozdania z całkowitych dochodów oraz sprawozdania z przepływów pieniężnych zgodnie z kursem stanowiącym średnią arytmetyczną średnich kursów NBP z każdego ostatniego roboczego dnia miesiąca okresu obrotowego od dnia 1 stycznia 2017 roku do 31 grudnia 2017 roku, co daje 4,2447 euro/złoty oraz od dnia 1 stycznia 2016 roku do 31 grudnia 2016 roku, co daje 4,3757 euro/złoty.
- dane dotyczące poszczególnych pozycji sprawozdania z sytuacji finansowej zgodnie ze średnim kursem euro/złoty określonym przez NBP na dzień 29 grudnia 2017 roku, tj. 4,1709 euro/złoty oraz na dzień 30 grudnia 2016 roku, tj. 4,4240 euro/złoty.

2. CHARAKTERYSTYKA SPÓŁKI I GRUPY KAPITAŁOWEJ

2.1. Podstawowe informacje o Spółce i Grupie Kapitałowej

Podstawowe informacje o Spółce

Zespół Elektrowni Pątnów – Adamów – Konin SA (w dalszej części sprawozdania również jako „ZE PAK SA” lub „Spółka”) działa w formie spółki akcyjnej, na podstawie przepisów Kodeksu Spółek Handlowych i innych przepisów powszechnie obowiązującego prawa polskiego. Spółka powstała na skutek przekształcenia przedsiębiorstwa państwowego Zespół Elektrowni Pątnów – Adamów – Konin z siedzibą w Koninie w jednoosobową spółkę Skarbu Państwa pod firmą Zespół Elektrowni „Pątnów – Adamów – Konin” Spółka Akcyjna. Akt przekształcenia został podpisany dnia 29 grudnia 1994 roku przed notariuszem Elżbietą Brudnicką z Kancelarii Notarialnej w Warszawie. W dniu 31 grudnia 1994 roku Spółka została wpisana przez Sąd Rejonowy w Koninie do rejestru handlowego w dziale „B” pod numerem RHB 847. Na podstawie postanowienia Sądu Rejonowego w Poznaniu, XXII Wydział Gospodarczy KRS z dnia 21 czerwca 2001 roku, Spółka została wpisana do Rejestru Przedsiębiorców. Obecnie Spółka jest wpisana do Rejestru Przedsiębiorców prowadzonego przez Sąd Rejonowy Poznań Nowe Miasto i Wilda IX Wydział Gospodarczy Krajowego Rejestru Sądowego pod numerem KRS 0000021374. Spółka została utworzona na czas nieograniczony.

Nazwa:	Zespół Elektrowni „Pątnów – Adamów – Konin” Spółka Akcyjna
Forma prawna:	spółka akcyjna
Skrócona nazwa:	ZE PAK SA
Siedziba i adres:	ul. Kazimierska 45, 62-510 Konin, Polska
Numer telefonu:	+48 63 247 30 00
Numer telefaksu:	+48 63 247 30 30
Strona internetowa:	www.zepak.com.pl
Adres poczty elektronicznej:	zepak@zepak.com.pl
KRS:	0000021374
REGON:	310186795
NIP:	665-000-16-45

Zgodnie ze Statutem Spółki podstawowym przedmiotem działalności Spółki jest wytwarzanie i sprzedaż energii elektrycznej oraz produkcja i sprzedaż ciepła. Spółka wytwarza energię ze źródeł konwencjonalnych oraz poprzez spalanie biomasy. Spółka może prowadzić działalność na terytorium Rzeczypospolitej Polskiej i poza jej granicami.

Akcje Spółki notowane są na rynku regulowanym prowadzonym przez Giełdę Papierów Wartościowych w Warszawie SA. Akcje Spółki są zdematerializowane i oznaczone przez Krajowy Depozyt Papierów Wartościowych SA kodem papierów wartościowych ISIN PLZEPAK00012.

W 2017 roku kapitał zakładowy ZE PAK SA nie uległ zmianie. Na dzień 31 grudnia 2017 roku kapitał zakładowy wynosił 101 647 094,00 złotych i dzielił się na 50 823 547 akcji na okaziciela serii A o wartości nominalnej 2,00 złotych każda, które uprawniają do wykonywania 50 823 547 głosów na walnym zgromadzeniu Spółki, co stanowi 100% ogólnej liczby głosów na walnym zgromadzeniu Spółki.

Spółka nie posiada oddziałów (zakładów).

Podstawowe informacje o Grupie Kapitałowej

Na dzień 31 grudnia 2017 roku w skład Grupy Kapitałowej ZE PAK SA (również wskazywana w dalszej części sprawozdania jako „Grupa”, „Grupa Kapitałowa”, „Grupa ZE PAK SA”) wchodzi jednostka dominująca Zespół Elektrowni Pątnów – Adamów – Konin SA oraz trzynaście spółek zależnych, tj. Elektrownia Pątnów II sp. z o.o., PAK – Volt SA, PAK Kopalnia Węgla Brunatnego Adamów SA (również wskazywana w dalszej części sprawozdania jako „PAK KWB Adamów SA”), PAK Kopalnia Węgla Brunatnego Konin SA (również wskazywana w dalszej części sprawozdania jako „PAK KWB Konin SA”), Przedsiębiorstwo Remontowe PAK Serwis sp. z o.o. (również wskazywana w dalszej części sprawozdania jako „PAK Serwis sp. z o.o.”), PAK Górnictwo sp. z o.o., PAK – HOLDCO sp. z o.o., PAK Infrastruktura sp. z o.o., PAK Adamów sp. z o.o., EL PAK Serwis sp. z o.o. w likwidacji, Aquakon sp. z o.o. w likwidacji, Eko-Surowce sp. z o.o. w likwidacji, Energoinvest SERWIS sp. z o.o. w likwidacji. Konsolidacji podlegają wszystkie wyżej wymienione spółki.

Spółki mające największe znaczenie dla Grupy ze względu na swoją skalę działalności to ZE PAK SA, zajmująca się wytwarzaniem energii elektrycznej i ciepła, Elektrownia Pątnów II sp. z o.o., zajmująca się wytwarzaniem energii elektrycznej oraz PAK KWB Adamów SA i PAK KWB Konin SA, zajmujące się wydobyciem węgla brunatnego. Oprócz spółek z wymienionych głównych obszarów działalności w skład Grupy wchodzi również inne spółki, które zajmują się m.in.: realizacją robót budowlanych i montażowych, pracami konserwacyjnymi, działalnością usługową, produkcyjną i handlową skierowaną na zaspokojenie potrzeb i kompleksową obsługę przemysłu.

Aktywa wytwórcze Grupy obejmują trzy elektrownie opalane węglem brunatnym zlokalizowane w centralnej Polsce, w województwie wielkopolskim. Są to: Pątnów II, która jest wyposażona w blok energetyczny na parametry nadkrytyczne, Pątnów I, oraz Konin, wyposażona m.in. w blok z kotłem dedykowanym opalanym biomasą. Łączna osiągalna moc elektryczna brutto aktywów wytwórczych Grupy na dzień publikacji niniejszego raportu wynosi 1896 MW.

Główne aktywa wydobywcze Grupy skoncentrowane są głównie w dwóch spółkach: PAK KWB Konin SA, która eksploatuje aktualnie odkrywki Józwin, Tomisławice oraz Drzewce, PAK KWB Adamów SA eksploatującą odkrywkę Adamów.

Zdecydowana większość generowanych przez Grupę przychodów ze sprzedaży pochodzi ze sprzedaży energii elektrycznej. Uzupełnienie stanowią przychody ze sprzedaży ciepła, umów o usługi budowlane i remontowe oraz praw majątkowych ze świadectw pochodzenia energii. Dodatkowe, uzależnione od poziomu kosztów wytwarzania oraz cen energii na rynku i wolumenu produkcji, źródło przychodów ze sprzedaży stanowią przychody z tytułu rozwiązania kontraktów długoterminowych na sprzedaż energii elektrycznej, generowane przez Elektrownię Pątnów II sp. z o.o. Grupa posiadając w swej strukturze kopalnie węgla brunatnego zapewnia elektrowniom dostęp do nieprzerwanych dostaw węgla brunatnego dla własnych instalacji produkcyjnych zlokalizowanych w bezpośrednim sąsiedztwie kopalń. Pionowo zintegrowana Grupa pozwala optymalizować zapasy i dostawy węgla, koordynując wydobycie węgla z zapotrzebowaniem na to paliwo. Zapotrzebowanie na biomasę pokrywane jest na podstawie umów zawieranych z dostawcami.

Strukturę Grupy ZE PAK SA na dzień 31 grudnia 2017 roku przedstawia Rysunek 1.

Spółka poza Grupą Kapitałową posiada udziały w Zakładach Pomiarowo-Badawczych Energetyki Energopomiar sp. z o.o. z siedzibą w Gliwicach, świadczącej usługi pomiarowe, badawcze i doradcze dotyczące m.in. energetyki. ZE PAK SA w wyżej wymienionej spółce posiada 1 udział o wartości 151 201,01 złotych, co stanowi 2,81% kapitału ogółem.

Poprzez osobę głównego udziałowca Grupa jest powiązana z innymi podmiotami, w których znaczący udział pośrednio lub bezpośrednio posiada Zygmunt Solorz.

Rysunek 1: Schemat Grupy na dzień 31 grudnia 2017 roku

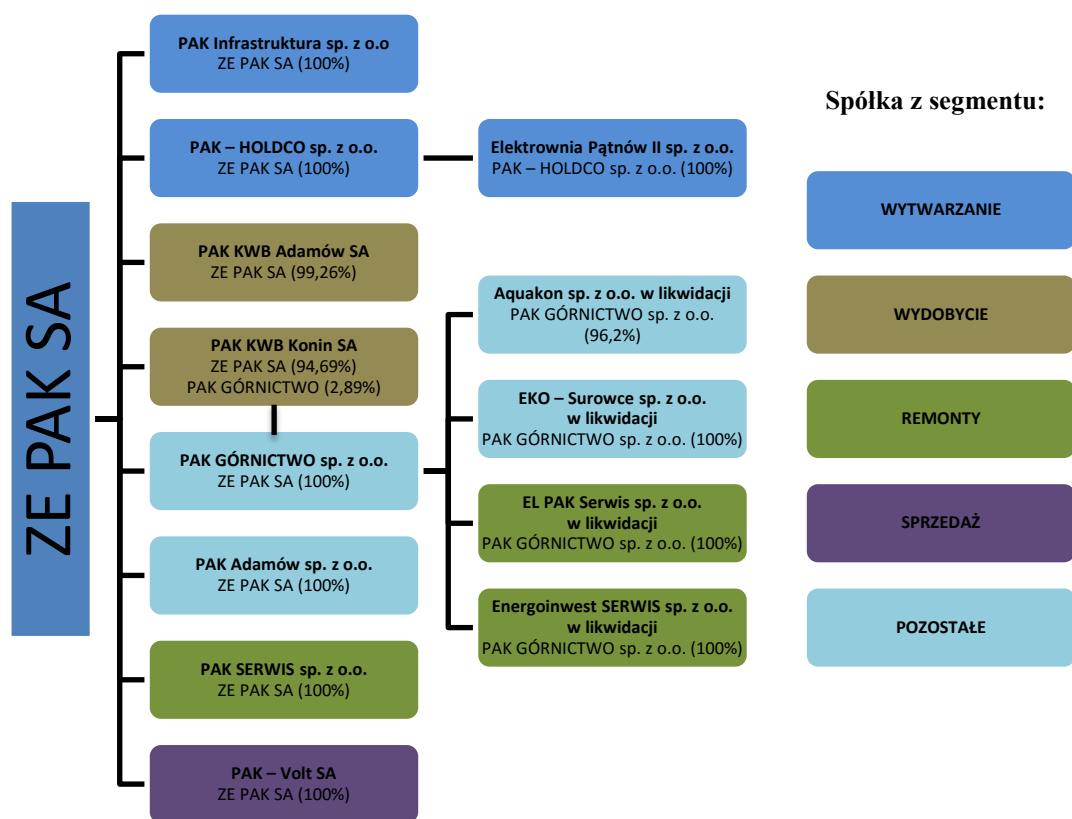

Tabela 1: Zestawienie spółek Grupy (bez ZE PAK SA)

Jednostka	Siedziba	Zakres działalności	Procentowy udział Grupy w kapitale na dzień	
			31.12.2017	31.12.2016
„Elektrownia Pątnów II” sp. z o.o.	62-510 Konin ul. Kazimierska 45	Wytwarzanie i sprzedaż energii elektrycznej z bloku 464 MW	100,00%*	100,00%*
PAK Kopalnia Węgla Brunatnego Konin SA	62-540 Kleczew ul. 600-lecia 9	Wydobycie węgla brunatnego	97,58%*	96,23%*
PAK Kopalnia Węgla Brunatnego Adamów SA	62-700 Turek Warena 23	Wydobycie węgla brunatnego	99,26%	98,41%
Przedsiębiorstwo Remontowe „PAK SERWIS” sp. z o.o.	62-510 Konin ul. Przemysłowa 158	Usługi remontowo-budowlane	100,00%	100,00%
„PAK GÓRNICTWO” sp. z o.o.	62-510 Konin ul. Kazimierska 45	Poszukiwanie i rozpoznanie złóż węgla brunatnego	100,00%	100,00%
PAK – Volt SA	00-834 Warszawa ul. Pańska 77/79	Obrót energią elektryczną	100,00%	100,00%
„PAK – HOLDCO” sp. z o.o.	62-510 Konin ul. Kazimierska 45	Działalność holdingowa	100,00%	100,00%
„PAK Infrastruktura” sp. z o.o.	62-510 Konin ul. Kazimierska 45	Wykonywanie robót ogólnobudowlanych w zakresie obiektów inżynierskich gdzie indziej niesklasyfikowanych	100,00%	100,00%
PAK Adamów sp. z o.o.	62-510 Konin ul. Kazimierska 45	Kupno i sprzedaż nieruchomości	100,00%	-
„Aquakon” sp. z o.o. w likwidacji	62-610 Sompolno Police	Usługi mechaniczne, remontowe, montażowe, rekultywacja gruntów, produkcja i handel wodami mineralnymi	96,2%*	92,57%*
Eko-Surowce sp. z o.o. w	62-540 Kleczew	Usługi wulkanizacyjne, sprzedaż węgla	100,00%*	96,23%*

likwidacji	ul. 600-lecia 9	brunatnego		
Energoinwest SERWIS sp. z o.o. w likwidacji	62-510 Konin ul. Spółdzielców 3	Usługi remontowo-budowlane	100,00%*	100,00%*
EL PAK Serwis sp. z o.o. w likwidacji	62-510 Konin ul. Przemysłowa 158	Naprawa i konserwacja urządzeń elektrycznych, naprawa i konserwacja maszyn.	100,00%*	100,00%*

* Podmioty gdzie występuje częściowo lub w całości udział pośredni ZE PAK SA przez inne spółki z Grupy ZE PAK SA.

2.2. Podstawowe zasady oraz zmiany w podstawowych zasadach zarządzania Spółką i Grupą Kapitałową ZE PAK SA

Mając na uwadze uporządkowanie kluczowych kwestii związanych z zarządzaniem Grupą Kapitałową, w której ZE PAK SA jest spółką dominującą, a jednocześnie właścicielem kapitału oczekującym satysfakcjonującego zwrotu z zaangażowanych środków finansowych, w strukturach organizacyjnych Spółki wyodrębniono Departament Nadzoru Właścicielskiego i Restrukturyzacji. Podstawowym zadaniem Departamentu jest nadzór nad działalnością Grupy Kapitałowej ZE PAK SA oraz innych spółek, w których ZE PAK SA posiada akcje lub udziały. Komórka ta koordynuje spójność działań wszystkich podmiotów należących do Grupy oraz monitoruje zgodność tych działań z obowiązującymi przepisami prawa, jak również interesem całej Grupy Kapitałowej. Departament Nadzoru Właścicielskiego i Restrukturyzacji podlega zwierzchnictwu Wiceprezesa Zarządu zajmującego się zarządzaniem sprawami korporacyjnymi.

Zgodnie z polityką realizowaną w Grupie, w kluczowych spółkach zależnych, funkcje członków Zarządów tych spółek pełnią członkowie Zarządu ZE PAK SA, a w pozostałych spółkach Grupy pełnią funkcje członków Rad Nadzorczych. Ponadto, w celu zapewnienia prawidłowego funkcjonowania organu nadzoru właścicielskiego, Zarząd ZE PAK SA rekomenduje Radzie Nadzorczej ZE PAK SA, kandydatury pozostałych członków Rad Nadzorczych spółek Grupy.

W strukturze organizacyjnej Spółki tworzone są pionierzy organizacyjne skupiające komórki organizacyjne Spółki (departamenty, biura, wydziały itd.), którymi zarządzają poszczególni członkowie Zarządu ZE PAK SA. Wewnętrznego podziału kompetencji pomiędzy członków Zarządu dokonuje Rada Nadzorcza Spółki poprzez powierzenie członkowi Zarządu zarządzania określonym pionem organizacyjnym. Członkowie Zarządu ZE PAK SA współpracują oraz uzgadniają i koordynują działania w sprawach Spółki oraz zabezpieczają należyte współdziałanie zarządzanych przez siebie pionów i komórek organizacyjnych. Obszary działalności Spółki zarządzane przez poszczególnych członków Zarządu definiuje regulamin organizacyjny Spółki określający organizację przedsiębiorstwa Spółki.

W minionym roku odnotowano następujące zmiany w strukturze Grupy:

- W wyniku realizacji procesu odkupienia części akcji od uprawnionych osób oraz po przeniesieniu odkupionych od Skarbu Państwa akcji, nastąpił wzrost udziału spółek z Grupy Kapitałowej ZE PAK SA w akcjonariacie PAK Kopalnia Węgla Brunatnego Konin SA do poziomu 97,58% a w PAK Kopalnia Węgla Brunatnego Adamów SA do poziomu 99,26%.

- W dniu 9 maja 2017 roku PAK Górnictwo sp. z o.o. zawarła umowy z PAK KWB Konin SA, PAK Serwis sp. z o.o. i El PAK sp. z o.o. w wyniku których PAK Górnictwo sp. z o.o. nabyła udziały w następujących spółkach: EL PAK Serwis sp. z o.o., Aquakon sp. z o.o., Eko-Surowce sp. z o.o., Energoinwest SERWIS sp. z o.o. W dniu 1 sierpnia 2017 roku Nadzwyczajne Zgromadzenia Wspólników czterech nabytych przez PAK Górnictwo sp. z o.o. spółek podjęły uchwały o rozwiązaniu spółek i otwarciu ich likwidacji z dniem 1 sierpnia 2017 roku. Zainicjowane procesy likwidacyjne są następstwem restrukturyzacji działalności pomocniczej wobec głównych segmentów Grupy Kapitałowej. Działalność prowadzona dotychczas przez wyżej wskazane spółki jest realizowana przez PAK Górnictwo sp. z o.o., która wstąpiła w prawa i obowiązki likwidowanych spółek.

- 30 czerwca 2017 roku nastąpiło połączenie spółek EL PAK sp. z o.o. (spółka przejmowana) i PAK Serwis sp. z o.o. (spółka przejmująca) w trybie art. 492 § 1 pkt 1 Ksh poprzez przeniesienie całego majątku EL PAK sp. z o.o. na PAK Serwis sp. z o.o. Również ta zmiana w strukturze Grupy jest następstwem konsolidacji działalności pomocniczej wobec głównych segmentów Grupy.

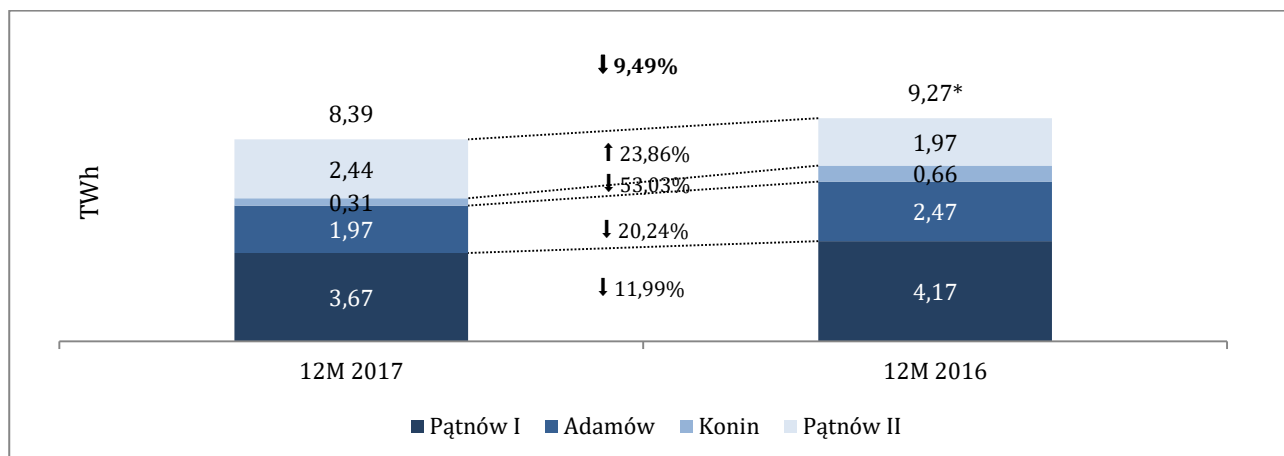
- 16 października 2017 roku powołana została nowa spółka PAK Adamów sp. z o.o., w której ZE PAK SA posiada wszystkie udziały. Powołanie spółki związane było z przygotowaniem do procesów wynikających z zakończenia działalności przez Elektrownię Adamów.

2.3. Charakterystyka podstawowych produktów, towarów i usług oraz podstawowych rynków zbytu i źródeł zaopatrzenia

Grupa Kapitałowa ZE PAK SA swoją działalność koncentruje na kilku obszarach. Podstawowym jest niewątpliwie wytwarzanie energii elektrycznej, wydobywanie węgla brunatnego, hurtowy handel energią elektryczną, uzupełnienie stanowi sprzedaż świadectw pochodzenia energii elektrycznej, działania mające na celu zapewnienie odpowiedniej ilości uprawnień do emisji CO₂ oraz produkcja i sprzedaż ciepła. Dodatkowo w ramach Grupy funkcjonują spółki zajmujące się m.in.: realizacją robót budowlanych i montażowych, pracami konserwacyjnymi, działalnością usługową, produkcyjną i handlową skierowaną na zaspokojenie potrzeb i kompleksową obsługę przemysłu. W 2017 roku Grupa prowadziła swoją działalność głównie na rynku polskim. Wyjątkiem jest działalność związana z niektórymi transakcjami na uprawnieniach do emisji CO₂, które miały miejsca pomiędzy ZE PAK SA i Elektrownia Pątnów II sp. z o.o. a kontrahentami zagranicznymi.

Grupa jest czwartym pod względem wielkości krajowym producentem energii elektrycznej i opiera produkcję głównie na węglu brunatnym. Produkcja netto energii elektrycznej w elektrowni Pątnów I w 2017 roku osiągnęła 3,67 TWh, w elektrowni Adamów 1,97 TWh, w elektrowni Konin 0,31 TWh a w elektrowni Pątnów II 2,44 TWh. Produkcja energii netto ogółem we wszystkich elektrowniach Grupy w 2017 roku była niższa o 9,49% w porównaniu do roku poprzedniego. W grupie ZE PAK SA o rozkładzie generacji w poszczególnych elektrowniach decyduje przede wszystkim ekonomika produkcji, wymagania operatora oraz warunki geologiczne w kopalniach dostarczających węgiel do elektrowni.

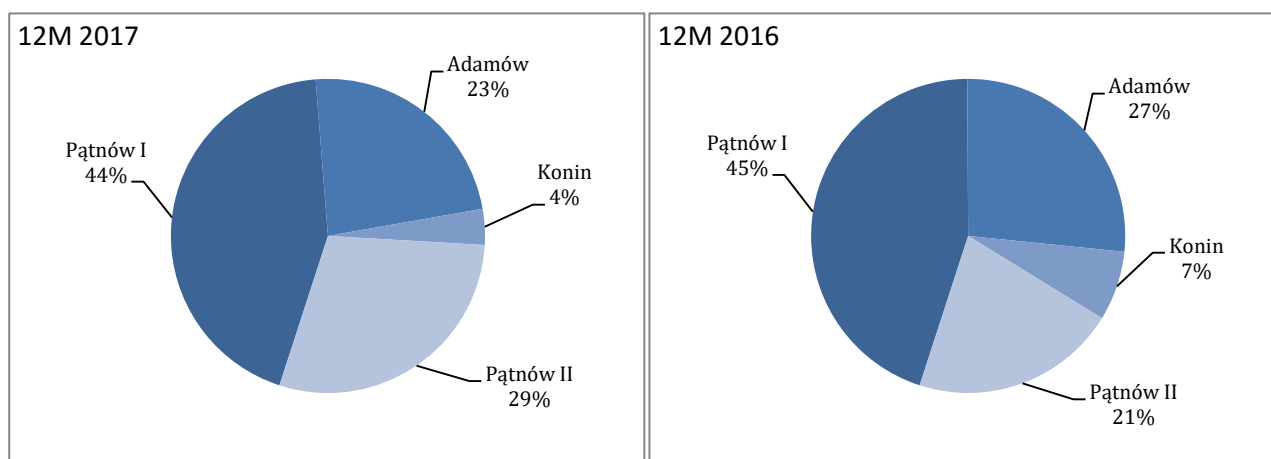
Wykres 1: Produkcja netto energii elektrycznej

* Produkcja netto energii elektrycznej razem z produkcją energii elektrycznej z bloków 1 i 2 w elektrowni Pątnów I w okresie inwestycji w I kwartale 2016 roku w ilości 0,03 TWh.

Źródło: dane wewnętrzne

Wykres 2: Struktura produkcji z podziałem na poszczególne elektrownie

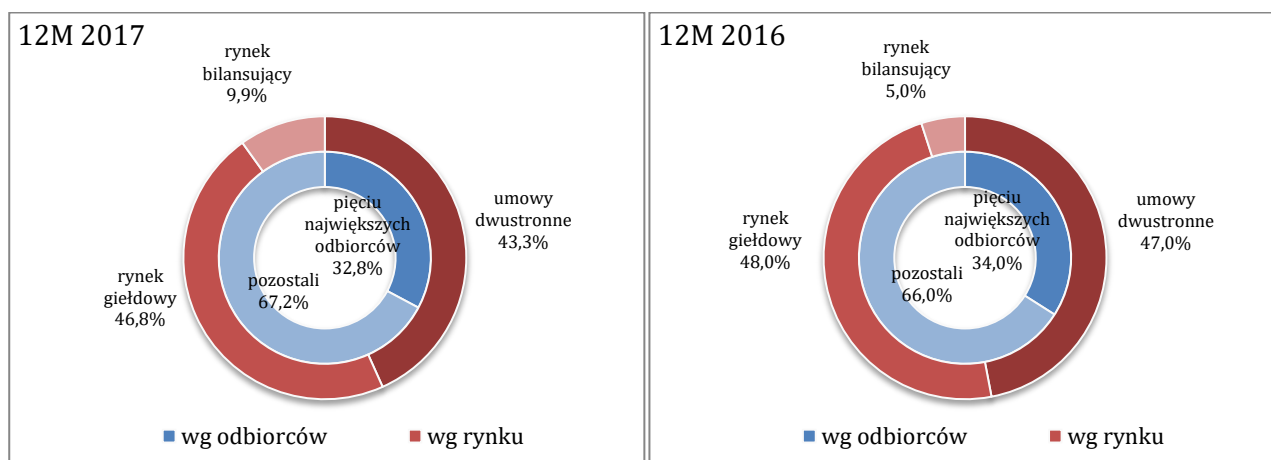

Źródło: dane wewnętrzne

W 2017 roku Grupa sprzedała 11,76 TWh energii elektrycznej, czyli o blisko 12,95% mniej niż w 2016 roku.

Główny kierunek sprzedaży energii elektrycznej w 2017 roku stanowiła sprzedaż na rynku giełdowym, który odpowiadał za 46,8% całości wolumenu sprzedanej energii¹. W ramach kontraktów bilateralnych zawieranych głównie ze spółkami obrotu energią elektryczną działającymi na rynku polskim spółki z Grupy sprzedały 43,3% całorocznego wolumenu sprzedaży energii realizowanej w 2017 roku, w tym udział pięciu największych kontrahentów Grupy wyniósł 32,8% całości sprzedaży, natomiast transakcje z odbiorcami końcowymi stanowiły 3,0% całości wolumenu sprzedaży energii elektrycznej. Uzupełnienie struktury sprzedaży stanowi rynek bilansujący energii elektrycznej, na którym spółki z Grupy sprzedały w zeszłym roku 9,9% całości wolumenu sprzedaży energii elektrycznej.

Wykres 3: struktura sprzedaży energii wg odbiorców (wewnętrzny pierścień) i według rynku (zewnętrzny pierścień)

Źródło: dane wewnętrzne

Przychody ze sprzedaży energii elektrycznej (łącznie – wytworzonej i z obrotu, pomniejszone o podatek akcyzowy) stanowiły 85,56% ogółu przychodów ze sprzedaży Grupy, natomiast przychody z tytułu otrzymanych rekompensat na pokrycie tzw. „kosztów osieroconych” w elektrowni Pątnów II stanowiły 7,42% przychodów ze sprzedaży Grupy.

¹ Elektrownia Pątnów II sp. z o. o., jako wytwórca energii elektrycznej uprawniony do otrzymania rekompensat na pokrycie tzw. „kosztów osieroconych” w ramach obowiązywania „Ustawy o zasadach pokrywania kosztów powstałych u wytwórców w związku z przedterminowym rozwiązaniem umów długoterminowych sprzedaży mocy i energii elektrycznej”, w myśl przepisów Prawa Energetycznego zobowiązana jest do sprzedaży całości wytworzonej energii elektrycznej za pośrednictwem rynku giełdowego lub w drodze otwartego przetargu. Jednak decyzją Prezesa Urzędu Regulacji Energetyki Elektrownia Pątnów II sp. z o. o. została zwolniona z obowiązku publicznej sprzedaży w stosunku do 60% energii elektrycznej netto wytwarzanej przez Elektrownię Pątnów II do końca 2019 roku.

Ciepło wytwarzane w elektrowniach Grupy jest sprzedawane lokalnym odbiorcom. Głównymi odbiorcami są miejskie przedsiębiorstwa energetyki ciepłej oraz miejscowi producenci przemysłowi. W 2017 roku Grupa pokrywała prawie całe zapotrzebowanie na ciepło miejskich przedsiębiorstw energetyki ciepłej w Koninie i Turku. W minionym roku elektrownie Grupy sprzedały 1 912 TJ ciepła. Sprzedaż ciepła stanowiła około 2,34% ogółu przychodów ze sprzedaży Grupy.

W 2017 roku przychody ze sprzedaży praw pochodzenia były wyjątkowo niskie w porównaniu do lat wcześniejszych. O niskich przychodach z tego źródła zdecydowała głównie bardzo niewielka produkcja energii z bloku biomasowego. To właśnie utrzymująca się tendencja niskich cen zielonych certyfikatów, stanowiących system wsparcia m.in. dla producentów energii z biomasy, spowodowała w głównej mierze decyzję o znaczącym spadku produkcji energii z tego źródła. Spółka sprzedawała wprawdzie część certyfikatów otrzymanych za poprzednie okresy, jednak ich rynkowa cena z reguły była niższa od tej po której były one księgowane w momencie wytworzenia. O dodatnim saldzie przychodów ze sprzedaży praw majątkowych zdecydowała sprzedaż czerwonych certyfikatów, związanych z produkcją energii i ciepła w kogeneracji. W 2017 roku Grupa wygenerowała 0,15 TWh czerwonych certyfikatów. Udział przychodów z tytułu sprzedaży praw majątkowych ze świadectw pochodzenia energii w 2017 roku stanowił zaledwie 0,03% ogółu przychodów Grupy.

Spośród istotnych źródeł stanowiących uzupełnienie struktury przychodów warto wspomnieć o działalności w zakresie realizacji robót budowlanych i montażowych. PAK Serwis sp. z o. o., jedna ze spółek Grupy, zajmuje się realizacją zadań tego rodzaju na potrzeby Grupy oraz dla podmiotów zewnętrznych. Głównymi zewnętrznymi odbiorcami są podmioty z sektora budownictwa przemysłowego oraz sektora wytwarzania i dystrybucji energii elektrycznej. Przychody uzyskiwane z tego usług świadczonych dla podmiotów zewnętrznych stanowiły w 2017 roku 3,39% ogółu przychodów ze sprzedaży Grupy. Pozostała działalność generowała 1,26% ogółu przychodów w minionym roku.

Głównym surowcem wykorzystywanym przez Grupę do produkcji energii jest węgiel brunatny, który jest wydobywany niemal wyłącznie na potrzeby elektrowni. Wynika to głównie z faktu, iż węgiel brunatny wydobywany w Polsce jest węglem miękkim, a jego transport na dalsze odległości nie jest opłacalny ze względu na dużą zawartość wody. Wydobywany węgiel brunatny dostarczany jest bezpośrednio z kopalń odkrywkowych do pobliskich elektrowni. Z tego względu wydobycie węgla brunatnego w Grupie ZE PAK SA jest ściśle skorelowane z ilością energii elektrycznej wytwarzanej przez elektrownie zlokalizowane w sąsiedztwie kopalń.

Praktycznie cały wydobyty w obu kopalniach węgiel jest dostarczany do elektrowni Grupy Kapitałowej ZE PAK SA, nieznaczna ilość (poniżej 1%) wykorzystywana jest na potrzeby własne kopalń bądź sprzedawana innym odbiorcom.

W Grupie, jako surowiec do produkcji energii wykorzystuje się również biomasę, która jest spalana w specjalnie dedykowanym do tego celu kotle zlokalizowanym w elektrowni Konin. Jednak w minionym roku, na skutek niekorzystnych tendencji na rynku zielonych certyfikatów produkcja z bloku biomasowego została wstrzymana.

3. OPIS DZIAŁALNOŚCI

3.1. Istotne zdarzenia roku obrotowego oraz zdarzenia następujące po dniu bilansowym mające wpływ na działalność bieżącą i przyszłą

Istotne zdarzenia roku obrotowego

Proces pozyskiwania formalnych pozwoleń w celu uruchomienia odkrywki Ościsłowo

W ramach działań zmierzających do zapewnienia surowca dla aktywów wytwórczych Grupy kontynuowane są prace projektowe na perspektywnych złożach węgla brunatnego. PAK KWB Konin SA prowadzi działania zmierzające do uzyskania wszelkich niezbędnych decyzji i dokumentów pozwalających na przyznanie spółce koncesji na wydobycie. Obecnie działania koncentrują się na odkrywce Ościsłowo. Planowana odkrywka ma zapewnić węgiel konieczny dla generacji energii w elektrowni Pątnów II i zmodernizowanych blokach w elektrowni Pątnów I. Otrzymanie koncesji na wydobycie musi zostać poprzedzone uzyskaniem szeregu zgód formalno-prawnych oraz dokumentów określających szczegółowo sposób prowadzenia działalności wydobywczej, jej zakres i wpływ na otoczenie planowanej inwestycji. Jednym z takich dokumentów jest decyzja środowiskowa. Organem właściwym do wydania decyzji środowiskowej dla przedsięwzięcia pod nazwą: „Wydobywanie węgla brunatnego i kopalni towarzyszących ze złoża Ościsłowo” jest Regionalna Dyrekcja Ochrony Środowiska w Poznaniu (RDOS w Poznaniu). 16 września 2015 roku zostało wszczęte przed tym organem postępowanie w sprawie wydania decyzji środowiskowej dla odkrywki Ościsłowo. W ramach dokumentacji niezbędnej w postępowaniu przygotowawczym zostały m.in. raport o oddziaływaniu na środowisko dla odkrywki Ościsłowo oraz ekspertyza dotycząca wpływu projektowanej odkrywki na jednolite części wód

powierzchniowych i podziemnych oraz obszary chronione. PAK KWB Konin SA z należytą starannością dostarcza dane i uzupełnia dokumentację potrzebną dla prawidłowego przeprowadzenia postępowania. Termin wydania decyzji środowiskowej był kilkakrotnie przekładany. W dniu 10 marca 2017 roku Regionalna Dyrekcja Ochrony Środowiska w Poznaniu wydała decyzję odmawiającą określenia środowiskowych uwarunkowań dla przedsięwzięcia. Decyzja RDOŚ w Poznaniu nie była ostateczna a PAK KWB Konin SA złożyła od niej stosowne odwołanie do Generalnej Dyrekcji Ochrony Środowiska w Warszawie (GDOŚ w Warszawie), w przewidzianym prawem terminie. W odwołaniu wniesiono o uchylenie zaskarżonego rozstrzygnięcia w całości i określenie uwarunkowań środowiskowych realizacji ww. przedsięwzięcia. W ocenie Zarządu Spółki istnieją realne przesłanki by oczekiwać, że ostateczna decyzja będzie pozytywna w przypadku zastosowania rozwiązań zaproponowanych przez PAK KWB Konin SA. 30 listopada 2017 roku Generalny Dyrektor Ochrony Środowiska podjął decyzję o uchyleniu w całości zaskarżonej przez PAK KWB Konin SA decyzji RDOŚ w Poznaniu z dnia 10 marca 2017 roku odmawiającej określenia środowiskowych uwarunkowań dla przedsięwzięcia pn.: „Wydobycie węgla brunatnego i kopalni towarzyszących z Odkrywki Ościsłowo” i przekazaniu sprawy do ponownego rozpatrzenia przez RDOŚ w Poznaniu.

PAK KWB Konin SA pismem z dnia 18 grudnia 2017 roku wniosła sprzeciw od ww. decyzji GDOŚ w Warszawie do Wojewódzkiego Sądu Administracyjnego w Warszawie (WSA). W ocenie PAK KWB Konin S.A. istniały podstawy do wydania przez GDOŚ w Warszawie orzeczenia reformatoryjnego, czyli zmiany zaskarżonej decyzji RDOŚ w Poznaniu i merytorycznego rozstrzygnięcia w tej sprawie, a nie skierowania sprawy do ponownego rozpatrzenia. Również uczestnik postępowania przeciwny budowie odkrywki Ościsłowo wniósł sprzeciw do WSA od decyzji GDOŚ w Warszawie. Oba sprzeciwy zostały oddalone przez WSA. Wyrok zapadł 1 marca 2018. Dnia 12 kwietnia 2018 roku PAK KWB Konin SA złożyła skargę kasacyjną do Naczelnego Sądu Administracyjnego w Warszawie od wyroku WSA w Warszawie z dnia 1 marca 2018 roku.

Obecnie sprawa ponownie rozpatrywana jest przez RDOŚ w Poznaniu, który wyznaczył 5 czerwca 2018 roku jako nowym terminie załatwienia sprawy.

Kolejnym warunkiem koniecznym dla realizacji przedsięwzięcia jest zmiana miejscowego planu zagospodarowania przestrzennego na obszarze, który ma zostać objęty planowaną odkrywką. Decyzje w tym zakresie podejmowane są przez samorządy trzech gmin, na terenie których planowana jest eksploatacja złoża Ościsłowo. W grudniu 2016 roku Minister Rolnictwa wydał zgodę na przeznaczenie na cele nierolnicze gruntów rolnych gminy Ślesin i gminy Skulsk leżących w obszarze budowy odkrywki węgla brunatnego Ościsłowo. Również w grudniu 2016 roku ukazały się doniesienia medialne nt. odkrycia archeologicznego na części terenu przeznaczonego pod planowaną odkrywkę. 26 września 2017 roku Wielkopolski Wojewódzki Konserwator Zabytków wszczął postępowanie administracyjne w sprawie wpisania do rejestru zabytków stanowiska archeologicznego „Góry stan. 24, obszar AZP 52-40/193 – cmentarzyska wielofazowego”, a więc cmentarzyska grobowców bezkomorowych kultury pucharów lejkowatych z okresu neolitu oraz cmentarzyska kurhanowego kultury łużyckiej z epoki brązu. Istotny z punktu widzenia realizacji inwestycji budowy odkrywki okazać może się ewentualny obszar objęty ochroną oraz jej zakres. 9 lutego 2018 roku Wielkopolski Wojewódzki Konserwator Zabytków w Poznaniu wydał decyzję o wpisie do rejestru zabytków stanowiska archeologicznego „Góry stan. 24, obszar AZP 52-40/193 – cmentarzysko wielofazowe” w miejscowości Góry, gm. Wilczyn pow. koniński. Jednak decyzja ta nie stała się prawomocna na skutek wniesienia odwołania do Ministra Kultury i Dziedzictwa Narodowego przez jedną ze stron postępowania. Warto podkreślić, że w przeszłości, na innych eksploatowanych przez kopalnie odkrywkach niejednokrotnie dochodziło do prac wykopaliskowych i archeologicznych. PAK KWB Konin SA w przeszłości współpracowała i zamierza współpracować w takich przypadkach z wszelkimi właściwymi instytucjami.

Relacje między Zarządem a stroną społeczną

W dniu 18 stycznia 2017 roku związki zawodowe działające w Spółce wystąpiły z pismem złożonym w trybie ustawy z dnia 23 maja 1991 roku o rozwiązywaniu sporów zbiorowych, zawierającym żądania dotyczące m.in. premii regulaminowej, zwrotu niewypłaconych składek na pracowniczy program emerytalny oraz wypracowania programu wsparcia dla pracowników elektrowni Adamów. Zarząd Spółki udzielił odpowiedzi na żądania zgłoszone przez związki zawodowe, przedstawiając swoje stanowisko w sprawie poszczególnych żądań wraz z powołaniem stosownych argumentów dla uzasadnienia zajętego stanowiska, wskazując m.in. na bezzasadność żądań lub konsekwencje regulacji zawartych w przepisach art. 4 ustawy o rozwiązywaniu sporów zbiorowych dotyczących niedopuszczalności prowadzenia sporu zbiorowego.

26 lipca również związki zawodowe działające w kopalniach wszczęły w PAK KWB Konin SA spór zbiorowy w reakcji na zmiany organizacyjne i restrukturyzacyjne prowadzone w Grupie Kapitałowej. Aktualnie w Grupie toczą się 3 spory, w których organizacje związkowe powołują się na przepisy ustawy o rozwiązywaniu sporów zbiorowych.

Wyłączenie z eksploatacji bloków węglowych elektrowni Adamów

1 stycznia 2018 roku wchodząca w skład ZE PAK SA elektrownia Adamów została wyłączona z eksploatacji. Pięć bloków o mocy 120 MW każdy przez ponad pięćdziesiąt lat produkowało energię elektryczną na potrzeby Krajowego Systemu Elektroenergetycznego, oraz ciepło na potrzeby lokalnych odbiorców. Wspomniane bloki zostały wyłączone z eksploatacji ze względów na normy środowiskowe. Instalacja w elektrowni Adamów korzystała z derogacji od Dyrektywy środowiskowej IED w zakresie 17,5 tysiąca godzin pracy począwszy od 1 stycznia 2016 roku. Czynione były starania by przedłużyć czas pracy bloków do momentu wyczerpania lokalnych złóż węgla brunatnego, jednak stanowisko Komisji Europejskiej w tej sprawie było negatywne.

Istotne zdarzenia następujące po dniu bilansowym

W okresie po dniu bilansowym nie zidentyfikowano zdarzeń istotnych dla działalności Grupy

3.2. Istotne umowy zawarte w roku obrotowym

Umowy istotne dla działalności Grupy

Z uwagi na charakterystykę działalności i rynku, na którym funkcjonuje Grupa Kapitałowa ZE PAK SA podstawowe umowy zawierane z głównymi dostawcami i odbiorcami w toku zwykłej działalności mają standardowy charakter. Umowy dotyczące dostaw głównego surowca jakim jest węgiel brunatny mają charakter wieloletni a dostawcami są spółki zależne od ZE PAK SA. W obszarze sprzedaży energii i zakupu pozwoleń do emisji CO₂ spółki z Grupy podpisują umowy ramowe z poszczególnymi kontrahentami określające podstawowe warunki współpracy. Natomiast sam zakup/sprzedaż dokonywane są w odrębnych transakcjach w odniesieniu do konkretnych ilości przy zastosowaniu aktualnych cen rynkowych.

Umowy dotyczące otrzymanych kredytów i pożyczek

Spółki z Grupy ZE PAK SA w 2017 roku podpisały następujące umowy dotyczące kredytów i pożyczek:

1. Elektrownia Pątnów II sp. z o.o. podpisała Aneks do umowy kredytu konsorcjalnego na 240 mln EUR z dnia 14 stycznia 2011 roku oraz umowy w sprawie rachunków bankowych z dnia 14 stycznia 2011 roku. Na podstawie Aneksu zredukowano wysokość utrzymywanych rezerw zabezpieczających spłatę zadłużenia oraz zezwolono na dokonywanie transakcji zabezpieczających kurs walutowy. Stronami Aneksu były: Elektrownia Pątnów II sp. z o.o., ZE PAK SA, PAK-Holdco sp. z o.o. oraz PEKAO SA, mBank SA oraz Bank EBRD.
2. PAK KWB Konin SA podpisała Aneks nr 6 z Alior Bank SA przedłużający termin spłaty kredytu – linii wielocelowej do dnia 29 czerwca 2017 roku. Dostępny limit kredytowy wynosi 46 700 tysięcy złotych. Oprocentowanie według stawki WIBOR 1M plus marża banku.
3. PAK KWB Konin SA podpisała Aneks nr 7 z Alior Bank SA przedłużający termin spłaty kredytu – linii wielocelowej do dnia 30 maja 2018 roku dla produktów kredytowych oraz do dnia 31 grudnia 2018 roku dla produktów gwarancyjnych. Zwiększono dostępny limit kredytowy do kwoty 76 700 tysięcy złotych z podziałem na sublimit na kredyt w rachunku bieżącym do kwoty 66 700 tysięcy złotych oraz sublimit na gwarancje do kwoty 10 000 tysięcy złotych. Oprocentowanie kredytu na rachunku bieżącym według stawki WIBOR 1M plus marża banku.
4. PAK KWB Konin SA podpisała Aneks nr 10 z Bankiem Zachodnim WBK SA przedłużający termin spłaty kredytu do dnia 30 czerwca 2018 roku. Dostępny limit kredytowy przeznaczony na finansowanie bieżącej działalności gospodarczej wynosi 50 000 tysięcy złotych. Oprocentowanie według stawki WIBOR 1M plus marża banku.
5. PAK KWB Konin SA podpisała Aneks nr 2 do umowy o emisje obligacji z bankiem PKO BP wydłużający termin programu do dnia 31 grudnia 2019 roku.
6. PAK SERWIS sp. z o.o. podpisał z bankiem PEKAO SA aneks nr 5 i 6 do umowy o wielocelowy limit kredytowy przedłużający okres obowiązywania umowy do dnia 30 listopada 2018 roku. Dostępny wielocelowy limit kredytowy wynosi 20 000 tysięcy złotych. Oprocentowanie według stawki WIBOR 1M plus marża banku.
7. PAK SERWIS sp. z o.o. podpisał z bankiem Raiffeisen Bank Polska SA umowę o limit wierzytelności. Okres ważności dla kredytu w rachunku bieżącym to 31 lipca 2018 roku, dla kredytu rewolwingowego 15 listopada 2018

roku. Dostępny limit wynosi: 5 000 tysięcy złotych łącznie dla kredytu w rachunku bieżącym, rewolwingowego, gwarancji w złotych i innej walucie, maksymalny limit na gwarancje 4 152 tysięcy złotych.

Umowy dotyczące udzielonych pożyczek

PAK Infrastruktura sp. z o.o. z Grupy Kapitałowej ZE PAK SA w dniu 19 i 27 kwietnia 2017 roku podpisała dwie umowy udzielenia pożyczek dla innej spółki z Grupy, tj. Energoinvest Serwis sp. z o.o. Kwota każdej z pożyczek wynosiła 1 500 tysięcy złotych. Pożyczki mają być spłacane w ratach, ostateczny termin spłaty obu pożyczek przypada na 30 kwietnia 2022 roku. Oprocentowanie pożyczek ustalono na warunkach rynkowych. W związku z przejściem działalności spółki Energoinvest Serwis sp. z o.o. przez PAK Górnictwo sp. z o.o. obowiązki wynikające z umów pożyczek zostały przeniesione na PAK Górnictwo sp. z o.o.

Udzielone i otrzymane gwarancje oraz poręczenia

Tabela 2: Zestawienie udzielonych w 2017 roku gwarancji i poręczeń

	<i>tysiące złotych</i>	<i>tysiące euro</i>
	<i>2017 rok</i>	
Udzielone gwarancje	10 357	201
- w tym dla spółek z Grupy	-	-
Udzielone poręczenia	50 000	-
w tym dla spółek z Grupy	50 000	-

Tabela 3: Zestawienie otrzymanych w 2017 roku gwarancji i poręczeń

	<i>tysiące złotych</i>	<i>tysiące euro</i>
	<i>2017 rok</i>	
Otrzymane gwarancje	25 469	5 167
- w tym od spółek z Grupy	-	-
Otrzymane poręczenia	50 000	-
w tym od spółek z Grupy	50 000	-

Umowy zawarte z podmiotami powiązаныmi na warunkach odbiegających od rynkowych

W 2017 roku w Grupie Kapitałowej ZE PAK SA pomiędzy spółkami powiązаныmi nie zawierano umów na warunkach odbiegających od rynkowych.

3.3. Realizacja programu inwestycyjnego

Kluczowe inwestycje w fazie realizacji

Obecnie Grupa ZE PAK SA nie realizuje dużych projektów inwestycyjnych. Aktywność inwestycyjna skupia się przede wszystkim na realizacji niezbędnych zadań służących zapewnieniu utrzymania bieżącej sprawności i efektywniejszego wykorzystania posiadanych aktywów wydobywczych i wytwórczych. Wydatkowane w 2017 roku nakłady inwestycyjne dotyczyły przygotowania i realizacji zadań niezbędnych dla bieżącego funkcjonowania.

Elektrownia Pątnów

Głównym celem wydatkowania nakładów inwestycyjnych w 2017 roku było sfinansowanie kontynuacji modernizacji układu nawęglania, która ma na celu zagwarantowanie układu technologicznego o dużej pewności ruchowej do podawania paliwa podstawowego do kotłów z pełną wydajnością każdego ciągu. Do końca 2017 roku zrealizowano niemal całość zakresu rzeczowego modernizacji nawęglania. Kontynuowano również realizację zadania polegającego na doszczelnieniu ściany pomiędzy kotłownią a maszynownią na przestrzeni zmodernizowanych bloków 1 i 2. Realizacja zadania ma na celu zmniejszenie zapylenia przedostającego się z rejonu kotłowni w kierunku maszynowni,

podniesienie bezpieczeństwa konstrukcyjnego i pożarowego obiektów, polepszenie aspektów związanych z bezpieczeństwem i higieną pracy załogi. W minionym roku rozpoczęto realizację zadania polegającego na przebudowie gospodarki ściekowej w budynku maszynowni zmodernizowanych bloków 1 i 2, którego celem jest uporządkowanie gospodarki wodnej w budynku maszynowni. Termin zakończenia wszystkich opisanych zadań planowany jest w pierwszej połowie 2018 roku.

Elektrownia Konin

Zgodnie z deklaracjami Spółka przystąpiła do realizacji zadanie, którego efektem ma być możliwość produkcji zarówno energii elektrycznej jak i energii cieplnej z bloku biomasowego w elektrowni Konin. W tym celu wybrano wykonawcę przedsięwzięcia inwestycyjnego w formule „pod klucz”, i w drugim półroczu 2017 roku rozpoczęto realizację zadania. Realizacja zakładanej koncepcji umożliwi podgrzew wody sieciowej podawanej do miasta Konin parą wytwarzaną przez blok biomasowy. Blok ten stanie się źródłem OZE produkującym energię elektryczną dla Krajowego Systemu Elektroenergetycznego i energię ciepłą dla ogrzewania miasta Konin. Planowany termin przekazania do eksploatacji zmodernizowanej turbiny TG-6 wraz z nowymi układami pomocniczymi ustalono na pierwszy kwartał 2018 roku. W ramach realizacji powyższego projektu wystąpiono również do Urzędu Regulacji Energetyki z wnioskiem o zmianę koncesji na wytwarzanie energii elektrycznej i ciepła w kogeneracji dla elektrowni Konin.

PAK KWB Konin SA i PAK KWB Adamów SA

W segmencie wydobywania PAK KWB Konin SA należąca do Grupy Kapitałowej realizowała zadania inwestycyjne na czynnych odkrywkach mające na celu utrzymanie zdolności produkcyjnych. Na odkrywkach Józwin, Drzewce i Tomisławice prowadzone są prace związane z koniecznością budowy systemów odwodnienia wynikającą z postępów robót górniczych i potrzebą przygotowania terenu pod przyszłą eksploatację. Największe wydatki poniesiono na wykupy gruntów na odkrywkach Józwin i Tomisławice oraz budowę systemu odwodnienia i zasilania w energię elektryczną na odkrywkach Józwin, Drzewce i Tomisławice. W PAK KWB Adamów SA zakupiono spycharkę przeznaczoną dla potrzeb rekultywacji odkrywki Koźmin.

3.4. Zarządzanie ryzykiem

Grupa prowadząc swoją działalność narażona jest na szereg rodzajów ryzyka, występujących faktycznie, potencjalnie lub teoretycznie, obecnych w branży oraz na rynkach, na których działają spółki Grupy Kapitałowej. Są to czynniki mające swoje źródło zarówno wewnątrz Grupy, jak i w jej otoczeniu. Mając na uwadze sformalizowanie sfery związanej z ryzykiem występującym w działalności Grupy powstał kompleksowy dokument zatytułowany „Zasady Zarządzania Ryzykiem dla Grupy Kapitałowej ZE PAK SA” („Zasady Zarządzania”). Zasady Zarządzania zostały opracowane i wdrożone w celu zdefiniowania i określenia granic ryzyk występujących lub mogących wystąpić w Grupie Kapitałowej ZE PAK SA oraz określenia mechanizmów minimalizacji ekspozycji na ryzyko w toku prowadzenia działalności w sektorze energetycznym i wydobywczym oraz minimalizacji skutków ryzyka, którego ze względu na specyfikę podstawowej działalności Grupy Kapitałowej ZE PAK SA, nie da się całkowicie wyeliminować.

Pierwszym etapem było określenie spółek Grupy, w których działalności można zidentyfikować ryzyka o materialnym znaczeniu dla działalności całej Grupy, a następnie zastosowanie odpowiednich zasad postępowania. Spółkami o istotnym wpływie na podstawową działalność Grupy są: ZE PAK SA, Elektrownia Pątnów II sp. z o.o., PAK KWB Konin SA, PAK KWB Adamów SA, PAK – Volt SA. Pozostałe Spółki z Grupy nie mają bezpośredniego wpływu na ryzyka operacyjne.

W ramach wspomnianych zasad określono model i strategię biznesową Grupy Kapitałowej. Naczelną zasadą realizowanego przez Grupę modelu biznesowego w sferze działalności gospodarczej: wydobywczej, produkcyjnej i handlowej jest maksymalizacja produkcji i zysku przy jednoczesnym przestrzeganiu zasady minimalizacji ryzyka. W celu realizacji planów biznesowych Grupa dopuszcza poniesienie ryzyka, ale wyłącznie w zakresie i na zasadach określonych w Zasadach Zarządzania. Wszystkie rodzaje ryzyka biznesowego i sytuacje skutkujące ekspozycją na ryzyko są przez cały czas minimalizowane, chyba że Zasady Zarządzania lub decyzje Zarządu wyraźnie upoważnią do określonych odstępstw. W odniesieniu do struktury kapitałowej Grupy oraz schematów organizacyjnych poszczególnych spółek wyodrębniono określone role oraz określono zakres odpowiedzialności za decyzje i działania związane z realizowaną strategią i polityką rynkową. Szczególną rolę, ściśle związaną z przestrzeganiem i prawidłowym stosowaniem Zasad Zarządzania pełni zespół zadaniowy, pod nazwą „Komitet Zarządzania Ryzykiem”, działający jako organ doradczy i opiniodawczy Zarządu ZE PAK SA. Organ został powołany Zarządzeniem Prezesa Zarządu Spółki. Głównym zadaniem Komitetu Zarządzania Ryzykiem jest rozpoznanie i identyfikacja oraz merytoryczna ocena wszelkich ryzyk gospodarczych o wartości powyżej 10 mln złotych, związanych z prowadzeniem działalności gospodarczej przez Grupę.

W ramach zarządzania ryzykiem w Grupie dokonano identyfikacji określonych obszarów ryzyk związanych z realizacją zakładanych celów biznesowych:

- 1) ryzyka surowcowe;
- 2) ryzyka produkcyjne;
- 3) ryzyka rynkowe i powiązane z nimi ryzyka finansowe;
- 4) ryzyka operacyjne związane z funkcjonowaniem systemów informatycznych;
- 5) ryzyko w obszarze bezpieczeństwa informacyjnego.

Dla każdego obszaru ryzyka zidentyfikowanego powyżej określono specyficzne rodzaje ryzyk dotyczące ściśle konkretnego obszaru. Rodzaj danego ryzyka został kompleksowo opisany, wraz z podaniem teoretycznych przykładów jego wystąpienia w działalności operacyjnej Grupy. Do każdego rodzaju ryzyka opracowano również konkretne formy działania mające na celu jego minimalizację lub wykluczenie, przypisano również odpowiedni miernik a tam gdzie to możliwe określono tzw. „kluczowy wskaźnik wykonania”, czyli minimalny poziom wykonania.

Kontroli, w zakresie przestrzegania Zasad Zarządzania, odpowiednio do swojego zakresu działania, podlegają kierownicy i pracownicy komórek organizacyjnych przyporządkowani do danego obszaru ryzyka. Odpowiedzialność za prawidłowe i zgodne z Zasadami Zarządzania, wykonywanie zadań przez podległe komórki organizacyjne i samodzielne stanowiska pracy ponosi kierownictwo komórek organizacyjnych. W Zasadach Zarządzania opisano również w sposób szczegółowy proces prawidłowego raportowania na temat zidentyfikowanego ryzyka a także sposób postępowania w wypadku zidentyfikowania naruszenia zasad opisanych w dokumencie.

Zgodnie z Zasadami Zarządzania od przestrzegania procedur i sposobów postępowania opisanych w dokumencie można odstąpić wyłącznie po uzyskaniu upoważnienia Zarządu ZE PAK SA wyrażonego na piśmie, zastosowanie znajduje wtedy specjalna procedura opisana również w Zasadach Zarządzania.

3.5. Opis wykorzystania wpływów z emisji

W 2017 roku PAK KWB Konin SA, spółka podlegająca konsolidacji w ramach Grupy Kapitałowej dokonała dziewięciu emisji obligacji – łączna kwota obligacji wyemitowanych w 2017 roku wyniosła 130 000 tysięcy złotych, obligacje w całości objęte zostały przez spółki z Grupy. Wpływy z tytułu emisji obligacji posłużyły do finansowania bieżącej działalności PAK KWB Konin SA.

Łączna kwota obligacji wykupionych w 2017 roku przez PAK KWB Konin SA wyniosła 130 000 tysięcy złotych, wykup w całości dotyczył obligacji objętych przez spółki z Grupy.

4. PODSTAWOWE CZYNNIKI RYZYKA PROWADZONEJ DZIAŁALNOŚCI

W procesie przewidywania przyszłych wyników Grupy Kapitałowej Zespołu Elektrowni Pątnów–Adamów–Konin SA należy brać pod uwagę szereg czynników, występujących faktycznie, potencjalnie lub teoretycznie, obecnych w branży oraz na rynkach, na których działa Grupa. Są to czynniki mające swoje źródło zarówno wewnątrz Grupy jak i w jej otoczeniu. W ocenie Zarządu można je podzielić na takie, które występują w sposób ciągły w każdym okresie oraz te, pojawiające się incydentalnie w okresie, którego dotyczy dany raport okresowy.

Spośród najistotniejszych czynników o stałym wpływie na wyniki Grupy z pewnością wymienić należy:

- trendy makroekonomiczne w gospodarce Polski i zapotrzebowanie na energię elektryczną;
- otoczenie regulacyjne;
- ceny energii elektrycznej;
- ceny i podaż świadectw pochodzenia;
- koszt wydobycia i dostawy węgla oraz innych paliw;
- koszty uprawnień do emisji CO₂;
- rekompensaty z tytułu kosztów osieroconych w związku z rozwiązaniem KDT Elektrowni Pątnów II sp. z o.o.;
- sezonowość i warunki meteorologiczne;
- nakłady inwestycyjne, w szczególności uprawniające do otrzymania darmowych uprawnień do emisji CO₂;
- kurs walutowy euro/złoty, poziom stóp procentowych.

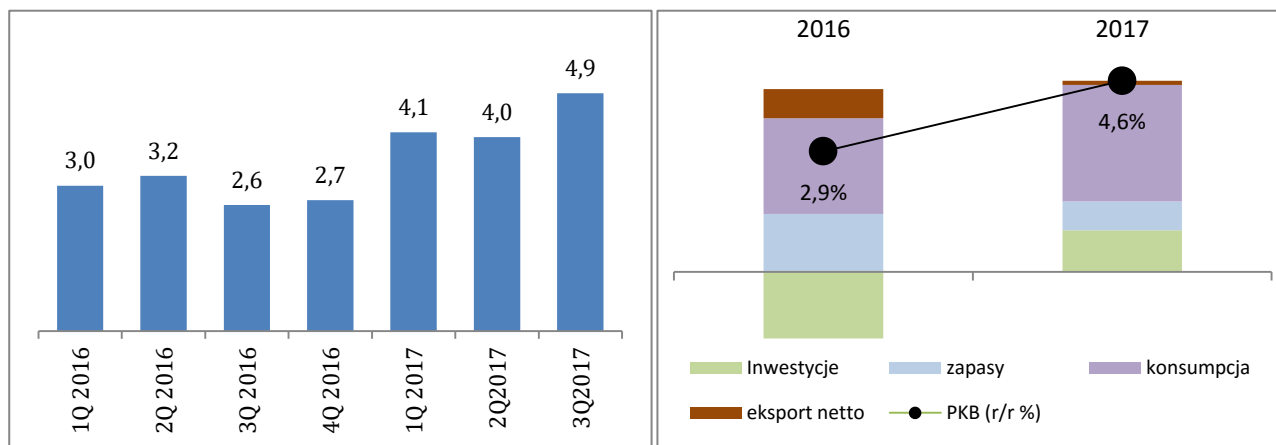
Ponadto istotnym czynnikiem mogącym mieć znaczący wpływ na wyniki finansowe w perspektywie kolejnych kwartałów są wyniki testów na utratę wartości aktywów. Zgodnie z MSR 36 test na utratę wartości aktywów przeprowadzany jest po zaistnieniu określonych przesłanek. Ostatnie testy zostały przeprowadzone na dzień 31 grudnia 2017 roku a ich wynik nie uzasadniał zmiany wartości składników majątku. Wykorzystywane modele wyceny aktywów wykazują wrażliwość na szereg parametrów m.in. tych opisanych w niniejszym punkcie, więc w obliczu pogarszania się perspektyw działalności, zarówno tych rynkowych jak i mających swe źródło w uwarunkowaniach prawnych, założenia do modeli wyceny majątku mogą ulec zmianie a co za tym idzie wyniki testów na utratę wartości w przyszłości mogą skutkować koniecznością dokonania weryfikacji wysokości odpisów aktualizujących wartość

składników majątku. Kolejna analiza przesłanek uzasadniających potencjalną konieczność przeprowadzenia testów na utratę wartości składników majątku przeprowadzona zostanie na koniec następnego okresu sprawozdawczego.

Trendy makroekonomiczne w gospodarce Polski i zapotrzebowanie na energię elektryczną

Prowadząc działalność na terenie Polski, osiągając znaczną większość przychodów ze sprzedaży energii elektrycznej należy brać pod uwagę tendencje makroekonomiczne w polskiej gospodarce. Szczególne znaczenie ma wzrost realnego PKB i produkcji przemysłowej w Polsce, rozwój sektora usług oraz wzrost konsumpcji indywidualnej. Wszystkie wymienione czynniki wpływają w sposób istotny na zapotrzebowanie na energię elektryczną i jej zużycie.

Wykres 4: Dynamika PKB (%) w odniesieniu do analogicznego kwartału roku poprzedniego i roczna dynamika PKB w podziale na składowe

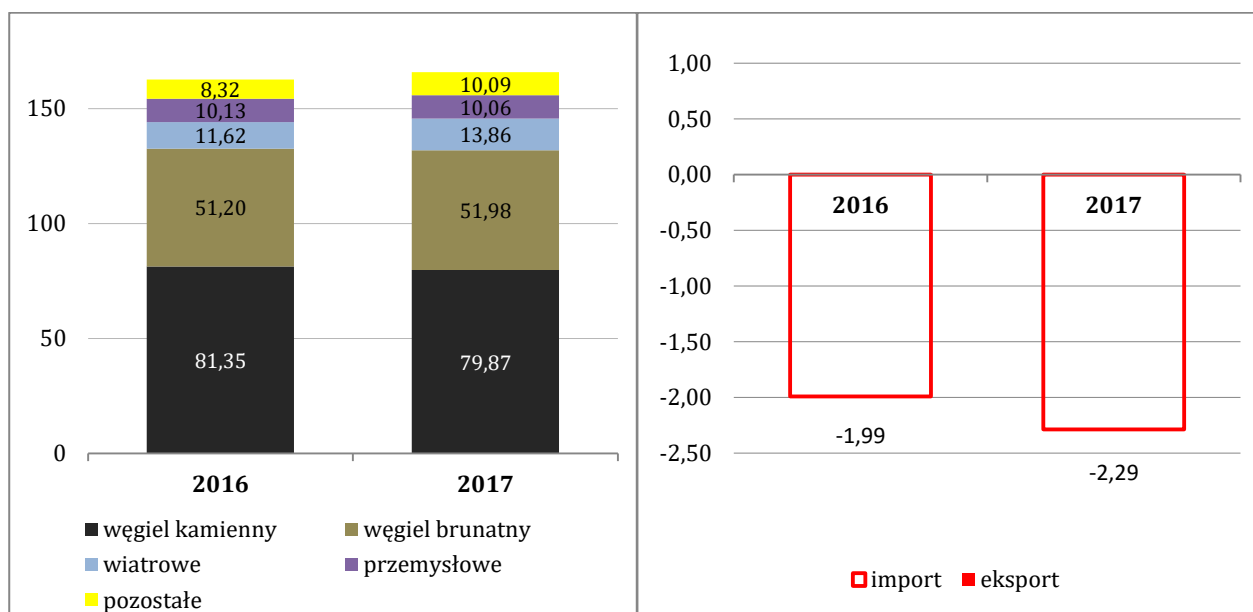

Źródło: dane GUS

Według szacunku wstępnego GUS produkt krajowy brutto („PKB”) liczony w cenach stałych roku poprzedniego wzrósł realnie w 2017 roku o 4,6%, wobec wzrostu o 2,9% w 2016 roku. Biorąc pod uwagę dynamikę PKB w III oraz IV kwartale 2017 taki wynik roczny nie był zaskoczeniem. Jednak pierwsza połowa roku nie zapowiadała aż tak wysokiej dynamiki, również prognozy dotyczące wzrostu w 2017 roku ulegały zwiększeniu wraz kolejnymi kwartałami. Zeszłoroczna dynamika była najwyższa od sześciu lat (od 2011 roku). O dynamice PKB w 2017 roku ponownie w największym stopniu zdecydowała konsumpcja. Wydatki gospodarstw domowych zwiększyły się o 4,8%, po wzroście o 3,9% w 2016 roku, w efekcie wkład konsumpcji w stopę wzrostu PKB wyniósł 2,8%. Inwestycje, choć wzrosły w 2017 roku 5,4%, po załamaniu o 7,9% rok wcześniej, to ich wkład w dynamikę PKB wyniósł 1%.

Czynniki wspierające popyt konsumpcyjny w 2017 roku pozostały podobne jak w roku poprzednim, do najważniejszych zaliczyć należy: spadek stopy bezrobocia rejestrowanego do wielkości 6,6% na koniec 2017 roku z poziomu 8,2% notowanego na koniec 2016 roku oraz znacząca dynamika wzrostu wynagrodzeń. Skumulowany wpływ tych czynników spowodował impuls popytowy pozytywnie wpływający na wkład konsumpcji w dynamikę PKB za 2017 rok. O sile konsumpcji w 2017 roku świadczy dodatkowo efekt wysokiej bazy, jaką stanowiły odczyty z 2016 roku. W przeciwieństwie do roku poprzedniego, w 2017 roku pozytywnie na dynamikę PKB działał komponent dotyczący nakładów na środki trwałe. Wpływ na wzrost tego składnika mogła mieć pewna cykliczność procesów inwestycyjnych, mniejszą niepewność legislacyjną oraz uruchomienie programów inwestycyjnych przez sektor publiczny. W przypadku inwestycji efekt niskiej bazy z poprzedniego roku działał na korzyść dynamiki. Jednak należy pamiętać, że niski wkład inwestycji w dynamikę PKB w porównaniu do stosunkowo wysokiego wkładu konsumpcji może w przyszłych okresach zmniejszać potencjał wzrostu. Warto jedynie wspomnieć, że wpływ eksportu netto na dynamikę PKB w 2017 roku był sporo niższy niż w roku poprzednim co można w jakimś stopniu łączyć z umacnianiem się złotówki w drugiej połowie roku. Wpływ zmiany stanu zapasów był dodatni, jednak mniejszy niż rok wcześniej.

Wykres 5: Struktura produkcji energii elektrycznej oraz saldo wymiany energii elektrycznej z zagranicą (wielkości brutto) – TWh

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych PSE

Dane dotyczące funkcjonowania Krajowego Systemu Elektroenergetycznego i Rynku Bilansującego, prezentowane przez Polskie Sieci Elektroenergetyczne SA wskazują, że krajowe zużycie² energii elektrycznej w 2017 roku wyniosło 168,14 TWh i w porównaniu do roku poprzedniego wzrosło o 2,13%. Wzrost zużycia energii odnotowano we wszystkich miesiącach 2017 roku z wyjątkiem czerwca i grudnia, gdy odnotowano nieznaczne spadki. Wpływ na zużycie energii w 2017 roku miało przyspieszenie tempa rozwoju gospodarczego w tym dynamika wzrostu produkcji przemysłowej oraz warunki atmosferyczne, zwłaszcza w pierwszej połowie roku. Największe zapotrzebowanie na moc w 2017 roku odnotowano 9 stycznia około godz. 17.30, na poziomie 26 231 MW³, był to jednocześnie najwyższy w historii Krajowego Systemu Elektroenergetycznego poziom zapotrzebowania na moc. W 2017 roku produkcja energii elektrycznej ogółem wzrosła o 1,98%. Biorąc pod uwagę cały bilans roku, odnotowano spadek wytwarzania energii z głównego (pod względem wolumen produkowanej energii) surowca, czyli węgla kamiennego o 1,82%. Produkcja energii z węgla brunatnego wzrosła o 1,52%. Kolejny raz odnotowano przyrost generacji ze źródeł wiatrowych w skali roku o 19,2%. Przyrost generacji ze źródeł wiatrowych wynikał głównie z lepszych warunków wietrznych, ponieważ przyrost mocy osiągalnej elektrowni wiatrowych był dużo niższy i w 2017 roku wyniósł 0,67% do 5 774,3 MW⁴. W minionym roku zauważalny był wzrost generacji z gazu o blisko 24,16% w stosunku do 2016 roku. Energia elektryczna wyprodukowana z węgla kamiennego stanowiła 48,15% ogółu produkcji energii elektrycznej, energia z węgla brunatnego 31,34% a turbiny wiatrowe wygenerowały 8,35% ogółu energii. Nie zmienił się kierunek wymiany zagranicznej. W minionym roku Polska ponownie była importerem energii elektrycznej netto, nadwyżka importu nad eksportem wyniosła 2,29 TWh.

Otoczenie regulacyjne

Podmioty działające na rynku energii elektrycznej podlegają ścisłym regulacjom takim jak np. Prawo Energetyczne, ustawa o odnawialnych źródłach energii („oze”), przepisy dotyczące obowiązku publicznej sprzedaży części wytworzonej energii, jak również wsparciu dla określonych technologii wytwarzania energii, a także rozporządzenia

² Na podstawie Tabeli: Struktura produkcji energii elektrycznej w elektrowniach krajowych, wielkości wymiany energii elektrycznej z zagranicą i krajowe zużycie energii – wielkości miesięczne oraz od początku roku – wielkości brutto dostępnej na stronie PSE SA.

³ Na podstawie wykresu: Przebiegi zapotrzebowania w dniach, w których wystąpiło minimalne i maksymalne krajowe zapotrzebowanie na moc dostępne na stronie PSE SA.

⁴ Na podstawie Tabeli: Bilans mocy w rannym szczycie krajowego zapotrzebowania na moc w wartościach średnich z dni roboczych w miesiącu dostępne na stronie PSE SA

oraz dyrektywy Komisji Europejskiej i konwencje międzynarodowe, dotyczące m.in. ochrony środowiska i zmian klimatycznych (w tym emisji CO₂). Pod uwagę należy brać również przepisy prawa podatkowego oraz interpretacje i rekomendacje wydawane przez Urząd Regulacji Energetyki.

28 kwietnia 2017 roku przedstawiciele państw członkowskich Unii Europejskiej przegłosowali nowe standardy zastrzegające normy emisji dla przemysłu (tzw. BREF/BAT), które będą miały znaczący wpływ na przyszłość elektrowni konwencjonalnych. Polska oraz kilka innych państw były przeciwne zapisom tzw. konkluzji BAT. Przystosowanie dużych instalacji przemysłowych, w tym wytwarzających energię i ciepło do nowych, bardziej restrykcyjnych norm emisji SO₂, NO_x, pyłów oraz wprowadzonych po raz pierwszy dopuszczalnych poziomów rtęci, a dodatkowo dopuszczalnych średniorocznych poziomów chlorowodoru, fluorowodoru i amoniaku, w sytuacji braku uzyskania odstępstwa od konkluzji BAT, będzie się wiązało z kosztownymi inwestycjami. Instalacje wytwarzania energii będą musiały dostosować się do nowych wymogów emisyjnych w ciągu 4 lat od daty publikacji decyzji przyjmującej przepisy, czyli do końca lipca 2021 roku. Zarówno koszty, jak i harmonogram inwestycji dostosowawczych instalacji objętych obostrzeniami będą dla polskiego systemu energetycznego ogromnym wyzwaniem w najbliższych latach.

18 lipca 2017 roku Sejm przyjął, a 3 sierpnia Prezydent podpisał ustawę Prawo wodne. Zapisy ustawy regulują zasady korzystania z zasobów wodnych oraz określają stawki opłat związane z korzystaniem z tych zasobów. Nowe obciążenia wynikające z ustawy będą dotyczyły największych gospodarstw rolnych oraz energetyki, a także przemysłu wykorzystującego duże ilości wody. Pobór wody do 5 tysięcy litrów na dobę ma być bezpłatny. Dotychczas nie obowiązywały systemy opłat za wodę do celów chłodniczych w elektrowniach ciepłych oraz wytwórczych w elektrowniach wodnych. W myśl nowych przepisów w przypadku energetyki opłata za korzystanie z zasobów wodnych wyniesie 70 groszy za m³ różnicy między ilością wód podziemnych pobranych do tych celów a ilością wód z obiegów chłodzących elektrowni lub elektrociepłowni, wprowadzanych do wód lub do ziemi. Inna stawka dotyczy wód powierzchniowych - to 35 groszy za m³ różnicy między ilością wód pobranych do tych celów a ilością wód z obiegów chłodzących elektrowni. Stawka za tzw. wody chłodnicze, pochodzące z obiegów chłodzących elektrowni, które np. trafiają później do rzek, wynosić będzie 68 groszy, jeżeli temperatura wód jest wyższa niż 26 stopni Celsjusza, a nie przekracza 32 stopni; 1,36 zł, jeśli jest ona wyższa niż 32 stopnie i nie przekracza 35 stopni; 4,24 zł, jeżeli przekracza 35 stopni. Według deklaracji Ministerstwa Środowiska uchwalenie nowego prawa pozwoli spełnić warunki wstępne unijnej Ramowej Dyrektywy Wodnej. Przepisy znowelizowanego prawa weszły w życie z początkiem 2018 roku.

14 sierpnia 2017 roku Prezydent podpisał nowelizację Ustawy o odnawialnych źródłach energii. Zasadniczą zmianą w nowych przepisach jest rezygnacja ze stałej wartości tzw. opłaty zastępczej, wynoszącej dotychczas 300,03 zł/MWh i powiązanie jej z rynkowymi cenami świadectw pochodzenia energii – zielonych certyfikatów oraz błękitnych certyfikatów. Opłata ma wynosić 125% średnioważonej ceny danych certyfikatów z poprzedniego roku, ale nie więcej niż 300,03 zł/MWh.

29 grudnia 2017 roku Prezydent podpisał ustawę o rynku mocy. Ustawa regulująca zasady funkcjonowania rynku mocy to jeden z kluczowych aktów prawnych dla wytwórców energii. W zamyśle autorów, ustawa ta ma zapewnić rentowność budowy nowych bloków energetycznych oraz modernizacji już istniejących jednostek, bez których systemowi energetycznemu grozi deficyt mocy. Z uwagi na wiek eksploatowanych obecnie bloków energetycznych należy się spodziewać, że w kolejnych latach trzeba będzie wyłączyć znaczną część elektrowni budowanych jeszcze w latach 60-tych i 70-tych. Pewnym rozwiązaniem dla obecnych problemów może się okazać modernizacja części jednostek wytwórczych (zwłaszcza bloków klasy 200 MW), jednak obecne hurtowe ceny energii nie sprzyjają podejmowaniu dużych zobowiązań inwestycyjnych z jakimi wiąże się remonty starych i budowa nowych jednostek. Rozwiązaniem problemu brakujących środków ma być właśnie mechanizm wspierania mocy. Rynek mocy wprowadza wsparcie w postaci dodatkowego wynagrodzenia - płatności mocowych - dla źródeł wytwórczych za to, że przez określony w kontrakcie czas, w razie potrzeby, np. niedoboru energii, będą dysponować odpowiednią mocą. Czyli będą mogły dostarczyć potrzebną energię. Takie dodatkowe źródło dochodów ma być impulsem dla wytwórców energii by chętniej finansowali modernizację albo budowę nowych mocy. Oferty na wysokość oczekiwanego wynagrodzenia za moc będą wylaniane w specjalnych aukcjach, które zaczną się w IV kwartale 2018 roku. Wyjątkowo mają się odbyć wtedy trzy aukcje - na moc w latach: 2021, 2022, 2023. Od 2019 roku będzie odbywać się jedna aukcja rocznie - na rezerwację mocy pięć lat w przód. Aukcje będą wygrywały najtańsze oferty przy maksymalnym uwzględnieniu neutralności technologicznej. Na podobnych zasadach będą więc rozpatrywane oferty krajowych oferentów, ale i - w określonej wysokości - zagranicznych źródeł, a także usługi DSR, czyli ograniczanie zużycia energii i pobieranej mocy na żądanie. Projekt zakłada, że im większa inwestycja w źródło wytwórcze, tym dłuższy kontrakt mocowy może ono otrzymać. Dłuższymi kontraktami premiiwane będą też jednostki o niskiej emisji CO₂ oraz dostarczające odpowiednio dużo ciepła do komunalnych systemów grzewczych.

27 lutego 2018 roku Rada Europejska oficjalnie zatwierdziła reformę unijnego systemu handlu uprawnieniami do emisji (EU ETS) na okres po 2020 roku. Kolejne reformy systemu EU ETS mają w opinii ich inicjatorów, poprzez ingerencję w rynkowy model systemu, przyczynić się do realizacji zakładanych celów redukcji emisji gazów cieplarnianych do

2030 roku. Najistotniejsze propozycja zakładają: pułap całkowitych emisji ma być zredukowany co roku o 2,2% (liniowy współczynnik redukcji – LRF), ponadto tempo redukcji może zostać po raz kolejny zwiększone w roku 2024, po uprzednim zbadaniu skuteczności wdrożonych mechanizmów. Do końca 2023 roku liczba uprawnień przenoszonych do rezerwy stabilności rynkowej (Market Stability Reserve, MSR) tymczasowo ma się podwoić, w 2023 roku ma wejść w życie nowy mechanizm ograniczający ważność uprawnień w rezerwie stabilności rynkowej do pewnego pułapu. Po reformie MSR ma absorbować do 24% nadpodaży praw do emisji co roku przez pierwsze cztery lata funkcjonowania zreformowanego systemu. Przepisy nowej dyrektywy EU ETS mają podlegać regularnemu przeglądowi. Decyzja Rady zamyka proces legislacyjny w sprawie nowej dyrektywy EU ETS. Kolejny krok to publikacja w unijnym dzienniku urzędowym. Nowe regulacje wejdą wówczas w życie po 20 dniach.

Ceny energii elektrycznej

Grupa generuje większość przychodów z wytwarzania i sprzedaży energii elektrycznej, dlatego cena, za jaką sprzedaje energię elektryczną, jest bardzo istotna dla wyników jej działalności.

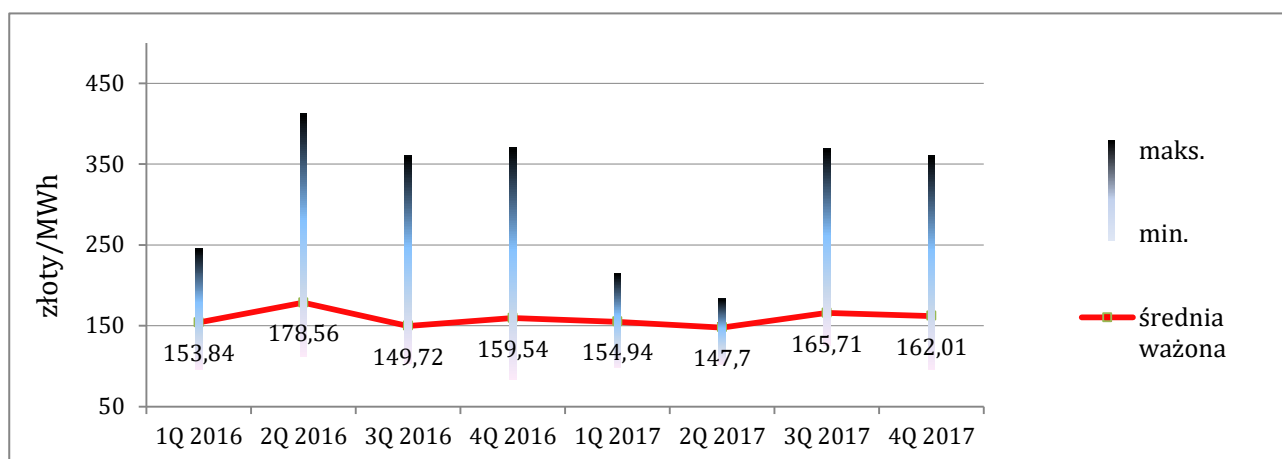
W 2017 roku nastąpił spadek średniej ważonej ceny energii w odniesieniu do roku poprzedniego. Średnia ważona z notowań IRDN (Indeks Rynku Dnia Następnego) na Towarowej Giełdzie Energii (TGE) dla 2017 roku ukształtowała się na poziomie 155,56 zł/MWh co oznacza spadek w odniesieniu do 2016 roku o 5,15 zł/MWh tj. o około 3,2%. Charakterystyczny natomiast jest fakt, że jedynie dla II kwartału średnia ważona cena była wyższa w 2016 niż w 2017 roku, w pozostałych kwartałach to notowania z 2017 roku były wyższe. Jednak różnica w średniej ważonej cenie pomiędzy II kwartałem 2016 i 2017 była wyjątkowo duża tj. 30,86 zł/MWh. To właśnie II kwartał był okresem podwyższonej zmienności i wysokich cen w 2016 roku, natomiast w 2017 charakteryzował się najniższymi cenami i niską zmiennością. W 2017 roku druga połowa roku przyniosła wyższe poziomy cenowe i większą zmienność. Czynniki wpływające w sposób istotny na poziom notowań giełdowych na rynku SPOT pozostały te same, wśród nich najistotniejsze to: wielkość generacji wiatrowej, stan rezerwy w systemie KSE, wielkość zdolności przesyłowych udostępnianych do wymiany transgranicznej, a także warunki pogodowe. Według danych PSE 9 stycznia 2017 roku zarejestrowano najwyższy w historii Krajowego Systemu Elektroenergetycznego poziom zapotrzebowania na moc na poziomie 26 231 MW. Jednak nawet tak duże zapotrzebowanie nie zakłóciło trybu pracy systemu oraz nie przełożyło się na ekstremalnie wysokie ceny, ponieważ system był dobrze zbilansowany w tym okresie. 2017 rok nie charakteryzował się już tak dużą dynamiką przyrostu zainstalowanej mocy wiatrowej jak dwa poprzednie lata. Na koniec 2017 roku w systemie zainstalowane było 5 774,3 MW⁵ mocy turbin wiatrowych, co oznacza symboliczny przyrost jedynie o około 38,4 MW, jednak na skutek doskonałych warunków wietrznych, zwłaszcza w III i IV kwartale, przyrost produkcji energii elektrycznej z elektrowni wiatrowych wyniósł aż 19,2%⁶. Warto jednak zauważyć, że w minionym roku moc zainstalowana w systemie wzrosła z powodu nowych bloków konwencjonalnych. Blok parowo-gazowy we Włocławku o mocy 463 MW oraz największy w kraju blok na węgiel kamienny o mocy 1075 MW w Kozienicach to największe z jednostek, które zasilily KSE w minionym roku. W 2018 roku należy się spodziewać finalizacji prac w Płocku, blok gazowo parowy o mocy 600 MW i być może pierwszego z bloków węglowych w Opolu (900 MW), choć w tym przypadku informowano o opóźnieniach w harmonogramie. Kolejnym czynnikiem, który wpływał na ceny rynkowe energii elektrycznej w minionym roku, zwłaszcza w drugiej jego połowie był wzrost cen surowców, w tym węgla kamiennego, głównego surowca wykorzystywanego do produkcji energii w Polsce, oraz wzrost cen pozwoleń do emisji CO₂. Pomimo faktu, że w minionym roku ceny węgla w Polsce nie rosły tak dynamicznie jak na rynkach światowych to na podstawie Polskiego Indeksu Rynku Węgla Energetycznego w sprzedaży do energetyki zawodowej i przemysłowej w 2017 roku zanotowano wzrost o blisko 12%⁷. W drugiej połowie roku rosła również cena uprawnień do emisji CO₂ (szersze omówienie w punkcie „Koszty uprawnień do emisji CO₂” poniżej). To właśnie te dwa wyżej wymienione czynniki spowodowały prawdopodobnie wyższą cenę energii elektrycznej w drugiej połowie 2017 roku. Najwyższą kwartalną średnią ważoną cenę w 2017 roku zanotowano w III kwartale na poziomie 165,71 zł/MWh.

⁵ Na podstawie Tabeli: Bilans mocy w rannym szczycie krajowego zapotrzebowania na moc w wartościach średnich z dni roboczych w miesiącu dostępnej na stronie PSE SA.

⁶ Na podstawie danych PSE „Struktura produkcji energii elektrycznej w elektrowniach krajowych, wielkości wymiany energii elektrycznej z zagranicą i krajowe zużycie energii – wielkości miesięczne oraz od początku roku – wielkości brutto”.

⁷ Na podstawie Notowań PSCMI 1/Q Polskiego Indeksu Rynku Węgla Energetycznego 1 w sprzedaży do energetyki zawodowej i przemysłowej dostępnych na stronie ARP SA.

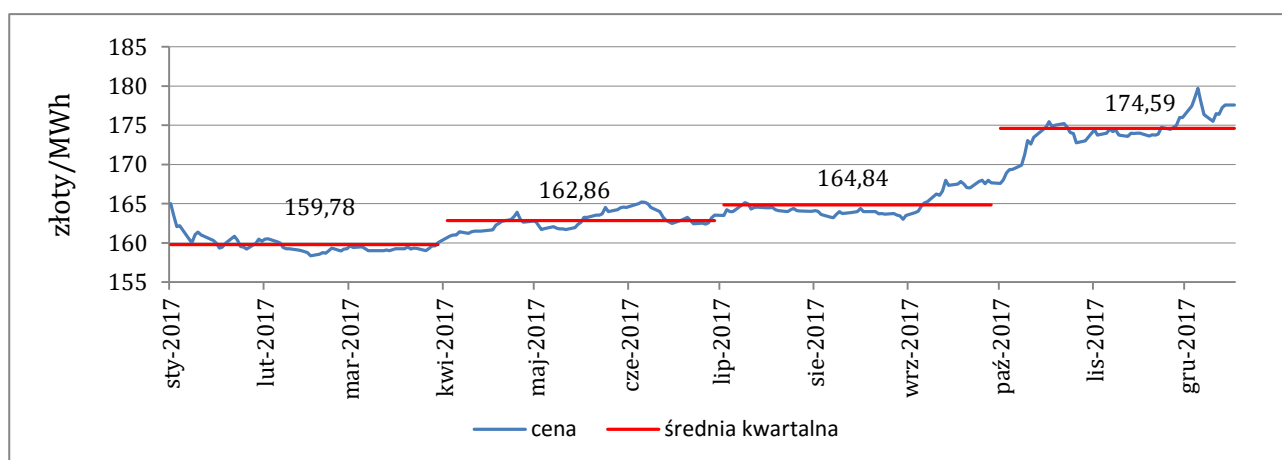
Wykres 6: Ceny energii (IRDN)

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych TGE

Na rynku terminowym energii elektrycznej Towarowej Giełdy Energii najbardziej płynny instrument, roczny kontrakt BASE_Y-18, wraz z upływem czasu notowany był na coraz wyższych poziomach. Największą dynamikę wzrostu można było zaobserwować na przełomie III i IV kwartału. Łatwo zauważyć pewną korelację z rynkiem spot, gdzie również wyższe poziomy obserwowane były w drugiej połowie roku. Czynniki decydujące o wzrostach na obu rynkach były podobne. Coraz wyższe notowania surowców energetycznych, w tym węgla kamiennego i rosnące notowania uprawnień do emisji oraz oczekiwania na kontynuację tego trendu w kolejnym roku.

Wykres 7: Cena kontraktu terminowego na dostawę energii elektrycznej (pasmo) na 2018 rok

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych TGE

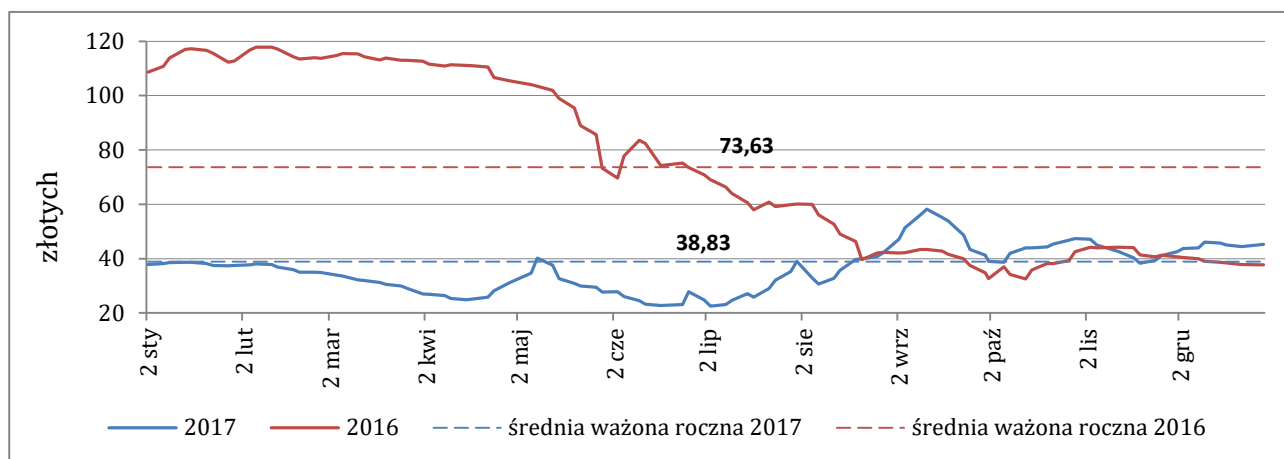
Świadectwa pochodzenia

Z uwagi na fakt, że jeden z bloków energetycznych ZE PAK SA dedykowany jest do spalania biomasy (leśnej i rolnej) a dodatkowo stosowana jest przez Grupę również wysokosprawna kogeneracja w celu wytwarzania ciepła, przy spełnieniu określonych wymogów regulacyjnych, producentowi przysługują zielone i czerwone certyfikaty. Liczba uzyskiwanych świadectw pochodzenia zależna jest od poziomu produkcji z danego źródła i zwykle jest wyższa od liczby, jaką Spółka jest zobowiązana przedstawić do umorzenia, co w przypadku nadwyżki pozwala zbywać ich określone ilości na rzecz innych uczestników rynku. Jednak produkcja zwłaszcza z bloku biomasowego, w dużej mierze uzależniona jest od poziomu cen rynkowych zielonych certyfikatów. W okresach gdy suma ceny energii wytworzonej z biomasy i ceny zielonego certyfikatu nie zapewniają osiągnięcia zakładanego efektu finansowego produkcja może ulegać zmniejszeniu lub zostać wstrzymana, co automatycznie zmniejsza również ilość generowanych zielonych certyfikatów.

2017 rok na rynku praw majątkowych wynikających ze świadectw pochodzenia z energii odnawialnej był nieco odmienny od dwóch poprzednich lat, gdy notowania zielonych certyfikatów niemal cały czas spadały. W minionym

roku mieliśmy do czynienia z symptomami świadczącymi o przerwaniu tej trwałej tendencji spadkowej. Podczas gdy jeszcze do kwietnia ceny kontynuowały spadki, to w połowie drugiego kwartału zanotowano dość dynamicznąwyżkę. Wzrost cen był co prawda krótkotrwały, ponieważ wkrótce ceny ponownie zaczęły spadać, wyznaczając minimum rocznych notowań na poziomie 22,46 złotych/MWh. Jednak kolejny impuls wzrostowy zapoczątkowany w III kwartale zdołał już podnieść ceny w sposób trwały. Zatrzymanie długotrwałej tendencji spadkowych na rynku zielonych certyfikatów w 2017 roku można łączyć z oczekiwaniami uczestników rynku na rozwiązania legislacyjne, które w założeniu ich twórców miałyby doprowadzić do zniwelowania nadpodaży, jaka towarzyszy rynkowi od kilku lat. Spośród istotnych dla rynku zdarzeń w 2017 roku warto wspomnieć o dwóch. Ostatnia nowelizacja ustawy o odnawialnych źródłach energii przewiduje, że opłata zastępcza będąca alternatywa dla umorzenia zielonych świadectw pochodzenia energii będzie zależna od notowań rynkowych zielonych certyfikatów a jej wartość będzie równa 125% średnioważonej ceny rynkowej świadectw pochodzenia z poprzedniego roku, ale nie więcej niż 300,03 zł/MWh. W sierpniu Ministerstwo Energii ogłosiło obowiązek oze na 2018 rok na poziomie 17,5% dla energii pochodzącej ze wszystkich źródeł odnawialnych z wyjątkiem biogazu rolniczego, a także 0,5% dla energii pochodzącej z biogazu rolniczego oraz obowiązek na 2019 rok, dla energii ze wszystkich źródeł odnawialnych z wyjątkiem biogazowni rolniczych na 18,5%, a obowiązek dla energii pochodzącej z biogazowni rolniczych na poziomie 0,5%. W IV kwartale na rynek powróciły jednak spadki. Redukcji nadwyżki ilości certyfikatów na rynku z pewnością nie sprzyjała wysoka generacja wiatrowa w III i IV kwartale, która pomimo zbliżonej zainstalowanej mocy, wydatnie wzrosła w stosunku do analogicznego okresu roku poprzedniego. Średnia ważona cena zielonych certyfikatów w 2017 roku ukształtowała się na poziomie 38,83 złote/MWh, co oznacza spadek o 34,8 złotych/MWh czyli 47,26% w stosunku do średniej ważonej ceny z 2016 roku.

Wykres 8: Średnia cena świadectwa pochodzenia energii wyprodukowanej z OZE

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych TGE

Koszty i dostawy paliw, koszt wydobycia węgla

Najistotniejszym elementem kosztów związanych z wytwarzaniem energii elektrycznej i ciepła w spółkach Grupy ZE PAK SA jest koszt paliwa. W dużej mierze ceny paliwa określają konkurencyjność poszczególnych technologii wytwarzania energii elektrycznej. Elektrownie Grupy ZE PAK SA wytwarzają znaczącą większość energii elektrycznej z węgla brunatnego, lecz wykorzystują również biomasę leśną i rolną. Ponadto, w procesie wytwarzania energii elektrycznej wykorzystywany jest do celów rozpałkowych, w minimalnych ilościach, ciężki i lekki olej opałowy.

Dwie kopalnie węgla brunatnego, PAK KWB Konin SA oraz PAK KWB Adamów SA, będące dostawcami węgla brunatnego do elektrowni Grupy ZE PAK SA, zaspokajają zapotrzebowanie aktywów wytwórczych na to podstawowe paliwo, co uniezależnia Grupę od zewnętrznych dostawców i eliminuje ekspozycję na potencjalne wahania cen węgla brunatnego. Niemniej jednak występuje ekspozycja na wahania cen pozostałych wykorzystywanych paliw (przede wszystkim biomasy) jak również część kosztów związanych z wydobyciem węgla brunatnego zależy od czynników, które pozostają poza bezpośrednią kontrolą Grupy.

Złoża eksploatowane przez kopalnie Grupy posiadają określoną zasobność. Możliwość osiągnięcia zakładanego poziomu produkcji energii elektrycznej w perspektywie długookresowej jest częściowo uzależniona od zdolności wydobycia z obecnie eksploatowanych złóż oraz uruchomienia eksploatacji nowych złóż węgla brunatnego, które byłyby ekonomicznie opłacalne. W ramach działań zmierzających do zapewnienia surowca dla aktywów wytwórczych Grupy, PAK KWB Konin SA prowadzi prace projektowe na perspektywicznych złożach węgla brunatnego.

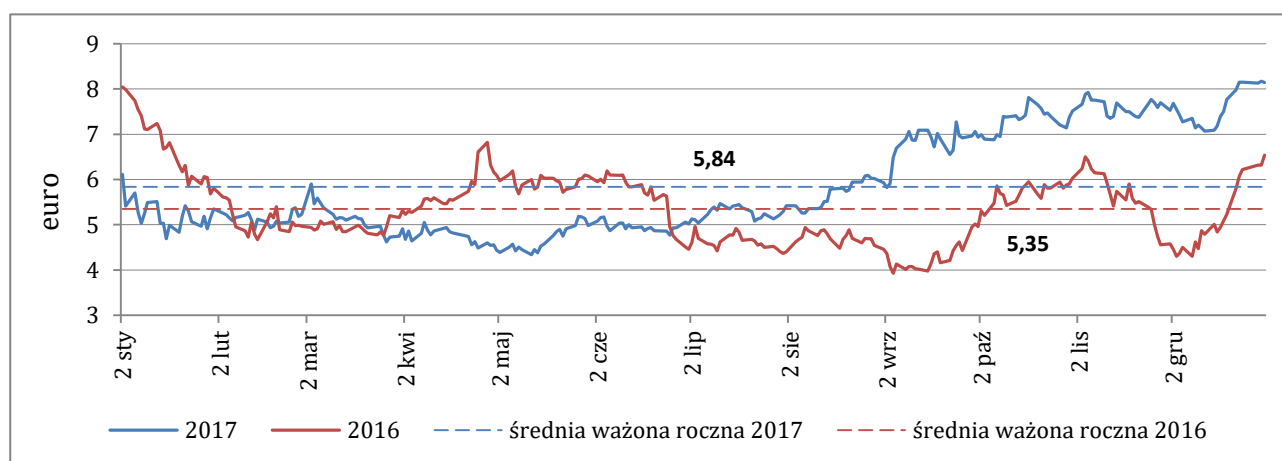
Do zagospodarowania złóż perspektywicznych potrzebne jest uzyskanie wszelkich niezbędnych formalnych zgód i pozwoleń, zwieńczone uzyskaniem koncesji na wydobycie. Proces pozyskiwania zgód i pozwoleń jest wieloetapowy i rozciągnięty w czasie. W związku z powyższym istnieje ryzyko opóźnień i przesunięć w harmonogramie zagospodarowywania kolejnych złóż, co z kolei może rodzić ryzyko przerw w dostawach węgla dla aktywów wytwórczych Grupy. Możliwość rozpoczęcia wydobycia z perspektywicznych złóż węgla w przyszłości może być ograniczona przez wiele czynników znajdujących się poza kontrolą Grupy. Do głównych czynników ryzyka należy: nieuzyskanie koniecznych koncesji, niekorzystne rozstrzygnięcia organów samorządów lokalnych w zakresie kształtowania polityki przestrzennej, brak możliwości pozyskania odpowiedniego finansowania.

Koszty uprawnień do emisji CO₂

Działalność w zakresie wytwarzania ze źródeł konwencjonalnych energii elektrycznej i ciepła wiąże się z koniecznością ponoszenia kosztów emisji CO₂. Z uwagi na fakt, że koszty te stanowią istotną pozycję w strukturze kosztów ponoszonych przez wytwórców energii z węgla brunatnego, wpływ emitowanych ilości CO₂ oraz cena pozwoleń do emisji CO₂ (EUA) ma duże znaczenie dla wyników działalności. W 2017 roku Grupa otrzymała niewielką ilość darmowych uprawnień do emisji CO₂, tj. 83 317 EUA, wynikających z przydziału na produkcję ciepła. Dlatego też, praktycznie cała ilość potrzebnych Grupie ZE PAK SA uprawnień do emisji będzie musiała zostać zakupiona na rynku wtórnym, w kontraktach bilateralnych.

Przebieg notowań cen uprawnień do emisji CO₂ w 2017 można podzielić na dwa okresy. Pierwsze półrocze to konsolidacja notowań ograniczona od dołu minimalnym poziomem notowań w 2017 roku tj. 4,34 euro. Natomiast drugie półrocze to już wyraźna tendencja wzrostowa. Czynnikiem wspierającym zapotrzebowanie na energię ze źródeł konwencjonalnych w Europie (a tym samym zapotrzebowanie na prawa do emisji CO₂) były niskie temperatury w styczniu, stosunkowo wysokie temperatury oraz niższa ilość opadów w lecie. Warunki pogodowe spowodowały większą intensywność wykorzystania elektrowni węglowych, a tym samym przyczyniły się do wzrostu popytu na EUA. Drugim czynnikiem sprzyjającym popytowi na EUA, zwłaszcza w pierwszych miesiącach 2017 roku, była sytuacja sektora energetyki nuklearnej we Francji gdzie zapowiedzi koniecznych odstawień bloków energetycznych powodowały wzmożone zapotrzebowanie na energię produkowaną m.in. z węgla w krajach sąsiednich. Trzecim czynnikiem wspierającym tendencję wzrostową, zwłaszcza w drugiej połowie 2017 roku były powody czysto polityczne, wspólne wezwania przedstawicieli administracji rządowej Francji i Niemiec do szybkiego zakończenia prac nad zmianami w obowiązującym systemie handlu CO₂ EU ETS, co w konsekwencji, poprzez ingerencję w rynkowy mechanizm, miałyby wedle autorów tego planu podnieść cenę praw do emisji. Polska jako strona uczestnicząca w pracach nad zmianami w systemie handlu CO₂ sprzeciwiała się zbyt radykalnym krokom, które mogłyby wpływać na wzrost cen uprawnień do emisji a w konsekwencji również cen energii. Średnia arytmetyczna z notowań EUA w 2017 roku wyniosła 5,84 euro, co oznacza wzrost o 0,49 euro, tj. 9,16% w stosunku do średniej arytmetycznej z 2016 roku.

Wykres 9: Cena kontraktu terminowego na dostawę EUA

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych ICE

Rekompensaty z tytułu kosztów osieroconych w związku z rozwiązaniem „Kontraktu Długoterminowego” („KDT”)

Kontrakt długoterminowy sprzedaży mocy i energii elektrycznej (KDT) został zawarty pomiędzy Elektrownią Pątnów II sp. z o.o. a Polskimi Sieciami Elektroenergetycznymi SA. Miał on charakter wieloletniej umowy w zakresie dostarczania energii elektrycznej po ustalonej formule cenowej.

W związku z wcześniejszym rozwiązaniem (w dniu 1 kwietnia 2008 roku) KDT Elektrowni Pątnów II sp. z o.o., na mocy Ustawy z dnia 29 czerwca 2007 roku o zasadach pokrywania kosztów powstałych u wytwórców w związku z przedterminowym rozwiązaniem umów długoterminowych sprzedaży mocy i energii elektrycznej, Elektrownia Pątnów II sp. z o.o. jest uprawniona do otrzymywania odpowiedniej rekompensaty. Wysokość rekompensaty jest wyliczana według stosownego wzoru zamieszczonego w Ustawie. Elektrownia Pątnów II sp. z o.o. objęta jest wymienioną ustawą do końca 2025 roku.

Sezonowość i warunki meteorologiczne (w tym głównie warunki wietrzne)

Popyt na energię elektryczną oraz ciepło, zwłaszcza wśród konsumentów, podlega sezonowym wahaniom. Dotychczas praktyka pokazywała, że zużycie energii elektrycznej zwiększało się zimą (głównie z powodu niskich temperatur i krótszego dnia) oraz spadało w okresie letnim (w związku z okresem wakacyjnym, wyższymi temperaturami otoczenia i dłuższym dniem). W ostatnich latach systematycznie odnotowuje się wzrost zapotrzebowania na energię elektryczną latem, spowodowany w głównej mierze rosnącą liczbą wykorzystywanych urządzeń chłodniczych i klimatyzacji.

Niezależnie od czynników opisanych powyżej coraz istotniejsze dla poziomu produkcji Grupy stają się warunki meteorologiczne. Kiedyś działalność Grupy nie podlegała w znaczącym stopniu sezonowości popytu, ze względu na niskie koszty praca bloków prowadzona była w sposób ciągły (w podstawie) przez niemal cały rok. Obecnie biorąc pod uwagę rosnący udział oze w segmencie wytwórców energii, w tym przede wszystkim źródeł wiatrowych, przy szacowaniu wielkości produkcji Grupy coraz większego znaczenia nabierają warunki pogodowe, ze szczególnym uwzględnieniem warunków wietrznych. Statystycznie okresami o najlepszych warunkach wietrznych jest I i IV kwartał. Należy brać pod uwagę, że w okresach, gdy warunki wietrzne są wyjątkowo dobre a produkcja turbin wiatrowych wysoka, popyt na produkcję Grupy może ulegać okresowym zmniejszeniom, analogicznie w okresach mniejszej wietrzności produkcja może wzrastać.

Nakłady inwestycyjne

Działalność w sektorze wydobywania węgla oraz produkcji energii wymaga znaczących nakładów inwestycyjnych. Aktywa wytwórcze Grupy wymagają okresowych remontów i bieżących modernizacji, zarówno ze względu na zaostrzenie wymogów w zakresie ochrony środowiska jak i potrzebę zwiększania efektywności produkcji energii elektrycznej. Poziom nakładów inwestycyjnych miał istotny wpływ, i według oczekiwań może nadal mieć istotny wpływ, na wyniki działalności operacyjnej, poziom zadłużenia oraz przepływy pieniężne. Opóźnienia w realizacji, zmiany programu inwestycyjnego oraz przekroczenie budżetu mogą mieć poważny wpływ na nakłady inwestycyjne ponoszone w przyszłości, a także na wyniki, sytuację finansową oraz perspektywy rozwoju. Ponadto część planowanych przez Grupę projektów inwestycyjnych, zgłoszonych do Krajowego Planu Inwestycyjnego, wiąże się z przydziałem bezpłatnych jednostek uprawniających do emisji CO₂, jednak w przypadku braku realizacji tych inwestycji uniemożliwiona jest też zdolność do skorzystania z bezpłatnego przydziału

Kurs walutowy euro/złoty, poziom stóp procentowych

Pomimo faktu, że Grupa prowadzi swoją działalność na terytorium Polski, gdzie ponosi koszty i osiąga przychody w złotych, jest kilka istotnych czynników uzależniających wyniki finansowe od kursu walutowego euro/złoty oraz poziomu stóp procentowych WIBOR i EURIBOR. Do najistotniejszych zaliczyć należy:

- znacząca część zadłużenia (tj. kredyt konsorcjalny zaciągnięty przez Elektrownię Pątnów II sp. z o.o.) jest denominowana w euro, co powoduje, że deprecjacja wartości złotego w stosunku do euro ma negatywny wpływ na wyniki finansowe, ponieważ zwiększa koszty finansowania w złotych związane z zadłużeniem w obcej walucie, natomiast deprecjacja wartości euro w stosunku do złotego ma pozytywny wpływ na wyniki finansowe, ponieważ obniża koszty finansowania w złotych związane z zadłużeniem w obcej walucie,
- transakcje związane z zakupem EUA rozliczane są w euro,
- Spółka z segmentu remontowego świadczy okresowo usługi dla zagranicznych kontrahentów uzyskując przychody w euro,
- ZE PAK SA oraz Elektrownia Pątnów II sp. z o.o. korzystają z finansowania dłużnego opartego na zmiennej stopie procentowej.

W 2017 roku dwie spółki z Grupy stosowały instrumenty służące ograniczeniu ryzyka wynikającego ze zmian kursów walutowych. ZE PAK SA zabezpieczyła kurs euro dla części przepływów związanych z zakupem jednostek uprawniających do emisji CO₂. Do zabezpieczenia kursu zastosowano transakcje typu forward z datą rozliczenia w grudniu 2017 roku i marcu 2018 roku. Elektrownia Pątnów II sp. z o.o. zabezpieczyła kurs euro dla części przepływów związanych ze spłatą raty kredytu konsorcjalnego, stosując również transakcję typu forward z datą rozliczenia w kwietniu 2018 roku. Ryzyko walutowe w przypadku przychodów z usług budowlanych jest częściowo bilansowane przez koszty ponoszone w tej samej walucie w odniesieniu do tych samych umów. Zarządy na bieżąco monitorują sytuację finansową oraz sytuację rynkową, w razie potrzeby mogą podjąć decyzje o konieczności zastosowania

instrumentów finansowych zabezpieczających przed ryzykiem kursowym. Zgodnie z zasadami stosowanymi w Grupie ZE PAK SA ewentualne transakcje będą miały charakter zabezpieczenia i będą dopasowane do pozycji zabezpieczanej pod względem wolumenu i daty zapadalności. Decyzja o wyborze instrumentu zabezpieczającego, uwzględniała będzie również: cenę, płynność rynku, prostotę produktu, łatwość wyceny i księgowania oraz elastyczność.

Narażenie Grupy na ryzyko wywołane zmianami stóp procentowych dotyczy przede wszystkim długoterminowych zobowiązań finansowych związanych z finansowaniem inwestycji w ZE PAK SA i Elektrowni Pątnów II sp. z o.o. Grupa posiada zobowiązania finansowe, głównie kredyty i pożyczki o oprocentowaniu zmiennym. W celu zminimalizowania ryzyka stopy procentowej, Grupa ma zawarte kontrakty na zamianę stóp procentowych (swapy procentowe), w ramach których zgadza się na wymianę, w określonych odstępach czasu, różnicy między kwotą odsetek naliczonych według stałego i zmiennego oprocentowania od uzgodnionej kwoty głównej. Transakcje te mają na celu zabezpieczenie zaciągniętych zobowiązań finansowych i dotyczą kredytu konsorcjalnego Elektrowni Pątnów II sp. z o.o. opartego na zmiennej stopie EURIBOR. Do zabezpieczenia wykorzystano instrumenty typu IRS.

5. OPIS SYTUACJI FINANSOWO-MAJĄTKOWEJ

5.1. Zasady sporządzania sprawozdania finansowego

Grupa sporządza sprawozdania finansowe w oparciu o Międzynarodowe Standardy Sprawozdawczości Finansowej zatwierdzone przez Unię Europejską. Powyższe standardy, określane wspólnie jako Międzynarodowe Standardy Sprawozdawczości Finansowej (MSSF), obejmują również Międzynarodowe Standardy Rachunkowości (MSR) i Interpretacje wydane przez Stały Komitet ds. Interpretacji oraz Komitet ds. Interpretacji Międzynarodowej Sprawozdawczości Finansowej.

Istotne zasady rachunkowości zastosowane w Skonsolidowanym sprawozdaniu finansowym Grupy zostały omówione w nocie nr 10 Skonsolidowanego sprawozdania finansowego Grupy za 2017 rok.

5.2. Charakterystyka podstawowych wielkości ekonomiczno-finansowych

Skonsolidowany rachunek zysków i strat i skonsolidowane sprawozdanie z całkowitych dochodów

Przychody ze sprzedaży w 2017 roku wyniosły 2 443 075 tysięcy złotych i w porównaniu do 2016 roku zmalały o 261 636 tysięcy złotych, tj. 9,67%.

Największy spadek przychodów w 2017 roku wystąpił w ramach przychodów ze sprzedaży energii elektrycznej. Spadek przychodów ze sprzedaży energii elektrycznej z produkcji własnej i z obrotu (pomniejszonych o podatek akcyzowy) w 2017 roku w stosunku do roku poprzedniego wyniósł 257 128 tysięcy złotych, tj. 10,95%. Mniejszy wolumen sprzedaży energii elektrycznej wynikał zarówno z mniejszej sprzedaży energii elektrycznej z produkcji własnej, jak i sprzedaży energii elektrycznej z obrotu. Wolumen sprzedaży energii elektrycznej z produkcji własnej zmniejszył się o 0,84 TWh do 8,39 TWh, natomiast wolumen energii z obrotu zmniejszył się o 0,87 TWh do 3,37 TWh. Odnotowano natomiast wzrost uzyskanej ceny sprzedaży energii, liczonej jako przychody ze sprzedaży energii (własnej, z obrotu oraz usług systemowych) podzielone przez wolumen sprzedaży, do poziomu 177,78 złotych/MWh, tj. o 2,05%. Osiągnięta wyższa cena sprzedaży nie zdołała zniwelować ubytku przychodów jaki spowodował spadek wolumenu.

Przychody z tytułu rozwiązania KDT (umowa długoterminowa sprzedaży mocy i energii elektrycznej) w 2017 roku wyniosły 181 335 tysięcy złotych (w tym korekta 58 303 tysięcy złotych), natomiast w 2016 roku wyniosły 207 158 tysięcy złotych (w tym korekta 88 353 tysięcy złotych). Zaliczki w obu latach były na zbliżonym poziomie, tj. odpowiednio 123 028 tysięcy złotych i 118 805 tysięcy złotych, stąd różnica w wysokości uzyskanego przychodu jest rezultatem wysokości korekty. Korekta za 2017 rok skalkulowana została na niższym poziomie w porównaniu z 2016 rokiem z powodu osiągnięcia przez spółkę w 2017 roku wyższych przychodów ze sprzedaży energii i usług systemowych oraz poniesienia niższych kosztów w rozumieniu ustawy z dnia 29 czerwca 2007 roku o zasadach pokrywania kosztów powstałych u wytwórców w związku z przedterminowym rozwiązaniem umów długoterminowych sprzedaży mocy i energii elektrycznej.

W 2017 roku zrealizowano niższe przychody ze sprzedaży energii cieplnej o 3 366 tysięcy złotych. Przyczyną spadku był niższy zrealizowany wolumen sprzedaży o 105,85 GJ, tj. o 5,25%.

Przychody ze sprzedaży praw majątkowych ze świadectw pochodzenia energii wyniosły w 2017 roku 700 tysięcy złotych. W 2016 roku zanotowano natomiast 812 tysięcy złotych z tego tytułu. Przychody uzyskiwane z tytułu

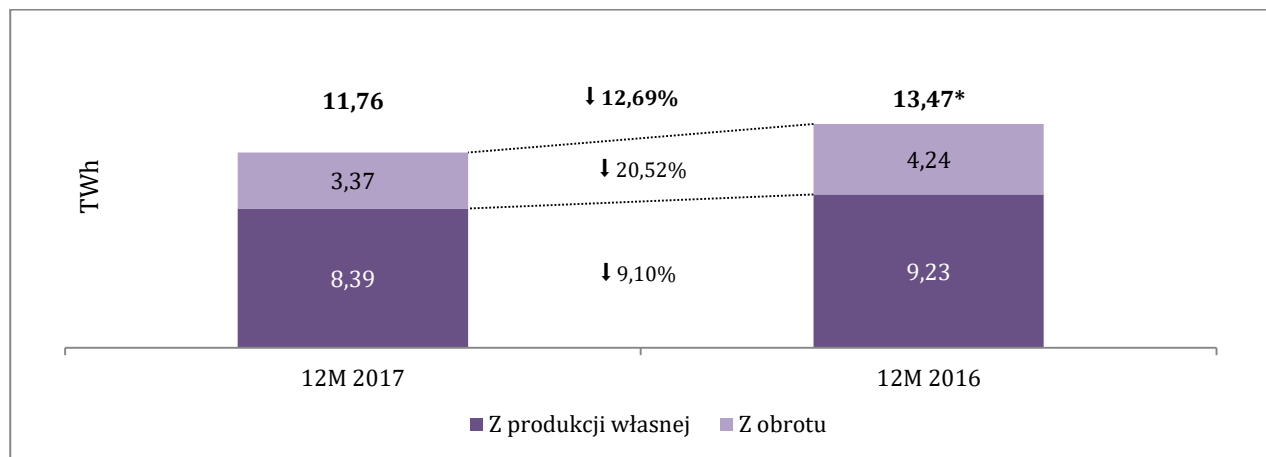
świadczeń pochodzenia energii w 2017 roku dotyczyły głównie czerwonych certyfikatów, ponieważ na skutek bardzo niewielkiej produkcji z biomasy Grupa generowała śladowe ilości zielonych certyfikatów, dodatkowo część zapasów zielonych certyfikatów była sprzedawana (w pierwszym półroczu 2017 roku) po cenach niższych niż ich wycena na koniec 2016 roku, co spowodowało dodatkowy koszt i wpłynęło na obniżenie zrealizowanego przychodu ze sprzedaży.

Przychody z umów o usługi budowlane w 2017 roku w stosunku do przychodów uzyskanych w poprzednim roku zwiększyły się o 23 400 tysięcy złotych, tj. o 39,32%. Główną przyczyną było zwiększenie zaangażowania kontraktowego spółki PAK Serwis na rzecz odbiorców zewnętrznych przy realizacji inwestycji w branży energetycznej.

Tabela 4: Zestawienie skonsolidowanych przychodów ze sprzedaży

	tysiące złotych okres 12 miesięcy zakończony dnia 31 grudnia 2017 roku	tysiące złotych okres 12 miesięcy zakończony dnia 31 grudnia 2016 roku	tysiące złotych zmiana	% dynamika
Przychody ze sprzedaży energii elektrycznej (pomniejszone o podatek akcyzowy)	1 510 809	1 609 762	(98 953)	(6,15)
Przychody ze sprzedaży energii elektrycznej z obrotu	579 571	737 746	(158 175)	(21,44)
Rekompensaty z tytułu rozwiązania KDT	181 335	207 158	(25 823)	(12,47)
Przychody z umów o usługi budowlane	82 906	59 506	23 400	39,32
Przychody ze sprzedaży energii cieplnej	57 175	60 541	(3 366)	(5,56)
Prawa majątkowe ze świadectw pochodzenia energii	700	812	(112)	(13,79)
Pozostałe przychody ze sprzedaży	30 579	29 186	1 393	4,77
Przychody ze sprzedaży ogółem	2 443 075	2 704 711	(261 636)	(9,67)

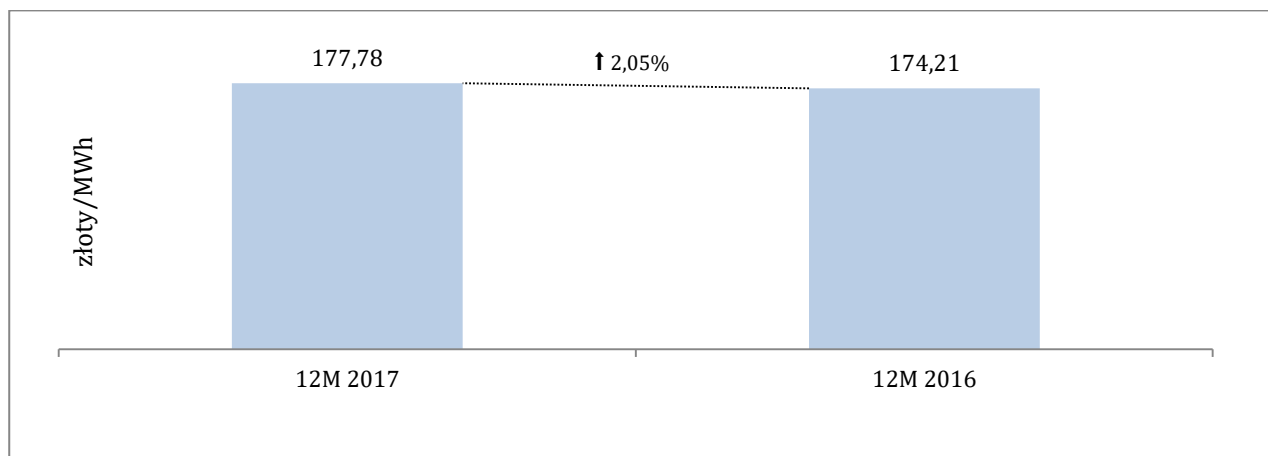
Wykres 10: Sprzedaż energii elektrycznej

* Oprócz wartości prezentowanych na wykresie, dodatkowo w 2016 roku sprzedano 0,04 TWh energii elektrycznej w ramach produkcji bloków 1 i 2 w elektrowni Pątnów I w okresie inwestycji.

Źródło: dane wewnętrzne

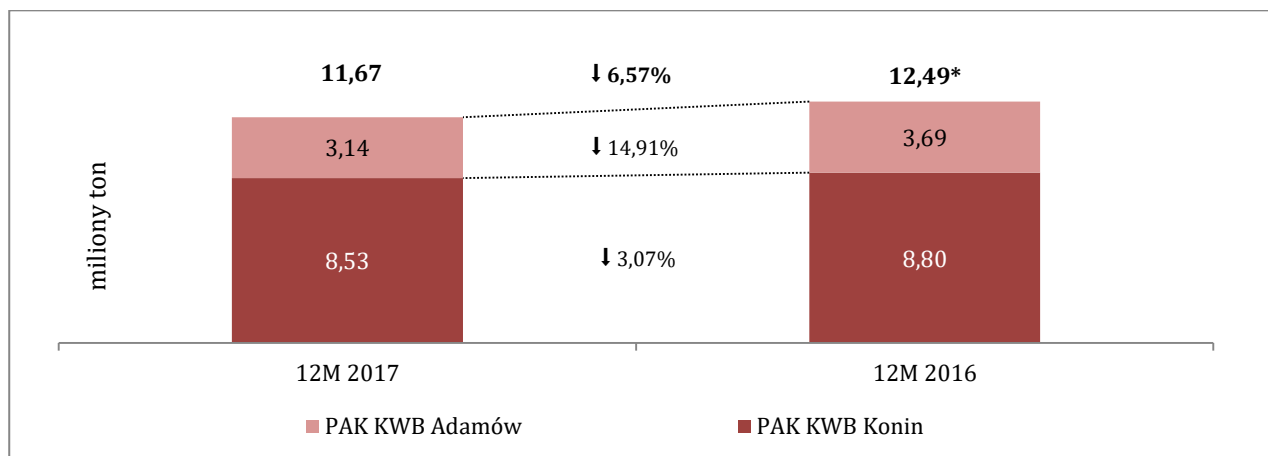
Wykres 11: Średnie ceny sprzedaży energii elektrycznej*

* Średnia cena liczona jako przychody ze sprzedaży energii (własnej, z obrotu oraz usług systemowych) podzielone przez wolumen sprzedaży.

Źródło: dane wewnętrzne

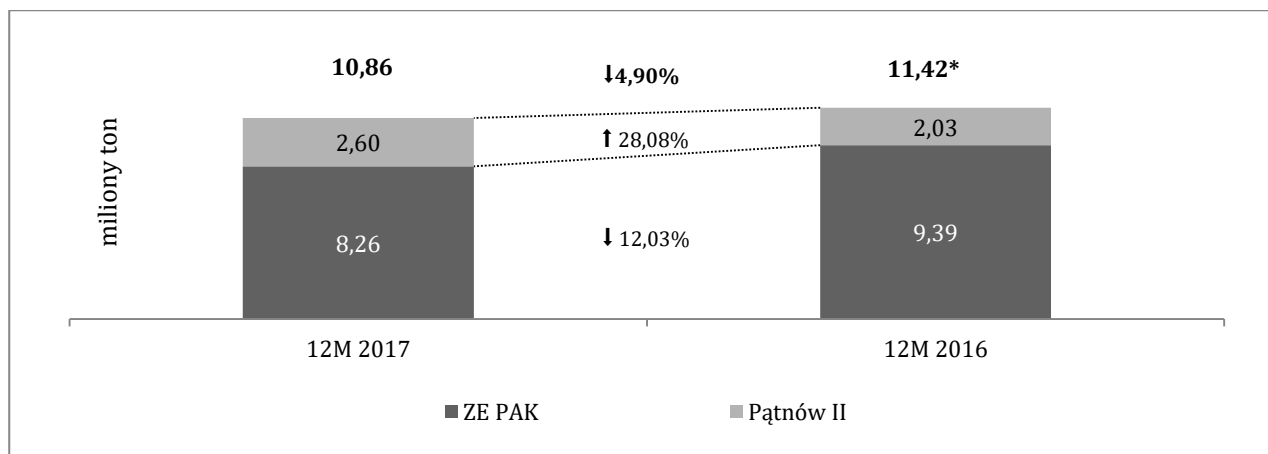
Wykres 12: Zużycie węgla brunatnego

* Oprócz wartości prezentowanych na wykresie, dodatkowo w 2016 roku zużyto 0,05 miliona ton węgla na potrzeby produkcji bloków 1 i 2 w elektrowni Pątnów I w okresie inwestycji.

Źródło: dane wewnętrzne

Wykres 13: Emisja CO₂

* Oprócz wartości prezentowanych na wykresie, dodatkowo w 2016 roku wyemitowano 0,04 miliona ton CO₂ w ramach produkcji bloków 1 i 2 w elektrowni Pątnów I w okresie inwestycji.

Źródło: dane wewnętrzne

Tabela 5: Wybrane pozycje skonsolidowanego rachunku zysków i strat

	tysiące złotych okres 12 miesięcy zakończony dnia 31 grudnia 2017 roku	tysiące złotych okres 12 miesięcy zakończony dnia 31 grudnia 2016 roku	tysiące złotych zmiana	% dynamika
Przychody ze sprzedaży	2 443 075	2 704 711	(261 636)	(9,67)
Koszt własny sprzedaży	(2 035 396)	(2 241 353)	205 957	(9,19)
Zysk (strata) brutto ze sprzedaży	407 679	463 358	(55 679)	(12,02)
Pozostałe przychody operacyjne	11 324	26 461	(15 137)	(57,20)
Koszty sprzedaży	(4 258)	(4 360)	(102)	(2,34)
Koszty ogólnego zarządu	(119 467)	(108 634)	(10 833)	9,97
Pozostałe koszty operacyjne	(5 186)	(5 392)	206	(3,82)
Zysk (strata) z działalności operacyjnej	290 092	371 433	(81 341)	(21,89)
Przychody finansowe	16 193	9 117	7 076	77,61
Koszty finansowe	(47 652)	(72 672)	25 020	(34,43)
Zysk (strata) brutto	258 633	307 878	(49 245)	(15,99)
Podatek dochodowy (obciążenie podatkowe)	(75 089)	(57 592)	(17 497)	30,38
Zysk (strata) netto	183 544	250 286	(66 742)	(26,66)
Inne całkowite dochody netto	2 660	8 594	(5 934)	(69,05)
Całkowity dochód	186 204	258 880	(72 676)	(28,07)
EBITDA*	511 905	593 587	(81 682)	(13,76)

* Spółka definiuje i oblicza EBITDA jako zysk/(stratę) z działalności operacyjnej (obliczonej jako zysk/(strata) netto za rok obrotowy skorygowany o (i) podatek dochodowy (obciążenie podatkowe), (ii) przychody finansowe oraz (iii) koszty finansowe) skorygowany o amortyzację (wykazaną w rachunku zysków i strat) oraz odpisy aktualizujące wartość środków trwałych, aktywów niematerialnych oraz aktywów górniczych.

Koszt własny sprzedaży w 2017 roku wyniósł 2 035 396 tysięcy złotych i w porównaniu z rokiem poprzednim zmniejszył się o 205 957 tysięcy złotych, tj. o 9,19%.

Do zmniejszenia kosztu własnego w największym stopniu przyczyniły się: niższa wartość zakupionej do sprzedaży energii elektrycznej z obrotu, niższe koszty zużycia materiałów w związku z niższą produkcją (chodzi zwłaszcza o produkcję z kotła biomasowego) oraz niższe koszty świadczeń pracowniczych wynikające z niższego średniego zatrudnienia w okresie. W 2017 roku pozytywnie zadziałał również brak istotnych odpisów aktualizujących wartość zapasów, co zwiększało bazę kosztową w 2016 roku. Niższa wartość amortyzacji widoczna w 2017 roku w odniesieniu do roku poprzedniego wynika z unieczynnienia w 2016 roku jednej z odkrywek oraz zakończenia w marcu ubiegłego roku amortyzacji aktywa dotyczącego zdejmowania nadkładu w jednej z kopalń, efekt ten byłby jeszcze bardziej dostrzegalny jednak został on częściowo zniwelowany przez wyższą w 2017 roku amortyzację bloku w Elektrowni Pątnów II (w następstwie remontu kapitalnego w IV kwartale 2016). W 2017 roku zanotowano również niższy koszt szkód górniczych wykazywanych w pozostałych kosztach rodzajowych. Natomiast na zwiększenie kosztu własnego wpływ miały wyższe usługi obce jako skutek większego zaangażowania jednej ze spółek remontowych w realizację kontraktów dla zewnętrznych odbiorców, wyższych kosztów serwisowych (w 2016 roku część tych kosztów była aktywowana w komponencie remontowym podczas remontu kapitalnego w elektrowni Pątnów II). Koszty emisji CO₂ spadły w 2017 roku w porównaniu do 2016 roku w wyniku zarówno mniejszego wolumenu produkowanej energii, jaki i nieznacznie niższej poniesionej średniej ceny jednostkowej uprawnień do emisji. W 2017 roku, w przeciwieństwie do roku poprzedniego dokonano odpisu aktualizującego wartość środków trwałych w budowie, odpis dotyczył jednej z maszyn w PAK KWB Adamów SA a jego przyczyną była zmiana perspektyw ekonomicznej efektywności funkcjonowania kopalni w następstwie zakończenia działalności przez elektrownię Adamów. Dodatkowo niekorzystnie na wysokość kosztu własnego sprzedaży w 2017 roku wpłynęła konieczność jednorazowego zwiększenia rezerwy rekultywacyjnej o czym Spółka informowała w październiku. Koszt własny sprzedaży obciążyla ta część rezerwy, która odnosiła się do aktualnie eksploatowanych odkrywek natomiast pozostała część rezerwy, dotycząca terenów na których eksploatację zakończono, zwiększyła koszty ogólnego zarządu.

Szczegółowe analityczne ujęcie kosztów wg rodzaju zawiera Tabela 6.

Pozostałe przychody operacyjne w 2017 roku wyniosły 11 324 tysięcy złotych i od uzyskanych w 2016 roku były niższe o 15 137 tysięcy złotych, tj. 57,20%. W 2017 roku jedna ze spółek zakończyła rozliczanie transakcji leasingu zwrotnego w związku z czym przychody wynikające z nadwyżki wartości umowy nad wartością netto przedmiotu leasingu były rozliczane jedynie przez część roku. Dodatkowo w 2016 roku miało miejsce rozwiązanie rezerw dotyczących m.in. deputatu węglowego co zawyżyło jednorazowo wartość pozostałych przychodów operacyjnych.

Pozostałe koszty operacyjne w 2017 roku wyniosły 5 186 tysięcy złotych i swoim poziomem nie odbiegały istotnie od poziomu z 2016 roku. .

Koszty sprzedaży w 2017 roku wyniosły 4 258 tysięcy złotych i były niższe o 102 tysiące złotych, tj. o 2,34% od kosztów sprzedaży zanotowanych w 2016 roku.

Koszty ogólnego zarządu w 2017 roku wyniosły 119 467 tysięcy złotych i były wyższe od poniesionych we wcześniejszym roku o 10 833 tysiące złotych, tj. o 9,97%. Wzrost kosztów ogólnego zarządu w 2017 roku w dużej mierze jest wynikiem zaklasyfikowania do tej pozycji części kosztów wynikających ze zwiększenia rezerwy rekultywacyjnej, o której Spółka informowała w październiku. W koszty ogólnego zarządu odniesiona została ta część zwiększenia rezerwy, która dotyczy nieeksploatowanych już odkrywek. Na wzrost kosztów ogólnego zarządu złożył się również efekt niższej bazy w 2016 roku z powodu rozwiązywanej wówczas rezerwy dotyczącej premii dla pracowników w jednej ze spółek. Dodatkowym czynnikiem było uwzględnienie tej części kosztów świadczeń pracowniczych, która wynikała z porozumień zawartych z pracownikami elektrowni Adamów, które zakończyła działalność w styczniu 2018.

W 2017 roku w Grupie wypracowano zysk z działalności operacyjnej w wysokości 290 092 tysiące złotych.

Przychody finansowe w 2017 roku wyniosły 16 193 tysiące złotych i były wyższe od zanotowanych w 2016 roku o 7 076 tysięcy złotych, tj. 77,61%. Największy wpływ na wzrost przychodów finansowych miała aprecjacja złotego w stosunku do euro w minionym roku poprzez wpływ na wycenę zobowiązań kredytowych w euro spółki Elektrownia Pątnów II sp. z o.o.

Koszty finansowe w 2017 roku wyniosły 47 652 tysiące złotych i w stosunku do wcześniejszego roku zmniejszyły się o 25 020 tysięcy złotych, tj. 34,43%. O spadku kosztów finansowych zdecydowały dwie przyczyny: pierwszą jest brak w 2017 roku kosztów z tytułu różnic kursowych jakie notowano rok wcześniej, drugą przyczyną są niższe koszty odsetkowe związane ze zmniejszającym się zadłużeniem Grupy.

W 2017 roku Spółka zrealizowała zysk brutto w wysokości 258 633 tysiące złotych, co oznacza spadek o 15,99% w stosunku do 2016 roku. Na poziomie netto zysk wyniósł 183 544 tysiące złotych, czyli o 66 742 tysiące złotych, tj. 26,66% mniej niż rok wcześniej.

Tabela 6: Skonsolidowane koszty rodzajowe

	<i>tysiące złotych</i> <i>okres 12 miesięcy</i> <i>zakończony dnia</i> <i>31 grudnia 2017</i> <i>roku</i>	<i>tysiące złotych</i> <i>okres 12 miesięcy</i> <i>zakończony dnia</i> <i>31 grudnia 2016</i> <i>roku</i>	<i>tysiące złotych</i> <i>zmiana</i>	<i>%</i> <i>dynamika</i>
Amortyzacja	199 648	221 699	(22 051)	(9,95)
Odpisy aktualizujące wartość środków trwałych i aktywów górniczych	22 165	455	21 710	-
Odpisy aktualizujące wartość zapasów	(852)	10 188	(11 040)	-
Zużycie materiałów	252 602	336 435	(83 833)	(24,92)
Usługi obce	112 451	66 041	46 410	70,27
Podatki i opłaty z wyłączeniem podatku akcyzowego	201 592	204 688	(3 096)	(1,51)
Koszty emisji CO ₂	289 942	311 328	(21 386)	(6,87)
Koszty świadczeń pracowniczych	461 291	488 005	(26 714)	(5,47)
Pozostałe koszty rodzajowe	39 350	48 354	(9 004)	(18,62)
Wartość sprzedanych towarów i materiałów oraz sprzedanej energii zakupionej z obrotu	555 156	747 216	(192 060)	(25,70)
Koszty według rodzaju ogółem	2 133 345	2 434 409	(301 064)	(12,37)

Skonsolidowane sprawozdanie z sytuacji finansowej

Suma bilansowa na dzień 31 grudnia 2017 roku wyniosła 4 455 712 tysięcy złotych i w porównaniu ze stanem na dzień 31 grudnia 2016 roku zmniejszyła się o 345 588 tysięcy złotych, tj. o 7,20%.

Aktywa trwałe na 31 grudnia 2017 roku wyniosły 3 447 776 tysięcy złotych. W porównaniu do ostatniego dnia 2016 roku zmniejszyły się o 254 282 tysiące złotych, tj. o 6,87%. Największy spadek dotyczył:

- pozycji aktywów niematerialnych, które spadły o 112 603 tysiące złotych w wyniku rozliczenia w 2017 roku uprawnień do emisji CO₂, które na koniec 2016 roku klasyfikowane były jako długoterminowe oraz
- pozycji rzeczowych aktywów trwałych, które spadły o 110 411 tysięcy złotych w wyniku różnicy pomiędzy wysokością nakładów inwestycyjnych i odpisu amortyzacyjnego w omawianym okresie. Dodatkowo, na koniec roku, dokonano odpisu aktualizującego wartość środków trwałych w budowie w PAK KWB Adamów SA.

Aktywa obrotowe na 31 grudnia 2017 roku wyniosły 1 006 898 tysięcy złotych. W porównaniu z ostatnim dniem 2016 roku zmniejszyły się o 92 344 tysiące złotych, tj. 8,40%. Największa zmiana nastąpiła w pozycji pozostałe aktywa krótkoterminowych finansowe, które zmniejszyły się o 40 101 tysięcy złotych. Spadek ten związany był ze zmianami w jednej z umów kredytowych, które pozwoliły na zwolnienie części zabezpieczeń utrzymywanych wcześniej w postaci lokat. Spadły również należności z tytułu VAT wykazywane w pozycji pozostałe aktywa krótkoterminowe niefinansowe.

Kapitały własne na dzień 31 grudnia 2017 roku wyniosły 2 264 272 tysiące złotych, w porównaniu do zakończenia 2016 roku wzrosły o 120 615 tysięcy złotych, tj. o 5,63%, będąc rezultatem zwiększenia o tę część zysku z roku poprzedniego, która nie została wypłacona w formie dywidendy oraz wypracowanego zysk netto w trakcie bieżącego roku.

Zobowiązania na 31 grudnia 2017 roku wyniosły 2 191 440 tysięcy złotych, co oznacza, że w ciągu roku zmniejszyły się o 466 202 tysiące złotych, tj. o 17,54%. Największe zmiany nastąpiły w pozycjach:

- kredytów i pożyczek, które zmniejszyły się o 357 771 tysięcy złotych;
- zobowiązania z tytułu dostaw i usług, które spadły o 85 990 tysięcy złotych oraz pozostałe zobowiązania finansowe krótkoterminowe, które zmniejszyły się o 70 256 tysięcy złotych głównie w następstwie spłaty zobowiązania Elektrowni Pątnów II sp. z o.o. związanego z rozliczeniem nadpłaty z tytułu rekompensaty za rozwiązanie KDT w latach wcześniejszych.

Tabela 7: Wybrane pozycje skonsolidowanych aktywów

	<i>tysiące złotych</i> 31 grudnia 2017 roku	<i>tysiące złotych</i> 31 grudnia 2016 roku	<i>tysiące złotych</i> zmiana	%
				<i>dynamika</i>
<i>Aktywa trwałe</i>				
Rzeczowe aktywa trwałe	3 280 835	3 391 246	(110 411)	(3,26)
Nieruchomości inwestycyjne	2 365	2 337	28	1,2
Aktywa niematerialne	6 679	119 282	(112 603)	(94,40)
Aktywa dotyczące zdejmowania nadkładu i inne aktywa górnicze (długoterminowe)	72 536	80 524	(7 988)	(9,92)
Pozostałe aktywa długoterminowe finansowe	10 311	11 945	(1 634)	(13,68)
Pozostałe aktywa długoterminowe niefinansowe	2 122	5 726	(3 604)	(62,94)
Aktywa z tytułu podatku odroczonego	72 928	90 998	(18 070)	(19,86)
Razem aktywa trwałe	3 447 776	3 702 058	(254 282)	(6,87)
<i>Aktywa obrotowe</i>				
Krótkoterminowe aktywa niematerialne	261 654	273 036	(11 382)	(4,17)
Zapasy	97 758	105 296	(7 538)	(7,16)
Należności z tytułu dostaw i usług oraz pozostałe należności	253 261	246 025	7 236	2,94
Należności z tytułu podatku dochodowego	17 731	10 227	7 504	73,37
Pochodne instrumenty finansowe krótkoterminowe	-	296	(296)	(100,00)
Pozostałe aktywa krótkoterminowe finansowe	35 788	77 317	(41 529)	(53,71)
Pozostałe aktywa krótkoterminowe niefinansowe	11 425	28 776	(17 351)	(60,30)
Kwoty należne od zamawiających z tytułu kontraktów długoterminowych	7 080	8 168	(1 088)	(13,32)
Środki pieniężne i ich ekwiwalenty	322 201	350 101	(27 900)	(7,97)
Razem aktywa obrotowe	1 006 898	1 099 242	(92 344)	(8,4)

GRUPA KAPITAŁOWA ZESPOŁU ELEKTROWNI PAŃNÓW – ADAMÓW – KONIN SA
SPRAWOZDANIE ZARZĄDU Z DZIAŁALNOŚCI GRUPY KAPITAŁOWEJ W 2017 ROKU

Aktywa trwale zaklasyfikowane jako przeznaczone do sprzedaży	1 038	-	1 038	100
SUMA AKTYWÓW	4 455 712	4 801 300	(345 588)	(7,20)

Tabela 8: Wybrane pozycje skonsolidowanych pasywów

	<i>tysiące złotych</i> 31 grudnia 2017 roku	<i>tysiące złotych</i> 31 grudnia 2016 roku	<i>tysiące złotych</i> zmiana	%
				<i>dynamika</i>
<i>Kapitał własny</i>				
Kapitał podstawowy	101 647	101 647	-	-
Kapitał zapasowy	1 094 493	1 028 647	65 846	6,4
Kapitał z aktualizacji wyceny instrumentów pochodnych	(2 678)	(7 084)	4 406	(62,20)
Pozostałe kapitały rezerwowe	3 472	3 472	-	-
Zyski zatrzymane / Niepokryte straty	884 095	769 302	114 793	14,92
Zysk (strata) netto	183 243	247 674	(64 431)	(26,01)
Kapitał własny przypadający akcjonariuszom większościowym	2 264 272	2 143 658	120 614	5,62
Kapitał własny ogółem	2 264 272	2 143 658	120 614	5,62
<i>Zobowiązania długoterminowe</i>				
Oprocentowane kredyty i pożyczki	302 465	587 851	(285 386)	(48,55)
Świadczenia pracownicze długoterminowe	48 166	48 587	(421)	(0,87)
Zobowiązania z tytułu dostaw i usług oraz pozostałe zobowiązania finansowe długoterminowe	5 146	5 069	77	1,52
Pochodne instrumenty finansowe długoterminowe (zobowiązania)	870	4 294	(3 424)	(79,74)
Dotacje i rozliczenia międzyokresowe przychodów długoterminowe	44 509	43 302	1 207	2,79
Inne rezerwy długoterminowe i rozliczenia międzyokresowe	357 902	312 253	45 649	14,62
Rezerwa z tytułu odroczonego podatku dochodowego	432 900	388 359	44 541	11,47
Zobowiązania długoterminowe ogółem	1 191 958	1 389 715	(197 757)	(14,23)
<i>Zobowiązania krótkoterminowe</i>				
Zobowiązania z tytułu dostaw i usług oraz pozostałe zobowiązania finansowe krótkoterminowe	146 416	302 662	(156 246)	(51,62)
Bieżąca część oprocentowanych kredytów i pożyczek	349 573	421 958	(72 385)	(17,15)
Pochodne instrumenty finansowe krótkoterminowe (zobowiązania)	4 139	5 759	(1 620)	(28,13)
Pozostałe zobowiązania niefinansowe	107 387	116 431	(9 044)	(7,77)
Zobowiązania z tytułu podatku dochodowego	1 092	166	926	557,83
Świadczenia pracownicze krótkoterminowe	5 457	6 503	(1 046)	(16,08)
Dotacje i rozliczenia międzyokresowe przychodów krótkoterminowe	1 507	6 670	(5 163)	(77,41)
Kwoty należne zamawiającym z tytułu kontraktów długoterminowych	5 626	3 990	1 636	41,00
Inne rezerwy krótkoterminowe i rozliczenia międzyokresowe	378 285	403 788	(25 503)	(6,32)
Zobowiązania krótkoterminowe ogółem	999 482	1 267 927	(268 445)	(21,17)
Zobowiązania razem	2 191 440	2 657 642	(466 202)	(17,54)
SUMA PASYWÓW	4 455 712	4 801 300	(345 588)	(7,20)

Skonsolidowane sprawozdanie z przepływów pieniężnych

Grupa w 2017 roku wypracowała dodatnie saldo przepływów środków pieniężnych z działalności operacyjnej w wysokości 478 798 tysięcy złotych, które w porównaniu z poprzednim rokiem było niższe o 57 253 tysięcy złotych. Główne przyczyny, które wpłynęły na niższe saldo, obok niższego wypracowanego wyniku finansowego, to:

- zmniejszenie stanu zobowiązań (niezwiązanych z kredytami i pożyczkami) głównie w wyniku spłaty zobowiązania Elektrowni Pątnów II sp. z o.o. związanego z rozliczeniem nadpłaty z tytułu rekompensaty za rozwiązanie KDT w latach wcześniejszych,
- mniejszy spadek zapasów niż w roku poprzednim głównie w wyniku niskiego ich stanu ponieważ na skutek braku produkcji z bloku biomasowego nie uzyskiwano zielonych certyfikatów,
- dodatnie różnice kursowe w rezultacie umocnienia złotego względem euro.

Saldo operacji pieniężnych z działalności inwestycyjnej wyniosło minus 57 624 tysięcy złotych i w porównaniu z rokiem poprzednim zmniejszyło się o 126 084 tysiące złotych. O zmniejszeniu salda w głównej mierze zadecydowały niższe nakłady na nabycie rzeczowych aktywów trwałych oraz zwolnienie części zabezpieczeń utrzymywanych wcześniej w postaci lokat.

Saldo operacji pieniężnych w ramach działalności finansowej wyniosło minus 447 250 tysięcy złotych i było wyższe od zanotowanego w roku poprzednim o 60 236 tysięcy złotych. O różnicy zdecydowała wypłacona dywidenda w 2017 roku.

Środki pieniężne w ciągu 2017 roku zmniejszyły się o 26 077 tysięcy złotych i na koniec roku wyniosły 322 570 tysięcy złotych.

Tabela 9: Wybrane pozycje ze skonsolidowanego sprawozdania z przepływów pieniężnych

	tysiące złotych okres 12 miesięcy zakończony dnia 31 grudnia 2017 roku	tysiące złotych okres 12 miesięcy zakończony dnia 31 grudnia 2016 roku	tysiące złotych zmiana	% dynamika
Przepływy środków pieniężnych z działalności operacyjnej				
Zysk (strata) brutto	258 633	307 878	(49 245)	(15,99)
Korekty o pozycje	220 165	228 173	(8 008)	(3,51)
Środki pieniężne netto z działalności operacyjnej	478 798	536 051	(57 253)	(10,68)
Przepływy środków pieniężnych z działalności inwestycyjnej				
Sprzedaż rzeczowych aktywów trwałych i wartości niematerialnych	3 478	3 723	(245)	(6,58)
Nabycie rzeczowych aktywów trwałych i wartości niematerialnych	(98 272)	(195 352)	97 080	(49,69)
Wydatki i wpływy związane z pozostałymi aktywami finansowymi	1 451	7 773	(6 322)	(81,33)
Nabycie pozostałych aktywów finansowych	35 630	-	35 630	-
Dywidendy otrzymane	208	60	148	246,67
Odsetki otrzymane	5	6	(1)	(16,67)
Pozostałe	(124)	82	(206)	-
Środki pieniężne netto z działalności inwestycyjnej	(57 624)	(183 708)	126 084	(68,63)
Przepływy środków pieniężnych z działalności finansowej				
Spłata zobowiązań z tytułu leasingu finansowego	(7 012)	(15 038)	8 026	(53,37)
Wpływy z tytułu kredytów, pożyczek i dłużnych papierów wartościowych	-	12 295	(12 295)	(100,00)
Spłata kredytów, pożyczek i dłużnych papierów wartościowych	(340 837)	(334 211)	(6 626)	1,98
Dywidendy wypłacone	(65 562)	-	(65 562)	-
Odsetki zapłacone	(33 373)	(48 632)	15 259	(31,38)
Pozostałe	(466)	(1 428)	962	(67,37)

Środki pieniężne netto z działalności finansowej	(447 250)	(387 014)	(60 236)	15,56
Zwiększenie (zmniejszenie) netto stanu środków pieniężnych i ich ekwiwalentów	(26 076)	(34 671)	8 595	(24,79)
Środki pieniężne na początek okresu	348 646	383 318	(34 672)	(9,05)
Środki pieniężne na koniec okresu	322 570	348 647	(26 077)	(7,47)

Wskaźniki finansowe

Niższy zysk netto w 2017 roku negatywnie wpłynął na wszystkie wskaźniki rentowności, co szczególnie widoczne jest w przypadku ROE w związku ze wzrostem wysokości kapitałów własnych w ciągu roku, a w mniejszym w przypadku pozostałych wskaźników ze względu na jednoczesny spadek wysokości aktywów, jak i przychodów ze sprzedaży.

Wskaźnik ogólnego zadłużenia obrazujący stosunek zobowiązań do sumy aktywów kolejny raz uległ obniżeniu w wyniku zmniejszenia poziomu zadłużenia w większym stopniu niż nastąpiło obniżenie sumy aktywów. Wartość wskaźnika wskazuje, że zobowiązania stanowią 49% posiadanego majątku.

Wartość wskaźnika bieżącej płynności, informującego o stopniu pokrycia zobowiązań bieżących aktywami obrotowymi krótkoterminowymi zwiększyła się do poziomu 1,01, co oznacza, że na koniec 2017 roku sytuacja płynnościowa była lepsza niż w końcówce poprzedniego roku.

Tabela 10: Wskaźniki

		2017	2016	zmiana	% dynamika
ROE	%	8,11	11,68	(2,02)	(17,29)
ROA	%	4,12	5,21	(0,26)	(4,99)
Rentowność sprzedaży netto	%	7,51	9,25	(0,14)	(1,51)
Wskaźnik ogólnego zadłużenia	x razy	0,49	0,55	(0,06)	(10,91)
Dług netto / EBITDA	x razy	0,58	1,00	(0,42)	(42,00)
Wskaźnik płynności bieżącej	x razy	1,01	0,87	0,14	16,09

5.3. Charakterystyka czynników mających wpływ na bieżące i przyszłe wyniki finansowe

Wyniki finansowe Grupy, jako podmiotu skoncentrowanego na działalności w zakresie wytwarzania i sprzedaży produkowanej energii elektrycznej na wolnym rynku hurtowym, w pełni podlegają i są uzależnione od zachowania się innych uczestników tego rynku, którzy w większym lub mniejszym stopniu, w zależności od posiadanego udziału w rynku, wpływają na poziom kształtowanych cen. Zachowania rynkowe uczestników hurtowego rynku energii stymulowane są z kolei działaniami legislacyjnymi w obszarze szeroko rozumianej polityki energetycznej, prowadzonej zarówno na szczeblu krajowym, unijnym ale i na szczeblu gospodarki globalnej.

W ostatnim czasie sektor energetyczny doświadczył szeregu zmian, jednak również w najbliższej przyszłości nie brakuje zapowiedzi mogących mieć istotny wpływ na kształt i zasady funkcjonowania szeroko rozumianego rynku energii. W tym kontekście wspomnieć można chociażby o procedowanym obecnie pakiecie regulacji unijnych, rzutujących na funkcjonujące obecnie unijne i krajowe akty prawne. Znany uczestnikom rynku energii pakiet regulacji pod nazwą „Czysta energia dla wszystkich Europejczyków” (Pakiet Zimowy) może zasadniczo wpływać na ustawodawstwo krajowe w sektorze energetycznym. Ustalenia związane z kształtem tych regulacji, są w szczególności bardzo istotne z punktu widzenia ustawy wprowadzającej w Polsce rynek mocy, którą parlament w Polsce przyjął na początku grudnia 2017 roku. Polski rynek mocy skonstruowany został w taki sposób, żeby był neutralny technologicznie i zapewniał udział krajowym wytwórcom opierającym produkcję na każdej technologii, jak i podmiotom oferującym usługę redukcji zapotrzebowania na moc, oraz zagranicznym podmiotom. Z punktu widzenia działalności prowadzonej przez Grupę, rynek mocy w swoich założeniach jest mechanizmem wsparcia przede wszystkim dla firm energetycznych, mającym stymulować inwestycje w modernizację funkcjonujących obecnie i budowę nowych jednostek wytwórczych, gdyż dzisiejsze ceny energii na rynku hurtowym są na tyle niskie, że nie zapewniają zwrotu zaangażowanego kapitału, w żadnej z dostępnych technologii wytwarzania. Dodatkowo, funkcjonujący na rynku systemu wsparcia dla oze, którego beneficjentem w Polsce są przede wszystkim farmy wiatrowe, wypiera z rynku najstarsze bloki węglowe, co z uwagi na brak nowych inwestycji w jednostki wytwórcze centralnie dysponowane przez Operatora Systemu Przesyłowego („OSP”), skutkuje ryzykiem powstania w Krajowym Systemie Elektroenergetycznym („KSE”) niedoborów mocy.

Oceniając zatem otoczenie rynkowe i regulacyjne producenta i sprzedawcy energii elektrycznej, należy brać pod uwagę kilka zjawisk szczególnie istotnych w ostatnim roku, których skutki mogą wpływać również na wyniki Grupy w przyszłości:

- ograniczenie przyrostu mocy w KSE w segmencie turbin wiatrowych;
- zintensyfikowane prace nad projektem dotyczącym zasad funkcjonowania rynku mocy, zakończone uchwaleniem Ustawy o rynku mocy;
- prace nad nowelizacją Ustawy o odnawialnych źródłach energii, usuwającej kolizję obecnie obowiązującej ustawy z prawem europejskim oraz ustanawiającej taki system wsparcia dla oze, który będzie w pełni akceptowalny przez Komisję Europejską;
- prace nad strategią energetyczną Polski do 2030 roku, która ma określić nowy kształt docelowego miksu energetycznego dla Polski, a w tym założenia dla górnictwa węgla brunatnego;
- prace nad nowym system wsparcia dla wytwarzania energii w kogeneracji;
- zintensyfikowane prace nad dostosowaniem hurtowego rynku energii elektrycznej do dyrektywy MIFID II;
- wydanie przez Komisję Europejską Rozporządzenia w sprawie konkluzji BAT, wyznaczającego dla instalacji 4 letni okres dostosowawczy, tj. do sierpnia 2021 roku;
- prace nad Pakietem Zimowym, wprowadzającym m.in. nowe ograniczenia dotyczące emisji CO₂ oraz zakładającym zwiększenie udziału oze w produkcji energii elektrycznej;
- zintensyfikowane prace na reformą systemu handlu uprawnieniami do emisji CO₂ (EU ETS) po 2020 roku;
- uczestnictwo Polski w międzyoperatorskich projektach, mających na celu budowę wspólnego europejskiego rynku w modelu „Price Coupling of Regions”.

Grupa generuje większość przychodów z wytwarzania i sprzedaży energii elektrycznej, dlatego cena, za jaką sprzedaje energię elektryczną, jest bardzo istotna dla wyników jej działalności. Analizując bieżące trendy rynkowe w kontekście poziomu cen energii elektrycznej na hurtowych rynkach energii, przyjrzeć należy się przede wszystkim cenom notowanym na Towarowej Giełdzie Energii SA („TGE”), które jako najbardziej transparentne, stanowią podstawę ustalania warunków cenowych w umowach dwustronnych, zawieranych na bilateralnym rynku ofertowym (rynek OTC). Czynniki wpływające w sposób istotny na poziom notowań giełdowych na rynku SPOT pozostają od lat te same, wśród nich najistotniejsze to: wielkość generacji wiatrowej, stan rezerwy w systemie KSE, wielkość zdolności przesyłowych udostępnianych do wymiany transgranicznej, a także warunki pogodowe (szerszy opis trendów na spotowym oraz terminowym rynku energii znaleźć można w punkcie 4 „Podstawowe czynniki ryzyka prowadzonej działalności – Ceny energii elektrycznej” niniejszego sprawozdania). Charakterystycznym dla minionego roku zjawiskiem, z punktu widzenia transparentności cen jest fakt, że wolumen obrotu na TGE spadł w minionym roku o 11,8 % w stosunku do roku 2016 (wolumen obrotu energią elektryczną na TGE wyniósł w 2017 roku 111,65 TWh)⁸. Prawdopodobnej przyczyny można upatrywać w ciąży na uczestnikach hurtowego rynku energii elektrycznej perspektywie wejścia w życie tzw. pakietu MIFID II (3 stycznia 2018 roku) i braku implementacji jego zapisów do polskiego porządku prawnego, przez co dużo niepewności wzbudzał formalny status kontraktów terminowych (klasyfikacja - towar czy instrument finansowy), zawieranych na TGE w 2017 roku, a będących przedmiotem dostawy w 2018 roku, który w świetle dzisiaj prezentowanych stanowisk zarówno Komisji Nadzoru Finansowego („KNF”), jak i TGE, w roku dostaw 2018 ze względu na opóźnioną implementację pozostaje bez zmian. Po wejściu w życie Ustawy o obrocie instrumentami finansowymi implementującej MIFID II do polskiego prawa, zgodnie z zapisami obecnie opublikowanego projektu ustawy i stanowiskami prezentowanymi przez TGE, będzie ona mogła działać na niezmiennych zasadach przez 12 miesięcy, a w tym czasie będzie czynić starania w celu uzyskania statusu OTF (zorganizowanej platformy obrotu). Bez ostatecznej kwalifikacji produktowej, a ta będzie możliwa dopiero po opublikowaniu przez TGE warunków obrotu tymi instrumentami i zmianie regulaminu obrotu TGE (innymi słowy po zatwierdzeniu modelu rynku przez KNF), trudno w tej chwili przewidzieć, czy i jak, zmiany w funkcjonowaniu TGE wpłyną na poziom notowanych cen oraz płynność rynku energii elektrycznej.

Jednym z czynników, który w największym stopniu decyduje o konkurencyjności przedsiębiorstwa energetycznego zajmującego się wytwarzaniem energii elektrycznej w oparciu o węgiel brunatny, obok kosztów węgla i paliw pomocniczych, jest cena uprawnień do emisji CO₂ („EUA”), które emitent zobowiązany jest umorzyć w ilości odpowiadającej wielkości emisji CO₂ do atmosfery. Obecnie Spółka otrzymuje bardzo niewielkie ilości nieodpłatnych uprawnień do emisji CO₂, wynikających z przydziału na produkcję ciepła, dlatego też, praktycznie cała ilość potrzebnych Grupie uprawnień musi zostać zakupiona na rynku pierwotnym (aukcje) oraz wtórnym (giełda ICE, EEX, i

⁸ Komunikat TGE ze strony www.tge.pl.

kontrakty bilateralne). Poziom cen, po jakich Grupa nabywa uprawnienia do emisji CO₂ miał w poprzednich latach i w dalszym ciągu będzie miał ogromne znaczenia dla przyszłych wyników finansowych Grupy. Rynek Uprawnień do emisji CO₂ to rynek, który obecnie jest najbardziej narażony na zmiany cen powodowane decyzjami politycznymi wynikającymi z kierunków trwającej od kilku lat debaty nad kształtem reformy europejskiego systemu handlu uprawnieniami do emisji (EU ETS). Główne założenia reformy EU ETS ustaliła Rada Europejska w konkluzjach z października 2014 roku. Na tej podstawie w lipcu 2015 roku Komisja Europejska zaproponowała projekt dyrektywy, a po szeregu działań legislacyjnych w lutym 2018 roku Rada Europejska oficjalnie zatwierdziła reformę unijnego systemu handlu uprawnieniami do emisji na okres po 2020 roku (więcej na temat zatwierdzonych zmian w europejskim systemie handlu uprawnieniami do emisji EU ETS przeczytać można w punkcie 4 „Podstawowe czynniki ryzyka prowadzonej działalności – Otoczenie regulacyjne” niniejszego sprawozdania). Należy podkreślić, że wszelkie zmiany, które w założeniu mają wpływać na podniesienie kosztu emisji CO₂ będą wpływały również na podniesienie kosztu produkcji energii. Jednak nie wszyscy wytwórcy są narażeni w równym stopniu na wpływ tego czynnika. O stopniu tego wpływu decyduje współczynnik emisyjności danego producenta oraz ewentualna ilość nieodpłatnych praw do emisji, które są przyznawane np. w przypadku realizacji inwestycji zgłoszonych do Krajowego Planu Inwestycyjnego.

Kolejnym czynnikiem, który bez wątpienia będzie miał wpływ na przyszłe wyniki finansowe Grupy, jest ostateczne ustalanie z KE kształtu polskiego rynku mocy. Przyjęta, po długim czasie wyłożonych prac i oczekiwań, Ustawa z dnia 8 grudnia 2017 roku została w dniu 9 lutego 2018 roku oficjalnie zaakceptowana przez KE, która w swojej decyzji potwierdziła, że założenia polskiego rynku mocy, są zgodne z unijnymi przepisami dotyczącymi zasad udzielania pomocy publicznej. Przychody z rynku mocy dla wszystkich jego uczestników, rozpoczną się dopiero wraz z rozpoczęciem pierwszego roku dostaw na rynku mocy, tj. w 2021 roku. W przypadku wygranej przez jednostki wytwórcze należące do Grupy w aukcjach mocy, Grupa będzie otrzymywała płatności, wynikająca z wykonywania obowiązków mocowych, jako płatność za stałą gotowość do dostarczania mocy do sieci. Jeżeli jednostki wytwórcze należące do Grupy nie wezmą udziału w aukcjach lub w sytuacji niewygrania w aukcji, Grupie pozostaje jeszcze udział w rynku wtórnym rynku mocy, gdzie może odkupować obowiązki mocowe, zakontraktowane w drodze aukcji przez inne podmioty. Należy jednak pamiętać, że rynek mocy, to nie tylko dodatkowe płatności dla podmiotów w nim uczestniczących, ale również kary finansowe, dla tych, którzy nie wykonają, albo nie w pełni wykonają, zakontraktowane w umowie obowiązki. O skuteczności oraz potencjale rynku mocy zdecydują w dużej mierze parametry pierwszych aukcji, które będą obejmowały nie tylko zapotrzebowanie sieci na moc, ale również minimalne ceny wyjścia dla poszczególnych technologii wytwarzania, wielkość kar, cenę początkową aukcji, ilość rund oraz krok spadku ceny w poszczególnej rundzie. Parametry do aukcji, które mają być przeprowadzone w ostatnim kwartale 2018 roku, zostaną ogłoszone przez Ministerstwa Energii („ME”), zgodnie z ustawą, w sierpniu 2018 roku. Mając na uwadze powyższe, aktualnie Grupa czyni przygotowania do udziału w rynku mocy i pracuje nad założeniami strategii w tym zakresie.

W kontekście rynku mocy wspomnieć należy również o zapisach procedowanego przez KE od 2016 roku Pakietu Zimowego, na który składa się szereg rozporządzeń i dyrektyw, których konsultowane obecnie zapisy, przewidują m.in. wprowadzenie rygorystycznego limitu emisji CO₂ (EPS 550) dla wspieranych z publicznych pieniędzy wytwórców energii elektrycznej, którzy mieliby działać w ramach rynków mocy wprowadzanych w poszczególnych państwach członkowskich UE. Rozmowy, tzw. „trilog”, pomiędzy Komisją Europejską, Radą Europy i Parlamentem Europejskim odnośnie dokumentów rynkowych rozpoczną się prawdopodobnie w drugim półroczu 2018 roku, można więc zasadnie zakładać, że procedura legislacyjna dokumentów składających się na Pakiet Zimowy nie powinna skończyć się przed przeprowadzeniem przez Polskę w 2018 roku pierwszych aukcji mocy z dostawami na lata 2021-2023. Natomiast z uwagi na fakt, że propozycje zapisów Pakietu Zimowego zakładają przeglądy istniejących mechanizmów mocowych i wymóg ich dostosowania do regulacji zawartych w Pakiecie Zimowym, ostateczne zapisy, które będą zawarte w pakiecie, mogą wpłynąć na zasady funkcjonowania rynku mocy w Polsce i w innych krajach członkowskich UE w niedalekiej przyszłości, a tym samym mogą mieć duży wpływ na kształt prowadzonej przez Grupę działalności i jej przyszłe wyniki finansowe.

Duże znaczenie dla ram działalności Grupy będzie miał przyszły kształt miksu energetycznego Polski, należy wspomnieć, że przygotowywana obecnie przez Rząd strategia ma uwzględniać również założenia sektorowe dla górnictwa węgla brunatnego. Na dzień publikacji niniejszego sprawozdania, nie ma jeszcze oficjalnego dokumentu zapowiadanego przez ME kompleksowego programu dla górnictwa węgla brunatnego, który ma być jedną z podstaw opracowania dokumentu całościowej polityki energetycznej Polski do 2030 roku. Jednak na podstawie informacji oraz wypowiedzi przedstawicieli ME wiadomo, że co najmniej 50-60% energii elektrycznej produkowane będzie z węgla brunatnego i kamiennego oraz że ME zakłada scenariusz rozwojowy i deklaruje powstawanie nowych odkrywek węgla brunatnego, co ma szczególnie znaczenie dla Grupy z uwagi na wydłużający się proces pozyskania koncesji na budowę nowej odkrywki węgla brunatnego na złożu Ościsłowo.

5.4. Zdarzenia o charakterze nietypowym mające wpływ na osiągnięte rezultaty finansowe

Na wyniki osiągnięte przez Grupę w 2017 roku negatywny wpływ miały następujące zdarzenia o jednorazowym charakterze:

- zwiększenie rezerwy rekultywacyjnej. Rezerwa związana jest z eksploatacją odkrywek węgla brunatnego i dotyczy szacowanego kosztu rekultywacji obszarów objętych działalnością wydobywczą po jej zakończeniu. Podstawą do zwiększenia rezerwy był raport dotyczący kosztów rekultywacji oraz zagospodarowania wyrobisk i terenów poeksploatacyjnych, sporządzony przez niezależnego doradcę. Przygotowania dokumentacji zlecono z uwagi na konieczność aktualizacji założeń branych pod uwagę przy szacowaniu kosztów związanych z rekultywacją użytkowanych terenów. Koszty których dotyczą związane rezerwy będą ponoszone przez PAK KWB Konin SA po zakończeniu eksploatacji odkrywek, tj. odpowiednio po roku 2020 oraz 2030. Zwiększenie rezerwy miało wpływ na skonsolidowane wyniki Grupy ZE PAK SA, tj. nastąpiło obniżenie wyniku netto o 37 554 tysięcy złotych.
- zmniejszenie aktywa z tytułu podatku odroczonego obciążające skonsolidowany wynik netto kwotą 19 385 tysięcy złotych. Zmiana stanu aktywa z tytułu podatku odroczonego wynika z braku możliwości jego rozliczenia przy bieżących projekcjach finansowych dla PAK KWB Adamów SA.
- utworzenie odpisu aktualizującego środki trwałe w budowie w kwocie 22 165 tysięcy złotych. Odpis związany jest z aktualizacji projekcji finansowych dla PAK KWB Adamów SA i łączy się ze zmianą perspektywy ekonomicznej efektywności funkcjonowania tej kopalni, wynikającej m.in. z zamknięcia elektrowni Adamów.

6. ZARZĄDZANIE ZASOBAMI FINANSOWYMI

6.1. Ocena zarządzania zasobami finansowymi

Spółki z Grupy Kapitałowej ZE PAK SA posiadają wystarczające zasoby środków pieniężnych do prowadzenia działalności gospodarczej, na bieżąco realizując zarówno swoje zobowiązania o charakterze operacyjnym, jak i te zobowiązania, które wynikają z podpisanych umów finansowych oraz inwestycyjnych. Grupa zarządza bieżącymi zasobami finansowymi w elastyczny sposób, wykorzystując do tego celu modele analizy płynności gotówkowej oraz planując przyszłe przepływy pieniężne na podstawie sporządzanych okresowo prognoz finansowych w ujęciu krótko i długookresowym. Przy wykorzystaniu powyższych narzędzi, spółki z Grupy dokonują bieżącego monitoringu i analizy zapadalności należności i zobowiązań, dostosowując terminy oraz salda rachunków bankowych do wysokości przepływów pieniężnych. Nadwyżkami środków pieniężnych zarządza się wykorzystując inwestycje w bezpieczne instrumenty rynku finansowego, głównie lokaty bankowe.

6.2. Ocena realizacji zamierzeń inwestycyjnych

Grupa posiada strategię funkcjonowania, jak i dostosowany do niej plan inwestycyjny. Zamierzenia inwestycyjne uwzględniają obecnie panujące warunki w sferze legislacyjno-prawnej, gospodarczej, jak i technologicznej. Przyjęty sposób realizacji przewidywanych inwestycji opiera się w głównej mierze na korzystaniu ze środków wypracowanych w toku bieżącej działalności, jak i finansowaniu zewnętrznym. Spółki z Grupy przy planowaniu finansowania uwzględniają szereg czynników istniejących obecnie lub mogących wystąpić w przyszłości i mieć znaczący wpływ na realizowany program inwestycyjny. Przewidywana struktura finansowania poszczególnych zamierzeń inwestycyjnych uwzględnia również poziom szeregu wskaźników finansowych, takich jak np. wskaźniki zadłużenia czy płynności w taki sposób, aby uzyskać ich optymalne poziomy. W ocenie Grupy Kapitałowej ZE PAK SA obecnie przyjęte założenia w sferze inwestycji są realne do realizacji przy wykorzystaniu posiadanych i potencjalnych zasobów. Jednak należy podkreślić, że cały czas monitorowane są czynniki mające najistotniejszy wpływ na program inwestycyjny, w przypadku istotnych zmian jednego bądź kilku czynników spółki Grupy dokonują określonych korekt bądź istotnych zmian realizowanej strategii.

7. ISTOTNE CZYNNIKI I PERSPEKTYWY ROZWOJU

Kierunkowe działania wyznaczone przez Strategię Grupy

Kierunki wyznaczone przez strategię Grupy Kapitałowej ZE PAK SA określone są na podstawie systematycznej analizy szerokiego spektrum czynników, takich jak np.: trendy cenowe, mechanizmy wspierające różne technologie wytwarzania energii elektrycznej i ciepłej itp. oraz szerszego spojrzenia obejmującego dominujące trendy związane z obszarem działania Grupy. Celem jest optymalizacja zamierzeń inwestycyjnych pod kątem rzeczowym oraz harmonogramów pracy urządzeń wytwórczych. Uzyskane wyniki pozwalają na wypracowanie modelu długofalowego funkcjonowania w warunkach uwidaczniających się niekorzystnych tendencji dla energetyki węglowej obejmujących zagrożenia wynikające z zaostrzających się unormowań środowiskowych, jak i przewidywanych zmian miksu energetycznego Polski.

Wymogi ekologiczne wyznaczone przepisami prawa unijnego i polskiego przekładają się bezpośrednio na potencjał wytwórczy Grupy. Zgodnie z podjętymi decyzjami wyeksploatowane technicznie urządzenia wytwórcze, dla których analizy nie będą wykazywały celowości modernizacji, zostaną stopniowo wycofane. Sposób eksploatacji w okresie przejściowym, musi być ściśle dopasowany do ich możliwości poprzez wybór dedykowanego odstępstwa.

Spółka jest świadoma zmian, przede wszystkim tych z obszaru legislacyjno-prawnego, zachodzących w otoczeniu. Regulacje prawne zmierzające do redukcji emisji CO₂, innych gazów (SO₂, NO_x) oraz przepisy dotyczące sektora odnawialnych źródeł energii to istotne wyzwania dla spółek z Grupy. Nadchodzące od 2021 roku, nowe regulacje środowiskowe wynikające z wprowadzenia konkluzji BAT (Best Available Technology) poszerzają katalog ograniczanych zanieczyszczeń. Przeprowadzone, we współpracy z renomowanym biurem projektowym analizy, pozwalają ocenić konieczność podjęcia działań inwestycyjnych dla uzyskania zgodności w wymogami i zakres ewentualnych odstępstw.

1) Elektrownia Adamów

Objęta mechanizmem derogacyjnym ograniczonego odstępstwa (17,5 tysiąca godzin liczonych od 1 stycznia 2016 roku) w dniu 1 stycznia 2018 roku została wyłączona z eksploatacji. Przygotowano wymagane przepisami dokumenty do organów regulacyjnych i zabezpieczono możliwość funkcjonowania gospodarek pomocniczych w niezbędnym zakresie. Obecnie Zarząd Spółki pracuje nad szeregiem scenariuszy w celu optymalnego wykorzystania aktywów związanych z elektrownią Adamów.

2) Elektrownia Konin

Pod koniec minionego roku przedłużono okres wypowiedzenia umowy na dostawę ciepła dla miasta Konin o 2 kolejne lata, tj. do połowy 2022 roku. Spółka wykonała również dostosowanie bloku biomasowego jako źródła podstawowej dostawy ciepła do miasta. Obecnie wykorzystywana w celu produkcji ciepła część węglowa, przy ograniczeniach wynikających z opłacalności produkcji, może funkcjonować do połowy 2020 roku, gdyż objęta została mechanizmem derogacyjnym, tj. Przejściowym Planem Krajowym. W elektrowni Konin rozpatrywany jest również nadal scenariusz budowy bloku gazowo-parowego o mocy około 120 MWe.

3) Elektrownia Państwów

Aktywa węglowe w elektrowni Państwów I zostały poddane modernizacji (bloki 1 i 2 o mocy 222 MW każdy) i będą funkcjonować w perspektywie do 2030 roku. W kontekście dostaw węgla dla zmodernizowanych aktywów najistotniejsza jest kontynuacja procedury udzielenia koncesji na wydobywanie kopalin z odkrywki Ościśłowo. Aktualnie sprawa decyzji środowiskowej jest ponownie rozpatrywana przez Regionalną Dyрекcję Ochrony Środowiska w Poznaniu.

Niezależnie od zamierzeń inwestycyjnych jednym z obszarów realizacji strategii Grupy jest postępująca integracja w poszczególnych segmentach. Docelowo działania zakładają istnienie dwóch głównych segmentów, tj. skonsolidowanego segmentu wydobywczego oraz segmentu wytwarzania. W przypadku działalności pomocniczej, Grupa dąży do maksymalnego skupienia kompetencji w celu podniesienia elastyczności segmentu pomocniczego oraz optymalizacji struktury zarządzania i struktury kosztowej. Grupa dąży do osiągnięcia maksymalnych korzyści poprzez efekt synergii w całym łańcuchu technologicznym.

8. CHARAKTERYSTYKA STRUKTURY AKCJONARIATU

8.1. Struktura akcjonariatu

Na dzień 31 grudnia 2017 roku kapitał zakładowy Spółki wynosił 101 647 094,00 złotych i dzielił się na 50 823 547 akcji o wartości nominalnej 2,00 złotych każda.

W poniższej tabeli przedstawiono wykaz akcjonariuszy posiadających bezpośrednio lub pośrednio przez podmioty zależne, co najmniej 5% ogólnej liczby głosów na Walnym Zgromadzeniu Spółki według informacji posiadanych przez Spółkę na podstawie dostarczonych zawiadomień o nabyciu/zbyciu akcji Spółki, na dzień 31 grudnia 2017 roku oraz na dzień sporządzenia niniejszego sprawozdania.

Tabela 11: Wykaz akcjonariuszy posiadających bezpośrednio lub pośrednio przez podmioty zależne co najmniej 5% ogólnej liczby głosów na Walnym Zgromadzeniu Spółki na dzień 31 grudnia 2017 roku oraz na dzień sporządzenia niniejszego sprawozdania*

Akcjonariusz	szt. Liczba akcji oraz odpowiadająca im liczba głosów na Walnym Zgromadzeniu	% Udział w ogólnej liczbie akcji/głosów
Zygmunt Solorz (pośrednio) poprzez:	26 200 867	51,55
– Elektrim SA	196 560	0,39
– Embud 2 sp. z o.o. S.K.A.	592 533	1,16
– Trigon XIX Fundusz Inwestycyjny Zamknięty	10 004 001	19,68
– Argumenol Investment Company Limited	15 407 773	30,32
Nationale-Nederlanden OFE	5 068 410	9,97
Towarzystwo Funduszy Inwestycyjnych PZU SA	3 081 567	6,06
OFE PZU „Złota Jesień”	2 664 378	5,24

* Według informacji posiadanych przez Spółkę na podstawie dostarczonych zawiadomień o nabyciu/zbyciu akcji.

Spółka nie posiada wiedzy o jakichkolwiek umowach, w wyniku których mogą w przyszłości nastąpić zmiany w proporcjach posiadanych akcji przez dotychczasowych akcjonariuszy.

8.2. Nabycie akcji własnych

W 2017 roku Spółka nie nabywała akcji własnych.

8.3. Akcje i udziały podmiotów z Grupy Kapitałowej ZE PAK SA w posiadaniu osób nadzorujących i zarządzających

W poniższych tabelach przedstawiono stan posiadania (bezpośrednio i pośrednio) akcji Spółki oraz akcji/udziałów w jednostkach powiązanych ze Spółką osób zarządzających na dzień 31 grudnia 2017 roku oraz na dzień sporządzenia niniejszego sprawozdania.

Tabela 12: Stan posiadania akcji Spółki oraz akcji/udziałów w jednostkach powiązanych ze Spółką przez osoby zarządzające na dzień 31 grudnia 2017 roku oraz na dzień sporządzenia sprawozdania.

Imię i nazwisko	Akcje ZE PAK SA		Akcje/udziały w jednostkach powiązanych z ZE PAK SA	
	ilość	wartość nominalna	ilość	wartość nominalna
Adam Kłapszta	0	0	0	0
Aneta Lato-Żuchowska	0	0	0	0
Zygmunt Artwik	0	0	0	0
Elżbieta Niebisz	0	0	0	0

W poniższej tabeli przedstawiono stan posiadania (bezpośrednio i pośrednio) akcji Spółki oraz akcji/udziałów w jednostkach powiązanych ze Spółką osób nadzorujących na dzień 31 grudnia 2017 roku oraz na dzień sporządzenia niniejszego sprawozdania.

Tabela 13: Stan posiadania akcji Spółki oraz akcji/udziałów w jednostkach powiązanych ze Spółką przez osoby nadzorujące na dzień 31 grudnia 2017 roku oraz na dzień sporządzenia sprawozdania.

Imię i nazwisko	Akcje ZE PAK SA		Akcje/udziały w jednostkach powiązanych z ZE PAK SA	
	ilość	wartość nominalna	ilość	wartość nominalna
Tomasz Szelaąg	0	0	0	0
Henryk Sobierajski	0	0	0	0
Wojciech Piskorz	0	0	0	0
Leszek Wysłocki	0	0	0	0
Wiesław Walendziak	0	0	0	0
Ludwik Sobolewski	0	0	0	0
Lesław Podkański	0	0	0	0
Sławomir Zakrzewski	0	0	0	0

8.4. System kontroli programu akcji pracowniczych

W Spółce nie funkcjonuje program akcji pracowniczych, w związku z czym w Spółce nie istnieje system kontroli programu akcji pracowniczych.

9. OŚWIADCZENIE O STOSOWANIU ZASAD ŁADU KORPORACYJNEGO

Oświadczenie o stosowaniu zasad ładu korporacyjnego przedstawione jest zgodnie z § 91 ust. 5 pkt 4) Rozporządzenia Ministra Finansów z dnia 19 lutego 2009 roku w sprawie informacji bieżących i okresowych przekazywanych przez emitentów papierów wartościowych oraz warunków uznawania za równoważne informacji wymaganych przepisami prawa państwa niebędącego państwem członkowskim

9.1. Zestaw stosowanych zasad ładu korporacyjnego

W 2017 roku Spółka podlegała zasadom ładu korporacyjnego opisanym w dokumencie „Dobre Praktyki Spółek Notowanych na GPW 2016” (*Dobre Praktyki*), przyjętym Uchwałą Rady Nadzorczej GPW z dnia 13 października 2015 roku. Zasady opisane w Dobrych Praktykach weszły w życie 1 stycznia 2016 roku.

Zarząd Spółki, w zakresie kompetencji przyznanych mu przez Statut i powszechnie obowiązujące przepisy prawne, dokłada należytej staranności w celu przestrzegania przez Spółkę w możliwie najszerszym zakresie Dobrych Praktyk. Ilość oraz zakres zasad, od stosowania których odstąpiono w 2017 roku zostały szczegółowo opisane w punkcie poniżej. Zarząd Spółki dokłada szczególnych starań, aby polityka informacyjna Spółki wobec inwestorów, zarówno indywidualnych, jak i instytucjonalnych stanowiąca realizację wytycznych zawartych w Dobrych Praktykach była zgodna z ich oczekiwaniami. Spółka dąży do tego by minimalizować zarówno liczbę jak i zakres zasad, od których stosowania odstąpiono. Ponadto, z przyczyn niezależnych od Spółki nie wszystkie zasady zawarte w Dobrych Praktykach są stosowane.

Tekst Dobrych Praktyk jest opublikowany na stronie internetowej Giełdy Papierów Wartościowych w Warszawie SA pod adresem:

https://static.gpw.pl/pub/files/PDF/inne/GPW_1015_17_DOBRE_PRAKTYKI_v2.pdf.

Zgodnie z zasadami Dobrych Praktyk Spółka opublikowała informację na temat stanu stosowania przez Spółkę zasad i rekomendacji zawartych w Dobrych Praktykach pod adresem:

http://ri.zepak.com.pl/upload/files/PL_GPW_dobre_praktyki_PAK.pdf.

9.2. Zestaw zasad, od których stosowania odstąpiono

Poniżej wyszczególniono zasady ładu korporacyjnego, których Spółka nie dotrzymała w ramach swojej działalności w 2017 roku wraz z wyjaśnieniem stanowiska Spółki w każdym wyszczególnionym odstępstwie.

Zasada I.Z.1.20. Dobrych Praktyk

Spółka prowadzi korporacyjną stronę internetową i zamieszcza na niej, w czytelnej formie i wyodrębnionym miejscu, oprócz informacji wymaganych przepisami prawa: zapis przebiegu obrad walnego zgromadzenia, w formie audio lub wideo.

Wyjaśnienie przyczyn niestosowania zasady I.Z.1.20. Dobrych Praktyk:

Mając na uwadze dotychczasowe doświadczenia Spółki, zgodnie z którymi zdecydowana większość kapitału zakładowego Spółki jest reprezentowana na obradach Walnego Zgromadzenia bezpośrednio jak również fakt, że rejestrowanie przebiegu walnego zgromadzenia mogłoby się wiązać z dodatkowymi kosztami oraz potencjalnymi trudnościami natury organizacyjno-technicznej oraz prawnej, Spółka nie rejestruje i nie transmituje przebiegu walnego zgromadzenia. W przypadku istotnego zainteresowania akcjonariuszy Spółki związanego z potrzebą rejestracji przebiegu Walnego Zgromadzenia spółka rozważy taką możliwość.

Rekomendacja IV.R.2. Dobrych Praktyk

Jeżeli jest to uzasadnione z uwagi na strukturę akcjonariatu lub zgłaszane spółce oczekiwania akcjonariuszy, o ile spółka jest w stanie zapewnić infrastrukturę techniczną niezbędną dla sprawnego przeprowadzenia walnego zgromadzenia przy wykorzystaniu środków komunikacji elektronicznej, powinna umożliwić akcjonariuszom udział w walnym zgromadzeniu przy wykorzystaniu takich środków, w szczególności poprzez:

- 1) transmisję obrad walnego zgromadzenia w czasie rzeczywistym,
- 2) dwustronną komunikację w czasie rzeczywistym, w ramach której akcjonariusze mogą wypowiadać się w toku obrad walnego zgromadzenia, przebywając w miejscu innym niż miejsce obrad walnego zgromadzenia,
- 3) wykonywanie, osobiście lub przez pełnomocnika, prawa głosu w toku walnego zgromadzenia.

Wyjaśnienie przyczyn niestosowania rekomendacji IV.R.2. Dobrych Praktyk:

W ocenie Spółki obecna struktura akcjonariatu nie uzasadnia transmisji obrad walnego zgromadzenia w czasie rzeczywistym oraz dwustronnej komunikacji w czasie rzeczywistym, umożliwiającej akcjonariuszom wypowiedanie się podczas obrad walnego zgromadzenia, przebywając w miejscu innym niż miejsce obrad. Mając na uwadze dotychczasowe doświadczenia Spółki, zgodnie z którymi zdecydowana większość kapitału zakładowego jest reprezentowana na obradach Walnego Zgromadzenia bezpośrednio jak również fakt, że rejestrowanie i transmitowanie przebiegu walnego zgromadzenia mogłoby się wiązać z dodatkowymi kosztami oraz potencjalnymi trudnościami natury organizacyjno-technicznej oraz prawnej Spółka nie rejestruje i nie transmituje przebiegu walnego zgromadzenia. Dotychczas Spółka nie otrzymywała zgłoszeń akcjonariuszy zainteresowanych transmisją obrad walnego zgromadzenia. W wypadku istotnego zainteresowania akcjonariuszy transmisją obrad walnego zgromadzenia Spółka rozważy możliwość rejestracji i transmisji obrad. Możliwość wykonywania prawa głosu osobiście lub przez pełnomocnika jest stałą praktyką podczas obrad walnego zgromadzenia akcjonariuszy Spółki. W ocenie Spółki niepełne stosowanie wyżej opisanej rekomendacji nie wpływa negatywnie na realizację celu opisanego w IV rozdziale dobrych praktyk spółek giełdowych.

Zasada IV.Z.2. Dobrych Praktyk

Jeżeli jest to uzasadnione z uwagi na strukturę akcjonariatu spółki, spółka zapewnia powszechnie dostępną transmisję obrad walnego zgromadzenia w czasie rzeczywistym.

Wyjaśnienie przyczyn niestosowania zasady IV.Z.2. Dobrych Praktyk:

W ocenie Spółki obecna struktura akcjonariatu nie uzasadnia transmisji obrad walnego zgromadzenia w czasie rzeczywistym. Mając na uwadze dotychczasowe doświadczenia Spółki, zgodnie z którymi zdecydowana większość kapitału zakładowego jest reprezentowana na obradach Walnego Zgromadzenia bezpośrednio, jak również fakt, że rejestrowanie i transmitowanie przebiegu walnego zgromadzenia mogłoby się wiązać z dodatkowymi kosztami oraz potencjalnymi trudnościami natury organizacyjno-technicznej oraz prawnej, Spółka nie rejestruje i nie transmituje przebiegu walnego zgromadzenia. Dotychczas Spółka nie otrzymywała zgłoszeń akcjonariuszy zainteresowanych transmisją obrad walnego zgromadzenia. W wypadku istotnego zainteresowania akcjonariuszy transmisją obrad walnego zgromadzenia Spółka rozważy możliwość rejestracji i transmisji obrad.

Rekomendacja VI.R.1. Dobrych Praktyk

Wynagrodzenie członków organów spółki i kluczowych menedżerów powinno wynikać z przyjętej polityki wynagrodzeń.

Wyjaśnienie przyczyn niestosowania rekomendacji VI.R.1. Dobrych Praktyk:

W Spółce nie obowiązuje kompleksowa, formalna polityka wynagrodzeń. Wynagrodzenia członków rady nadzorczej ustalane są przez walne zgromadzenie, wynagrodzenia członków zarządu ustalane są przez radę nadzorczą natomiast istnieje w spółce dokument określający zasady wynagradzania kluczowych menedżerów. W każdym przypadku pod uwagę brane są takie czynniki jak: kompetencje, doświadczenie, odpowiedzialność stanowiska oraz osiągnięte efekty pracy.

Rekomendacja VI.R.2. Dobrych Praktyk:

Polityka wynagrodzeń powinna być ściśle powiązana ze strategią spółki, jej celami krótko- i długoterminowymi, długoterminowymi interesami i wynikami, a także powinna uwzględniać rozwiązania służące unikaniu dyskryminacji z jakichkolwiek przyczyn.

Wyjaśnienie przyczyn niestosowania rekomendacji VI.R.2. Dobrych Praktyk:

W Spółce nie obowiązuje kompleksowa, formalna polityka wynagrodzeń. Jednak takie aspekty jak powiązanie wysokości wynagrodzeń z celami krótko i długoterminowymi Spółki, są brane pod uwagę w procesie ustalania wynagrodzeń organów Spółki jak i jej kluczowych menedżerów. Spółka nie stosuje dyskryminacji z jakichkolwiek przyczyn w kontekście ustalania wynagrodzeń na wszelkich stanowiskach.

9.3. Opis głównych cech stosowanych systemów kontroli wewnętrznej oraz zarządzania ryzykiem w odniesieniu do procesu sporządzania sprawozdań finansowych i skonsolidowanych sprawozdań finansowych

Proces sporządzania sprawozdań finansowych Spółki, jak i skonsolidowanych sprawozdań Grupy Kapitałowej, odbywa się z zastosowaniem mechanizmów kontroli wewnętrznej i zarządzania ryzykiem, takich jak: procedury wewnętrzne obowiązujące w Spółce, mechanizmy zarządzania systemami informatycznymi służącymi do ewidencji zdarzeń gospodarczych i sporządzania sprawozdań finansowych oraz mechanizmy ochrony danych i systemów, zasady nadzoru nad sporządzaniem sprawozdań finansowych, zasady weryfikacji i oceny sprawozdań, audyt wewnętrzny oraz inne elementy kontroli.

Sporządzanie sprawozdań finansowych Spółki i skonsolidowanych sprawozdań Grupy odbywa się w sposób uporządkowany, na bazie obowiązującej w Spółce i Grupie struktury organizacyjnej. Wdrożone w Spółce i Grupie narzędzia rachunkowości zarządczej oraz systemy informatyczne wykorzystywane do ewidencji zdarzeń gospodarczych w księgach rachunkowych, dają podstawę do oceny, iż sprawozdania finansowe Spółki i skonsolidowane sprawozdania Grupy rzetelnie i jasno przedstawiają sytuację finansową i majątkową oraz wynik finansowy Spółki i Grupy.

Do podstawowych regulacji w zakresie sporządzania sprawozdań finansowych należą: polityka rachunkowości Spółki zgodna z Ustawą o Rachunkowości z dnia 29 września 1994 roku, Międzynarodowe Standardy Sprawozdawczości Finansowej („MSSF”) zatwierdzone przez Unię Europejską, procedura zamykania ksiąg rachunkowych spółek wchodzących w skład Grupy Kapitałowej oraz wymogi sporządzania sprawozdań finansowych i skonsolidowanych sprawozdań finansowych nałożone przez Giełdę Papierów Wartościowych w Warszawie.

Na dzień sporządzenia niniejszego sprawozdania Spółka nie podjęła jeszcze decyzji o prowadzeniu ksiąg rachunkowych w Grupie według MSSF. W związku z tym proces sporządzania sprawozdań finansowych w Grupie odbywa się dwuetapowo. Najpierw wszystkie spółki Grupy sporządzają swoje sprawozdania jednostkowe według polskich standardów rachunkowości. Sprawozdania te podlegają badaniu o ile spełniają warunki określone w Ustawie o Rachunkowości. Następnie spółki przekształcają sprawozdania jednostkowe, na bazie uzgodnionej dla Grupy polityki rachunkowości według MSSF stosując tzw. arkusze przejścia do sprawozdań finansowych w standardach MSSF. Tak przygotowane sprawozdania jednostkowe są podstawą do sporządzenia skonsolidowanego sprawozdania finansowego Grupy. Jedynie w przypadku ZE PAK SA następuje automatyczny proces importu danych z systemu SAP ERP do systemu konsolidacji SAP BPC.

Skonsolidowane sprawozdanie Grupy sporządzone jest przy wykorzystaniu systemu informatycznego SAP BPC. W ramach systemu funkcjonuje wydzielona jednostka centralna w spółce dominującej (tj. ZE PAK SA) połączona z działami księgowości w poszczególnych spółkach zależnych. Proces konsolidacji rozpoczyna jednostka centralna otwierając dostęp spółkom do wprowadzania danych do systemu, spółki zależne posiadają możliwość dostępu do

swoich danych historycznych w każdym momencie, ale bez możliwości ich korekty. Jednostka centralna na bieżąco monitoruje wprowadzanie danych przez spółki, następnie po wprowadzeniu danych jednostkowych rozpoczyna proces konsolidacji. Proces ten opiera się o zdefiniowane reguły biznesowe, które określają treści korekt konsolidacyjnych. Dodatkowo proces konsolidacji dopuszcza możliwość wprowadzania przez jednostkę centralną korekt ręcznych. Efektem zakończenia procesu konsolidacji jest kompletny pakiet sprawozdania finansowego wraz z notami objaśniającymi w plikach Excel, który po sprawdzeniu jest następnie eksportowany do pliku Word.

Zarząd jest odpowiedzialny za system kontroli wewnętrznej w Spółce i jego skuteczność w procesie sporządzania sprawozdań finansowych i raportów okresowych przygotowywanych i publikowanych zgodnie z zasadami Rozporządzenia Ministra Finansów z dnia 19 lutego 2009 roku w sprawie informacji bieżących i okresowych przekazywanych przez emitentów papierów wartościowych oraz warunków uznawania za równoważne informacji wymaganych przepisami prawa państwa niebędącego państwem członkowskim.

Nadzór merytoryczny nad procesem przygotowania sprawozdań finansowych i raportów okresowych Spółki i Grupy sprawuje członek Zarządu odpowiedzialny za sprawy finansowe. Za organizację prac związanych z przygotowaniem sprawozdań finansowych odpowiedzialny jest Dyrektor Finansowy, który wraz z Głównym Księgowym opracowuje harmonogram prac składających się na sporządzenie sprawozdań.

Skuteczny system kontroli wewnętrznej Spółki i zarządzania ryzykiem w procesie sprawozdawczości finansowej jest zapewniony dzięki:

- przygotowaniu procedur określających zasady i podział odpowiedzialności w procesie sporządzania sprawozdań finansowych,
- ustaleniu zakresu raportowania na bazie obowiązujących przepisów Ustawy o Rachunkowości oraz Międzynarodowych Standardów Sprawozdawczości Finansowej,
- wdrożeniu i sprawowaniu nadzoru nad stosowaniem w spółkach z Grupy Kapitałowej spójnych zasad rachunkowości oraz
- półrocznym przeglądom i rocznym badaniom sprawozdań finansowych ZE PAK SA i Grupy Kapitałowej przez niezależnego biegłego rewidenta.

Roczne i półroczne sprawozdania finansowe podlegają badaniu oraz przeglądowi przez niezależnego biegłego rewidenta, który wyraża opinię o rzetelności i jasności tego sprawozdania oraz prawidłowości ksiąg rachunkowych stanowiących podstawę jego sporządzenia.

Wyboru biegłego rewidenta dokonuje Rada Nadzorcza, z grona renomowanych firm audytorskich, gwarantujących wysokie standardy usług i wymaganą niezależność.

Badania sprawozdań finansowych przeprowadzane są:

- stosownie do postanowień rozdziału 7 Ustawy o Rachunkowości z dnia 29 września 1994 roku,
- zgodnie z Krajowymi Standardami Rewizji Finansowej w brzmieniu Międzynarodowych Standardów Badania, przyjętymi uchwałą Krajowej Rady Biegłych Rewidentów z dnia 10 lutego 2015 roku z późniejszymi zmianami oraz uchwałą KRBR z dnia 7 lipca 2017 roku.

W szczególności badania obejmują sprawdzenie poprawności zastosowanych przez Spółkę i Grupę zasad rachunkowości, weryfikację znaczących szacunków, sprawdzenie – w sposób wyrywkowy – dowodów i zapisów księgowych, z których wynikają kwoty i informacje zawarte w sprawozdaniu finansowym, jak i całościową ocenę sprawozdania finansowego.

Wyniki finansowe Spółki i Grupy są na bieżąco monitorowane w trakcie roku obrotowego oraz podlegają ocenie okresowej dokonywanej przez Radę Nadzorczą. Na regularnych posiedzeniach Rady Nadzorczej Zarząd Spółki przedkłada informacje na temat aktualnej sytuacji finansowej Spółki i Grupy ZE PAK SA.

Zadaniem Spółki i Grupy jest sporządzenie takiego sprawozdania finansowego, obejmującego dane liczbowe i objaśnienia słowne, które:

- przedstawia rzetelnie i jasno wszystkie informacje istotne dla oceny sytuacji majątkowej i finansowej na dany dzień, jak też jej wyniku finansowego za dany okres,
- zostało sporządzone, we wszystkich istotnych aspektach prawidłowo, to jest zgodnie z zasadami rachunkowości, wynikającymi z Międzynarodowych Standardów Sprawozdawczości Finansowej oraz związanych z nimi interpretacji ogłoszonych w formie rozporządzeń Komisji Europejskiej oraz stosownie do wymogów Ustawy o Rachunkowości i wydanych na jej podstawie przepisów wykonawczych a także na podstawie prawidłowo prowadzonych ksiąg rachunkowych,
- jest zgodne z wpływającymi na treść sprawozdania finansowego przepisami prawa i postanowieniami Statutu Spółki.

Spółka posiada dokumentację opisującą przyjęte przez nią zasady rachunkowości, określoną w art. 10 Ustawy o rachunkowości. Zastosowane zasady rachunku kosztów, wyceny aktywów i pasywów oraz ustalania wyniku finansowego są zgodne z przepisami Ustawy o rachunkowości oraz z Międzynarodowymi Standardami Sprawozdawczości Finansowej.

Odpowiedzialność za prawidłowość prowadzenia rachunkowości Spółki i Grupy ciąży na Zarządzie. Spółka prowadzi księgi rachunkowe w zintegrowanym systemie informatycznym SAP ERP. System ten, podobnie jak wyżej opisany system konsolidacji sprawozdań SAP BPC, zapewnia podział kompetencji, spójność zapisów operacji w księgach oraz kontrolę pomiędzy księgą główną oraz księgami pomocniczymi. Prowadzona ewidencja umożliwia ustalenie wyniku finansowego, podatku VAT oraz innych zobowiązań budżetowych. Ewidencja księgową zapewnia poprawność i kompletność zapisów. Chronologia zdarzeń gospodarczych jest przestrzegana. Zapisy w księgach rachunkowych odzwierciedlają stan rzeczywisty, dane są wprowadzane kompletnie i poprawnie, na podstawie zakwalifikowanych do zaksięgowania dowodów księgowych. Zapewniona jest ciągłość zapisów oraz poprawność działania stosowanych procedur. Dowody księgowe odpowiadają wymogom Ustawy o Rachunkowości. Księgi rachunkowe są przechowywane w siedzibie Spółki. Istnieje możliwość modyfikacji funkcjonalności systemu w celu zapewnienia adekwatności rozwiązań technicznych do zmieniających się zasad rachunkowości i norm prawnych. System posiada dokumentację zarówno w części dotyczącej użytkowników końcowych, jak i w części technicznej. Dokumentacja systemu podlega okresowej weryfikacji i aktualizacji. Spółka wdrożyła rozwiązania organizacyjne oraz systemowe w zakresie zapewnienia właściwego użytkowania i ochrony systemów zabezpieczenia dostępu do danych oraz sprzętu komputerowego. Dostęp do zasobów systemu ewidencji finansowej ograniczony jest odpowiednimi uprawnieniami, które nadawane są upoważnionym pracownikom wyłącznie w zakresie wykonywanych przez nich obowiązków i czynności.

W Spółce funkcjonuje audyt wewnętrzny, którego celem jest dokonywanie niezależnej i obiektywnej oceny systemów zarządzania ryzykiem i kontroli wewnętrznej. Audyt wewnętrzny funkcjonuje w oparciu o regulamin audytu. Audyt realizuje planowe i doraźne zadania audytowe zarówno w jednostce dominującej jak i w spółkach Grupy. Plany audytu tworzone są na bazie analiz ryzyka. Wyniki audytów raportowane są Zarządowi Spółki. Informacje z działalności audytu wewnętrznego stanowią także przedmiot analiz Komitetu Audytu.

W ramach działalności kontrolingowej okresowa sprawozdawczość zarządcza podlega ocenie pod kątem przedstawianych informacji, w szczególności w kontekście analizy odchyień od założeń przyjętych w planach finansowych.

9.4. Akcjonariusze posiadający znaczące pakiety akcji

W poniższej tabeli wyszczególniono akcjonariuszy posiadających znaczące pakiety akcji, zgodnie ze stanem wiedzy Spółki, na podstawie przesłanych Spółce zawiadomień.

*Tabela 14: Akcjonariusze posiadający bezpośrednio lub pośrednio znaczące pakiety akcji zgodnie z informacjami posiadanych przez Spółkę na podstawie dostarczonych zawiadomień o nabyciu/zbyciu akcji Spółki, na dzień 31 grudnia 2017 roku oraz na dzień przekazania niniejszego raportu.**

Akcjonariusz	Liczba posiadanych akcji	Procentowy udział w kapitale zakładowym	Liczba posiadanych głosów	Procentowy udział w ogólnej liczbie głosów
Zygmunt Solorz (pośrednio) poprzez: Elektrim SA, Embud 2 sp. z o.o. S.K.A., Trigon XIX Fundusz Inwestycyjny Zamknięty, Argumenol Investment Company Limited.	26 200 867	51,55%	26 200 867	51,55%
Nationale-Nederlanden Otwarty Fundusz Emerytalny	5 068 410	9,97%	5 068 410	9,97%
Towarzystwo Funduszy Inwestycyjnych PZU SA	3 081 567	6,06%	3 081 567	6,06%
OFE PZU „Złota Jesień”	2 664 378	5,24%	2 664 378	5,24%

* Według informacji posiadanych przez Spółkę na podstawie dostarczonych zawiadomień o nabyciu/zbyciu akcji.

9.5. Posiadacze papierów wartościowych dających szczególne uprawnienia kontrolne

Zgodnie ze stanem na dzień 31 grudnia 2017 roku, jak i na dzień sporządzenia niniejszego sprawozdania Spółka nie emitowała papierów wartościowych dających szczególne uprawnienia kontrolne.

9.6. Ograniczenia w wykonywaniu prawa głosu

Zgodnie ze Statutem Spółki jak i innymi dokumentami wewnętrznymi Spółki na dzień 31 grudnia 2017 roku, jak i na dzień sporządzenia niniejszego sprawozdania nie ma żadnych ograniczeń odnośnie wykonywania prawa głosu.

9.7. Ograniczenia dotyczące przenoszenia prawa własności papierów wartościowych

Zgodnie ze stanem na dzień 31 grudnia 2017 roku, jak i na dzień sporządzenia niniejszego sprawozdania w Spółce nie występują ograniczenia dotyczące przenoszenia praw własności papierów wartościowych Spółki.

9.8. Zasady dotyczące powoływania i odwoływania osób zarządzających i nadzorujących

Zarząd

Zarząd Spółki składa się z 3 do 6 członków powoływanych na wspólną kadencję. W skład Zarządu wchodzi: Prezes Zarządu, Wiceprezesi Zarządu oraz inni członkowie Zarządu. Liczbę członków Zarządu oraz ich funkcje ustala Rada Nadzorcza. Kadencja Zarządu trwa pięć lat. Prezesa Zarządu, Wiceprezesów Zarządu oraz innych członków Zarządu powołuje i odwołuje Rada Nadzorcza w głosowaniu tajnym. Prezes Zarządu, Wiceprezesi Zarządu oraz inni członkowie Zarządu mogą być odwołani lub zawieszani w czynnościach także przez Walne Zgromadzenie.

Zarząd prowadzi sprawy Spółki i reprezentuje Spółkę. Zarząd działa w oparciu o Regulamin Zarządu, który określa szczegółowo tryb działania Zarządu. Regulamin ustala Zarząd, a zatwierdza uchwałą Rada Nadzorcza.

Uchwały Zarządu wymagają sprawy przekraczające zwykły zarząd, w szczególności:

- 1) uchwalanie i zmiana regulaminu organizacyjnego określającego organizację przedsiębiorstwa Spółki,
- 2) zaciąganie kredytów i pożyczek,
- 3) ustanowienie prokury,
- 4) udzielanie gwarancji kredytowych i poręczeń majątkowych,
- 5) nabywanie i zbywanie nieruchomości, prawa użytkowania wieczystego lub udziału w nieruchomości lub użytkowaniu wieczystym.
- 6) decyzje w sprawach, których wartość przekracza 500 000,00 złotych. Wartość transakcji wyrażonych w innych walutach obcych podlega przeliczeniu według średniego kursu NBP dla danej waluty obowiązującego na dzień podjęcia uchwały.

Uchwały Zarządu wymagają także sprawy, w których Zarząd zwraca się do Walnego Zgromadzenia i Rady Nadzorczej.

Rada Nadzorcza

Rada Nadzorcza Spółki składa się z 5 do 14 członków powoływanych na wspólną kadencję. Kadencja Rady Nadzorczej trwa pięć lat. Członków Rady Nadzorczej powołuje i odwołuje Walne Zgromadzenie. Walne Zgromadzenie przed wyborem członków Rady Nadzorczej na nową kadencję określa liczbę członków Rady Nadzorczej. Rada Nadzorcza wybiera ze swego grona w głosowaniu tajnym Przewodniczącego, Sekretarza Rady, Zastępcę Przewodniczącego lub, jeśli uzna to za zasadne, dwóch Zastępców Przewodniczącego.

W skład Rady Nadzorczej powinno wchodzić dwóch członków spełniających kryteria niezależności przewidziane dla niezależnego członka rady nadzorczej w rozumieniu Zalecenia Komisji z dnia 15 lutego 2005 roku dotyczącego roli dyrektorów niewykonawczych lub będących członkami rady nadzorczej spółek giełdowych i komisji rady (nadzorczej) (2005/162/WE) z uwzględnieniem Dobrych Praktyk Spółek Notowanych na Giełdzie Papierów Wartościowych w Warszawie SA („Niezależni Członkowie Rady Nadzorczej”). Kandydat na Niezależnego Członka Rady Nadzorczej

składa Spółce, przed jego powołaniem do składu Rady Nadzorczej, pisemne oświadczenie o spełnieniu kryteriów niezależności.

Zgodnie z ustawą z dnia 11 maja 2017 roku o biegłych rewidentach, firmach audytorskich oraz nadzorze publicznym (Dz. U. poz. 1089) Spółka ma status jednostki zainteresowania publicznego w rozumieniu tej ustawy, w związku z czym powinna posiadać Komitet Audytu. W skład komitetu audytu wchodzi przynajmniej 3 członków. Przynajmniej jeden członek komitetu audytu posiada wiedzę i umiejętności w zakresie rachunkowości lub badania sprawozdań finansowych. Zgodnie ze wspomnianą ustawą większość członków komitetu audytu, w tym jego przewodniczący, musi spełniać kryteria niezależności od danej jednostki zainteresowania publicznego.

Rada Nadzorcza sprawuje stały nadzór nad działalnością Spółki we wszystkich dziedzinach jej działalności.

Do uprawnień Rady Nadzorczej należy w szczególności:

- 1) zatwierdzanie regulaminu Zarządu Spółki i opiniowanie regulaminu organizacyjnego określającego organizację przedsiębiorstwa Spółki,
- 2) zawieranie, rozwiązywanie i zmiana umów z członkami Zarządu oraz ustalanie zasad wynagradzania Zarządu oraz wysokości wynagrodzenia dla członków Zarządu Spółki,
- 3) powoływanie i odwoływanie w głosowaniu tajnym Prezesa Zarządu, Wiceprezesów Zarządu oraz innych członków Zarządu,
- 4) zawieszanie w czynnościach z ważnych powodów, w głosowaniu tajnym, Prezesa Zarządu, Wiceprezesów Zarządu oraz innych członków Zarządu lub całego Zarządu,
- 5) delegowanie członka lub członków Rady Nadzorczej do czasowego wykonywania czynności członka Zarządu Spółki w razie zawieszenia członków Zarządu, czy też całego Zarządu,
- 6) wybór podmiotu uprawnionego do badania sprawozdań finansowych Spółki,
- 7) ocena sprawozdania Zarządu z działalności Spółki oraz sprawozdania finansowego za ubiegły rok obrotowy,
- 8) ocena wniosków Zarządu co do podziału zysku albo pokrycia straty,
- 9) składanie Walnemu Zgromadzeniu corocznego pisemnego sprawozdania z wyników ocen, o których mowa w pkt 7 i 8,
- 10) składanie Walnemu Zgromadzeniu corocznej zwięzłej oceny sytuacji Spółki oraz corocznego sprawozdania z pracy Rady Nadzorczej,
- 11) opiniowanie spraw wnoszonych przez Zarząd będących przedmiotem uchwał Walnego Zgromadzenia,
- 12) zatwierdzanie wieloletnich programów działania Spółki oraz Grupy Kapitałowej ZE PAK SA, w tym strategii działania Spółki oraz Grupy Kapitałowej ZE PAK SA, opracowywanych przez Zarząd, oraz
- 13) zatwierdzanie rocznych programów działania Spółki oraz rocznych programów działania grupy kapitałowej Spółki, w szczególności obejmujących plany produkcji oraz przychodów, plany kosztów rodzajowych, plany kosztów jednostkowych, plany wynagrodzeń, plany inwestycyjne oraz plany remontów i serwisowania.

Do kompetencji Rady Nadzorczej należy również udzielanie Zarządowi zgody na:

- 1) uczestniczenie w innych spółkach oraz zbywanie akcji lub udziałów w innych spółkach,
- 2) tworzenie oddziałów za granicą,
- 3) wypłatę zaliczki na poczet dywidendy,
- 4) dokonywanie przez Spółkę czynności skutkujących zaciągnięciem zobowiązania, z wyjątkiem:
 - a) czynności przewidzianych w zatwierdzonym przez Radę Nadzorczą rocznym programie działania Spółki, lub
 - b) czynności skutkującej zaciągnięciem zobowiązania o wartości do 1 000 000 złotych, w tym także udzielanie poręczeń lub gwarancji oraz wystawianie lub poręczanie weksli,
- 5) nabywanie i zbywanie nieruchomości, prawa użytkownika wieczystego lub udziału w nieruchomości lub użytkownikowi wieczystem o wartości przekraczającej 1 000 000 złotych,
- 6) zawarcie przez Spółkę z podmiotem powiązaniem ze Spółką znaczącej umowy w rozumieniu przepisów dotyczących informacji bieżących i okresowych przekazywanych przez emitentów papierów wartościowych dopuszczonych do obrotu na rynku regulowanym, z wyłączeniem umów typowych, zawieranych przez Spółkę na warunkach rynkowych, w ramach prowadzonej działalności operacyjnej,
- 7) wskazywanie przez Zarząd osób do pełnienia funkcji w organach spółek i innych podmiotów, w których Spółka uczestniczy bezpośrednio lub pośrednio, oraz
- 8) ustalanie przez Zarząd sposobu wykonywania prawa głosu na Walnym Zgromadzeniu lub na Zgromadzeniu Wspólników w spółkach, w stosunku do których Spółka jest spółką dominującą lub powiązaną w rozumieniu Kodeksu spółek handlowych, w sprawach:

- a) zbycia i wydzierżawienia przedsiębiorstwa spółki lub jego zorganizowanej części oraz ustanowienia na nich ograniczonego prawa rzeczowego, jak również dokonanie innych czynności związanych z nabyciem lub rozporządzeniem składnikami majątku spółki, stanowiących przedmiot obrad Walnego Zgromadzenia lub Zgromadzenia Wspólników,
- b) rozwiązania i likwidacji spółki,
- c) zmiany statutu lub umowy spółki,
- d) połączenia, podziału lub przekształcenia spółki, oraz
- e) podwyższenia lub obniżenia kapitału zakładowego spółki.

Na wniosek Zarządu Rada Nadzorcza udziela członkowi Zarządu zezwolenia na zajmowanie stanowisk we władzach spółek, w których Spółka posiada udziały lub akcje oraz pobieranie z tego tytułu wynagrodzenia.

9.9. Skład osobowy, jego zmiany oraz opis działania organów zarządzających i nadzorujących

Zarząd

Rok obrotowy 2017 Zarząd Spółki rozpoczął w następujących składzie:

- 1) Adam Kłapszta – Wiceprezes Zarządu pełniący obowiązki Prezesa Zarządu,
- 2) Aneta Lato-Żuchowska – Wiceprezes Zarządu,
- 3) Zygmunt Artwik – Wiceprezes Zarządu,
- 4) Katarzyna Sobierajska – Wiceprezes Zarządu,
- 5) Tomasz Zadroga – Wiceprezes Zarządu.

W dniu 3 marca 2017 roku uchwałą Rady Nadzorczej Spółki Panu Adamowi Kłapszcie powierzono funkcję Prezesa Zarządu Spółki. Jednocześnie na tym samym posiedzeniu Rady Nadzorczej Pani Katarzyna Sobierajska i Pan Tomasz Zadroga złożyli rezygnacje ze stanowisk Wiceprezesów Zarządu Spółki z dniem 3 marca 2017 roku. Rada Nadzorcza Spółki powołała również Panią Elżbietę Niebisz na stanowisko Wiceprezesa Zarządu.

Od dnia 3 marca 2017 roku Zarząd Spółki funkcjonuje w następującym składzie:

- 1) Adam Kłapszta – Prezes Zarządu,
- 2) Aneta Lato-Żuchowska – Wiceprezes Zarządu,
- 3) Zygmunt Artwik – Wiceprezes Zarządu,
- 4) Elżbieta Niebisz – Wiceprezes Zarządu.

Rada Nadzorcza

W okresie sprawozdawczym miały miejsca niżej wymienione zmiany w składzie Rady Nadzorczej Spółki.

Rok obrotowy 2017 Rada Nadzorcza ZE PAK SA rozpoczęła w następującym składzie:

- 1) Tomasz Szelaąg – Przewodniczący,
- 2) Henryk Sobierajski – Zastępca Przewodniczącego,
- 3) Wojciech Piskorz – Sekretarz,
- 4) Leszek Wysłocki,
- 5) Lesław Podkański,
- 6) Ludwik Sobolewski,
- 7) Wiesław Walendziak.

W dniu 28 czerwca 2017 roku Zwyczajne Walne Zgromadzenie Spółki powołało Radę Nadzorczą na nową, tj. VII kadencję. W skład Rady Nadzorczej VII kadencji powołano 7 członków, tj.:

- 1) Tomasz Szelaąg,
- 2) Wojciech Piskorz,
- 3) Henryk Sobierajski,
- 4) Leszek Wysłocki,
- 5) Wiesław Walendziak,
- 6) Lesław Podkański,
- 7) Sławomir Sykucki.

Na posiedzeniu w dniu 29 czerwca 2017 roku Rada Nadzorcza Spółki wybrała:

- 1) Wiesława Walendziaka na Przewodniczącego Rady Nadzorczej,
- 2) Tomasza Szeląga na Zastępcę Przewodniczącego Rady Nadzorczej,
- 3) Wojciecha Piskorza na Sekretarza Rady Nadzorczej.

W dniu 21 października 2017 roku Nadzwyczajne Walne Zgromadzenie Spółki powołało w skład Rady Nadzorczej Pana Sławomira Zakrzewskiego. Od 21 października 2017 roku Rada Nadzorcza pracuje w następującym składzie:

- 1) Wiesław Walendziak –Przewodniczący,
- 2) Tomasz Szeląg – Zastępca Przewodniczącego,
- 3) Wojciech Piskorz – Sekretarz,
- 4) Henryk Sobierajski,
- 5) Leszek Wysłocki,
- 6) Sławomir Zakrzewski,
- 7) Lesław Podkański,
- 8) Sławomir Sykucki.

Członkami Rady Nadzorczej spełniającymi kryteria niezależności są Lesław Podkański i Sławomir Zakrzewski.

Wykonując swoje kodeksowe i statutowe obowiązki Rada Nadzorcza odbyła w 2017 roku 12 posiedzeń podejmując łącznie 64 uchwały. Rada Nadzorcza wykonała statutowy obowiązek odbycia posiedzenia w każdym kwartale.

W okresie sprawozdawczym Rada Nadzorcza sprawowała kolegialnie stały nadzór nad działalnością Spółki we wszystkich jej dziedzinach działalności. Rada Nadzorcza koncentrowała się przede wszystkim na następujących zagadnieniach:

- 1) ocenie sprawozdań sporządzonych za rok obrotowy 2016,
- 2) zaopiniowaniu nowej struktury organizacyjnej Spółki,
- 3) powołaniu Komitetu audytu w ramach nowej, tj. VII kadencji Rady Nadzorczej,
- 4) wyrażaniu zgody na dokonywanie przez Spółkę czynności skutkujących zaciągnięciem zobowiązań o wartości powyżej 1 miliona złotych,
- 5) opiniowaniu wniosków składanych przez Zarząd w sprawach dotyczących bieżącej działalności Spółki,
- 6) zmianach w składzie Zarządu ZE PAK SA,
- 7) nadzorowaniu czynności związanych z dostawami ciepła do Miejskiego Przedsiębiorstwa Energetyki Ciepłej – Konin Sp. z o.o.,
- 8) nadzorowaniu prac związanych z zakończeniem eksploatacji bloków węglowych w elektrowni Adamów,
- 9) zatwierdzaniu czynności związanych z toczącym się w Grupie Kapitałowej ZE PAK SA procesem restrukturyzacji,
- 10) bieżącym omawianiu sytuacji związanej z przebiegiem inwestycji budowy Odkrywki Ościsłowo, w szczególności uzyskaniem decyzji o uwarunkowaniach środowiskowych dla tej inwestycji.

W dniu 21 października 2017 roku Rada Nadzorcza Spółki VII kadencji powołała Komitet Audytu w składzie:

- 1) Sławomir Zakrzewski,
- 2) Lesław Podkański,
- 3) Tomasz Szeląg.

W roku obrotowym 2017 Komitet Audytu Rady Nadzorczej ZE PAK SA odbył 5 posiedzeń. Na posiedzeniu, które miało miejsce 23 października 2017 r. Komitet Audytu Rady Nadzorczej ZE PAK SA, funkcjonujący w ramach VII kadencji Rady, przystąpił do wyboru Przewodniczącego Komitetu. Członkowie Komitetu na Przewodniczącego wybrali Pana Lesława Podkańskiego. Ponadto w trakcie odbytych posiedzeń Komitet Audytu Rady Nadzorczej ZE PAK SA omówił z biegłym rewidentem m.in. wyniki badań sprawozdań finansowych za rok 2016 i przeglądu śródrocznych sprawozdań finansowych za 2017 rok. W ramach prac wykonanych w 2017 roku Komitet Audytu przyjął takie dokumenty, jak: „Polityka świadczenia na rzecz Zespołu Elektrowni Pątnów-Adamów-Konin SA przez firmę audytorską przeprowadzającą badania, przez podmioty powiązane z tą firmą audytorską oraz przez członka sieci firmy audytorskiej dozwolonych usług niebędących badaniem”, „Procedura wyboru firmy audytorskiej na potrzeby wykonania badania ustawowego Zespołu Elektrowni Pątnów-Adamów-Konin SA” oraz „Polityka wyboru firmy audytorskiej na potrzeby wykonania badania ustawowego Zespołu Elektrowni Pątnów-Adamów-Konin SA”. Komitet Audytu zajmował się również sprawą wskazania Osoby Wybierającej odpowiedzialnej za realizację procedury wyboru firmy audytorskiej na potrzeby wykonania badania ustawowego ZE PAK SA za lata 2018-2019.

9.10. Sposób działania Walnego Zgromadzenia, jego zasadnicze uprawnienia oraz opis praw akcjonariuszy i sposób ich wykonywania

Walne Zgromadzenie

Walne Zgromadzenie zwoływane jest w przypadkach wskazanych w Kodeksie Sądów Handlowych oraz w Statucie Spółki. Walne Zgromadzenie, co do zasady zwoływane jest przez Zarząd Spółki i obraduje jako zwyczajne lub nadzwyczajne. W przypadku zwołania Walnego Zgromadzenia przez podmiot lub organ inny niż Zarząd Spółki, Zarząd zobowiązany jest współdziałać z tym podmiotem bądź organem w celu dokonania wszelkich czynności określonych prawem koniecznych do zwołania, organizacji oraz przeprowadzenia Walnego Zgromadzenia. Od dnia pierwszego notowania akcji Spółki na rynku regulowanym prowadzonym przez Giełdę Papierów Wartościowych w Warszawie SA, Walne Zgromadzenia mogą odbywać się przy wykorzystaniu środków komunikacji elektronicznej. O przeprowadzeniu Walnego Zgromadzenia przy wykorzystaniu środków komunikacji elektronicznej decyduje Rada Nadzorcza Spółki.

Walne Zgromadzenie odbywa się w Warszawie lub w siedzibie Spółki.

Walne Zgromadzenie ZE PAK SA zwołuje się poprzez ogłoszenie dokonywane na stronie internetowej Spółki oraz w sposób określony dla przekazywania informacji bieżących zgodnie z przepisami o ofercie publicznej i warunkach wprowadzenia instrumentów finansowych do zorganizowanego systemu obrotu oraz o spółkach publicznych.

Materiały udostępnione akcjonariuszom w związku z Walnym Zgromadzeniem, w tym projekty uchwał proponowanych do przyjęcia, jak również inne istotne materiały Spółka udostępnia na stronie internetowej <http://ri.zepak.com.pl/>.

Do podstawowych kompetencji Walnego Zgromadzenia należą:

- 1) rozpatrzenie i zatwierdzenie sprawozdania Zarządu z działalności Spółki oraz sprawozdania finansowego za ubiegły rok obrotowy oraz udzielenia absolutorium członkom organów Spółki z wykonania przez nich obowiązków,
- 2) podział zysku albo pokrycie strat,
- 3) zmiana przedmiotu działalności Spółki,
- 4) zmiana Statutu Spółki,
- 5) podwyższenie lub obniżenie kapitału zakładowego,
- 6) upoważnienie Zarządu do nabycia akcji własnych w celu umorzenia,
- 7) powołanie i odwołanie członków Rady Nadzorczej,
- 8) ustalenie wysokości wynagrodzenia członków Rady Nadzorczej,
- 9) łączenie, podział i przekształcenie Spółki,
- 10) rozwiązanie i likwidacja Spółki,
- 11) emisja obligacji zamiennych lub z prawem pierwszeństwa i warrantów subskrypcyjnych,
- 12) zbycie i wydzierżawienie przedsiębiorstwa lub jego zorganizowanej części oraz ustanowienie na nich ograniczonego prawa rzeczowego
- 13) tworzenie i znoszenie kapitałów i funduszy Spółki,
- 14) zawarcie przez Spółkę umowy kredytu, pożyczki, poręczenia lub innej podobnej umowy z członkiem Zarządu, Rady Nadzorczej, prokurentem lub likwidatorem Spółki albo na rzecz którejkolwiek z tych osób,
- 15) zawarcie przez spółkę zależną umowy kredytu, pożyczki, poręczenia lub innej podobnej umowy z członkiem Zarządu, Rady Nadzorczej, prokurentem lub likwidatorem Spółki albo na rzecz którejkolwiek z tych osób,
- 16) wszelkie postanowienia dotyczące roszczeń o naprawienie szkody wyrządzonej przy zawiązaniu Spółki lub sprawowaniu zarządu albo nadzoru, oraz
- 17) użycie kapitału zakładowego.

Czynne prawo uczestniczenia w Walnym Zgromadzeniu mają osoby będące akcjonariuszami na 16 dni przed datą Walnego Zgromadzenia. Warunkiem dopuszczenia akcjonariusza do udziału w Walnym Zgromadzeniu jest przedstawienie przez niego imiennego zaświadczenia o prawie uczestnictwa w Walnym Zgromadzeniu, które wystawione jest przez podmiot prowadzący rachunek papierów wartościowych.

Akcjonariusz uczestniczy w obradach Walnego Zgromadzenia i wykonuje prawo głosu osobiście lub przez pełnomocnika.

Akcjonariuszowi reprezentującemu co najmniej jedną dwudziestą kapitału zakładowego Spółki przysługuje prawo żądania umieszczenia określonych spraw w porządku Walnego Zgromadzenia Spółki. Żądanie powinno zostać zgłoszone Zarządowi Spółki nie później niż na 21 dni przed terminem Walnego Zgromadzenia Spółki.

Akcjonariusz występujący z żądaniem umieszczenia poszczególnych spraw w porządku obrad Walnego Zgromadzenia powinien wykazać posiadanie odpowiedniej liczby akcji na dzień złożenia żądania załączając do żądania świadectwo depozytowe wystawione przez podmiot prowadzący rachunek papierów wartościowych.

Akcjonariusz reprezentujący co najmniej jedną dwudziestą kapitału zakładowego Spółki może przed terminem Walnego Zgromadzenia zgłaszać Spółce na piśmie lub przy wykorzystaniu środków komunikacji elektronicznej projekty uchwał dotyczące spraw wprowadzonych do porządku obrad Walnego Zgromadzenia lub spraw, które mają zostać wprowadzone do porządku obrad.

Każdy z akcjonariuszy uprawnionych do uczestnictwa w Walnym Zgromadzeniu może podczas Walnego Zgromadzenia Spółki zgłaszać projekty uchwał dotyczące spraw wprowadzonych do porządku obrad.

Uchwały Walnego Zgromadzenia podejmowane są większością 75% głosów oddanych, chyba, że Kodeks Spółek Handlowych stanowi inaczej. Jedna akcja Spółki daje prawo do jednego głosu na Walnym Zgromadzeniu

9.11. Opis zasad zmian Statutu Spółki

Zmiany Statutu Spółki, zgodnie z przepisami Kodeksu Spółek Handlowych oraz postanowieniami Statutu Spółki, wymagają od Walnego Zgromadzenia podjęcia stosownej uchwały oraz wpisu do rejestru przedsiębiorców. Walne Zgromadzenie może upoważnić Radę Nadzorczą Spółki do ustalenia tekstu jednolitego zmienionego statutu bądź wprowadzenia zmian o charakterze redakcyjnym określonych w uchwale walnego zgromadzenia. Zmiany Statutu obowiązują od chwili wpisania do rejestru przedsiębiorców.

9.12. Informacje na temat systemu wynagrodzeń oraz wysokości wynagrodzeń osób zarządzających i nadzorujących

W Zespole Elektrowni Pątnów-Adamów-Konin SA system wynagrodzeń oparty jest na Zakładowym Układzie Zbiorowym Pracy dla pracowników ZE PAK SA z dnia 24 września 1993 roku (ZUZP). Przepisom ZUZP nie podlegają tylko członkowie Zarządu, główny księgowy oraz kluczowi menedżerowie.

Podstawowymi składnikami wynagrodzenia dla pracowników zawartymi w ZUZP są indywidualna miesięczna płaca zasadnicza, miesięczna premia regulaminowa, premia roczna, odprawa emerytalno-rentowa oraz dodatki. Pracownicy mają także prawo do nagród z funduszu prezesa i świadczeń socjalnych.

Zasady wynagrodzenia kluczowych menedżerów określa zarząd w indywidualnych umowach. Podstawowym składnikiem wynagrodzenia jest płaca zasadnicza. Kluczowi menedżerowie mogą otrzymać nagrodę uznaniową przyznawaną decyzją Zarządu. Kluczowi menedżerowie uprawnieni są również do niektórych składników z ZUZP.

Członkowie Zarządu ZE PAK SA wynagradzani są na podstawie zapisów indywidualnych umów o zarządzanie, których treść kształtuje Rada Nadzorcza Spółki. Nie ma dodatkowo innych regulaminów czy innych dokumentów kreujących zasady wynagradzania Zarządu. Członkowie Zarządu mają prawo do miesięcznego wynagrodzenia. Może być im także przyznana nagroda uznaniowa. W przypadku odwołania ze składu Zarządu, przewidziana jest wypłata odprawy w wysokości sześciomiesięcznego wynagrodzenia. Odprawa nie przysługuje w przypadku, gdy odwołanie nastąpi z przyczyn dotyczących odwoływanego członka Zarządu, szczególnie z przyczyn wymienionych w art. 52 kodeksu pracy.

W Spółce nie funkcjonuje żaden program motywacyjny ani premiowy oparty na kapitale Spółki.

Tabela 15: Informacje na temat wysokości wypłaconego wynagrodzenia w 2017 roku przez Spółkę oraz podmioty zależne Spółki wszystkim członkom Zarządu pełniącym funkcje w 2017 roku

Imię i nazwisko członka Zarządu	tysiące złotych		tysiące złotych Razem:	tysiące złotych w tym zmienne składniki wynagrodzenia*
	Wysokość wynagrodzenia (brutto) wypłaconego przez Spółkę	Wysokość wynagrodzenia (brutto) wypłaconego przez podmioty zależne Spółki		
Adam Kłapszta	550,00	63,60	613,60	200,00
Aneta Lato-Żuchowska	493,00	94,10	587,10	140,40
Zygmunt Artwik	736,00	1,20	737,20	100,40
Elżbieta Niebisz	114,00	394,70	508,70	30,40

GRUPA KAPITAŁOWA ZESPOŁU ELEKTROWNI PĄTNÓW – ADAMÓW – KONIN SA
SPRAWOZDANIE ZARZĄDU Z DZIAŁALNOŚCI GRUPY KAPITAŁOWEJ W 2017 ROKU

Katarzyna Sobierajska	86,40	270,90	357,30	20,00
Tomasz Zadroga	340,90	0,40	341,30	200,00
Razem	2 320,30	824,9	3 145,20	691,2

* Do zmiennych składników wynagrodzenia zaliczono: nagrody i premie, odprawy z tytułu odwołania z Zarządu, ekwiwalenty za urlop, odprawy emerytalne oraz wynagrodzenia za udział w posiedzeniach rad nadzorczych.

Tabela 16: Informacje na temat wysokości świadczeń niepieniężnych w 2017 roku przyznanych przez Spółkę oraz podmioty zależne Spółki wszystkim członkom Zarządu pełniącym funkcje w 2017 roku

Imię i nazwisko członka Zarządu	tysiące złotych		tysiące złotych	
	Całkowita szacunkowa wartość świadczeń niepieniężnych przyznanych przez Spółkę		Całkowita szacunkowa wartość świadczeń niepieniężnych przyznanych przez podmioty zależne Spółki	Razem
Adam Kłapszta	0,80		-	0,80
Aneta Lato-Żuchowska	0,70		-	0,70
Zygmunt Artwik	1,10		-	1,10
Elżbieta Niebisz	1,60		2,00	3,60
Katarzyna Sobierajska	0,20		0,60	0,80
Tomasz Zadroga	0,03		-	0,03
Razem	4,43		2,60	7,03

Łączna kwota wynagrodzeń, rozumiana jako wartość wynagrodzeń, nagród i korzyści otrzymanych w pieniądzu, w naturze lub jakiegokolwiek innej formie, wypłaconych przez Spółkę oraz podmioty zależne Spółki członkom Zarządu w 2017 roku wyniosła 3 152,23 tysiące złotych. Podaną kwotę należy traktować jako wartość brutto wynagrodzeń wypłaconych lub należnych w okresie od 1 stycznia do 31 grudnia 2017 roku.

Członkowie Rady Nadzorczej ZE PAK SA są wynagradzani na podstawie Uchwały nr 32 Zwyczajnego Walnego Zgromadzenia z dnia 28 czerwca 2017 roku, które ustaliło miesięczne wynagrodzenie dla przewodniczącego Rady Nadzorczej w wysokości 15 tysięcy złotych, a dla pozostałych członków w wysokości 10 tysięcy złotych.

Tabela 17: Informacje na temat wysokości wypłaconego wynagrodzenia oraz wartości świadczeń niepieniężnych w 2017 roku przez Spółkę oraz podmioty zależne Spółki, wszystkim członkom Rady Nadzorczej pełniącym funkcje w 2017 roku

Imię i nazwisko członka Rady Nadzorczej	tysiące złotych		tysiące złotych	
	Wysokość wynagrodzenia (brutto) wypłaconego przez Spółkę oraz podmioty zależne Spółki		Całkowita szacunkowa wartość świadczeń niepieniężnych przyznanych przez Spółkę oraz podmioty zależne Spółki	Razem
Wiesław Walendziak	145,50		0,00	145,50
Tomasz Szelaąg	154,50		0,00	154,50
Wojciech Piskorz	121,10		1,10	122,20
Henryk Sobierajski	120,00		0,00	120,00
Leszek Wysłocki	120,00		3,30	123,30
Lesław Podkański	120,00		0,00	120,00
Ludwik Sobolewski	71,50		0,00	71,50
Sławomir Sykucki	240,00		0,00	240,00
Sławomir Zakrzewski	13,20		0,00	13,20
Razem	1 105,80		4,40	1 110,20

Łączna kwota wynagrodzeń, rozumiana jako wartość wynagrodzeń, nagród i korzyści otrzymanych w pieniądzu, w naturze lub jakiegokolwiek innej formie, wypłaconych przez Spółkę oraz podmioty zależne Spółki członkom Rady Nadzorczej w 2017 roku wyniosła 1 110,20 tysiące złotych. Podaną kwotę należy traktować jako wartość brutto wynagrodzeń wypłaconych lub należnych w okresie od 1 stycznia do 31 grudnia 2017 roku.

10. OŚWIADCZENIE DOTYCZĄCE POLITYKI RÓŻNORODNOŚCI

W nawiązaniu do §91 ust. 5 pkt 4 lit. 1 rozporządzenia Ministra Finansów z dnia 19 lutego 2009 roku w sprawie informacji bieżących i okresowych Spółka oświadcza, że w Grupie ZE PAK SA oraz w ZE PAK SA nie przyjęto

odrębnego dokumentu opisującego politykę różnorodności. Jednocześnie przyjęte zostały rozwiązania zarządcze, odnoszące się do kwestii zarządzania różnorodnością.

Cele związane z zarządzaniem różnorodnością, w szczególności w odniesieniu do struktury wiekowej pracowników, zostały przyjęte w Grupie wraz ze Strategią społecznej odpowiedzialności Grupy Kapitałowej ZE PAK SA na lata 2017-2020. Trwający przez lata proces restrukturyzacji, sprawiał, że większość wakatów była zapełniana w oparciu o rekrutację wewnętrzną (w ramach przesunięć między działami i spółkami). Ubocznym efektem działań, mających na celu ograniczenie zwolnień i koncentrowanie się w procesie rekrutacji na osobach już zatrudnionych w spółkach Grupy, był brak istotnego dopływu młodych pracowników i w efekcie średnia wieku zatrudnionych rosła. W pewnym momencie może to skutkować znaczącymi odejściami na emeryturę i brakami kadrowymi. Dlatego też Grupa ZE PAK SA aktywnie monitoruje zmiany struktury wiekowej pracowników, by nie dopuścić do niekorzystnych następstw utraty dużej części doświadczonych pracowników bez odpowiedniego przygotowania ich następców.

Jednocześnie przyjęty pod koniec 2017 roku Kodeks Etyki w ZE PAK SA zawiera w sobie zarówno politykę różnorodności, gwarantując równe traktowanie bez względu na płeć, wiek, światopogląd, wyznanie, poglądy polityczne, itd. Dokument stanowi narzędzie, pozwalające na zgłaszanie potencjalnych incydentów związanych z dyskryminacją na jakimkolwiek tle. Planowane jest zaimplementowanie analogicznych rozwiązań w kolejnych spółkach Grupy.

Na dzień dzisiejszy w ocenie Spółki takie rozwiązania są wystarczające.

Dane liczbowe odnoszące się do różnorodności znaleźć można w Oświadczeniu na temat informacji niefinansowych za 2017 rok w podrozdziale – „Kwestie Pracownicze”, strona 59 niniejszego sprawozdania.

11. OŚWIADCZENIE ZARZĄDU SPÓŁKI NA TEMAT INFORMACJI NIEFINANSOWYCH ZA 2017 ROK DLA GRUPY KAPITAŁOWEJ

W procesie przygotowania podejścia do sprawozdawczości niefinansowej, w tym przygotowania niniejszego oświadczenia Grupa ZE PAK SA opierała się o najlepsze światowe praktyki w tym zakresie, w tym, np. wykorzystując podejście do definiowania istotnych treści, zakresu informacji, jak również definiowania wskaźników, proponowane m.in. przez:

- Normę PN-ISO 26000,
- Wytyczne GRI G4 / standard GRI Standards,
- Suplementy sektorowe GRI G4 w zakresie odnoszącym się do górnictwa i energetyki.

Równocześnie jednak, niniejsze oświadczenie nie może być traktowane, jako opracowane zgodnie z GRI G4, GRI Standards lub jakiś innym kompleksowym standardem.

Sam proces raportowania został poprzedzony opracowaniem Strategii społecznej odpowiedzialności Grupy ZE PAK SA, w którym to procesie zachowano podejście sugerowane przez PN-ISO 26000, tj. w pierwszym kroku prac, podczas warsztatu wewnętrznego, w którym wzięli udział członkowie interdyscyplinarnego zespołu powołanego przez Zarząd ZE PAK SA, zdefiniowano kluczowe obszary odpowiedzialności oraz kluczowe grupy interesariuszy. Zdefiniowane kluczowe obszary odpowiedzialności, stały się z kolei punktem wyjścia do definiowania kluczowych aspektów, na które położono szczególny akcent w oświadczeniu w ramach obszarów społecznego, pracowniczego, ochrony środowiska, praw człowieka i przeciwdziałania korupcji.

11.1. Opis modelu biznesowego

Grupa Kapitałowa ZE PAK SA jest znaczącym producentem energii na polskim rynku i istotnym elementem systemu energetycznego kraju. Zdecydowaną większość przychodów generuje ze sprzedaży produkowanej energii elektrycznej. Grupa ZE PAK SA operuje w oparciu o zintegrowany model biznesowy. Dysponując własnymi kopalniami odkrywkowymi węgla brunatnego, wydobywa go i wykorzystując głównie to paliwo wytwarza energię elektryczną i ciepłą w znajdujących się w bezpośrednim sąsiedztwie kopalń elektrowniach. Równocześnie w ramach grupy funkcjonują jednostki, np. w postaci wydzielonych spółek, które odpowiadają za funkcje wsparcia (np. sprzedaż, remonty, prace utrzymaniowe itp.).

Spółki mające największe znaczenie dla Grupy ZE PAK SA ze względu na swoją skalę działalności to Zespół Elektrowni Pątnów-Adamów-Konin SA, zajmująca się wytwarzaniem energii elektrycznej i ciepła, Elektrownia Pątnów II sp. z o.o. zajmująca się wytwarzaniem energii elektrycznej oraz PAK KWB Adamów SA i PAK KWB Konin SA zajmujące się wydobyciem węgla brunatnego. Oprócz spółek z wymienionych głównych obszarów działalności, w skład Grupy wchodzi również inne spółki, które zajmują się m.in.: realizacją robót budowlanych i montażowych, pracami konserwacyjnymi, działalnością usługową, produkcyjną i handlową skierowaną na zaspokojenie potrzeb

i kompleksową obsługę przemysłu. Aktywa wytwórcze Grupy w 2017 roku obejmowały cztery elektrownie opalane węglem brunatnym zlokalizowane w centralnej Polsce, w województwie wielkopolskim. Są to: Pątnów II, która jest wyposażona w blok energetyczny na parametry nadkrytyczne, Pątnów I, Konin - wyposażona m.in. w blok z kotłem dedykowanym opalanym biomasą oraz Adamów (elektrownia w Adamowie zakończyła swoją działalność w styczniu 2018 roku). Podstawowe aktywa wydobywcze Grupy skoncentrowane są głównie w dwóch spółkach: PAK KWB Konin SA, która eksploatuje aktualnie odkrywki Józwin, Tomisławice i Drzewce oraz PAK KWB Adamów SA eksploatująca odkrywkę Adamów.

11.2. Kwestie społeczne

Podjęcie zarządce

Polityka i podejście zarządce Grupy ZE PAK SA do kwestii społecznych określone zostały w przyjętej w 2017 roku Strategii społecznej odpowiedzialności Grupy Kapitałowej ZE PAK SA na lata 2017-2020. Równocześnie podejście reprezentowane w strategii odzwierciedlone jest w innych regulacjach wewnętrznych. Podejście zarządce jest również określane w decyzjach administracyjnych zezwalających na prowadzenie działalności wydobywczej i wytwórczej w obiektach należących do Grupy ZE PAK SA i uzależnione od specyfiki danego obiektu. Każdorazowo, bowiem, optymalne rozwiązania w tym zakresie Grupa stara się wypracować w oparciu między innymi o konsultacje społeczne, i w zgodzie z obowiązującym prawem.

Podejście zarządce Grupy ZE PAK SA do kwestii społecznych jest uwarunkowane charakterem oddziaływania spółek Grupy na otoczenie. W szczególności tam, gdzie oddziaływanie jest lub może być negatywne i wiązać się może z określonymi uciążliwościami dla ludzi, podejście zarządce ma na celu eliminację, ograniczenie lub rekompensowanie tych uciążliwości, a w konsekwencji ograniczenie ekspozycji Grupy ZE PAK SA na ryzyko.

Oddziaływanie Grupy ZE PAK SA na otoczenie ma charakter wielowymiarowy. Z punktu widzenia ogólnospołecznego Grupa ZE PAK SA jest istotnym dostawcą energii dla polskiej gospodarki i polskiego społeczeństwa. Jednak głównymi klientami Grupy nie są odbiorcy finalni a spółki obrotu działające na hurtowym rynku energii elektrycznej. Z tego też względu Grupa ZE PAK SA stawia sobie za cel zapewnienie stabilnych dostaw energii elektrycznej po cenie konkurencyjnej wobec innych technologii. Znacznie szersze spektrum oddziaływania ma Grupa ZE PAK SA na otoczenie z punktu widzenia społeczności lokalnej, tj. rozumianej, jako społeczności zamieszkującej w bezpośrednim sąsiedztwie zakładów Grupy, na których to terenach prowadzona jest produkcja energii elektrycznej i ciepłej oraz wydobywanie węgla brunatnego. Eksploatacja pokładów węgla brunatnego i produkcja energii silnie oddziałuje na otoczenie przyrodnicze (patrz punkt: Kwestie środowiskowe), a w konsekwencji najczęściej też społeczne. Mając na uwadze negatywne oddziaływanie na środowisko naturalne, ale też społeczne, należy przede wszystkim wspomnieć o zagrożeniach i uciążliwościach związanych z:

- oddziaływaniem na powierzchnię terenu (odkrywkowe pozyskiwanie kopalin polega na przekształceniu powierzchni terenu; w miejsce pierwotnie użytkowanych gruntów powstają przestrzenne formy terenowe (wyrobisko, zwałowisko) oraz infrastruktura im towarzysząca (taśmociągi, drogi transportu, zaplecze),
- oddziaływaniem na wody powierzchniowe (m.in. zmniejszenie przepływu w ciekach znajdujących się pod wpływem oddziaływania kopalni oraz zwiększenie przepływu w ciekach na skutek zrzucania do nich wód pochodzących z drenażu podziemnego i powierzchniowego odkrywki),
- oddziaływaniem na wody podziemne (powstawanie tzw. leja depresyjnego na skutek odwadniania kopalni odkrywkowych),
- emisją hałasu (maszyny podstawowe związane z eksploatacją nadkładu i jego zwałowaniem, maszyny podstawowe urabiające węgiel, przenośniki węglowe i nadkładowe, transport samochodowy),
- oddziaływaniem obiektów kopalni na powietrze atmosferyczne (emisja pyłów: technologiczna (mechaniczna), tj. związana z mechanicznym urabianiem oraz transportem surowca taśmociągami; klimatologiczna, tj. związana z erozją wietrzną pozbawionych roślinności terenów; emisje zorganizowane zanieczyszczeń do powietrza z kotłowni zapewniającej ciepło dla zaplecza socjalnego kopalni),
- wpływem na tereny cenne przyrodniczo (w przypadku, gdy teren cenny przyrodniczo znajduje się w strefie oddziaływania),
- zagrożeniami związanymi z polami elektromagnetycznymi.

W tym miejscu warto jednak wspomnieć, że nie zawsze wspomniane powyżej oddziaływanie ma wyłącznie charakter negatywny. Konińskie zagłębienie energetyczne dysponuje unikalnym, systemem chłodzenia, opartym na otwartym obiegu wodnym. Wspólna nazwa „jeziora konińskie” obejmuje jeziora: Gosławskie, Pątnowskie, Wąsowsko-Mikorzyńskie, Licheńskie i Ślesieńskie, które są włączone w obieg chłodzenia elektrowni Pątnów, Pątnów II i elektrowni Konin. Wszystkie jeziora połączone są systemem kanałów o łącznej długości około 26 km i tworzą zamknięty obieg, w którym przepływ wody regulowany jest przepustami i przepompowniami. Odprowadzanie ciepła odpadowego do pobliskich

jezior wpłynęło oczywiście na ich ekosystemy, ale sprawiło również, że zbiorniki te stały się szczególnie cenne dla rybołówstwa i hodowli ryb. Podwyższona temperatura wody i duży jej przepływ w kanałach i jeziorach spowodowały, że w obrębie systemu chłodzenia zlokalizowane zostały hodowlane stawy rybne. Działające tu gospodarstwa rybackie są nie tylko największymi w Polsce producentami ryb jesiotropowych (jesiotr syberyjski, jesiotr rosyjski, sterlet), ale również innych gatunków ryb takich jak: sum europejski, pstrąg tęczy, amur, tołpyga, sum, karp, czy ryby ozdobne. Dzięki wykorzystaniu wód o podwyższonej termice do rozrodu, podchowu i hodowli ryb ciepłolubnych, są one ważnym producentem narybku na krajowym rynku. Współpraca z Grupą ZE PAK SA sprawia, że ciepła woda przepływa bezpośrednio przez stawy, zapewniając optymalne warunki rozwoju narybku i ryb dorosłych. Jedno z gospodarstw pobiera wręcz wodę do hodowli ze zbiornika wstępnego schładzania elektrowni Konin i produkcja jest ściśle uzależniona od warunków stwarzanych przez elektrownię, od temperatury wody, jej czystości itp. Dlatego też między gospodarstwami rybackimi a elektrowniami istnieje stała komunikacja i przepływ informacji. Obok jednych z największych gospodarstw rybackich w Polsce, tereny te znane są wśród wędkarzy. Poparcie tego typu aktywności gospodarczych, podobnie jak wszelkie inne formy społecznego zaangażowania, pozwala na częściowe zrekompensowanie otoczeniu społecznemu uciążliwości związanych z działalnością operacyjną Grupy ZE PAK SA.

Grupa ZE PAK SA może być również chętnie widzianym członkiem społeczności, ze względu na znaczący bezpośredni i pośredni wpływ ekonomiczny. Transfery pieniądza w postaci podatków i opłat parafiskalnych (opłaty licencyjne, koncesyjne, itp.), w znacznym stopniu zasilają budżety samorządów. Przykładowo w 2017 roku spółki z Grupy ZE PAK SA odprowadziły z tytułu tego typu opłat ponad 247,9 mln zł (w 2016 roku: 264,1 mln zł), z czego 170,6 mln zł (w 2016 r. było to ponad 158,1 mln zł) zasililo budżety samorządów. Środki te pozwalają realizować gminom zadania inwestycyjne, finansować służbę zdrowia, szkolnictwo, itd. Równocześnie dzięki wynagrodzeniom pracowników, którzy w większości rekrutują się ze społeczności lokalnych, uruchamiane są tzw. efekty mnożnikowe i pobudzana jest lokalna gospodarka, włączając w to sektory bezpośrednio niezwiązane z górnictwem węgla brunatnego i energetyką (w 2017 i 2016 roku spółki z Grupy ZE PAK SA na świadczenia pracownicze przeznaczyły odpowiednio 461 i 488 mln zł).

Podejście zarządcze Grupy ZE PAK SA koncentruje się przede wszystkim na zapewnieniu ciągłości i stabilności produkcji przy jednoczesnym zapewnieniu bezpieczeństwa dla otoczenia przyrodniczego, a w konsekwencji również społecznego. Podejście takie zostało zdefiniowane w przyjętej w 2017 roku Strategii odpowiedzialności społecznej na lata 2017-2020 i zakłada zapewnienie skutecznych mechanizmów ograniczających do minimum zagrożenia wystąpienia anomalii i odstępstw, skutkujących ponadnormatywnym oddziaływaniem na otoczenie w procesie wydobywczym lub wytwórczym. W konsekwencji zakłada więc zapewnienie mechanizmów gwarantujących stabilną pracę zakładów, która nie jest zakłócana przerwami w wydobywaniu lub produkcji, które byłyby powodowane czynnikami społecznymi. Do aspektów tych odnoszą się również polityki towarzyszące systemom zarządzania oraz regulacje wewnętrzne gwarantujące zgodność z prawem i pozwoleniami administracyjnymi związanymi z konkretnymi obiektami wytwórczymi i instalacjami.

Inny wymiar oddziaływania na otoczenie społeczne, wiąże się z gospodarczym wykorzystaniem ciepła odpadowego, które towarzyszy produkcji energii elektrycznej. Od lat część ciepła wykorzystywana jest do celów grzewczych, m.in. przez Miejskie Przedsiębiorstwo Energetyki Ciepłej w Koninie. Podejście takie jest niezmiernie racjonalne z punktu widzenia zarówno społecznego, jak i środowiskowego. Jednak produkcja ciepła z obecnie wykorzystywanego źródła opartego na węglu brunatnym w elektrowni Konin, po 30 czerwca 2020 roku nie będzie możliwa z powodu wymogów środowiskowych. Grupa ZE PAK SA, chcąc pozostać nadal dostawcą ciepła dla lokalnej społeczności prowadziła w tym celu modernizację elektrowni Konin i przystąpiła do uruchomienia nowego źródła ciepła opartego na bloku biomasowym, które mogłoby stanowić podstawę do zawarcia nowej umowy na dostawę ciepła. Grupie ZE PAK SA zależy na konstruktywnym dialogu, dającym szansę wypracowania satysfakcjonujących dla stron oraz ekonomicznie opłacalnych rozwiązań, które zapewniłyby bezpieczne dostawy ciepła dla mieszkańców Konina. Niemniej, jak zostało to zauważone, rozwiązania muszą być jednocześnie rentowne, aby chronić oczywisty interes mieszkańców, chronić też interes akcjonariuszy.

Podejście zarządcze, a w konsekwencji realizowane działania bezpośrednio lub pośrednio adresują ryzyka związane z utratą przychylności lokalnej społeczności, a tym samym wpisują się w prewencję zdarzeń, które mogłyby zakłócić stabilną pracę zakładów wydobywczych i wytwórczych, a w konsekwencji negatywnie odbić się na wynikach finansowych Grupy. Jeżeli chodzi o aspekty oddziaływania na otoczenie przyrodnicze, które jednocześnie stanowią źródło potencjalnych uciążliwości dla lokalnych społeczności, zostały one szerzej opisane w dalszej części sprawozdania (patrz: Kwestie środowiskowe). Stanowią one bowiem element zarządzania środowiskowego, które ma równoległe konsekwencje dla społeczności lokalnych. Podejście do nich zostało również opisane w innych regulacjach wewnętrznych, a także w decyzjach administracyjnych regulujących kwestie środowiskowe. W niniejszym opisie ograniczono się do scharakteryzowania podejścia Grupy ZE PAK SA do tych aspektów, które ograniczają się wyłącznie do ludzi. Niemniej, wszystkie one koncentrują się na działaniach mających na celu monitorowanie i ograniczanie negatywnego wpływu.

Przykładowo na terenach, które mają być objęte wydobyciem, a także bezpośrednio sąsiadujących z obszarem, na którym ma być ono prowadzone, dokonuje się wykupów nieruchomości. Najczęściej są to grunty rolne, ale mogą być to również budynki i budowle. Ocena wpływu, tj. tego czy dana nieruchomość sąsiadująca z odkrywką podlegać będzie wykupowi, zawsze jest ustalana indywidualnie. Indywidualne podejście jest uzasadnione z uwagi na fakt, że w tego typu kwestiach często znaczącą rolę odgrywają np. czynniki emocjonalne związane z przywiązaniem do danego miejsca. Obok osób, które mogą być niechętne odsprzedaży majątku, znajdują się też takie, które chciałby go odsprzedać, mimo że w ocenie ekspertów za strony inwestora, skala oddziaływania nie będzie na tyle duża, by uzasadniała ona konieczność wykupu. W skrajnych przypadkach może dochodzić do sporów, które swój finał znajdują w sądzie. Niemniej intencją Grupy jest przeprowadzanie opisywanych procesów w sposób ograniczający negatywne emocje, ponieważ może to rzutować na kolejne tego typu przedsięwzięcia.

Złoże węgla brunatnego w rejonie działalności Grupy mają swoją określoną charakterystykę i zasobność. Spółka nie eksploatuje jednego złoża, lecz z upływem lat jest zmuszona do uruchamiania kolejnych odkrywek. W związku z powyższym w tym samym czasie następuje proces rekultywacji eksploatowanych wcześniej odkrywek, eksploatacja obecnych odkrywek i procesy przygotowawcze do uruchomienia kolejnych. Aktualnie PAK KWB Konin SA stara się o koncesję wydobywczą dla odkrywki Ościsłowo. Węgiel dostarczany z tej odkrywki ma zabezpieczyć dostawy dla zmodernizowanych już bloków w elektrowni Pątnów I oraz do elektrowni Pątnów II. To najbardziej wydajne aktywa wytwórcze Grupy na modernizację, których poniesiono już znaczące nakłady. Proces uruchomienia nowej odkrywki węgla brunatnego jest wieloetapowy a jego realizacja, wymaga szczególnej staranności. Należy mieć na uwadze, że w procesach związanych z pozyskiwaniem zgód formalnych przed organami administracji publicznej, jako strony występują zwykle również różnego rodzaju stowarzyszenia i organizacje, które za cel stawiają sobie walkę z działalnością określonego rodzaju (np. negują, co do zasady wykorzystanie węgla brunatnego, a tym samym funkcjonowanie górnictwa odkrywkowego). W aktualnie toczącym się postępowaniu dotyczącym określenia środowiskowych uwarunkowań dla przedsięwzięcia pn.: „Wydobycie węgla brunatnego i kopalni towarzyszących z Odkrywki Ościsłowo” (szerszy opis na stronie 11 i 12 niniejszego sprawozdania) na prawach strony również występuje kilka organizacji sprzeciwiających się lokacji nowej odkrywki węgla brunatnego. Warto wspomnieć, że z kolei po stronie zwolenników duże zaangażowanie wykazują organizacje związkowe oraz mieszkańcy.

Jak już wspomniano, w efekcie prowadzonej działalności wydobywczej może dochodzić do społecznie dokuczliwych zjawisk. W przypadku zaistnienia takich sytuacji Grupa ZE PAK SA stara się je rekompensować wypłacając w uzasadnionych przypadkach stosowne odszkodowania. Szkody można podzielić na bezpośrednie i pośrednie. Szkody bezpośrednie związane są z reguły z ruchem zakładu górniczego i postępowaniem frontów eksploatacyjnych. Obejmują przebudowy i budowy nowych dróg, linii energetycznych, sieci wodociągowych i innej infrastruktury technicznej jak również remonty dróg, po których porusza się transport kopalniany a w szczególnych przypadkach przeniesienia obiektów kultury sakralnej np. kapliczek, kościołów, cmentarzy. Z tytułu szkód bezpośrednich spółki z segmentu wydobywczego Grupy w 2017 roku wypłaciły 8 855 tysięcy złotych, natomiast w 2016 roku było to odpowiednio 16 927 tysięcy złotych. Warto podkreślić, że w każdym przypadku wypłata odszkodowania za szkody bezpośrednie następowała w drodze ugody lub porozumienia. Poza szkodami bezpośrednimi występują także szkody pośrednie, związane np. z obniżaniem się poziomu wód podziemnych na terenach sąsiadujących z kopalniami. Z kolei odprowadzanie wód z odkrywki do cieków wodnych może prowadzić np. do podnoszenia ich poziomu. Zarówno niedobór wody, jak i jej nadmiar może oznaczać niekorzystne oddziaływanie np. na produkcję rolną. Grupa ZE PAK SA stara się rekompensować niekorzystne oddziaływanie wypłacając w uzasadnionych przypadkach stosowne odszkodowania. Właściciele gruntów objętych odszkodowaniami otrzymują pisemne powiadomienia z propozycją wysokości należnego odszkodowania związanego z oddziaływaniem kopalni. W przypadku akceptacji z danym właścicielem podpisana zostaje ugoda pozasądowa ze zrzeczeniem się roszczeń po wypłacie odszkodowania. Tylko nieliczne przypadki szkód górniczych są poddawane rozstrzygnięciu przez sądy powszechne. Praktyka wskazuje, że w zdecydowanej większości (około 80-90%) spraw odszkodowawczych zawierane są ugody pozasądowe, w pozostałej części w drodze ugody sądowej lub orzeczenia sądu. W 2017 roku jedynie 52,37 tysięcy złotych z 2 189 tysięcy złotych ogólnej kwoty odszkodowań pośrednich zostało wypłacone w następstwie wyroku sądowego, a w przypadku pozostałej części doszło do zawarcia ugody. W 2016 roku całość z 1 994 tysięcy złotych zostało wypłacone w ramach zawarcia ugody.

W przypadku innych okresowych uciążliwości, np. wzmożonego hałasu związanego z pracami remontowymi lub modernizacyjnymi w obiektach wytwórczych (prace takie rodzą konieczność przedmuchania instalacji kotła powietrzem pod bardzo wysokim ciśnieniem, co ma na celu usunięcie z instalacji najdrobniejszych nawet opiłków, które mogłyby powodować jej uszkodzenie, co jest dość głośnie), co do zasady Grupa ZE PAK SA informuje społeczność lokalną, poprzez media, o tego typu uciążliwościach. Informacja trafia np. do lokalnych urzędów czy lokalnych mediów. Podobnie dzieje się w przypadku innych uciążliwości (np. w ruchu drogowym w związku z transportem ponadgabarytowych urządzeń, nasileniem pylenia lub roszczenia z kominów, itp.). W efekcie nie wzbudzają one kontrowersji, a zakład może liczyć na wyrozumiałość mieszkańców najbliższej okolicy. W ramach działań edukacyjnych, skierowanych do otoczenia zewnętrznego, dział PR funkcjonujący w strukturze ZE PAK SA przygotowuje również artykuły prasowe wyjaśniające zasady eksploatacji odkrywek węgla brunatnego i rekultywacji

terenów pokopalnianych. Jak wspomniano, mieszkańcami najbliższego sąsiedztwa zakładów są często pracownicy spółek Grupy ZE PAK SA. Stąd, choć mowa tu o komunikacji na zewnątrz organizacji, istotną rolę odegrać może również właściwa komunikacja wewnętrzna, a sami pracownicy wchodzą w rolę ambasadorów Grupy ZE PAK SA. Również w przypadku działań komunikacyjnych, w sytuacjach, o jakich mowa powyżej, równie istotną rolę może odegrać właśnie komunikacja wewnętrzna. Tu jednak spektrum nośników informacji jest szersze: pewne działania można lepiej i dokładniej wytłumaczyć, wykorzystując m.in. ukazujący się w wersji elektronicznej Miesięcznik Grupy Kapitałowej „Kontakt”.

Grupa ZE PAK SA deklaruje również swoje wsparcie dla lokalnych inicjatyw, choć ze względu na program oszczędnościowy było ono w ostatnim czasie mniejsze niż w poprzednich latach. Celem Grupy ZE PAK SA jest wspieranie lokalnej społeczności poprzez zaangażowanie społeczne, tak by w miarę możliwości rekompensować jej te uciążliwości związane z funkcjonowaniem zakładów, w części, w której nie udaje się ich wyeliminować, ani ograniczyć.

Celem Grupy nie jest angażowanie się w spektakularne przedsięwzięcia dla uzyskania rozgłosu a docieranie do najbliższych gmin i organizacji pozarządowych z regionu. Przykładowo PAK KWB Konin SA w minionym roku przekazała szereg darowizn, w znacznym stopniu rzeczowych, w tym np. w postaci ziemi czy piasku dla gminy Ślesin i Wierzbinek oraz dla Parafii Rzymskokatolickiej w Połajewie wartości ok. 80 tysięcy złotych; w postaci 7000 butelek wody „Licheńskiej” (produkowanej w jednej ze spółek Grupy) z przeznaczeniem na organizację dożynek gminnych w Kobylankach, Zakrzewku, Rudzicy i Osieku Małym oraz na organizację Pierwszego Festiwalu Biegowego Gminy Skulsk na Szlaku Wielkiej Pętli Wielkopolski; w postaci paczek świąteczno-noworocznych dla Specjalnego Ośrodka Szkolno-Wychowawczego im. Janusza Korczaka w Koninie oraz Świetlicy Socjoterapeutycznej nr 4 w Koninie. PAK KWB Konin SA przekazała również, wraz z załadunkiem, 42-tonowy gład dla Stowarzyszenia „LEDNICA 2000” z przeznaczeniem na pomnik na grobie ojca Jana Góry oraz 6-tonowy gład narzutowy dla gminy Świnice Warckie z przeznaczeniem na umieszczenie tablicy upamiętniającej bitwę powietrzną między polskimi a niemieckimi samolotami. Dla Centrum Nurkowego Deep Diving przekazano w postaci darowizny dwa złomowe czerpaki koparki, dla gminy Osiek Mały wykonano usługę w postaci załadunku szlamu i mułu ładowarką kołową oraz transportu wykonywanego przez wywrotki - prace związane były z oczyszczeniem linii brzegowej jeziora w Łuczywnie. Z okazji Barbórki kopalnia, co roku przekazuje darowizny na rzecz m.in. Klubu Żeglarskiego działającego przy PAK KWB Konin SA z przeznaczeniem na organizację Zimowych Regat Barbórkowych i Klubu Biegacza „Aktywni Konin”, będącego organizatorem Biegu o Lampkę Górniczą. Odbywają się także spotkania z górnikami w szkołach i przedszkolach; organizowane są spotkania w placówkach oświatowych, pracownicy spółki przygotowują prezentacje na temat pracy kopalni, tradycji górniczych i św. Barbary. Również orkiestry dęte działające przy obu kopalniach organizują spotkania muzyczne z dziećmi ze szkół i przedszkoli – przygotowany program dotyczy historii kopalni, tradycji górniczych i pracy orkiestry, jest połączony z prezentacją instrumentów muzycznych oraz krótkim koncertem. Spotkania takie, organizowane bezpłatnie, cieszą się zainteresowaniem placówek edukacyjnych. Orkiestry uczestniczą w uroczystościach państwowych i kościelnych. Jednocześnie, dzięki wsparciu kopalni, drużyny PAK KWB Konin SA wzięły udział w: X Ogólnopolskim Turnieju Piłki Siatkowej o Puchar Burmistrza Gminy i Miasta Kleczew, turnieju siatkówki organizowanym w ramach WOŚP w Koninie, turnieju piłki siatkowej w Kazimierzu Biskupim, Ogólnopolskim Halowym Turnieju Piłki Nożnej Zespołów Niezrzeszonych o puchar dyrektora PGE GiEK SA w Bełchatowie, Treningu „Runmageddon” w Lubstowie (organizowanym na zrehabilitowanym terenie po eksploatowanej przez Grupę odkrywce Lubstów) w gminie Sompolno, Runmageddonie w Poznaniu oraz Ogólnopolskim Turnieju Polish Darts Masters. PAK KWB Adamów bierze też udział w akcji „Cała Polska czyta dzieciom” przygotowywanej przez wychowawców ośrodka w Stemplewie - tekst czyta podopiecznym górnik w mundurze galowym. Również corocznie przed świętami Bożego Narodzenia pracownicy kopalni biorą udział w Wigili w Domu Dziecka w Nowym Świecie, spółka funduje wychowankom upominki i słodycze. Przez cały rok spółka przyjmuje grupy wycieczkowe z różnych regionów całej Polski: ze szkół, zakładów pracy i stowarzyszeń. Zwiedzanie kopalni jest bezpłatne. W 2017 roku, w ramach działań prospołecznych, ZE PAK SA wsparła finansowo 38 Międzynarodowy Dziecięcy Festiwal Piosenki i Tańca w Koninie, organizację Regat Żeglarskich o Puchar Prezesa ZE PAK SA oraz obchody 40-lecia Stowarzyszenia Elektryków Polskich w Koninie. Przekazano też darowiznę na rzecz Kongregacji Eremitów Kamedułów Góry Koronnej – Erem Pięciu Męczenników w Bieniszewie. Tradycyjnie też ZE PAK SA włącza się we wspieranie działań Fundacji Polsat, jednej z największych organizacji pozarządowych działających na terenie Polski, która od ponad dwudziestu lat kieruje swoją pomoc do chorych dzieci i ich rodziców.

Istotną rolę w życiu lokalnych społeczności odgrywają wspomniane już jeziora konińskie, będące z jednej strony źródłem dochodu dla unikalnych w skali kraju gospodarstw rybackich, z drugiej zaś przyciągające licznych wędkarzy amatorów. Dlatego warto wspomnieć o wkładzie pracowników Grupy ZE PAK SA, którzy prywatnie angażują się życie wędkarskiej społeczności. Obok innych działających w okolicy kół Polskiego Związku Wędkarskiego, w elektrowniach ZE PAK działają dwa, zrzeszające pracowników. Członkowie jednego z nich sprawują pieczę nad wspomnianym wcześniej zbiornikiem wstępnego schładzania Elektrowni Konin – corocznie organizują wiosenną akcję sprzątnięcia brzegu zbiornika, dokonują też zarybienia zbiornika różnymi gatunkami ryb. Wędkarze z kół PZW organizują także w ciągu sezonu zawody wędkarskie z udziałem młodzieży. Ma to na celu propagowanie sportu wędkarskiego wśród

młodych mieszkańców regionu i pozwala na pozyskiwanie nowych członków do kół wędkarskich, ale również buduje przychylność wobec działalności Grupy wśród uczestników wspomnianych wydarzeń sportowych, kulturalnych czy społecznych.

Powiązane ryzyka biznesowe

Ryzyka biznesowe, mogące negatywnie wpływać na wyniki i rozwój Grupy ZE PAK SA, a powiązane z obszarem oddziaływania społecznego, bezpośrednio wynikają z charakteru tego oddziaływania (np. wspomniane zachwianie równowagi hydrologicznej, czy hałas). Stanowią one zarówno uciążliwość, jak również mogą być źródłem strat materialnych osób trzecich. Może to prowadzić do sporów ze społecznością i utraty jej przychylności dla obecnych i przyszłych inwestycji, w tym tzw. społecznego przyzwolenia na działanie. Z jednej strony może powodować to wzrost skarg kierowanych przez ludność do organów administracji, wszczynanie postępowań przeciwko przedsiębiorstwu, a w przypadku potwierdzenia się zarzutów sankcje prawne i finansowe. Nieskuteczny dialog, np. na temat odszkodowań lub wykupu gruntów może również oznaczać procesy cywilne o odszkodowanie. Szczególnym zagrożeniem jest utrata społecznego zaufania i negatywna opinia o zakładzie, jako nierzetelnym inwestorze, która może zdecydowanie utrudnić uzyskanie kolejnych pozwoleń i koncesji (np. na wydobywanie węgla brunatnego na nowych terenach). To z kolei może przełożyć się na większe ryzyko związane z nową inwestycją i mniejszą przychylnością inwestorów i kredytodawców, a co za tym idzie na trudności w pozyskaniu kapitału.

Warto w tym miejscu nadmienić, iż pracownicy zakładów rekrutują się ze społeczności lokalnych. W konsekwencji grupy te nie są rozłączne i wszelkie ewentualne animozje ze społecznością lokalną związane np. z uciążliwościami przekładać się będą pośrednio na kulturę organizacji i atmosferę pracy i na odwrót: wszelkie istotne zdarzenia na linii pracodawca-pracownicy mogą skutkować i skutkują określonymi konsekwencjami w relacjach ze społecznością lokalną. Ten sam człowiek może, bowiem występować w kilku rolach, tj. pracownika, mieszkańca społeczności lokalnej sąsiadującej z zakładem, który wystawiony jest na uciążliwości związane przykładowo z hałasem, jak również być właścicielem nieruchomości, który ubiega się o odszkodowanie lub wykup.

Kluczowe wskaźniki

	2017	2016
Liczba awarii środowiskowych skutkujących poważnymi skażeniami	0	0
Kwota odszkodowań wypłaconych na skutek wyroku sądowego w stosunku do kwoty odszkodowań wypłaconych przez Grupę w wyniku zawartej ugody lub porozumienia	0,5%	0%
Łączna kwota zapłaconych podatków i opłat para podatkowych – ogółem	247,9 mln zł	264,1 mln zł
Łączna kwota zapłaconych podatków i opłat para podatkowych - na rzecz administracji lokalnej	170,6 mln zł	158,1 mln zł

11.3. Kwestie pracownicze

Podejście zarządcze

W zakresie zarządzania zasobami ludzkimi w Grupie ZE PAK SA funkcjonują rozwiązania formalne określające relacje między pracodawcą a pracownikami wynikające z przepisów prawa polskiego, m.in. regulaminy pracy wynikające z ustawy – Kodeks pracy, Zakładowe Układy Zbiorowe Pracy wynikające z ustawy – Kodeks pracy, regulaminy Funduszu Świadczeń Socjalnych wynikające z ustawy o zakładowych funduszach świadczeń socjalnych a w podmiotach nieobjętych postanowieniami Zakładowych Układów Zbiorowych Pracy obowiązują regulaminy wynagrodzenia. W spółkach spełniających ustawowe kryteria działają Rady Pracowników. W spółkach Grupy ZE PAK SA funkcjonują też związki zawodowe. Zarządy ZE PAK SA oraz innych spółek w sprawach określonych w przepisach prawa informują i konsultują decyzje z przedstawicielami pracowników.

Równocześnie, obok rozwiązań sformalizowanych wynikających z określonych przepisów prawa lub przyjętych dobrowolnie (np. procedura rekrutacji), bieżąca działalność operacyjna opiera się o szereg rozwiązań i zwyczajowych form postępowania, które w ocenie zarządzających nie wymagają sztywnego sformalizowania, a jednocześnie gwarantują skuteczne, efektywne i zgodne z normami prawnymi oraz normami współżycia społecznego zarządzanie. Spółki z Grupy przestrzegają przepisów prawa pracy i wymagają właściwego zachowania się pracowników zarówno we wzajemnych relacjach między pracownikami jak i między pracownikami i ich przełożonymi.

Obowiązujące w Spółkach Grupy ZE PAK SA w okresie sprawozdawczym Zakładowe Układy Zbiorowe Pracy zawierają zasady zatrudniania i wynagradzania pracowników. Z kolei regulamin Zakładowego Funduszu Świadczeń Socjalnych określa zasady korzystania i finansowania działalności socjalnej i mieszkaniowej na rzecz pracowników i członków ich rodzin. Zapisy obydwu dokumentów są realizowane przez zarządzających, choć jednocześnie w Grupie mają miejsce spory zbiorowe, które podlegają rozwiązywaniu w oparciu o obowiązujące przepisy prawa.

Z kolei w spółkach istotnych z punktu widzenia generowanych przychodów, ale o bardzo niewielkim zatrudnieniu oraz specyfice pracy, która nie wiąże się z istotnym ryzykiem BHP, takich jak np. PAK – Volt SA (obróć energią elektryczną; biurowy charakter pracy), formalizacja stosunków pracy i związanych z tym procedur jest minimalna i ogranicza się do wymogów prawnych.

Podstawowe aspekty związane z obszarem zarządzania ludźmi zostały też określone w Strategii społecznej odpowiedzialności Grupy Kapitałowej ZE PAK SA na lata 2017-2020.

BHP

Podobnie jak w przypadku wcześniejszych obszarów najważniejsze kierunki działań w kontekście zarządzania bezpieczeństwem i higieną pracy zostały zdefiniowane w Strategii społecznej odpowiedzialności Grupy Kapitałowej ZE PAK SA na lata 2017-2020. Równocześnie należy pamiętać o obowiązujących certyfikowanych systemach zarządzania obejmujących swoim zakresem kwestie zarządzania bezpieczeństwem, które obejmują:

- proces produkcji energii elektrycznej i ciepłej wraz ze wszystkimi procesami pomocniczymi, zidentyfikowanymi aspektami środowiskowymi, zagrożeniami oraz wymaganiami prawnymi i innymi (ZE PAK SA - zgodne w wymiarze BHP z PN-N 18001, OHSAS 18001),
- prace w zakresie instalacji, remontów i serwisu urządzeń dla energetyki i przemysłu, usługi budowlane dla przemysłu, zarządzanie inwestycjami w energetyce i przemyśle, a także modernizacje i utrzymanie ruchu układów elektrycznych i automatyki w energetyce (Przedsiębiorstwa Remontowego PAK SERWIS sp. z o.o. - zgodne w wymiarze BHP z PN-N 18001, OHSAS 18001).

Ich celem, tak jak celem Strategii społecznej odpowiedzialności Grupy Kapitałowej ZE PAK SA na lata 2017-2020, jest minimalizacja poziomu wypadkowości, ze szczególnym uwzględnieniem eliminacji zdarzeń ze skutkiem ciężkim i śmiertelnym oraz podejmowanie działań organizacyjno-technicznych zmierzających do wyeliminowania lub ograniczenia narażenia pracowników na czynniki szkodliwe występujące w środowisku pracy takie jak hałas i zapylenie do poziomu zgodnego z normą. Równocześnie wybrane aspekty zarządcze, wpisujące się w szerszy zakres zarządzania środowiskowego regulowane są przez wewnętrzne regulaminy i zarządzenia.

Wydobycie

Obszar wydobywania jest jedynym z trzech głównych obszarów, w którym nie wdrożono certyfikowanego systemu zarządzania zgodnego z PN-N 18001, OHSAS 18001. Zarządzanie bezpieczeństwem i higieną pracy odbywa się w oparciu o Zarządzenia Prezesa i Zarządzenia Kierownika Ruchu Zakładu Górnictwa. Przykładowo dla KWB Konin SA są to następujące Zarządzenia Prezesa:

- 15/2001 w sprawie: zapewnienia pracownikom Spółki przez pracodawcę okularów korygujących wzrok,
- 4/2002 w sprawie: informowania pracowników o ryzyku zawodowym, które wiąże się z wykonywaną pracą,
- 16/2003 w sprawie: wykazu rodzajów prac, które powinny być wykonywane przez co najmniej dwie osoby,
- 20/2003 w sprawie: wykazu prac wymagających szczególnej predyspozycji psychofizycznych pracowników oraz organizacji i prowadzenia badań psychologicznych,
- 4/2004 w sprawie powołania Komisji Bezpieczeństwa i Higieny Pracy,
- 7/2005 w sprawie minimalnych wymagań dotyczących bezpieczeństwa i higieny pracy w zakresie użytkowania maszyn przez pracowników,
- 29/2007 w sprawie: wykazu prac szczególnie niebezpiecznych albo związanych z dużym wysiłkiem fizycznym lub umysłowym, których wykonywanie przez pracownika pracującego w nocy nie może przekraczać 8 godzin na dobę,
- 27/2009 w sprawie bezpieczeństwa jądrowego, ochrony radiologicznej, ochrony zdrowia pracowników oraz programu zapewnienia jakości,
- 29/2010 w sprawie bezpiecznej eksploatacji rusztowań,
- 28/2012 w sprawie wykazu prac szkodliwych, uciążliwych i niebezpiecznych oraz zasad przyznawania z tego tytułu dodatków pieniężnych i posiłków profilaktycznych,
- 24/2013 w sprawie: określenia rodzaju prac, które są szczególnie niebezpieczne w PAK KWB Konin SA,
- 36/2013 w sprawie określenia miejsc i stanowisk pracy oraz prac, na których obowiązuje użycie hełmów ochronnych oraz zasady ich stosowania zgodnie z normą zakładową ZN-003:2007,

- 29/2014 w sprawie określenia miejsc i stanowisk pracy, na których powinny być stosowane odpowiednie środki ochrony indywidualnej,
- 30/2014 w sprawie organizacji pomocy medycznej w PAK Kopalnia Węgla Brunatnego Konin SA.
- 31/2014 w sprawie zaopatrzenia pracowników w napoje,
- 49/2014 w sprawie postępowania w razie zaistnienia w PAK Kopalni Węgla Brunatnego Konin SA wypadków przy pracy oraz niebezpiecznych zdarzeń,
- 5/2015 w sprawie form i zasad prowadzenia szkolenia wewnątrzzakładowego w PAK Kopalnia Węgla Brunatnego Konin SA w dziedzinie bezpieczeństwa i higieny pracy,
- 18/2015 w sprawie zasad gospodarowania odzieżą, obuwiem roboczym, ochronnym i Środkami ochrony indywidualnej oraz środkami higieny osobistej,
- 7/2016 w sprawie wprowadzenia zaktualizowanego "Dokumentu Bezpieczeństwa PAK Kopalnia Węgla Brunatnego Konin SA",
- 4/2017 w sprawie zakazu palenia wyrobów tytoniowych, w tym palenia nowatorskich wyrobów tytoniowych i palenia papierosów elektrycznych w pomieszczeniach, obiektach i w środkach transportu PAK Kopalni Węgla Brunatnego Konin SA,
- 8/2017 w sprawie wstępnych, okresowych i kontrolnych badań lekarskich.

Typowe zagrożenia towarzyszące odkrywkomu wydobywaniu węgla brunatnego należy podzielić na zagrożenia naturalne i urazowe. Te ostatnie, potencjalnie związane z pracą maszyn, zwłaszcza ich elementów wirujących, choć groźne w skutkach, dzięki działaniom BHP i świadomości pracowników zdarzają się rzadko. W ostatnich latach w praktyce, jeśli dochodziło do wypadków, to były to wypadki lekkie: zwichnięcia, skręcenia i sporadycznie złamania. Jeżeli chodzi o tzw. zagrożenia naturalne, można podzielić je na osuwiskowe (oberwanie skarpy), metanowe (pojawianie się gazu w studniach odwodnieniowych), pożarowe i wodne (związane z: opadami atmosferycznymi, sąsiedztwem naturalnych zbiorników i cieków wodnych lub ciekami wodnymi w wyrobisku).

Jeżeli chodzi o zrealizowane w 2017 roku działania mające na celu poprawę warunków BHP w obszarze wydobywania, zgodnie z przyjętym planem rocznym w PAK KWB Konin SA przeprowadzono remonty kabin operatorów maszyn podstawowych (koparki, zwałowarki), co pozwoliło na ograniczenie poziomu hałasu w kabinach. Analogicznie wymiana foteli dla operatorów maszyn podstawowych pozwoliła zmniejszyć poziom narażenia pracowników na wibracje. Z kolei podest do napawiania poligonów koparki na odkrywcę Drzewce przyczynił się do poprawy bezpieczeństwa przy wykonywaniu prac spawalniczych w komorze poligonowej. Podobnie do poprawy bezpieczeństwa przyczynił się montaż wejścia na jedną z taśm z podestu kabiny operatora.

Równocześnie do poprawy warunków higieniczno-sanitarnych w PAK KWB Konin SA przyczyniły się przeprowadzone w 2017 roku remonty, m.in.: wymiana kabin prysznicowych w łaźni, malowanie pomieszczeń biurowych i socjalnych oraz remont tzw. schronisk (okna, grzejniki, docieplenie, częściowa wymiana blachy zewnętrznej, krzesła).

Do poprawy komfortu pracy przyczyniły się realizowane w ciągu roku zakupy ubrań przeciwdeszczowych, ochraniaczy na buty (tzw. stupty), wymiana latarek, a także zakupy nowego sprzętu i elektronarzędzi.

Wytwarzanie

W obszarze wytwarzania w ZE PAK SA, jak już wspomniano, zarządzanie bezpieczeństwem i higieną pracy odbywa się w oparciu o zintegrowany system zarządzania zgodny z PN-N 18001, OHSAS 18001. Jednocześnie, działania w obszarze BHP regulowane są przez zarządzenia Prezesa Zarządu, odnoszące się do szerszych aspektów, ale obejmujące kwestie BHP, w tym:

- Zarządzenie Nr 42/2000 w sprawie okularów korygujących wzrok podczas pracy przy obsłudze monitorów ekranowych,
- Zarządzenie nr 50/2000 w sprawie badań lekarskich i psychologicznych oraz profilaktycznej opieki zdrowotnej nad pracownikami zatrudnionymi w ZE PAK SA,
- Zarządzenie nr 47/2001 w sprawie przeprowadzenia Oceny Ryzyka Zawodowego zidentyfikowanych zagrożeń na wszystkich stanowiskach pracy w ZE PAK SA,
- Zarządzenie Nr 30/2002 w sprawie wdrożenia systemu ratownictwa przedmedycznego w Grupie kapitałowej ZE PAK SA,
- Zarządzenie Nr 47/2002 w sprawie wypadków w drodze do pracy lub z pracy,
- Zarządzenie Nr 51/2003 w sprawie rejestru podejrzeń chorób zawodowych i rejestru chorób zawodowych,
- Zarządzenie nr 5/2005 w sprawie wypadków przy pracy oraz wypadków traktowanych na równi z wypadkami przy pracy,
- Zarządzenie nr 12/2005 w sprawie stanowisk pracy oraz zasad wydawania profilaktycznych posiłków i napojów,

- Zarządzenie nr 19/2005 w sprawie szkolenia w dziedzinie bezpieczeństwa i higieny pracy,
- Zarządzenie nr 5/2006 w sprawie kontroli maszyn pod względem zgodności z minimalnymi wymaganiami dotyczącymi bezpieczeństwa i higieny pracy w zakresie użytkowania maszyn przez pracowników podczas pracy,
- Zarządzenie Nr 11/2010 w sprawie powołania Komisji Bezpieczeństwa i Higieny Pracy przy Zarządzie ZE PAK SA,
- Zarządzenie nr 29/2011 w sprawie: zasad stwierdzania przez komisje kwalifikacyjne powołane przy ZE PAK SA posiadania kwalifikacji przez osoby zajmujące się eksploatacją urządzeń, instalacji i sieci,
- Zarządzenie nr 5/2014 w sprawie: wprowadzenia do stosowania „Instrukcji organizacji prac eksploatacyjnych przy urządzeniach energetycznych w ZE PAK SA stwarzających możliwość wystąpienia szczególnego zagrożenia dla zdrowia lub życia ludzkiego”, z uwzględnieniem "Instrukcji bezpiecznego prowadzenia prac niebezpiecznych pożarowo w pomieszczeniach zagrożonych pożarem lub wybuchem oraz gospodarka gazami technicznymi na terenie Elektrowni Pątnów" oraz „Dokumentu zabezpieczenia stanowisk pracy przed wybuchem”,
- Zarządzenie nr 22/2016 w sprawie: wykazu prac szczególnie niebezpiecznych, albo związanych z dużym wysiłkiem fizycznym lub umysłowym, które z uwagi na konieczność zapewnienia bezpieczeństwa pracy i ochrony zdrowia pracowników, mogą być wykonywane przez pracującego w nocy w nieprzekraczalnym wymiarze 8 godzin na dobę,
- Zarządzenie nr 21/2017 w sprawie: zasad i norm przydziału odzieży i obuwia roboczego, środków ochrony indywidualnej oraz środków higieny osobistej dla pracowników ZE PAK SA.

Do kluczowych dokumentów i procedur należą też Instrukcje Eksploatacji Urządzeń Energetycznych (są podstawowymi dokumentami, na bazie których prowadzi się bezpieczną eksploatację urządzeń) oraz polecenia służbowe Dyrektorów Elektrowni, w tym np. Polecenie Służbowe Nr 5/2017 Dyrektora Elektrowni Pątnów – Konin w sprawie: stosowania na terenie Elektrowni Pątnów „Instrukcji organizacji prac eksploatacyjnych przy urządzeniach energetycznych w ZE PAK SA stwarzających możliwość wystąpienia szczególnego zagrożenia dla zdrowia i życia ludzkiego”.

Identyfikacja zagrożenia na stanowisku pracy jest elementem działania ZE PAK SA w odniesieniu do wyrobów i usług, które mogą oddziaływać na środowisko pracy. Wyniki identyfikacji zagrożeń są uwzględnione w procesie planowania przy ustalaniu odpowiednich celów w odniesieniu do bezpieczeństwa i higieny pracy. Dla określenia oddziaływania ZE PAK SA na środowisko pracy prowadzi się następujące działania na stanowisku pracy: wstępny przegląd bezpieczeństwa i higieny pracy; rozpoznanie źródła powstawania zagrożenia; identyfikowanie zagrożenia; kontrolowanie określonych stanowisk pracy. Szacuje się ryzyko zawodowe, które uwzględnia typowe warunki działania, zatrzymania oraz uruchomienia, a także potencjalne i znaczące wpływy towarzyszące uzasadnionym sytuacjom awaryjnym. Określa się zakres badań i pomiarów na stanowiskach pracy, a także analizuje się wyniki pomiarów na stanowiskach pracy.

Prowadzone corocznie analizy wskazują, że remonty, przeprowadzone na przestrzeni lat kolejne modernizacje oraz przede wszystkim wycofanie z eksploatacji starych i budowa nowych urządzeń i instalacji, w tym jednostek wytwórczych, poza poprawą sprawności wytwarzania i obniżeniem negatywnego wpływu na środowisko naturalne, niewątpliwie przyczyniają się do poprawy warunków pracy pracowników. Poprawie ulega też techniczne bezpieczeństwo pracy poprzez eliminację lub ograniczanie zagrożenia dla stanu zdrowia i życia zatrudnionych.

Jeżeli chodzi o ocenę ryzyka zawodowego, czynnikiem powodującym zagrożenie hałasem powyżej najwyższych dopuszczalnych natężeń są elementy takie jak przekładnie, silniki, sprzęgła, itp. Z kolei do przekroczeń najwyższych dopuszczalnych stężeń pyłów dochodzi w przypadku urządzeń transportujących węgiel brunatny. Inną grupą zagrożeń są czynniki niebezpieczne, których oddziaływanie na pracującego może prowadzić do urazów lub śmierci. Najistotniejszymi czynnikami w tej grupie są: wysoka temperatura, wysokie ciśnienie, prąd elektryczny, atmosfera wybuchowa i ruchome elementy maszyn. Do czynników związanych z uciążliwością pracy zaliczyć należy nadmierne obciążenie fizyczne, niedostateczne oświetlenie i zatrudnienie w porze nocnej.

Służba BHP przeprowadza systematyczne kontrole warunków pracy oraz przestrzegania przepisów i zasad BHP. W wypadku powyższych kontroli wydawane są zalecenia.

W 2017 roku realizowano drobne prace zwiększające poziom bezpieczeństwa i higieny pracy w elektrowniach związane m.in. z przeglądem i uzupełnieniem oznakowania w ciągu rurociągów oleju ciężkiego oraz kwasu i ługu, naprawą izolacji kanału ciepłego powietrza jednego z kotłów oraz naprawą odcinka ciągu chodnika na dachu w Elektrowni Pątnów. Z kolei w Elektrowni Konin planowe prace związane były z zabudową zdemontowanej osłony dźwiękochłonnej jednej z pomp, dostosowaniem barierki bezpiecznego dojścia do źródła promieniowania jonizującego na zbiorniku przykotłowym biomasy oraz wymianą blachy przykrywającej zbiornik solanki przy stacji demineralizacji. W Elektrowni Adamów zdecydowano z kolei o wymianie i naprawie foteli w kabinach ciszy, wymianie klimatyzatora, doświetleniu wybranych punktów odczytów wody i dostosowaniu oznaczeń.

Serwis

W obszarze serwisowania (PAK Serwis sp. z o.o.) oceną ryzyka zawodowego na stanowisku pracy objęte są wszystkie stanowiska pracy, zarówno stacjonarne jak i niestacjonarne. Ocenę ryzyka zawodowego przeprowadza się raz na trzy lata oraz zawsze, gdy zgłoszone zostały zmiany na stanowiskach pracy lub gdy wystąpiło zdarzenie wypadkowe. Biuro BHP prowadzi wykazy wszystkich stanowisk podlegających ocenie ryzyka zawodowego.

Przeprowadzana jest również tzw. analiza LMRA (last minute risk analysis). Przed rozpoczęciem zadania pracownicy identyfikują potencjalne zagrożenia na stanowisku pracy i oceniają stopień ryzyka. Zidentyfikowane zostały prace i obszary działania związane ze znaczącymi zagrożeniami. Dla każdego znaczącego zagrożenia ustalony został sposób postępowania i nadzorowania, zapewniający zgodność z wymaganiami prawnymi i innymi dotyczącymi BHP.

Szczególne znaczenie z punktu widzenia bieżącego zarządzania BHP mają następujące procedury:

- „Szkolenia w zakresie bezpieczeństwa i higieny pracy oraz ochrony środowiska”,
- „Identyfikacja zagrożeń i ocena ryzyka zawodowego”,
- „Monitorowanie bhp i środowiska”,
- „Poważne awarie”,
- „Organizowanie prac ze znaczącymi zagrożeniami”,
- „Badanie wypadków i chorób zawodowych”.

Corocznie prowadzone analizy wskazują, że najczęstszą przyczyną wypadków w pracach serwisowych jest nieprawidłowe zachowanie się pracowników, tj. niezachowanie należytej ostrożności i koncentracji uwagi na wykonywanej pracy. Z kolei najczęstszą przyczyną zdarzeń potencjalnie wypadkowych jest przede wszystkim niewykonywanie oceny ryzyka przed rozpoczęciem zadania (LMRA). Podstawowymi czynnikami związanymi ze środowiskiem pracy są hałas i pyły przemysłowe, a czynnikiem związanym z uciążliwością pracy, wymuszona pozycja ciała. W ramach profilaktyki powypadkowej zapoznaje się pracowników z okolicznościami wypadków i wskazuje przyczyny mające wpływ na zaistnienie wypadku, przeprowadza dodatkowe instruktaże, przekazuje informacje o wypadkach służbom ZE PAK SA (w tych przypadkach gdzie stwierdzono przyczynę związaną z urządzeniami energetycznymi). Czasem też nakłada się kary porządkowe na osobę nadzoru, w stosunku do której udowodniono nieprzestrzeganie przepisów BHP w związku z zaistniałym wypadkiem. Pracownicy Biura BHP przeprowadzają kontrole w zakresie przestrzegania przepisów i zasad BHP, w efekcie których w pojedynczych najczęściej przypadkach wydaje się tzw. kartę niezgodności oraz wnioski o nałożenie kary porządkowej. W sporządzonych notatkach służbowych lub protokołach po przeprowadzonych kontrolach rejestrowane są zalecenia najczęściej dotyczące nieporządku na stanowiskach pracy oraz niewłaściwego stanu technicznego środków pracy.

Działalność pomocnicza

W PAK Górnictwo sp. z o.o., ze względu na realizowaną w trakcie okresu sprawozdawczego konsolidację w ramach jednej spółki działalności objętych wcześniej przez kilka podmiotów i związanego z tym poszerzenia zakresu działalności, większość dokumentów formalnych związanych z zarządzaniem, w tym zarządzaniem bezpieczeństwem i higieną pracy, opracowywana i przyjmowana była w 2017 roku (spółka w obecnym kształcie funkcjonuje od 1 sierpnia 2017 roku i przejęła działalność spółek: Energoinvest SERWIS sp. z o.o., Aquakon sp. z o.o., Eko Surowce sp. z o.o.

i EL PAK Serwis sp. z o.o.). Systematyzując podejście formalne do kwestii BHP z uwagi na zmienioną skalę i zakres działalności, przyjęto m.in.:

- Instrukcję nadzoru nad pomiarami czynników w środowisku pracy,
- Zarządzenie nr 33/2017 w sprawie postępowania z substancjami chemicznymi w procesach pracy,
- Zarządzenie nr 24/2017 w sprawie profilaktycznej opieki zdrowotnej,
- Zarządzenie nr 25/2017 w sprawie przyjęcia regulaminu kontroli przeprowadzanej przez Służbę BHP,
- Zarządzenie nr 26/2017 w sprawie przyjęcia procedury oceny i dokumentowania ryzyka zawodowego,
- Zarządzenie nr 28/2017 w sprawie wypadków przy pracy, wypadków traktowanych na równi z wypadkami przy pracy oraz wypadków w drodze do pracy i z pracy,
- Zarządzenie nr 31/2017 w sprawie przydziału odzieży roboczej i ochronnej, środków ochrony indywidualnej i środków higieny osobistej.
- Zarządzenie nr 36/2017 w sprawie powołania Komisji Bezpieczeństwa i Higieny Pracy w PAK Górnictwo sp. z o.o.,
- Zarządzenie nr 38/2017 w sprawie przyjęcia do stosowania Instrukcji Nadzoru nad pomiarami czynników w środowisku pracy PAK Górnictwo sp. z o.o.,
- Zarządzenie nr 43/2017 w sprawie zasad wydawania posiłków profilaktycznych i napojów,

- Zarządzenie nr 27/2017 w sprawie zakazu palenia wyrobów tytoniowych, palenia nowatorskich wyrobów tytoniowych oraz papierosów elektronicznych na terenie pomieszczeń oraz środków transportu użytkowanych przez PAK Górnictwo sp. z o.o.,
- Zarządzenie nr 52/2017 w sprawie szczegółowych zasad szkolenia w dziedzinie BHP,
- Zarządzenie nr 39/2017 w sprawie zasad przydziału pracownikom PAK Górnictwo sp. z o.o. odzieży roboczej i ochronnej, środków ochrony indywidualnej i środków higieny osobistej.

Powiązane ryzyka biznesowe

Wśród ryzyk powiązanych z kwestiami pracowniczymi wyróżnić należy kilka kategorii. We wszystkich obszarach funkcjonowania Grupy ZE PAK SA konieczne jest zagwarantowanie zatrudnienia na odpowiednim poziomie, poprzez pozycjonowanie spółek Grupy ZE PAK SA, jako atrakcyjnych pracodawców w regionie. Atrakcyjny poziom wynagrodzeń na tle tych oferowanych przez innych lokalnych pracodawców, pozwalał dotychczas z jednej strony pozyskiwać nowe osoby, z drugiej wiązać ich z firmą, zapobiegając odpływowi wykwalifikowanych pracowników. Jednocześnie jednak toczący się przez wiele lat proces restrukturyzacji, sprawiał, że większość wakatów była zapełniana w oparciu o rekrutację wewnętrzną (w ramach przesunięć między działami i spółkami). Rozwiązanie takie ma jednak pewne wady, tj. brak istotnego dopływu młodych pracowników z zewnątrz. Koncentrowanie się w procesie rekrutacji na osobach już zatrudnionych w spółkach Grupy ZE PAK SA, sprawia, że średnia wieku zatrudnionych rośnie. Starzenie się załogi będzie z kolei przekładać się na wzrost liczby osób przechodzących na emeryturę. Przeciągające się spory zbiorowe mogą w konsekwencji przekładać się na niepokoje społeczne i zaostrzone relacje ze związkami zawodowymi, co stanowi kolejny czynnik ryzyka.

Kolejnym wymiarem ryzyka powiązanego z pracownikami jest ryzyko w aspekcie BHP. Jest ono silnie uzależnione od zagrożeń na konkretnym stanowisku pracy, a wszystkie działania w obszarze zarządzania BHP koncentrują się właśnie na eliminacji lub ograniczeniu zagrożeń oraz na minimalizacji skutków wypadków, jeśli do takich dojdzie.

Kluczowe wskaźniki

- a. Struktura stanu zatrudnienia na koniec roku według typu umowy (w osobach na koniec kolejnych okresów)

	2017			2016		
	kobiety	mężczyźni	łącznie	kobiety	mężczyźni	łącznie
<i>Według typu umowy</i>						
Umowa o pracę na czas nieokreślony	495	4640	5135	545	5087	5632
Umowa o pracę na czas określony	25	472	497	46	505	551
Umowa o pracę na okres próbny	0	15	15	1	13	14
Umowa cywilno-prawna	12	117	129	13	135	148

- b. Struktura stanu zatrudnienia na koniec roku według stanowiska, wykształcenia i wieku (w osobach na koniec kolejnych okresów). Struktura nie obejmuje osób zatrudnionych na podstawie umowy cywilno-prawnej

	2017			2016		
	kobiety	mężczyźni	łącznie	kobiety	mężczyźni	łącznie
<i>Według typu stanowiska</i>						
Stanowiska kierownicze	53	244	297	63	287	350
Stanowiska nie kierownicze	467	4 883	5 350	529	5 319	5 848
<i>Według wykształcenia</i>						
Wyższe (licencjackie, magisterskie, podyplomowe, w stopniu doktora, profesora)	298	1 129	1 427	328	1 203	1 531
Średnie (liceum, technikum, pomaturalne, policealne)	186	1 919	2 105	216	2 180	2 396
Zawodowe (zasadnicze, nauka)	26	1 756	1 782	36	1 897	1 933

GRUPA KAPITAŁOWA ZESPOŁU ELEKTROWNI PĄTNÓW – ADAMÓW – KONIN SA
SPRAWOZDANIE ZARZĄDU Z DZIAŁALNOŚCI GRUPY KAPITAŁOWEJ W 2017 ROKU

zawodu)						
Podstawowe (podstawowe, gimnazjalne)	10	323	333	12	326	338
<i>Według wieku</i>						
Do 30 lat	31	521	552	46	653	699
Od 31 do 40 lat	73	851	924	97	908	1 005
Od 41 do 50 lat	146	2 242	2 388	151	2 483	2 634
Powyżej 50 lat	270	1 513	1 783	298	1 562	1 860
Ogółem	520	5 127	5 647	592	5 606	6 198

c. Osoby nowozatrudnione w ciągu roku (w osobach w danym okresie)

	2017			2016		
	kobiety	mężczyźni	łącznie	kobiety	mężczyźni	łącznie
Do 30 lat	1	36	37	11	101	112
Od 31 do 40 lat	2	32	34	5	49	54
Od 41 do 50 lat	2	38	40	9	50	59
Powyżej 50 lat	5	9	14	2	29	31
Ogółem	10	115	125	27	229	256

d. Odejścia z pracy w ciągu roku (w osobach w danym okresie)

	2017			2016		
	kobiety	mężczyźni	łącznie	kobiety	mężczyźni	łącznie
Do 30 lat	3	73	76	6	124	130
Od 31 do 40 lat	7	80	87	7	135	142
Od 41 do 50 lat	6	145	151	7	205	212
Powyżej 50 lat	40	154	194	27	260	287
Ogółem	56	452	508	47	724	771

e. Różnorodność w organach Spółki (w osobach na koniec kolejnych okresów)

<i>Liczebność</i>	2017	2016
<i>Zarząd ZE PAK SA:</i>		
– Ogółem	4	5
– Kobiety	2	2
– Mężczyźni	2	3
<i>Rada Nadzorcza ZE PAK SA:</i>		
– Ogółem	8	7
– Kobiety	0	0
– Mężczyźni	8	7

f. Wypadki przy pracy

	2017	2016
Ogólna liczba wypadków (poszkodowanych), w tym:	62	54

– lekkich	62	53
– ciężkich	-	-
– śmiertelnych	-	1
Ilość dni straconych	4 573	3 321
Wskaźnik częstości poszkodowanych w wypadkach ogółem (na 1000 ubezpieczonych)	9,6	7,5
Wskaźnik częstości poszkodowanych w wypadkach ciężkich i śmiertelnych (na 1000 ubezpieczonych)	-	0,138

- g. Liczba pracowników narażonych na czynniki szkodliwe dla zdrowia oraz czynniki związane z uciążliwością pracy (w osobach na koniec kolejnych okresów)

	2017	2016
Hałas	286	286
Pył	67	106
Niedostateczne oświetlenie	324	350
Wydatek energetyczny	1 358	1 097
Uciążliwość pracy – praca w porze nocnej	3 387	3 057

11.4. Kwestie środowiskowe

Podejście zarządcze

Podobnie jak w przypadku innych obszarów zręby polityki i podejścia zarządczego Grupy ZE PAK SA do kwestii środowiskowych zdefiniowano w przyjętej w 2017 roku Strategii społecznej odpowiedzialności Grupy Kapitałowej ZE PAK SA na lata 2017-2020. Równocześnie należy pamiętać o obowiązujących certyfikowanych systemach zarządzania obejmujących swoim zakresem kwestie środowiskowe, które obejmują:

- proces produkcji energii elektrycznej i ciepłej wraz ze wszystkimi procesami pomocniczymi, zidentyfikowanymi aspektami środowiskowymi, zagrożeniami oraz wymaganiami prawnymi i innymi (ZE PAK SA),
- prace w zakresie instalacji, remontów i serwisu urządzeń dla energetyki i przemysłu, usługi budowlane dla przemysłu, zarządzanie inwestycjami w energetyce i przemyśle, a także modernizacje i utrzymanie ruchu układów elektrycznych i automatyki w energetyce (Przedsiębiorstwa Remontowego PAK SERWIS sp. z o.o.)

i zawierają w sobie polityki środowiskowe wybranych spółek, za którymi idą konkretne procedury, które są poddawane cyklicznym przeglądom i są optymalizowane. Ich celem, tak jak celem Strategii społecznej odpowiedzialności Grupy Kapitałowej ZE PAK SA na lata 2017-2020, jest zapewnienie stabilnego i bezpiecznego dla otoczenia procesu wydobycia węgla brunatnego, produkcji energii i przeprowadzania prac serwisowych i modernizacyjnych.

Równocześnie, wybrane aspekty zarządcze, wpisujące się w szerszy zakres zarządzania środowiskowego regulowane są przez wewnętrzne regulaminy i zarządzenia. Często odzwierciedlają one nie tylko obowiązujące w kraju przepisy prawa, ale również konkretne decyzje administracyjne i pozwolenia, czy raporty oddziaływania na środowisko odnoszące się do konkretnego przedsięwzięcia, obiektu lub instalacji. Te ostatnie, czyli raporty oddziaływania na środowisko, a dokładnie zawarty w nich opis przewidywanych działań planowanego przedsięwzięcia na środowisko, stanowi sam w sobie obowiązujący punkt odniesienia dla zarządzających poszczególnymi obiektami i instalacjami. Podejście takie jest niezmiernie ważne. Należy sobie, bowiem uświadomić, że nie uniwersalne systemy zarządzania, a właśnie raporty oddziaływania na środowisko, z jednej strony odnoszą się do specyfiki warunków danej inwestycji, z drugiej, w przeciwieństwie do wielu innych rozwiązań proceduralnych, powstają w drodze dialogu i otwartych konsultacji z otoczeniem. Dlatego też rozwiązania minimalizujące oddziaływanie na otoczenie przyrodnicze, wypracowywane są przy udziale interesariuszy (władze samorządowe, administracja, lokalna społeczność, organizacje ekologiczne). Uwzględniają też unikalną specyfikę każdego miejsca, co jest istotne przykładowo w przypadku odkrywek, ponieważ nawet jeśli położone są blisko siebie, to panujące na danym terenie warunki (np. geologiczne, hydrologiczne, położenie siedzib ludzkich) będą, co najwyżej podobne, ale nie identyczne. Dlatego też podejście do zarządzania środowiskowego i do ograniczania negatywnego wpływu na otoczenie przyrodnicze, też może być, co najwyżej podobne, ale nie identyczne.

Punktem wyjścia do polityki i opartych na niej procedurach jest charakter oddziaływania prowadzonej działalności gospodarczej na środowisko naturalne. Z nim wiążą się właśnie określone ryzyka, na które odpowiadają konkretne i wciąż doskonalone procedury i rozwiązania technologiczne. Definiując pokrótce charakter oddziaływania na środowisko, należy podzielić je na wpływ związany z działalnością wydobywczą (wydobycie węgla brunatnego) oraz wytwarzaniem energii. W przypadku kopalń odkrywkowych, podstawowymi aspektami wpływu na środowisko naturalne są:

- oddziaływanie na powierzchnię terenu - odkrywkowe pozyskiwanie kopalin polega na przekształceniu powierzchni terenu; w miejsce pierwotnie użytkowanych gruntów powstają przestrzenne formy terenowe (wzrostki, zwalowiska) oraz infrastruktura im towarzysząca (taśmociągi, drogi transportu, zaplecze),
- oddziaływanie na wody powierzchniowe (m.in. zmniejszenie przepływu w ciekach znajdujących się pod wpływem oddziaływania kopalni oraz zwiększenie przepływu w ciekach na skutek zrzucania do nich wód pochodzących z drenażu podziemnego i powierzchniowego odkrywki),
- oddziaływanie na wody podziemne (powstawanie tzw. leja depresyjnego na skutek odwadniania kopalni odkrywkowych),
- emisja hałasu (maszyny podstawowe związane z eksploatacją nadkładu i jego zwałowaniem, maszyny podstawowe urabiające węgiel, przenośniki węglowe i nadkładowe, transport samochodowy),
- oddziaływanie obiektów kopalni na powietrze atmosferyczne
 - niezorganizowana emisja pyłów: technologiczna (mechaniczna), tj. związana z mechanicznym urabianiem oraz transportem surowca taśmociągami; klimatologiczna, tj. związana z erozją wietrzną pozbawionych roślinności terenów;
 - emisje zorganizowane zanieczyszczeń do powietrza z kotłowni zapewniającej ciepło dla zaplecza socjalnego kopalni),
- wpływ na tereny cenne przyrodniczo (w przypadku, gdy teren cenny przyrodniczo znajduje się w strefie oddziaływania),
- zagrożenia związane z polami elektromagnetycznymi.

W przypadku produkcji energii w elektrowniach konwencjonalnych opalanych węglem należy wyróżnić m.in. następujące aspekty wpływu na środowisko:

- emisje związków towarzyszących spalaniu węgla np. CO₂, SO₂, NO_x,
- emisje pyłów,
- generowanie hałasu (np. na skutek pracy turbin bloków energetycznych),
- generowanie odpadów (w procesie spalania węgla brunatnego i oczyszczania spalin),
- możliwe wycieki oleju, mazutu, kwasów, skutkujące lokalnymi skażeniami środowiska gruntowo-wodnego,
- podgrzanie wód powierzchniowych, jezior (na skutek użycia wód powierzchniowych jezior w procesie chłodzenia),
- wycieki pulpy popiołowej lub wody nadosadowej do środowiska gruntowo-wodnego,
- emisja ścieków przemysłowych,
- emisja pól elektromagnetycznych,
- zagrożenie terrorystyczne, mogące skutkować skażeniem środowiska naturalnego.

W obszarze wydobywania, większość kluczowych działań mających na celu zapobieganie, ograniczanie lub kompensację przyrodniczą negatywnych oddziaływań na środowisko planowana jest wstępnie już na etapie analiz środowiskowych i tworzenia raportu oddziaływania na środowisko. Obok rozwiązań technicznych i inżynierskich (odpowiednie kształtowanie zwalowiska, planowanie rozwiązań pozwalających minimalizować skutki zakłócenia stosunków wodnych na skutek odwadniania odkrywki, itp.) ściśle określone są normy oddziaływania w poszczególnych aspektach środowiskowych oraz prowadzony jest monitoring przyrodniczy w całym wieloletnim cyklu życia kopalni odkrywkowej oraz monitoring poziomu wód w studniach, ciekach i zbiornikach wodnych, ilości i jakości wód odprowadzanych do odbiorników (wód i do ziemi), zasięgu leja depresji, emisji pyłów, poziom hałasu, itp.

Od strony proceduralnej dość podobnie wygląda sytuacja w obszarze wytwórczym. Istniejące, pracujące od wielu już lat instalacje wytwórcze, były modernizowane i wyposażone w rozwiązania technologiczne związane przede wszystkim z dostosowaniem ich do zaostrzających się norm środowiskowych. Dzięki modernizacji w ostatnich latach dwóch bloków w elektrowni Pątnów i wcześniejszej budowie bloku w elektrowni Pątnów II, z jednej strony wzrosła w tych elektrowniach sprawność wytwarzania (a tym samym efektywność wykorzystania paliwa) a z drugiej zmniejszyła się emisyjność, m.in. masa CO₂ przypadająca na jednostkę produkowanej energii elektrycznej. Podejście takie pozwoliło również radykalnie ograniczyć emisję do atmosfery szkodliwych tlenków azotu i siarki oraz pyłów. Wraz z początkiem 2018 roku pracę zakończyła elektrownia Adamów, która korzystała dotychczas z derogacji 17 500 h w obszarze Dyrektywy środowiskowej IED, tj. w okresie derogacji obowiązywały ją wielkości dopuszczalnej emisji zanieczyszczeń do powietrza, które zostały określone w Pozwoleniu zintegrowanym, jako obowiązujące w dniu 31

grudnia 2015 roku. W praktyce powinno się to przełożyć, na spadek przeciętnego poziomu emisji na jednostkę produkowanej przez Grupę energii elektrycznej. Podobnie jak w przypadku obszaru wydobywania kluczowe parametry oddziaływania na środowisko podczas produkcji energii elektrycznej są monitorowane, często w trybie ciągłym. Podobnie sprawdzane są przypadki zgłoszeń o potencjalnych nieprawidłowościach.

Obszar wydobywania

W minionym roku w kopalniach odkrywkowych zarządzanych przez PAK KWB Adamów SA i PAK KWB Konin SA prowadzono:

- monitoring ilościowy i jakościowy wód podziemnych i powierzchniowych,
- monitoring przyrodniczy, ze szczególnym uwzględnieniem obszarów cennych przyrodniczo,
- rekultywację techniczną i biologiczną,
- inwestycje, przede wszystkim związane z budowlami hydrotechnicznymi, zgodnie z uzyskanymi decyzjami administracyjnymi.

W przypadku PAK KWB Adamów SA w 2017 roku wykonano m.in. monitoring wód podziemnych (w sieci piezometrów, studniach gospodarskich i odwodnieniowych), monitoring wód powierzchniowych (badania przepływów w korytach rzek w obszarze oddziaływania) oraz monitoring roślinności w międzywale rzeki Warty (określając wpływ odkrywki Koźmin na zmienność warunków wodnych i szaty roślinnej obszaru „Natura 2000”), w ramach kompensacji przyrodniczej wykoszono obszar „wyspy” w widłach rzek Warty i Neru. Z kolei w PAK KWB Konin SA wykonano m.in. monitoring ptaków, monitoring siedlisk przyrodniczych i gatunków roślin w rejonie odkrywki Tomisławice, monitoring wpływu odkrywki Drzewce na ptaki wodno-błotne będące przedmiotem obszaru specjalnej ochrony ptaków Doliny Środkowej Warty. Wykonano monitoring środowiska wodnego rejonu odkrywek PAK KWB Konin SA dla odkrywki Tomisławice, Józwin, Drzewca oraz odkrywek gdzie zakończono już eksploatację tj.: Kazimierz i Lubstów. W minionym roku, w ramach kompensacji przyrodniczej i dbałości o stwarzanie jak najbardziej przyjaznych warunków zamontowano m.in. 15 sztucznych platform pływających dla rybitwy czarnej na starorzeczu w Dolinie Środkowej Warty (odkrywka Drzewce).

Na terenach gdzie zakończono już eksploatację złóż wykonywana jest rekultywacja techniczna i rekultywacja biologiczna w kierunkach: wodnym, leśnym, rolnym, rekreacyjnym i innym. Przykładowo w 2017 roku przeprowadzono rekultywację techniczną na 223 ha, rekultywację biologiczną na 750 ha. W ramach rekultywacji biologicznej nasadzono ponad 373,5 tysiąca drzew i krzewów. W PAK KWB Adamów SA między innymi zakończono prace przy skarpowaniu zbiornika Głowy i rekultywację techniczną terenów przyległych do zbiornika. W PAK KWB Konin SA między innymi uzyskano decyzję o zakończeniu rekultywacji w kierunku wodnym części zbiornika Lubstów na terenach byłej odkrywki Lubstów o powierzchni 33 ha i zgłoszono do odbioru zalaną część zbiornika wodnego Kleczew w wyrobisku odkrywki Kazimierz Północ o powierzchni 177 ha.

Kopalnie były również przedmiotem kontroli ze strony Wojewódzkiego Inspektoratu Ochrony Środowiska (kontrola przestrzegania przepisów ochrony środowiska dotycząca odkrywki Adamów i odkrywki Tomisławice), Regionalnego Zarządu Gospodarki Wodnej w Poznaniu (kontrola systemu odwodnienia odkrywki Tomisławice), Okręgowego Urzędu Górniczego w Poznaniu (kontrola przepływów rzeki Noteć, kontrola wykonania rekultywacji) oraz Starostwa Powiatowego w Koninie i w Turku (kontrola wykonania obowiązku rekultywacji). Organy kontrolne nie stwierdziły uchybień, w związku z czym nie wydano zarządzeń pokontrolnych i nie wymierzono kar pieniężnych.

Obszar wytwarzania

W obszarze wytwarzania działania w 2017 roku koncentrowały się tradycyjnie na aspektach związanych z ochroną powietrza (emisje, immisje), gospodarką wodną i ściekową (monitoring jezior, zagospodarowanie ścieków, gospodarowanie wodą podziemną), gospodarką odpadową, emisją hałasu do środowiska.

Ochrona powietrza: emisje i immisje

W ciągu roku monitorowano wielkości emisji zanieczyszczeń w poszczególnych elektrowniach pod kątem dotrzymania obowiązujących standardów emisyjnych. Prowadzono nadzór nad poprawnością działania systemów pomiarów ciągłych, koordynowano funkcjonowanie procedur (QAL3 – procedury zapewnienia jakości podczas eksploatacji systemów monitorowania emisji spalin w ZE PAK SA zgodnej z PN-EN 14181). Monitorowano, rozliczano i raportowano limity emisji poszczególnych zanieczyszczeń takich jak SO₂, NO_x i pyłu dla elektrowni Pątnów I i elektrowni Konin objętych derogacją PPK (Przejsiowy Plan Krajowy). Monitorowano warunki pracy elektrowni Adamów w ramach derogacji naturalnej tj. „17 500 h”. Prowadzono nadzór nad poprawnością działania urządzeń ochronnych redukujących emisję zanieczyszczeń do powietrza. Koordynowano proces produkcji w aspekcie dotrzymania standardów i limitów emisji zanieczyszczeń do powietrza (optymalizacja procesu spalania w elektrowni Pątnów II). Realizowano zadania w ZE PAK SA w ramach PRTR (Krajowy Rejestr Uwalniania i Transferu

Zanieczyszczeń) poprzez pomiary i raportowanie zanieczyszczeń oraz uiszczanie opłat. Wykonywano zobowiązania finansowe za emisję zanieczyszczeń do powietrza w ramach prowadzonej działalności, tj. opłat środowiskowych i opłat karnych oraz w zakresie raportowania emisji zanieczyszczeń do powietrza.

Ze względu na wpływ emisji na najbliższe otoczenie prowadzony jest również monitoring czystości powietrza atmosferycznego w rejonie oddziaływania elektrowni Grupy. W 2017 roku, nie stwierdzono istotnych różnic pomiędzy poziomami badanych substancji, a tymi mierzonymi przez stacje Wojewódzkiego Inspektoratu Ochrony Środowiska na terenie Wielkopolski. W 2017 roku zmodernizowano system gromadzenia danych pomiarowych monitoringu powietrza, dostosowując go do obecnych standardów.

Monitoring jezior

Działalność antropogeniczna przyczyniła się do powstania ekosystemu wodnego charakterystycznego tylko dla podgrzanych jezior konińskich (Gosławskie, Pątnowskie, Ślesińskie, Licheńskie, Wąsowsko - Mikorzyńskie). Jednakże konińskie elektrownie nie traktują jezior tylko, jako dostępnego źródła poboru wód do chłodzenia oraz odbiornika wód podgrzanych, ale podejmują działania w celu poprawy ich czystości i w związku z tym prowadzą ciągły monitoring.

Obieg chłodzący elektrowni Pątnów I, Pątnów II i Konin pracuje w zmieniających się w ciągu roku warunkach. Zmienne są następujące parametry:

- ilości wody krążącej w obiegu,
- temperatura wody zrzutowej,
- poziomy wody w jeziorach,
- wykorzystanie jezior do chłodzenia (obieg tylko „bliski” lub obieg „daleki”).

Wszystkie wymienione powyżej parametry objęte są stałym monitoringiem. Systematyczna kontrola warunków termicznych w jeziorach i w kanałach obiegu chłodzenia elektrowni Pątnów I i Pątnów II, oraz elektrowni Konin jest prowadzona przez ZE PAK SA na zasadach określonych w pozwoleniu zintegrowanym. Kontrola ta obejmuje:

- pomiary temperatury wody powierzchniowej w 24 punktach ważnych z punktu widzenia ochrony jezior oraz eksploatacji obiegu chłodzenia; pomiary prowadzi się co najmniej raz w miesiącu (w okresie chłodnym) oraz znacznie częściej (nawet codziennie) w okresie letnim (w zależności od wysokości temperatury powietrza),
- ciągły, automatyczny pomiar temperatury wody na ujęciach z jezior Pątnowskiego i Gosławskiego,
- ciągły, automatyczny pomiar temperatury wody na zrzutach z elektrowni.

Na wszystkich obiektach układu chłodzenia założona jest sieć reperów kontrolno-pomiarowych. Pomiary stanów i przepływów wody prowadzone są w celu kontrolowania prawidłowego funkcjonowania całego obiegu chłodzącego. Służą temu m.in. łąty wodowskazowe, zamontowane na kanałach poboru i zrzutu wody oraz na jeziorach. Wahania poziomu wody w jeziorach uzależnione są od szeregu czynników, głównie o naturalnym charakterze. Z kolei możliwość wykorzystywania wody do chłodzenia pracujących bloków uzależniona jest od jej ilości i temperatury. We wszystkich jeziorach i kanałach wchodzących w skład obiegu chłodzącego wykonywany jest też jeden raz na miesiąc monitoring fizyko-chemiczny wody.

Zagospodarowanie ścieków

Powstające w elektrowniach ścieki, oczyszczane są w zakładowych oczyszczalniach i po uzyskaniu parametrów zgodnych z obowiązującymi przepisami, odprowadzane do odbiorników. Jednakże od wielu lat, elektrownie w celu zapobieżenia zanieczyszczeniu wody w jeziorach, podejmują działania, zmierzające do wykorzystania ścieków w układach wewnętrznych. Tak więc, ścieki z instalacji oczyszczania spalin, ścieki zaolejone z mycia podłóg przemysłowych, ścieki z płukania filtrów ze stacji uzdatniania wody pitnej, używane są do produkcji pulpy popiołowo-żużlowej, dzięki czemu nie ma potrzeby wykorzystywania w tym celu wody z jezior, jako medium do transportu. Dodatkowo, nie zanieczyszcza się jezior substancjami chemicznymi. W 2017 roku dokonano zmian modernizacyjnych, dotyczących zagospodarowania ścieków ze stacji demineralizacji wody elektrowni Pątnów II w instalacji odsiarczania spalin. Ścieki skierowano zarówno do uzupełniania wody procesowej w absorberach jak i do zbiorników przygotowania sorbentu (mleczka wapiennego). Jakość ścieków (ich skład fizykochemiczny) nie ma negatywnego wpływu ani na procesy zachodzące w absorberach, ani na jakość sorbentu, doskonale zastępując wodę z Jeziora Gosławskiego. Zagospodarowanie ścieków w dwóch niezależnych kierunkach daje możliwość ciągłego i całościowego ich odbioru. Opisanie rozwiązanie pozwoliło na zmniejszenie poboru wody powierzchniowej z Jeziora Gosławskiego oraz brak odprowadzania ścieków przemysłowych do środowiska. Przynosi to zarówno oszczędności finansowe, jak i środowiskowe.

Ekonomiczne gospodarowanie wodą podziemną

Technologie wykorzystywane w czasach budowy elektrowni Grupy pozwalały na wykorzystywanie wody głębinowej do celów technologicznych. W oparciu o taką technologię, długie lata funkcjonowała stacja produkcji wody zdemineralizowanej w elektrowni Pątnów I. Zakład pobierał ogromne ilości wody podziemnej w celu wyprodukowania

z niej wody zdemineralizowanej, niezbędnej do wytwarzania energii elektrycznej. Obecne przepisy środowiskowe nakazują zaprzestanie tego rodzaju praktyk celem nieobniżania poziomu wodonośnego. W związku z powyższym, elektrownia Pątnów I podjęła się doprowadzenia i wykorzystania wody zdemineralizowanej wyprodukowanej w nowoczesnej, opartej o technologię membranową stacji uzdatniania. Stacja ta jest zasilana wodą powierzchniową z Jeziora Gosławskiego. Przyczyniło się to do znacznych oszczędności w poborach wody podziemnej. Ścieki ze wspomnianej stacji nie trafiają do środowiska, ale są wykorzystane w układzie wewnętrznym.

Odpady

W ZE PAK SA główny strumień wytwarzanych odpadów stanowią odpady paleniskowe (popioły) i odpady stałe z wapniowych metod odsiarczania gazów odlotowych (gips). Wytwarzane odpady w pierwszej kolejności zagospodarowywane są przez firmy zewnętrzne w ramach odzysku odpadów. Na bazie wytwarzanych popiołów lotnych tworzone są głównie mieszanki do podbudów drogowych i spoiwa drogowe. Natomiast odpady z odsiarczania spalin kierowane są głównie do produkcji wyrobów gipsowych, płyt kartonowo – gipsowych i do cementowni. W roku 2017 sprzedano ponad 325,5 tysiąca ton odpadów paleniskowych i 268 tysięcy ton odpadów z wapniowych metod odsiarczania gazów odlotowych. Pozostałe ilości wytwarzanych odpadów kierowane są na składowiska odpadów należące do Spółki. Wytwarzane w ZE PAK SA odpady paleniskowe i odpady z odsiarczania spalin spełniają wymagania ochrony środowiska oraz nie zagrażają życiu i zdrowiu ludzi, co zostało potwierdzone badaniami w zakresie właściwości fizykochemicznych, toksykologicznych i ekotoksykologicznych, wykonanymi na potrzeby rejestracji substancji zgodnie z wymogami rozporządzenia REACH.

Na składowiskach odpadów zarządzanych przez ZE PAK SA w 2017 roku prowadzony był monitoring jakości wód podziemnych i powierzchniowych oraz wody nadosadowej, z częstotliwością określoną w pozwoleniach zintegrowanych i instrukcjach prowadzenia składowisk odpadów tzn. raz na kwartał. Aktualnie ZE PAK SA posiada 4 składowiska odpadów i na wszystkich w 2017 roku prowadzona była eksploatacja tzn. na:

- składowisku odpadów stałych odkrywka Pątnów (składowisko odpadów obojętnych),
- składowisku odpadów paleniskowych odkrywka Zachodnia wraz z odparownikiem tzw. odkrywka Wschodnią i składowiskiem odpadów stałych (składowisko odpadów innych niż niebezpieczne i obojętne),
- północnym składowisku odpadów paleniskowych odkrywka Pątnów (składowisko odpadów innych niż niebezpieczne i obojętne),
- składowisku odpadów paleniskowych - odkrywka Gosławice wraz z odparownikiem Linowiec (składowisko odpadów innych niż niebezpieczne i obojętne).

Monitoring prowadzono w sieci monitoringu podstawowego i uzupełniającego. Monitoring jakości wód podziemnych wykonywany jest w sieci otworów piezometrycznych zlokalizowanych w sąsiedztwie składowisk odpadów. W ciągu ostatnich 3 lat dla wszystkich składowisk odpadów zostały opracowane nowe dokumentacje hydrogeologiczne określające panujące warunki hydrogeologiczne wokół składowisk wraz z zaleceniami prowadzenia monitoringu wód podziemnych. Dla niektórych obiektów konieczne było wykonanie nowych otworów, likwidacja starych, co wymagało zmian w istniejących pozwoleniach i instrukcjach prowadzenia składowisk odpadów. W 2017 roku zakończono ten proces i obecnie monitoring prowadzony jest już w uaktualnionej sieci monitoringu. Jakość badanych wód podziemnych w piezometriach i studniach głębinowych w 2017 roku wahała się w klasach od I do V. Wody nadosadowe występujące na składowiskach (służące do hydrotransportu odpadów paleniskowych) charakteryzowały się wysoką mineralizacją, wysoką przewodnością elektrolityczną, wysokim odczynem pH i twardością całkowitą. Poza tym w ramach prowadzonego monitoringu składowisk odpadów dokonuje się również corocznej oceny stateczności skarp i wielkości osiadania. Większość monitorowanych skarp badanych w 2017 roku okazała się stabilna.

ZE PAK SA prowadzi również na bieżąco rekultywację nieeksploatowanych części składowisk odpadów. W 2017 roku kontynuowano rekultywację zamkniętej części składowiska odpadów paleniskowych odkrywki Gosławice. Łączna powierzchnia, na której w minionym roku prowadzone były prace rekultywacyjne wyniosła ponad 30,8 ha.

W ramach ochrony powierzchni ziemi prowadzono również badania gleby i ziemi. W 2017 roku pobrano próbki z różnych przedziałów głębokości i oznaczono zawartość metali ciężkich i ropopochodnych na terenie elektrowni Pątnów I. Miejsca poboru próbek wytypowano w lokalizacjach gdzie występuje największe ryzyko zanieczyszczenia środowiska gruntowo-wodnego, czyli w pobliżu miejsc przechowywania i wykorzystywania substancji niebezpiecznych dla środowiska.

Hałas

W ramach obowiązku monitoringu hałasu emitowanego do środowiska nałożonego pozwoleniami zintegrowanymi dla instalacji spalania paliw ZE PAK SA oraz Elektrowni Pątnów II sp. z o.o. w 2017 roku wykonano pomiary hałasu z terenu elektrowni Konin oraz elektrowni Pątnów II. Z terenu elektrowni Adamów oraz elektrowni Pątnów I pomiarów hałasu nie wykonano, aktualne są pomiary z 2015 i 2016 roku.

Pomiary wykonane w minionym roku nie wykazały przekroczenia wartości dopuszczalnych poziomu hałasu w środowisku określonych pozwoleniem zintegrowanym dla elektrowni Konin oraz elektrowni Pątnów II zarówno w porze dziennej, jak i nocnej.

Kontrole

W 2017 roku Wojewódzki Inspektorat Ochrony Środowiska w Poznaniu, Delegatura w Koninie przeprowadził kontrole w elektrowni Pątnów I, elektrowni Pątnów II, elektrowni Konin.

- elektrownia Pątnów I – kontrola źródeł objętych Przejściowym Planem Krajowym na wniosek Głównego Inspektoratu Ochrony Środowiska („GIOŚ”).
- elektrownia Pątnów II – kontrola przestrzegania wymagań ochrony środowiska przez prowadzących instalacje wymagające uzyskania pozwolenia zintegrowanego.
- elektrownia Konin – kontrola źródeł objętych Przejściowym Planem Krajowym na wniosek GIOŚ.

W wyniku przeprowadzonych działań nie stwierdzono konieczności zarządzenia jakichkolwiek działań pokontrolnych.

Programy zapobiegania poważnym awariom przemysłowym

W 2017 roku przeprowadzono aktualizację programów zapobiegania poważnym awariom przemysłowym w zakresie rodzaju, ilości i rozmieszczenia substancji niebezpiecznych oraz opisu instalacji technologicznych w elektrowniach. Na podstawie wykonanej aktualizacji ilości substancji niebezpiecznych wyłącznie elektrownia Pątnów I kwalifikuje się obecnie do grupy zakładów zwiększonego ryzyka wystąpienia poważnej awarii przemysłowej.

Pozostałe

W PAK Górnictwo sp. z o.o. ze względu na realizowaną w minionym roku konsolidację działalności (w ramach jednej spółki) objętych wcześniej przez kilka podmiotów, większość dokumentów formalnych związanych z zarządzaniem, w tym zarządzaniem środowiskowym była opracowywana i przyjmowana w 2017 roku. Przyjęto m.in.:

- Zarządzenie nr 34/2017 Prezesa Zarządu – Dyrektora Naczelnego PAK Górnictwo sp. z o.o. w sprawie ustalenia wysokości opłat za korzystanie ze środowiska w PAK Górnictwo sp. z o.o.
- Zarządzenie nr 37/2017 Prezesa Zarządu – Dyrektora Naczelnego PAK Górnictwo sp. z o.o. w sprawie gospodarowania odpadami oraz związaną z nim Instrukcję postępowania i obrotu odpadami.

Kluczowe znaczenie mają też decyzje administracyjne, wydane w związku z przejściem funkcji innych podmiotów gospodarczych Grupy (m.in. na pobór wody, zbieranie i wytwarzanie odpadów). Kwestia poboru wody związana jest z przejściem działalności realizowanej wcześniej przez spółkę Aquakon sp. z o.o. i poborem wód podziemnych z utworów kredowych z dwóch studni głębinowych (produkcja wody mineralnej). Innym ważnym aspektem oddziaływania na środowisko jest zbieranie i wytwarzanie odpadów. Chodzi przede wszystkim o odpady wytwarzane w warsztatach serwisowo-naprawczych i serwisowo remontowych, hali regeneracji taśm przenośnikowych, hali napraw elektrowozów oraz w rozlewni wody.

Z kolei istotną z punktu widzenia skali generowanych przychodów spółkę PAK–Volt SA (obróć energią elektryczną; praca biurowa) należy uznać za nieistotną dla obrazu oddziaływania całości Grupy na otoczenie przyrodnicze.

Powiązane ryzyka biznesowe

Poszczególne aspekty oddziaływania na środowisko naturalne, o których mowa powyżej, rodzą określone zagrożenia dla biznesu, uszczuplając jednocześnie zasoby środowiskowe. Każdy z wyżej wymienionych aspektów może w określonych sytuacjach (np. awaria skutkująca skażeniem, czy ponadnormatywne emisje) powodować straty wizerunkowe, konflikty społeczne i utratę społecznego przyzwolenia na działanie, sankcje prawne, nałożenie kar lub inne decyzje, powodujące uszczuplenie zysków, czy w końcu konieczność poniesienia dodatkowych kosztów na ochronę środowiska. W konsekwencji oznaczać to może np. zachwianie stabilności produkcji (konieczność czasowego wyłączenia jakiejś części instalacji produkcyjnej), spadek przychodów (zmniejszenie produkcji) lub wzrost kosztów (np. konieczność usuwania skutków awarii, ale też konieczność ponoszenia dodatkowych opłat i kar związanych z emisją do środowiska, w tym emisją gazów cieplarnianych).

Dlatego też polityka i procedury przyjęte przez Grupę ZE PAK SA koncentrują się, tak jak przyjęto to w Strategii społecznej odpowiedzialności Grupy Kapitałowej ZE PAK SA na lata 2017-2020, na:

- zapewnieniu mechanizmów i procedur ograniczających do minimum zagrożenia wystąpienia anomalii i odstępstw, skutkujących ponadnormatywnym oddziaływaniem na otoczenie przyrodnicze w procesie wydobywczym lub wytwórczym,

- ograniczaniu do minimum emisji do atmosfery przez optymalne kształtowanie wykorzystania istniejących w Grupie ZE PAK SA mocy wytwórczych i zapewnienie ograniczenia do minimum ryzyka przekroczeń emisji zanieczyszczeń gazowych do atmosfery.

Kluczowe wskaźniki

W związku z faktem, że wraz z początkiem 2018 roku elektrownia Adamów zakończyła działalność, oprócz skumulowanych danych dla Grupy, prezentowane są również dane z wyłączeniem wpływu elektrowni Adamów (kolumny z zaznaczoną „*”). Z uwagi na fakt, że zakończenie działalności elektrowni Adamów nie wpływa znacząco na wskaźniki w innych obszarach opisywanych w niniejszym oświadczeniu jedynie w przypadku wskaźników związanych z emisją zastosowano to rozwiązanie w celach zachowania porównywalności w kolejnych okresach.

a. Emisja CO₂ (tysiące ton/TWh)

	2017	2017*	2016	2016*
Emisja CO ₂ w Grupie ZE PAK SA na jednostkę produkcji	1,16	1,12	1,11	1,06

*bez elektrowni Adamów

b. Emisja SO₂, NO_x i pyłów do atmosfery (tysiące ton/TWh)

	2017	2017*	2016	2016*
Emisja SO ₂ w Grupie ZE PAK SA na jednostkę produkcji	2,03	0,86	2,00	0,93
Emisja NO _x w Grupie ZE PAK SA na jednostkę produkcji	1,53	1,22	1,58	1,24
Emisja pyłów w Grupie ZE PAK SA na jednostkę produkcji	0,27	0,09	0,29	0,10

* bez elektrowni Adamów

c. Naruszenie norm środowiskowych (%)

Wyemitowana ilość wynikająca z przekroczenia norm w stosunku do całkowitej ilości emisji

	2017	2017*	2016	2016*
SO ₂	5,41	0,06	0,00	0,00
NO _x	0,00	0,00	0,00	0,00
Pyły	15,59	0,00	13,52	0,00

* bez elektrowni Adamów

d. Zestawienie wielkości obszarów, na których przeprowadzono rekultywację techniczną i prowadzona jest nadal rekultywacja biologiczna i obsiew oraz terenów, dla których uzyskano decyzję o prawidłowo zakończonej rekultywacji (hektary)

	2017	2016
Rekultywacja techniczna	223	220
Rekultywacja biologiczna (w toku)	750	651
Rekultywacja biologiczna (zakończona)	90	173

e. Udział gruntów, dla których uzyskano decyzje o zakończeniu rekultywacji do gruntów wyłączonych z produkcji rolnej i leśnej w kopalniach (%)

	2017	2016
	148	81

11.5. Kwestia poszanowania praw człowieka

Podejście zarządcze

Analizując kwestie związane z poszanowaniem praw człowieka należy wyróżnić dwa kluczowe aspekty związane z poszanowaniem prawa do zrzeszania się i strajku oraz szacunkiem dla niezbywalnych praw jednostki.

Jak już wspomniano wcześniej w spółkach Grupy spełniających ustawowe kryteria działają Rady Pracowników wybrane w oparciu o obowiązujące w tym zakresie przepisy. Działa też szereg organizacji związkowych funkcjonujących na podstawie ustawy o związkach zawodowych. Zarządy Spółek z Grupy w sprawach określonych w przepisach prawa informują i konsultują decyzje z przedstawicielami pracowników (Rada Pracowników, związki zawodowe). W ocenie zarządzających swoboda zrzeszania się w związkach zawodowych oraz prawa pokrewne są zapewnione.

W wymiarze odnoszącym się do jednostki i zapewnienia jej szacunku, co oznacza poszanowanie dla różnorodności i jednoczesny brak akceptacji dla jakichkolwiek form dyskryminacji, obok poszanowania i egzekwowania regulacji prawnych, które szacunek taki gwarantują (np. Kodeks pracy), w 2017 roku w ZE PAK SA⁹ został przyjęty Kodeks Etyki. Nie tylko gwarantuje on wyżej wymienione prawa jednostki, ale sam w sobie stanowi narzędzie, pozwalające na rozstrzygnięcie potencjalnych konfliktów. Zawiera mechanizm zarówno rozstrzygania wątpliwości, jak również zgłaszania podejrzeń o potencjalnych zachowaniach łamiących postanowienia Kodeksu Etyki. Warto wspomnieć, że Kodeks Etyki piętnuje również inne zachowania łamiące prawa człowieka, jak na przykład praca dzieci, praca przymusowa, czy praca niewolnicza.

Powiązane ryzyka biznesowe

Brak poszanowania dla praw człowieka, w tym wspomnianego prawa do zrzeszania się i strajku, oznaczałoby nie tylko naruszenie prawa krajowego (i w konsekwencji sankcje), ale mogłoby również prowadzić do niepotrzebnej eskalacji konfliktów na linii pracodawca-pracownicy. Mimo istniejących różnic zdań, objawiających się np. sporem zbiorowym, zarządzający Grupą ZE PAK SA, doceniają rolę związków zawodowych. Teoretyczne zaostrzenie sporów, przy jednoczesnym braku dialogu, może prowadzić do akcji strajkowych i zagrozić stabilności produkcji. Organizacje związkowe, jak i zarządzający, mimo sporów i różnej oceny sytuacji (np. w kategoriach podejścia krótko i długookresowego), są nastawione konstruktywnie i mają świadomość konsekwencji ekonomicznych ewentualnego zachwiania stabilności dostaw energii. Konsekwencje takie mogłyby dotyczyć nie tylko Grupy, ale również systemu energetycznego kraju.

Jeżeli chodzi o ryzyko nieposzanowania praw jednostki, to tego typu przypadki mogą nie tylko narazić Grupę ZE PAK na spory sądowe i konieczność wypłaty odszkodowań, ale są one przede wszystkim realnym zagrożeniem dla kultury organizacji, atmosfery pracy, a tym samym jej efektywności. Wiąże się też z ryzykiem utraty cennych pracowników, czy też, poprzez dyskryminację, niemożliwością pełnego wykorzystania ich potencjału (np. awans osób o niższych kompetencjach, przy jednoczesnym hamowaniu awansu osób dyskryminowanych).

Wszelkie przypadki nieposzanowania praw człowieka w Grupie ZE PAK SA oznaczają też wymierne ryzyko reputacyjne, co z kolei przy eskalacji tego typu zjawisk może wpływać na utratę społecznego przyzwolenia na działanie.

Kluczowe wskaźniki

	2017	2016
Liczba przypadków zgłoszeń o podejrzeniu zachowań nieetycznych w ramach mechanizmów przewidzianych kodeksem etyki dotyczących naruszenia praw jednostki	2	n/d
Współczynnik uzwiązkowienia	47,74%	47,92%
Liczba sporów, w których organizacje związkowe powołują się na przepisy ustawy o rozwiązywaniu sporów zbiorowych	3	1
Liczba dni pracy utraconych w związku z akcjami strajkowymi	0	0

⁹ Planowane jest zaimplementowanie analogicznych rozwiązań w kolejnych spółkach grupy kapitałowej.

11.6. Kwestie związane z przeciwdziałaniem korupcji

Podejście zarządcze

Jednym z celów przyjętej w 2017 roku Strategii społecznej odpowiedzialności Grupy Kapitałowej ZE PAK SA na lata 2017-2020 jest zapewnienie wysokiej jakości i wciąż doskonalonego systemu zarządzania, który w procesie podejmowania decyzji uwzględniałby ich społeczne i środowiskowe aspekty. Jednym z wymiarów takiego systemu zarządzania są rozwiązania związane z przeciwdziałaniem potencjalnej korupcji i innym nieakceptowalnym nieetycznym zjawiskom. Zagrożenie tego typu zjawiskami zależy m.in. od ekspozycji na ryzyko zachowań korupcyjnych (np. skala realizowanych inwestycji i zamówień), kultury organizacyjnej i wartości etycznych oraz skuteczności systemu kontroli.

Skala zawieranych kontraktów i podejmowanych inwestycji uzależniona jest od czynników innych niż zagrożenie zjawiskami korupcyjnymi. Jest z reguły konsekwencją przyjętej strategii rozwoju, dlatego z punktu widzenia zarządczego w zakresie przeciwdziałania korupcji, należy traktować ją, jako czynnik niezależny. Czym innym jest oczywiście sposób realizacji samych kontraktów, w tym np. sposób doboru, oceny i selekcji dostawców i podwykonawców. Jeżeli chodzi o ich dobór kwestie te regulowane są w Grupie ZE PAK SA w procedurach systemów zarządzania.

Czynnikiem wpływającym na stopień zagrożenia tego typu zjawiskami jest właściwa kultura organizacyjna, tj. kultura oparta o wartości etyczne oraz o takie rozwiązania instytucjonalne, które wyposażają pracowników w narzędzia umożliwiające m.in. określenie, jakie zachowania są uznawane w organizacji za właściwe, a jakie za niewłaściwe. Promowanie wartości etycznych pozwala na rozstrzygnięcie potencjalnych konfliktów interesów, rozstrzygnięcia wątpliwości w tym zakresie, jak również zgłaszanie podejrzeń o potencjalnych zachowaniach nieakceptowalnych, w tym noszących znamiona korupcji. Z tego też powodu, realizując postanowienia Strategii społecznej odpowiedzialności Grupy Kapitałowej ZE PAK SA na lata 2017-2020 Zarząd ZE PAK SA zdecydował się przyjąć w 2017 roku Kodeks Etyki.

Kolejnym aspektem, na który należy zwrócić uwagę analizując system przeciwdziałania zjawiskom korupcyjnym, jest system kontroli wewnętrznej. „Regulamin Audytu Wewnętrznego Zespołu Elektrowni Pątnów Adamów Konin SA” oraz „Regulamin kontroli wewnętrznej PAK KWB Konin SA” ustalają zasady organizacji i funkcjonowania audytu wewnętrznego, który zapewnia systematyczne oraz metodyczne podejście do oceny i doskonalenia skuteczności procesów zarządzania ryzykiem, kontroli i zarządzania organizacją. Obejmują one badanie i ocenę działań komórek organizacyjnych i spółek Grupy ZE PAK SA pod kątem: gospodarności, legalności, celowości, rzetelności oraz przejrzystości dokumentacji (procesów). Celem działań kontrolnych jest ujawnianie niewykorzystanych rezerw gospodarczych, wykrywanie nieprawidłowości i nadużyć w działalności jednostek organizacyjnych oraz ustalenie przyczyn i skutków stwierdzonych nieprawidłowości oraz osób za nie odpowiedzialnych, a także opracowanie wniosków i zaleceń pokontrolnych. Wśród nieprawidłowości i nadużyć znajdują się również wszelkie działania mogące nosić znamiona łapownictwa i korupcji.

System kontroli wewnętrznej obejmuje: samokontrolę prawidłowości wykonywania pracy, kontrolę funkcjonalną oraz kontrolę instytucjonalną (realizowaną właśnie przez komórkę audytu wewnętrznego). W ramach kontroli instytucjonalnej, jednostka kontroli wewnętrznej sprawdza działalność organizacji, jako całości, reagując na potrzeby zgłaszane przez Zarząd i Radę Nadzorczą zgodnie z regulaminem kontroli (m.in. dokonuje oceny koordynacji działań między stanowiskami pracy i jednostkami organizacyjnymi, oceny systemu tworzenia oraz obiegu dokumentacji i informacji itp.) z częstotliwością zależną od zidentyfikowanych obszarów ryzyka i poziomu istotności ryzyka, a także od roli kontroli w jego redukowaniu. W tym kontekście, czynności jednostki kontroli wewnętrznej są uzupełnieniem kontroli podstawowej i bieżącego nadzoru i mają na celu ujawnienie słabych stron bądź luk w organizacji i funkcjonowaniu systemu kontroli wewnętrznej. Kontrole mają charakter planowy (zgodnie z planem rocznym, zatwierdzonym przez Zarząd), doraźny (na polecenie Zarządu lub Rady Nadzorczej) oraz sprawdzający.

Obowiązujące w spółkach Grupy ZE PAK SA procedury zakupowe opisane w systemach zarządzania regulują również kwestie wyboru dostawców. W przypadku obszaru wytwarzania spółka ZE PAK SA wdrożyła Zintegrowany System Zarządzania, w ramach którego w Sektorze 5.3 „Wspomaganie realizacji wyrobu / usługi” obowiązują m.in. dwie procedury 5.3 – 01 „Ocena dostawców” oraz 5.3 – 02 „Identyfikacja i identyfikowalność”. Warunkiem podstawowym przy wyborze dostawców jest to, aby byli to dostawcy specjalistyczni, spełniający uzgodnione warunki techniczne i handlowe oraz gwarantujący 100% wiarygodności dostaw. Dodatkowo dostawcy, których wyroby decydują w sposób bezpośredni o jakości energii elektrycznej i ciepłej, podlegają kwalifikacji na podstawie bieżącej współpracy z dostawcami, kontroli dostaw i okresowej ich oceny między innymi poprzez ich audytowanie jak i również aktualizacje listy kwalifikowanych dostawców. System zarządzania wprowadza też „Arkusze oceny dostawcy”. Obok oczywistych czynników takich jak np. jakość dostaw, poziom i stałość cen oraz warunki płatności, bierze pod uwagę np. terminowość, czy posiadanie przez dostawców certyfikowanych systemów zarządzania.

ZE PAK SA dokonuje zakupów w obszarze wytwarzania energii elektrycznej. Sam proces zakupowy zdefiniowany został w ZE PAK SA przez Regulamin Wyboru Dostawców. Proces ten wspierany jest przez elektroniczną platformę zakupową, która eliminuje pewne zagrożenia, np. uniemożliwia zapoznanie się ze złożonymi już ofertami przed terminem. Tym samym eliminuje ryzyko, że nieuczciwy pracownik przekazałby informacje o ofertach konkurencyjnych dostawcy, który ofertę dopiero opracowuje. Warto zwrócić uwagę na fakt, że w procesie dokonywania zakupów wykorzystuje się opcję aukcji na platformie elektronicznej, która przeprowadzana w czasie rzeczywistym, ogranicza możliwość nieetycznego porozumienia się potencjalnym dostawcą. Co więcej, pracownicy do momentu zamknięcia aukcji nie mają możliwości obserwowania jej przebiegu, tj. ofert składanych przez poszczególnych oferentów. Mogą się z nimi zapoznać dopiero po zamknięciu procesu aukcyjnego.

Zakupy dla obszaru wydobywania dokonywane są przez PAK KWB Konin (w tym dla PAK Górnictwo Sp. z o.o.) oraz przez PAK Serwis dla obszaru serwisowania. Niemniej, choć każdy z obszarów dokonuje zakupów w oparciu o własne regulaminy, to są one do siebie zbliżone, jeśli chodzi o kształt samego procesu. Wykorzystują te same narzędzia, w tym tę samą elektroniczną platformę zakupową. W przybliżeniu procedura zakupów inicjowana jest przez komórkę merytoryczną, która zgłasza określoną potrzebę zakupową. Po uzyskaniu stosownych akceptacji uzasadniających przyszły zakup, powoływana jest komisja, która definiuje kryteria zakupowe¹⁰. Następnie komisja dokonuje oceny zebranych ofert i wskazuje rekomendowanego dostawcę. W dalszym kroku przeprowadzane są negocjacje. Finalnie zaakceptowana oferta kierowana jest do realizacji. Ważne z punktu widzenia transparentności procesu jest to, że informacje o planowanych zakupach (tj. zapytania ofertowe i przetargowe) publikowane są zarówno na elektronicznej platformie zakupowej oraz stronie internetowej, a same zakupy z reguły mają charakter przetargów nieograniczonych.

Jednocześnie wszystkie obszary, w tym również wspomniany obszar zakupów, podlegają kontroli pracowników audytu wewnętrznego, również pod kątem potencjalnego występowania zjawisk o charakterze korupcyjnym. Kontrole mogą mieć charakter kontroli planowych, jak również doraźnych. Pracownicy jednostki kontroli wewnętrznej mają dostęp do wszystkich informacji i sprawozdań niezbędnych do wykonania czynności kontrolnych w sposób rzetelny i obiektywny. Jednocześnie, audytorzy zobowiązani są do bieżącego informowania kierującego audytem o przebiegu audytu i trudnościach napotkanych w toku realizacji zadań kontrolnych. Ocena realizacji celu przeprowadzonej kontroli kierujący audytem prezentuje Zarządowi lub Radzie Nadzorczej. Kontrolujący są uprawnieni do: wstępu i wjazdu do wszystkich obiektów i pomieszczeń kontrolowanej jednostki; wglądu do wszelkich urządzeń rejestrujących i ewidencyjnych, a także planów, sprawozdań, protokołów i notatek służbowych, korespondencji służbowej oraz wszelkich innych dokumentów i materiałów związanych z działalnością kontrolowanej jednostki; okresowego asystowania przy wszelkich czynnościach związanych z działalnością kontrolowanej jednostki; żądania od kierownika i pozostałych pracowników kontrolowanej jednostki udzielania wyjaśnień oraz informacji (ustnych i pisemnych) związanych z przedmiotem kontroli; zwracania się z wnioskiem do kierownika kontrolowanej jednostki o przeprowadzenie we wskazanym terminie częściowej lub całkowitej inwentaryzacji określonych składników majątkowych oraz zlecenie dokonania odpowiednich obliczeń, sporządzenia wykazów, zestawień analitycznych, odpisów, kopii, wyciągów itp.; przyjmowania od pracowników i innych osób oświadczeń w sprawach związanych z działalnością kontrolowanej jednostki; ustalania stanów rzeczywistych w drodze pomiarów, szkiełoc sytuacyjnych oraz zdjęć fotograficznych i nagrań itp.; dokonywania niezbędnych czynności celem zabezpieczenia dowodów i mienia w przypadku stwierdzenia nieprawidłowości; występowania do zarządzającego audyt z wnioskiem o powołanie ekspertów i biegłych, w przypadku uzasadnionej potrzeby dokonania ekspertyzy; zwracania się do kierownika kontrolowanej jednostki o zapewnienie wszelkich środków niezbędnych do sprawnego przeprowadzenia kontroli oraz operatywnej realizacji wniosków wynikających z ustaleń kontroli; wykonywania czynności kontrolnych w czasie wybranym przez kontrolującego oraz rozszerzania tematyki kontroli w uzasadnionych przypadkach bez uzyskania dodatkowej zgody zarządzającego kontrolę. Kierownik kontrolowanej jednostki obowiązany jest zapewnić kontrolującemu odpowiednie warunki pracy oraz udzielić wszelkiej pomocy technicznej, niezbędnej do sprawnego przeprowadzenia kontroli.

W przypadku stwierdzenia w toku audytu okoliczności grożących niebezpieczeństwem dla zdrowia i życia ludzkiego, a także okoliczności skutkujących stratami w mieniu, z powodu niegospodarności, niedbalstwa bądź marnotrawstwa lub czynu mającego znamiona przestępstwa, kontrolujący występuje z pisemnym wnioskiem do kierownika kontrolowanej jednostki, który zobowiązany jest do natychmiastowego podjęcia stosownych działań eliminujących powyższe zjawiska. Kontrolujący niezwłocznie powiadamia zarządzającego audyt i zabezpiecza dokumenty oraz przedmioty stanowiące dowody niegospodarności, przestępstwa. Dalej osoba zarządzająca audyt po otrzymaniu opinii prawnej podejmuje decyzję o powiadomieniu organów ścigania.

Równoległe każdy zatrudniony w Grupie ZE PAK SA w przypadku, w którym podejrzewa, że jest świadkiem zachowań nieetycznych, w tym noszących znamiona korupcji, ma nie tylko możliwość, ale też obowiązek zgłoszenia informacji o tym z wykorzystaniem mechanizmów przewidzianych Kodeksem Etyki. Może w tym celu skontaktować

¹⁰ W przypadku obszaru wydobywania członkowie komisji wskazywani są już po zebraniu ofert.

się z przełożonym lub z osobą wskazaną przez Zarząd i pełniącą funkcję Rzecznika Etyki. Zgłoszenie takie jest analizowane, a pracownikowi, który przekazał informację, nawet jeśli się ona nie potwierdzi, ale została przekazana w dobrej wierze, nie mogą grozić żadne konsekwencje i będzie on chroniony przed wszelkimi działaniami odwetowymi.

Powiązane ryzyka biznesowe

Ryzyko zachowań korupcyjnych towarzyszy każdemu przedsiębiorstwu, a przypadki podejmowania decyzji przez skorumpowanych pracowników prowadzą m.in. do nieoptymalnych wyborów w procesach zakupowych, tak w rozumieniu zawyżenia ceny, jak również np. niewłaściwej jakości produktów lub usług, nieterminowej dostawy lub wykonania usług, czy też przyzwolenia skorumpowanego pracownika na inne, niewłaściwe zachowanie kontrahenta (np. łamanie przepisów, nierealizowanie napraw gwarancyjnych, itp.). Oczywiście korupcja i łapownictwo mogą przybierać szereg innych form i być związane również z wręczaniem korzyści przez pracowników organizacji urzędnikom za wydanie przychylniej decyzji, itp. W konsekwencji dla organizacji może oznaczać zagrożenia związane z nieuzasadnionym wzrostem kosztów, jak również np. ogromne straty wizerunkowe.

Jednocześnie, z punktu oceny ekspozycji Grupy ZE PAK SA na ryzyko korupcji istotna jest relatywnie niewielka skala zamówień o dużej wartości. W przeciwieństwie do wielu innych wytwórców energii elektrycznej, Grupa ZE PAK SA oparła swój model biznesowy o silnie zintegrowany łańcuch wartości, tj. produkcja energii odbywa się w oparciu o własne zasoby surowcowe. Tym samym zaopatrzenie w surowce następuje wewnątrz organizacji (rozumianej jako grupa kapitałowa), a nie od podmiotów zewnętrznych. Również prace serwisowe w wielu przypadkach wykonywane są przez podmioty z Grupy ZE PAK SA. W konsekwencji zakupy produktów i usług z zewnątrz ograniczane są do minimum, co przyczynia się z kolei do ograniczenia ryzyka, choć oczywiście go nie eliminuje. Ryzyko korupcji może wzrastać w przypadku realizowania istotnych inwestycji (np. budowa lub modernizacja bloków energetycznych lub infrastruktury kopalń odkrywkowych). Niemniej w 2017 roku nie realizowano żadnych dużych inwestycji ani modernizacji.

Kluczowe wskaźniki

	2017	2016
Liczba przypadków podejrzeń o zachowania korupcyjne zgłoszonych organom ścigania	0	0
Liczba osób skazanych prawomocnym wyrokiem za przestępstwo o charakterze korupcyjnym	0	0

12. POZOSTAŁE INFORMACJE

12.1. Istotne postępowania sądowe

Zespół Elektrowni Pątnów – Adamów – Konin SA oraz spółki konsolidowane w ramach Grupy nie były w 2017 roku stroną w postępowaniach toczących się przed sądem, organem właściwym dla postępowania arbitrażowego lub organem administracji publicznej, których pojedyncza lub łączna wartość przewyższałaby 10% kapitałów własnych ZE PAK SA z wyjątkiem opisanych poniżej.

Postępowanie w sprawie zwrotu nadpłaty podatku akcyzowego

W świetle przepisów obowiązujących na terenie Unii Europejskiej a w szczególności przepisów art. 21 ust. 5 Dyrektywy energetycznej, w związku z art. 6 ust. 1 Dyrektywy horyzontalnej, po dniu 1 stycznia 2006 roku przedmiotem opodatkowania podatkiem akcyzowym jest sprzedaż energii na ostatnim etapie obrotu tzn. sprzedaż przez dystrybutora ostatecznemu odbiorcy (konsumentowi). Nie podlega opodatkowaniu tym podatkiem wcześniejszy etap obrotu, np. między producentem energii elektrycznej, a jej dystrybutorem. W takim przypadku obowiązek podatkowy powstaje w momencie dostawy energii elektrycznej konsumentowi.

Od dnia 1 marca 2009 roku weszła w życie ustawa z dnia 6 grudnia 2008 roku o podatku akcyzowym, zgodnie z którą sprzedaż energii elektrycznej podmiotowi, który nie jest jej odbiorcą końcowym, nie podlega opodatkowaniu akcyzą.

W związku z powyższym ZE PAK SA na podstawie art. 75 § 1, w związku z art. 75 § 2 Ustawy z dnia 29 sierpnia 1997 roku Ordynacja podatkowa (Dz. U. z 1997 roku Nr 137, poz. 926, z późniejszymi zmianami) złożyła wnioski o stwierdzenie nadpłaty podatku akcyzowego za lata 2006, 2007, 2008 oraz styczeń i luty roku 2009 na łączną kwotę około 626 mln złotych, uzasadniając to tym, że na podstawie przepisów prawa obowiązującego na terenie Unii Europejskiej oraz orzecznictwa Wojewódzkich Sądów Administracyjnych, wykonywane przez ZE PAK SA czynności

nie podlegają opodatkowaniu podatkiem akcyzowym. Poszczególne wnioski były rozpatrywane na sześciu trybunałach: Urzędu Celnego w Kaliszu, Izby Celnej w Poznaniu a obecnie Wojewódzkiego Sądu Administracyjnego w Poznaniu oraz Naczelnego Sądu Administracyjnego. Z uwagi na stanowisko judykatury przedstawione w trakcie prowadzonych postępowań sądowych, wysokość nadpłaty, o zwrot której wnosi Spółka, uległa zmniejszeniu do kwoty poniesionego uszczerbku, wynikającego ze sporządzonych analiz ekonomicznych, tj. aktualnie do kwoty około 108 mln złotych.

Ponadto, w związku z wyrokami Sądów Administracyjnych w sprawach innych spółek energetycznych w przedmiocie nadpłaconego podatku akcyzowego oraz uchwałą I GPS 1/11 Naczelnego Sądu Administracyjnego z dnia 22 czerwca 2011 roku (gdzie NSA uznał, że przeniesienie ciężaru podatku w cenie wyłącza możliwość zwrotu nadpłaty), niezależnie od toczącego się postępowania administracyjnego, w dniu 10 lutego 2012 roku Spółka zainicjowała postępowanie na drodze cywilnoprawnej, składając do Sądu Rejonowego Warszawa Śródmieście zażalenie Skarbu Państwa do próby ugodowej na kwotę 626 406 tysięcy złotych. Do zawarcia ugody nie doszło, gdyż na rozprawie w dniu 16 kwietnia 2012 roku sygnatura akt VI Co 311/12 przedstawiciele Skarbu Państwa nie zgodzili się na ugodę.

Równolegle, Spółka oczekując na wyniki postępowań podatkowych w sprawie wcześniej złożonych wniosków o nadpłatę złożyła na piśmie w dniu 14 września 2012 roku w Izbie Celnej w Poznaniu dodatkowe wyjaśnienia w postaci wyników szczegółowej analizy ekonomicznej, której celem było wykazanie, czy Spółka poniosła uszczerbek związany z zapłatą podatku akcyzowego, do którego nie była zobowiązana. Spółka stoi na stanowisku, iż złożony dokument dotyczy wniosków nadpłatowych z całego okresu objętego postępowaniami, tj. styczeń 2006 – luty 2009 roku. Ostatecznie wszystkie wnioski trafiły na wokandy sądów WSA lub NSA. Na dzień sporządzenia niniejszego sprawozdania status postępowań jest następujący:

- 22 sprawy za okres styczeń 2006 – listopad 2007 roku (z wyłączeniem listopada 2006 roku) prowadzone były ponownie od początku przez Naczelnika UC, po tym jak sprawy wróciły z NSA. Spółka przedłożyła w nich miesięczne analizy ekonomiczne poniesienia uszczerbku. Po negatywnych decyzjach Naczelnika UC a potem Dyrektora IC zostały złożone do WSA w Poznaniu skargi. Rozprawy przed WSA w Poznaniu odbyły się w dniach 4 i 18 listopada 2015 roku. We wszystkich sprawach zapadły wyroki negatywne dla Spółki. W lutym 2016 roku Spółka złożyła skargi kasacyjne do NSA. Na rozprawach przeprowadzonych w dniach 10 i 11 kwietnia 2018 roku NSA oddalił skargi kasacyjne Spółki w ww. 22 sprawach.
- 14 postępowań za okres grudzień 2007 – luty 2009 roku (z wyłączeniem lipca 2008 roku) w dniu 26 stycznia 2017 roku odbyły się rozprawy przed WSA w Poznaniu. We wszystkich sprawach oddalono skargi Spółki na decyzje IC w Poznaniu. Spółka złożyła do WSA wnioski o sporządzenie pisemnego uzasadnienia wyroków, które otrzymała w dniu 7 marca 2017 roku. Spółka po analizie uzasadnień do wyroków w dniu 6 kwietnia 2017 roku złożyła 14 skarg kasacyjnych do NSA. Obecnie Spółka oczekuje na wyznaczenie terminów rozpraw przed NSA.
- postępowanie za listopad 2006 roku zostało zakończone negatywnym wynikiem NSA z dnia 8 grudnia 2011 roku.
- postępowanie za lipiec 2008 roku doczekało się rozpoznania skargi kasacyjnej przez NSA. Na rozprawie w dniu 29 kwietnia 2015 roku NSA oddalił skargę kasacyjną Spółki i wskazał, że w pełni podziela stanowisko zajęte przez WSA w Poznaniu w wyroku, od którego została złożona skarga kasacyjna.

Niezależnie od powyższego postępowania ZE PAK SA złożyła skargę na działanie polskich organów do Komisji Europejskiej (dalej: KE) w trybie art. 258 Traktatu o funkcjonowaniu Unii Europejskiej. W wydanej opinii KE, może zobligować polskie organy podatkowe do wydania korzystnego dla ZE PAK SA rozstrzygnięcia. W dniu 21 marca 2017 roku do ZE PAK SA dotarł "preclosure letter" z KE, w którym to piśmie wstępnie odmówiono słuszności stanowisku ZE PAK SA, dając jednocześnie prawo do ponownego wypowiedzenia się w sprawie, z czego ZE PAK SA skorzystała. W dniu 9 czerwca 2017 roku do KE ponownie zostało wysłane pismo podsumowujące argumentację ZE PAK SA w kwestii zwrotu nadpłaconej akcyzy. Aktualnie ZE PAK SA oczekuje na zajęcie przez KE ostatecznego stanowiska w opisywanej sprawie.

W przypadku Elektrowni Pątnów II sp. z o.o. postępowanie za wszystkie okresy (jedna sprawa) trafiło na wokandę WSA po negatywnej dla spółki Decyzji Dyrektora IC. Wspomniana spółka nie dysponuje analizami porównawczymi poniesienia uszczerbku. Dnia 4 listopada 2015 roku w WSA w Poznaniu odbyła się rozprawa. Dnia 18 listopada 2015 roku został ogłoszony negatywny wyrok, dnia 8 lutego 2016 roku spółka złożyła skargę kasacyjną do NSA. NSA oddalił skargę kasacyjną Spółki na rozprawie przeprowadzonej w dniu 11 kwietnia 2018 roku.

Postępowanie w sprawie decyzji środowiskowej wydanej na rzecz PAK KWB Konin SA dotyczącej złoża węgla brunatnego w Tomisławicach

PAK KWB Konin SA jest stroną postępowań administracyjnych dotyczących decyzji środowiskowej związanej ze złożem węgla brunatnego w Tomisławicach. W dniu 7 sierpnia 2007 roku wójt gminy Wierzbinek wydał decyzję środowiskową dotyczącą odkrywki węgla brunatnego. W dniu 5 grudnia 2008 roku decyzja ta została zaskarżona przez dziewięć osób fizycznych wspieranych przez fundację Greenpeace z powodu rzekomego rażącego naruszenia

przepisów prawa. W dniu 25 marca 2009 roku Samorządowe Kolegium Odwoławcze odmówiło uchylenia decyzji środowiskowej. Powodowie złożyli wniosek o ponowne rozpatrzenie sprawy. W dniu 4 maja 2009 roku, po ponownym rozpatrzeniu sprawy, Samorządowe Kolegium Odwoławcze podtrzymało swoje wcześniejsze orzeczenie. Powodowie po raz kolejny złożyli odwołanie od decyzji środowiskowej. W dniu 5 maja 2010 roku Wojewódzki Sąd Administracyjny w Poznaniu orzekł, iż decyzja środowiskowa, na podstawie której została udzielona koncesja na wydobycie węgla brunatnego ze złoża Tomisławice, w rażący sposób narusza przepisy prawa. PAK KWB Konin SA i Samorządowe Kolegium Odwoławcze złożyły odwołanie od tego wyroku. W dniu 21 marca 2012 roku Naczelny Sąd Administracyjny uchylił zaskarżone orzeczenie Wojewódzkiego Sądu Administracyjnego w Poznaniu i przekazał sprawę do ponownego rozpatrzenia. W dniu 6 listopada 2012 roku Wojewódzki Sąd Administracyjny w Poznaniu ogłosił wyrok uchylający decyzję Samorządowego Kolegium Odwoławczego z dnia 25 marca 2009 roku odmawiającą stwierdzenia nieważności decyzji środowiskowej wydanej w dniu 7 sierpnia 2007 roku przez Wójta Gminy Wierzbiniek związanej z eksploatacją przez PAK KWB Konin SA odkrywki węgla brunatnego Tomisławice. W dniu 7 stycznia 2013 roku PAK KWB Konin SA złożyła skargę kasacyjną od opisywanego wyroku.

Po rozpoznaniu na rozprawie w dniu 7 października 2014 roku Naczelny Sąd Administracyjny oddalił skargę kasacyjną PAK KWB Konin SA od wyroku Wojewódzkiego Sądu Administracyjnego w Poznaniu z dnia 6 listopada 2012 roku uchylającego decyzję Samorządowego Kolegium Odwoławczego w Koninie z dnia 25 marca 2009 roku odmawiającą stwierdzenia nieważności decyzji środowiskowej wydanej w dniu 7 sierpnia 2007 roku przez Wójta Gminy Wierzbiniek związanej z eksploatacją odkrywki węgla brunatnego Tomisławice.

Oddalenie skargi kasacyjnej PAK KWB Konin SA oznacza, że wyrok Wojewódzkiego Sądu Administracyjnego w Poznaniu z dnia 6 listopada 2012 roku stał się prawomocny, a sprawa dotycząca stwierdzenia nieważności decyzji środowiskowej wróciła ponownie do Samorządowego Kolegium Odwoławczego. W dniu 1 października 2015 roku Samorządowe Kolegium Odwoławcze wydało postanowienie o zawieszeniu postępowania w sprawie stwierdzenia nieważności decyzji środowiskowej wydanej przez Wójta Gminy Wierzbiniek w związku z niezakończonym przez Komisję Europejską postępowaniem przeciwko rządowi polskiemu w przedmiocie naruszenia przepisów dotyczących ochrony środowiska w związku ze złożem węgla brunatnego w Tomisławicach. W sprawie postanowienia o zawieszeniu postępowania prowadzone jest obecnie odrębne postępowanie.

Wyrok Naczelnego Sądu Administracyjnego w Warszawie z dnia 7 października 2014 roku nie pozbawia mocy prawnej decyzji środowiskowej wydanej przez wójta gminy Wierzbiniek i nie wstrzymuje prac eksploatacyjnych oraz wydobywczych na odkrywce Tomisławice. Decyzja środowiskowa Wójta Gminy Wierzbiniek z dnia 7 sierpnia 2007 roku w dalszym ciągu pozostaje w obrocie prawnym i do czasu wydania ostatecznego rozstrzygnięcia przez Samorządowe Kolegium Odwoławcze wywołuje ona skutki prawne.

Postępowanie w sprawie decyzji środowiskowej dotyczącej złoża węgla brunatnego w Ościsłowie

W dniu 13 marca 2017 roku PAK KWB Konin SA otrzymała decyzję Regionalnego Dyrektora Ochrony Środowiska w Poznaniu („RDOŚ w Poznaniu”) z dnia 10 marca 2017 roku odmawiającą określenia środowiskowych uwarunkowań dla przedsięwzięcia pn.: „Wydobycie węgla brunatnego i kopalin towarzyszących z Odkrywki Ościsłowo”. Decyzja RDOŚ w Poznaniu nie miała charakteru ostatecznej. PAK KWB Konin SA złożyła od wydanej decyzji stosowne odwołanie do Generalnej Dyrekcji Ochrony Środowiska w Warszawie (GDOŚ w Warszawie). W odwołaniu wniesiono o uchylenie zaskarżonego rozstrzygnięcia w całości i określenie uwarunkowań środowiskowych dla realizacji ww. przedsięwzięcia. 30 listopada 2017 roku GDOŚ w Warszawie podjęła decyzję o uchyleniu w całości zaskarżonej przez PAK KWB Konin SA decyzji RDOŚ w Poznaniu z dnia 10 marca 2017 roku odmawiającej określenia środowiskowych uwarunkowań dla przedsięwzięcia pn.: „Wydobycie węgla brunatnego i kopalin towarzyszących z Odkrywki Ościsłowo” i przekazaniu sprawy do ponownego rozpatrzenia przez RDOŚ w Poznaniu.

PAK KWB Konin SA pismem z dnia 18 grudnia 2017 roku wniosła sprzeciw od ww. decyzji GDOŚ w Warszawie do Wojewódzkiego Sądu Administracyjnego w Warszawie (WSA). W ocenie PAK KWB Konin S.A. istniały podstawy do wydania przez GDOŚ w Warszawie orzeczenia reformatoryjnego, czyli zmiany zaskarżonej decyzji RDOŚ w Poznaniu i merytorycznego rozstrzygnięcia w tej sprawie, a nie skierowania sprawy do ponownego rozpatrzenia. Również uczestnik postępowania przeciwny budowie odkrywki Ościsłowo wniósł sprzeciw do WSA od decyzji GDOŚ w Warszawie. Oba sprzeciwy zostały oddalone przez WSA. Wyrok zapadł 1 marca 2018. Dnia 12 kwietnia 2018 roku PAK KWB Konin SA złożyła skargę kasacyjną do Naczelnego Sądu Administracyjnego w Warszawie od wyroku WSA w Warszawie z dnia 1 marca 2018 roku.

Obecnie sprawa jest ponownie rozpatrywana przez RDOŚ w Poznaniu, który poinformował o wyznaczeniu daty 5 czerwca 2018 roku jako nowego terminu załatwienia sprawy.

Postępowanie w sprawie wydania decyzji środowiskowej zostało wszczęte 16 września 2015 roku.

Pozostałe sprawy sądowe zostały opisane w skonsolidowanym sprawozdaniu finansowym Grupy w punkcie 34.1.

12.2. Istotne osiągnięcia w dziedzinie badań i rozwoju

Na dzień niniejszego raportu Spółki z Grupy Kapitałowej ZE PAK SA nie prowadzą prac badawczo-rozwojowych, które miałyby istotne znaczenie dla Grupy. Ponadto w okresie minionego roku Grupa nie dokonała istotnych nakładów finansowych na prace badawczo-rozwojowe.

12.3. Informacje na temat badania sprawozdania finansowego

Umowa dotycząca badania sprawozdania finansowego Spółki oraz skonsolidowanego sprawozdania finansowego Grupy z podmiotem uprawnionym do badania sprawozdań finansowych tj. Ernst & Young Audyt Polska spółka z ograniczoną odpowiedzialnością sp.k. z siedzibą w Warszawie, Rondo ONZ 1, została zawarta w dniu 19 czerwca 2017 roku.

Informacja na temat wynagrodzenia podmiotu uprawnionego do badania sprawozdań finansowych została przedstawiona w punkcie 38 skonsolidowanego sprawozdania finansowego Grupy za 2017 rok.

12.4. Prognozy finansowe

Grupa Kapitałowa nie publikowała prognoz finansowych dotyczących 2017 roku i nie będzie przedstawiać również prognozy na 2018 rok.

Konin, dnia 19 kwietnia 2018 roku

*Adam Kłapsza
Prezes Zarządu*

*Aneta Lato-Żuchowska
Wiceprezes Zarządu*

*Zygmunt Artwik
Wiceprezes Zarządu*

*Elżbieta Niebisz
Wiceprezes Zarządu*